

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ADALET KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı

16 Temmuz 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Komisyonun bugünkü gündemindeki (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'yle getirilen düzenlemelere ve teklifin görüşülme usulüne ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771)

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin hazırlanma ve Komisyona getiriliş süreci ile görüşülme günü hakkında görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ADALET KOMİSYONU

-----0-----

4'üncü Toplantı

16 Temmuz 2026 Perşembe

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 14.41'de açılarak beş oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel, Komisyonun bugünkü gündemindeki (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'yle getirilen düzenlemelere ve teklifin görüşülme usulüne ilişkin açıklama yaptı.

(2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin hazırlanma ve Komisyona getiriliş süreci ile görüşülme günü hakkında usul görüşmesi yapıldı ve Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel, tutumunda bir değişiklik olmadığını belirtti.

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 4 milletvekilinin, (2/3771) esas sayılı Kanun Teklifi'nin TBMM İçtüzük madde 38 gereğince Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmesi amacıyla usul açısından tartışılmasına,

Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 3'üncü, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci maddelerinin İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince Anayasa'ya aykırı olmaları nedeniyle incelenerek teklif metninden çıkarılmasına,

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 2 milletvekilinin, (2/3771) esas sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 2'nci, 5'inci, 10'uncu, 11'inci, 13'üncü, 17'nci, 19'uncu, 41'inci, 42'nci ve 90'ıncı maddelerine aykırı olması nedeniyle TBMM İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi uyarınca teklifin Anayasa'ya uygunluğunun öncelikle görüşülmesine ve Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle maddelerin müzakerelerine geçilmeksizin reddedilmesine,

İlişkin önergesi kabul edilmedi.

İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/3771) tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddelerine geçildi.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından, (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam etmek için 21 Temmuz 2026 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere 01.51'de toplantıya son verildi.

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.41

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 28'inci Yasama Dönemi 14'üncü Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Komisyonun bugünkü gündemindeki (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'yle getirilen düzenlemelere ve teklifin görüşülme usulüne ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bugün, 14 Temmuz 2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (2/3771) esas numaralı İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşmek üzere bir araya gelmiş bulunmaktayız.

Kıymetli milletvekilleri, çocuk adalet sistemi, yalnızca çocukların işledikleri fiillere hangi yaptırımın uygulanacağını belirleyen bir mekanizma değildir; asıl olan, çocuğu suç işledikten sonra cezalandırmak değil, suça karşı karşıya kalmadan önce koruyabilmektir. Çünkü her çocuk doğru zamanda uzatılan bir elin, verilen bir imkânın ve gösterilen bir ilginin geleceğe açılan en güçlü kapısıdır. Bu yönüyle çocuk adalet sistemi, çocuğun içinde bulunduğu sosyal ve bireysel şartları gözeten, gelişimini ve üstün yararını esas alan, korumayı ve önlemeyi merkeze koyan, suça sürüklenmesi hâlinde ise onu yeniden topluma kazandırmayı hedefleyen bütüncül bir anlayışı ifade etmektedir. Unutmamak gerekir ki çocuklar yalnızca bugünün değil, yarının da bizlere emanetidir. Bu nedenle, çocuk adalet sistemine ilişkin düzenlemelerde koruma, önleme, erken müdahale, etkin soruşturma ve kovuşturma, rehabilitasyon ile topluma yeniden kazandırma süreçlerinin birbirinden bağımsız değil, birbirini tamamlayan halkalar olarak ele alınması büyük önem taşımaktadır. Zira bir çocuğu kurtarmak, yalnızca bir hayatı değil, aynı zamanda toplumun geleceğini de korumaktır. Bugün bu konuya ilişkin düzenlemeleri değerlendirirken göz ardı edemeyeceğimiz bir gerçek de vardır; tüm dünyada suçun doğası değişmekte, şiddet sarmalı ne yazık ki yaş tanımamakta ve suça karışma yaşı giderek düşmektedir. Daha da endişe verici olan ise, örgütlü suç yapılarının çocuklara sağlanan hukuki koruma mekanizmalarını kötüye kullanarak onları suçun bir faili değil, âdeta bir aracı hâline getirmeye çalışmalarıdır. Çocuğun eline kalem yerine silah, kitap yerine bıçak tutuşturmaya çalışan bu anlayışa karşı sessiz kalmak, yalnızca çocuklarımıza değil, geleceğimize de sırt çevirmek olur. Bu nedenle, çocuklarımızı suç örgütlerinin istismarından koruyacak, onları suça sürükleyen sebepleri ortadan kaldıracak ve caydırıcılığı güçlendirecek tedbirleri hayata geçirmek hepimizin ortak sorumluluğudur.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'mızın 41'inci maddesi devlete çocukları her türlü istismara ve şiddete karşı koruma ödevi yüklemekte, taraf olduğumuz Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocuğun yüksek yararının bütün işlemlerde öncelikli gözetilmesini öngörmektedir. Çağdaş çocuk adaleti önlemeyi, eğitimi ve yeniden topluma kazandırmayı esas almaktadır. Türkiye Yüzyılı'nı adaletin yüzyılı kılma vizyonu çerçevesinde 2025 yılında açıklanan Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgemizde de yargı süreçlerinde çocukların korunmasına yönelik mekanizmaların güçlendirilmesi ve çocuklara özgü onarıcı adalet uygulamalarının geliştirilmesi hedeflerine yer verilmiştir.

Bilindiği üzere, kamuoyunda Suça Sürüklenen Çocuklar Araştırma Komisyonu olarak bilinen Meclis Araştırması Komisyonumuz, kapsamlı çalışmaları, saha incelemeleri ve ilgili tüm paydaşlarla gerçekleştirdiği istişareler sonucunda hazırladığı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur. Raporda yer alan tespit ve öneriler çocukların suça sürüklenmesini önlemeye yönelik kapsamlı ve güçlü bir yol haritası ortaya koymuştur. Bugün görüşmekte olduğumuz kanun teklifi de bu birikimin ve ortak aklın ürünüdür.

Değerli milletvekilleri, teklif, 7 farklı kanunda değişiklik veya düzenleme içeren, yürütme ve yürürlük dâhil toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Teklif, yalnızca ceza hukukuna ilişkin hükümler içermemekte, çocukların korunmasından yargılama süreçlerine, infazdan rehabilitasyona kadar birçok alanda bütüncül düzenlemeler öngörmektedir. Bunun yanında, ailelerin çocuk üzerindeki sorumluluğunu güçlendiren, koruyucu ve destekleyici tedbirlerin etkinliğini artıran ve ilgili kurumlar arasındaki iş birliğini geliştiren önemli düzenlemeleri de içinde barındırmaktadır. Caydırıcılık boyutunda Türk Ceza Kanunu'nun 31'inci maddesinde yaş küçüklüğüne bağlı indirim sonrası hapis cezalarının alt ve üst sınırları yükseltilmekte, kasten öldürme ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarında hâkime kusurun ağırlığı ve suçun işleniş şekli gibi ölçütlerle 15-18 yaş grubunda indirimi uygulamama, 12-15 yaş grubunda ise üst yaş grubunun rejimini uygulama yetkisi tanınmaktadır. Böylece, bu indirimleri hesaba katarak çocukları suçta kullanan örgütlerin stratejisi boşa çıkarılmaktadır. Ayrıca, 15 yaşını doldurmuş çocukların fiilleri tekerrüre esas alınabilmekte, kasten öldürme ve cinsel suçlar gibi kanunda sayılan ağır suçlarda ise 15 yaş altı dönemdeki bir günün iki gün sayılması kuralına istisna

getirilerek koşullu salıverilme hesabı bire bir yapılmaktadır. Koruma boyutunda ateşli silahını özensiz biçimde bulundurarak çocuğun eline geçmesine neden olmak bağımsız bir suç hâline getirilmekte, bıçak ve benzeri kesici aletlerin çocuklara satışı ve çocuklarca taşınması yasaklanmakta, aile hukukundan doğan yükümlülüğün ihlaline ilişkin cezalar artırılmakta, ihlalin çocuğu kasten öldürme veya ağırlaştırılmış yaralama suçu işlemesine yol açması hâlinde ise faile verilecek ceza önemli ölçüde ağırlaştırılmaktadır.

Teklifin eğitici ve onarıcı boyutunda ise ceza sorumluluğu bulunmayan çocuklara özgü bir güvenlik tedbiri olarak sosyal ve toplumsal hizmetlerden kütüphaneye, dijital risklerden korunmadan bağımlılıkla mücadeleyle uzanan yönlendirme tedbirleri getirilmektedir. Çocuk hükümlülerin infaz rejimi uzman değerlendirmesine dayalı, iyi hâlin eğitimevine ayrılma imkânıyla ödüllendirildiği kademeli bir sisteme dönüştürülmekte ve kendisi veya başkaları için ciddi tehlike oluşturan çocukların tedavi ve rehabilitasyonu yargısal güvenceye bağlanmaktadır. Amaç, çocuğun adalet sistemi içinde geçirdiği her anı eğitimi, ıslahı ve hayata yeniden tutunması için bir fırsata dönüştürmektir. Ayrıca, 15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında sosyal inceleme raporu zorunlu hâle getirilmekte, koruyucu tedbirlerin uygulanmasında kurumlar arası eşgüdüm güçlendirilerek çocuğun etrafındaki koruma halkası yeniden örülmekte ve mevzuatımızdaki "suça sürüklenen çocuk" ibaresi masumiyet karinesiyle daha uyumlu olan "adli süreçteki çocuk" ibaresiyle değiştirilmektedir.

Kıymetli milletvekilleri, Komisyonumuza gelen teklifle suç ve suçlulukla mücadelenin yanı sıra çocuklarımızın korunması ve rehabilite edilmesi bakımından önemli bir adım atıyoruz. Çocuklarımız yalnızca ailelerin değil aziz milletimizin ortak emanetidir. Bir çocuğu korumak bir aileyi, bir aileyi korumak ise milletimizin geleceğini korumaktır. Bu nedenle, her bir evladımızı suçun karanlığından uzak tutmak, umutla buluşturmak ve güçlü yarınlara hazırlamak hepimizin müşterek sorumluluğudur. Milletimizin beklentilerini karşılayacak bu önemli düzenlemeyi Komisyonumuzda tüm yönleriyle titizlikle ve katılımcı bir anlayışla görüşerek Gazi Meclisimizin takdirine sunacağız.

Toplantımıza katılan ve katkı sunacak tüm milletvekillerimize, bürokratlarımıza ve değerli akademisyenlere, katılımcılara şimdiden teşekkür ediyor; görüşmelerimizin verimli geçmesini, ülkemiz, milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bugünkü toplantımızda önce teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere teklifin ilk imza sahiplerine söz vereceğim. Ardından varsa Anayasa'ya aykırılık önergelerini ve tekliflerin birleştirilerek görüşülmesine ilişkin önergeleri işleme alacağım. Daha sonra, teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçerek istem sırasına göre söz talep eden Komisyon üyelerimize söz vereceğim ve diğer milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağım. Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından maddeleri üzerindeki görüşmelere geçeceğiz.

Şimdi, teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere ilk sözü teklifin ilk imza sahiplerinden İstanbul Milletvekili Sayın Müşerref Pervin Tuba Durgut'a veriyorum.

Buyurun Sayın Durgut.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, teklif sahibine söz vermeden usul hakkında söz istiyorum. Öncelikle biz usule dair bir konuşma yapalım, ondan sonra teklif sahiplerini dinleyelim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklif sahiplerine söz vereyim, usul tartışmasını sonra yapalım.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Hayır, görüşlerimiz usule dair, söyleyeceklerimiz var, ondan sonra teklif sahibine...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Durgut, sonra usule bakacağız.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Ama usul esasa mukaddemdir Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklif sahiplerini dinleyelim.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Görüşmeyi başlatma hakkı size aittir ama teklif sahiplerine söz vermeden önce usule dair bizim söyleyeceklerimizi dinleyip ondan sonra...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir anlatsın teklif sahibimiz.

Sayın Durgut, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Bakın, işin esasına girmeden usule dair bir konuşma...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, buyurun.

Esasına girmiyoruz, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, bakın, yanlış yapıyorsunuz, yanlış yapıyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, buyurun, dinliyoruz sizi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkan...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Aynı gün Adalet Komisyonunun bir teklifi Genel Kurulda görüşülürken siz burada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Usul hakkında sonra, teklif sahibimize söz verdim.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Hayır, efendim, önce usul konuşulur, ondan sonra...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Şahin, teklif sahibimize söz verdim, sonra dinleyeceğiz sizi.

Buyurun Sayın Durgut.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Ancak siz gayet iyi biliyorsunuz ki önce usul konuşulur, sonra esasa geçilir. Bu tutumunuzu kınıyorum Sayın Başkan. Yaptığınız yanlış, usul konuşulmadan esasa dair söz verilemez. Yangından mal mı kaçıyorsunuz, ne yapıyorsunuz siz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dinleyelim, sizi de dinleyeceğiz Sayın Şahin. Sakin olun, sizi de dinleyeceğiz.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Hayır efendim, önce bir usulü konuşalım, ondan sonra esasa geçelim; böyle bir şey olmaz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Durgut.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Usul konuşulmadan esasa geçilmez, önce usule dair bir söz vermesi lazım Başkanın, böyle uygulama olmaz, ilk defa konuşulmuyor.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Durgut.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkan, Adalet Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, çocukların suça temasını sadece ceza hukuku çerçevesinde ele almakla yetinen bir düzenleme değildir. Teklif, koruyucu ve önleyici hizmetler, sosyal inceleme, aile sorumluluğu, bağımlılıkla mücadele, dijital riskler, infaz ve rehabilitasyon ile kurumlar arası koordinasyon başlıklarını birlikte değerlendiren çok yönlü bir yaklaşım benimsemektedir.

Teklifin genel gerekçesinde de çocukların suça temasında aile, okul, akran çevresi, ekonomik ve sosyal koşullar, dijital ortamlar ve kamu kurumlarının müdahale kapasitesi gibi birbiriyle ilişkili çok sayıda unsur bulunduğu kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenleri Araştırma Komisyonumuzun ulaştığı temel sonuçlarla da büyük ölçüde örtüşmektedir. Araştırma Komisyonu kapsamında 20 toplantı ve 8 çalışma ziyareti gerçekleştirilmiş, farklı disiplinlerden uzmanların, yargı mensuplarının, kamu kurumlarının, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının, ailelerin ve uygulayıcıların görüşleri alınmıştır. Bunun yanında, Adalet Bakanlığına bağlı çocuk ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde bulunan çocuklar arasından tabakalı rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen -bu yüzde 99 güven aralığına tekabül ediyor- 610 çocukla bire bir görüşme esasına dayanan saha araştırması yapılmıştır. Yine, Komisyon çalışmalarımız dâhilinde 765 çocuk hâkimi ve cumhuriyet savcısını kapsayan bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 1.306 meslek elemanının katıldığı saha araştırması yürütülmüş, ailelerle odak grup görüşmeleri, öğrenciler, rehber öğretmen ve okul yöneticileriyle bire bir görüşmeler de gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalardan elde ettiğimiz veriler hem Komisyon raporumuzda yer verdiğimiz politika ve uygulama önerilerine hem de bugün görüştüğümüz kanun teklifine bilimsel dayanak oluşturmuştur. Bu veriler bize cezai düzenlemelerin yanında erken tespit, aile desteği, eğitim, psikososyal müdahale, bağımlılık tedavisi ve sürekli izleme mekanizmalarının da gerekli olduğunu göstermektedir.

Bu teklif, çocuğu suçtan korumayı, suça temas etmiş çocuğu yeniden topluma kazandırmayı, mağdurun hakkını gözetmeyi ve toplum güvenliğini sağlamayı birlikte hedefleyen kapsamlı bir çocuk adaleti düzenlemesidir. Son yıllarda şahit olduğumuz çocukların dâhil olduğu ağır şiddet olayları, bıçaklı ve silahlı saldırılar, suç örgütlerinin çocukları araç olarak kullanması, akran zorbalığının ağır yaralama ve ölümlerle sonuçlanan boyutlara ulaşması hepimizin dikkatle değerlendirmesi gereken bir tablo ortaya koymaktadır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de çocuk suçlu profili ve suçun mahiyeti değişmektedir. Teklifimizin değerlendirilmesinde 2 temel ilkenin birlikte gözetilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Birincisi, çocuğun üstün yararı, gelişim özellikleri ve yeniden topluma kazandırılmasıdır. İkincisi ise mağdurların haklarının, kamu güvenliğinin ve adalet sistemine duyulan güvenin korunmasıdır. Bu 2 ilke birbirine karşıt değildir. Çocuk adalet sisteminin amacı çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarını dikkate alırken suçun tekrarını önleyecek etkili, ölçülü ve bireyselleştirilmiş müdahaleler geliştirmektir. Bir tarafta korunması, eğitilmesi ve rehabilite edilmesi gereken çocuk vardır, diğer tarafta ise yaşam hakkı ihlal edilmiş mağdurlar, evladını kaybetmiş aileler ve devletten etkili bir koruma bekleyen toplum vardır.

Değerli milletvekilleri, teklifimizin ilk önemli başlığı, çocukların ağır suçlarda ve örgütlü yapılarda kullanılmasına karşı etkili bir ceza adaleti mekanizması kurulmasıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 31'inci maddesinde yapılmasını önerdiğimiz değişikliklerle çocuklar hakkında uygulanan yaş küçüklüğü indirimlerini tamamen ortadan kaldırmıyoruz, çocuklara özgü ceza sorumluluğu sistemini muhafaza ediyoruz. Ancak özellikle kasten öldürme ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama gibi ağır sonuçlar doğuran suçlarda hâkimin önündeki somut olayın özelliklerini daha geniş biçimde değerlendirmesine imkân tanıyoruz. Çünkü her olayın kusur ağırlığı, işleniş şekli, amacı ve saiki aynı değildir. Önceden planlanmış, yoğun bir kasıtlı, son derece ağır bir yöntemle veya örgütsel yönlendirmeye işlenen bir fiil ile ani gelişen, farklı sosyal ve psikolojik şartlar altında gerçekleşen bir fiilin aynı değerlendirme kalıbına tabi tutulması ceza adaletinin bireyselleştirilmesi ilkesiyle bağdaşmaz. Bu nedenle düzenleme otomatik bir ağırlaştırma getirmemektedir. Hâkime kasta dayalı kusurun ağırlığını, failin amaç ve saikini, suçun işleniş şeklini, daha önce kasıtlı bir suçtan hapis cezasına mahkûm edilip edilmediğini değerlendirme görevi vermektedir. Dolayısıyla, burada söz konusu olan çocukların yetişkinlerle kategorik olarak aynı rejime tabi tutulması değil, ağır suçlarda somut olay adaletinin daha sağlıklı kurulmasıdır.

Araştırma Komisyonumuzun kapsamında 765 çocuk savcısı ve çocuk hâkiminin görüşüne başvurularak gerçekleştirilen saha araştırması katılımcılarının yalnızca yüzde 4,8'inin mevcut mevzuatın çocukları suçtan koruma ve yeniden suç işlemelerini önlemesi bakımından yeterli olduğunu değerlendirdiğini gördük. Katılımcıların önemli bir kısmı özellikle ağır suçlar ve tekrar eden suç davranışları bakımından yaşa bağlı indirimlerin daha kademeli biçimde düzenlenmesini, belirli hallerde hâkime daha geniş bir değerlendirme alanı tanınmasını ve infaz sisteminin daha etkili hâle gelmesini önermiştir.

Sayın Komisyon üyelerimiz, burada bahsettiğim 765 çocuk savcı ve hâkiminden gelen bu talep çok büyük bir yüzdeyle kaydedilmiş bir taleptir. Ben size kamuoyuna mal olmuş önemli bir dosyayı hatırlatarak, mahkeme heyetinin yüce Meclisimize ve Adalet Bakanlığımıza yazdığı bir yazıyı da okumak istiyorum, tam da bu 765 savcı ve hâkimin düşünceleriyle bire bir örtüşen bir vaka üzerinden gitmek istiyorum: Balıkesir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin Ata Emre Akman'ın 11/5/2024 tarihinde canavarca hisle katledilmesinden sonra 2024/370 esas, 2024/357 karar sayılı dosyasında yaptığı yargılama sonucunda 12/7/2024 tarihinde vermiş olduğu kararın gerekçesinde şu hususlara değinilmiştir. Gerekçeli karardan bire bir alınan vakanın özetini okuyacağım öncelikle size. Bu arada Ata Emre bir üniversite talebesi. Hatırlar mısınız, bilmiyorum, henüz üniversitenin 1'inci sınıfında. Okula giderken bir taraftan kuryelik yapıyor. Aslında sosyoekonomik açıdan o kadar dezavantajlı bir ailenin çocuğu değil ama sorumluluklarının o kadar bilincindeki bir taraftan kuryelik yapıyor, bir taraftan da üniversite 1'inci sınıfta talebeliğine devam ediyor. Buradan aynen aktarıyorum:

"Ata Emre yukarıda suç kayıtları sıralanan ve suç dehlizinde birbirlerine üstünlük sağlamaya çalışan bir kitlenin kendi iç çekişmeleri içinde yetiştirdikleri çocukları tarafından sebepsiz şekilde hunharca katledilmiştir. Bu eylemde Ata Emre'nin en önemli hak olan yaşam hakkı elinden alınmış, aile ise bir ömür yaşayacağı evlat acısıyla baş başa kalmıştır. Tabiri caizse, kötülük iyiliğe büyük bir darbe vurmuş, onların mutlu ve huzurlu yaşamını elinden almıştır. Asıl fail ise -bu arada asıl failin çok uzun ve yüksek bir suç kariyeri var- çocuk sıfatından dolayı yirmi dört yıl hapis cezasıyla cezalandırılmıştır. Aile farkındalığı yüksek bir aile olduğundan genç yaşta çocuğunun hayatını elinden alan bu kişinin cezaevinde geçen sürelerinin 1'e 2 sayılması, verilen cezanın belli bir sürenin şartlı tahliyesinden dolayı düşecek olması, bir kısmının açık ceza infaz kurumunda, bir kısmının da denetimde geçecek olması sebebiyle asıl failin cezaevinde kalacağı süreyi de bilmekte ve bu durumu kendi iç dünyasında kabullenememektedir." Bu örnekte birçok aile var, bu bir örnek. Fakat burada bence bir manifesto gibi mahkeme heyetinin yazdığı asıl bölümü okumak istiyorum size, gerekçeli karardan bire bir alınan, mahkeme heyetinin konu hakkındaki yazısı: "Bilindiği üzere güncel mevzuata göre verilen hukuki kararlar bazen adaleti temin ve tesis noktasında yeterli olurken bazen bu kararların bir kısmı tam olarak adaleti tesis edemediği gibi toplumsal vicdanı da tatmin edememektedir. Hukuki kararların hepsi adil sonuç verememekle beraber, adil kararların ise hepsinin hukuki olmak gibi bir zorunluluğu bulunmaktadır. Adalet ulaştırılması gereken yegâne değerdir. Bu sebeple de adil bir kararın ilk basamağını hukukilik oluşturmaktadır. Hukuki kararların olabildiğince adalet duygusunu tatmin etmesi ve toplum vicdanında karşılık bulması ise hâkimin elindeki yasal enstrümanla sağlanabilmektedir. Bu yönden bakıldığında, hayata karşı işlenen suçlarda -tıpkı bizim teklifimizde olduğu gibi- sadece hayata karşı işlenen suçlarda cezanın infaz sürecinin "SSÇ" sıfatını haiz kişiler yönünden kısa bir sürece tekabül etmesi, yine suç bataklığındaki kişilerin aldıkları 1'den fazla mahkûmiyet hükmüne rağmen -bu da tekerrür maddemize tekabül ediyor- çok kısa sürede toplum içine karışarak yasa koruyucunun kendilerine tanıdığı hakları kötüye kullanmak suretiyle tekrardan vatandaşlık görevini yerine getiren ve güvenli bir ortamda yaşamayı hedefleyen saf ve temiz insanların yaşamını altüst etmeleri gibi ağır neticeler dikkate alındığında en azından hayata karşı işlenen suçlar yönünden Ceza İnfaz Yasası ile Türk Ceza Kanunu'nda yeniden bir değerlendirilme yapılmasında fayda olduğu değerlendirilmektedir. Şu an itibarıyla ülkemiz genelinde ceza mahkemelerinde yargılanan kişilerin ekseriyeti itiyadı suçlu kişiler, suç işlemeyi meslek edinen kişilerdir. Suçluların kendi dünyasındaki cezasızlık algısı çok ciddi şekilde toplum refahını, huzur ve sükûnunu hedef almaktadır. Diğer yönüyle de eylemi sabit görülmeyerek hakkında beraat kararı verilen kriminal bir kişinin bu karardan sonra tekrar suç işlemesi durumunda gerek kamu otoritesi gerekse mahkemeler ciddi şekilde zan altında kalmaktadır. Toplumda yasalarla verilen kararlarla, bu kararın infazıyla adaletin tesis edildiği inancının tam olarak oturması durumunda kimse sosyal medyadan ya da başkaca mecralardan da adalet noktasında medet ummayacaktır. Bu eksiklikler özellikle taraflarla ve delillerle doğrudan temas eden ilk derece mahkemeleri tarafından daha fazla hissedilmektedir. Bu sebeple, hukuk devleti ilkesinin gereği olarak yegâne yasa yapıcısı olan Meclisimizin uygulayıcılara toplumdaki adalet duygusunu tatmin edecek yeterli argümanları sağlaması, infazda ortaya çıkan aksaklıkların düzenlenmesi ya da yasa yapım aşamalarında nazara alınması ve bu hususta gerekli hassasiyetin gösterilmesi bakımından gerekçeli kararın Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonuna, toplumsal ihtiyaç ve taleplere göre yapılacak yasal düzenlemelerin altyapısını hazırlamakla görevli Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğüne gönderilmesine dair aşağıdaki şekilde hüküm tesis etmek gerekmiştir." Mahkemenin yazdığı ve hem Türkiye Büyük Millet Meclisine hem de Mevzuat Genel Müdürlüğümüze gönderdiği bu yazı aslında verdiği karardan... Yani çok vahşice işlenmiş bir cinayetten bahsediyoruz, çok vahşice işlenmiş bir cinayete kurban edilmiş, gencecik bir hayat sönmüş, bir ailenin hayatı kararmış ve verdiği karardan, elindeki mevcut enstrümanlardan mutmain olmayan bir mahkeme heyetinin bence çok sorumlu bir davranışı. Nitekim Meclisimize ve Adalet Bakanlığımıza bu düşüncelerini göndermiş Hepinizin de muhtemelen hatırladığı bu mesele 2024 yılında gerçekleşti. Biliyorsunuz, 2026'ya kadar da başka elim olaylarla ne yazık ki kamuoyu vicdanı çok fazla kanadı ve çok meşgul oldu.

15 yaşını doldurmuş çocukların işlediği suçların tekerrüre esas alınmasına ilişkin değişiklik de benzer bir ihtiyacın sonucudur. Tekrar tekrar suç işleyen, suç örgütleri tarafından özellikle seçilen veya suç işlemeyi süreklilik gösteren bir davranış hâline getiren çocukların durumu ile ilk kez adli sürece temas eden çocuğun durumu aynı değildir. Tekerrür, çocuğun daha ağır biçimde cezalandırılması için kullanılan otomatik bir mekanizma olarak görülmemelidir. Esas amaç, tekrar suç işleme riskinin değerlendirilmesi, infaz ve denetim programlarının çocuğun bireysel ihtiyaçlarına göre planlanması ve suç çevrelerinin çocukları araç olarak kullanmasının önlenmesidir.

Ben bu Araştırma Komisyonunun Başkanı olduktan sonra onlarca mektup aldım. Bunlardan bir tanesinin fotokopisini getirdim, bundan çok kısa bir pasaj size aktarmak isterim: "O zaman saldıklarında çok mutlu oluyordum, keşke salmasalarmış. 150 veya 160'ncı suçumda, 16 yaşında cezaevine girdim, hafta sonu yakalanıp nöbetçi savcıya çıktım ve tutuklandım. İlk kez cezaevine girdim." diye anlatıyor ve "Bu cezasızlık algısı, bizim yapıp da nasıl olsa yanımıza kâr kalıyor duygusunu bizde o kadar pekiştirdi ki sonuçta daha ağır cezalarla karşılaştık ve bu şekilde gençliğimiz yandı. Keşke bizim yaşımıza işte ya da işlediğimiz suça uygun insani, vicdani bir yaptırım olsaydı da biz bu hâle gelmeseydik." diyen onlarca mektup aldığımı söylemek isterim sizlere.

Teklifin önemli başlıklarından biri de çocuk hükümlülere ilişkin infaz sisteminin yeniden yapılandırılmasıdır. Çocuğun özgürlüğünden yoksun bırakılması çocuk adaleti sisteminde elbette son çare niteliğinde olmalıdır. Ancak bir hapis cezasına hükmedilmişse infaz sürecinin yalnızca zaman geçirilmesine dayalı olmaması gerekir. İnfaz döneminde eğitim, ruh sağlığı desteği, bağımlılık tedavisi, aileyle çalışma, davranış değişikliği programları, mesleki beceri kazandırmak, topluma yeniden uyum başlıklarının bireysel bir müdahale planı içinde yürütülmesi gerekir. Teklif çocuk hükümlünün kapalı kurumdaki eğitime ayrılmada psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci, rehberlik uzmanı veya öğretmen gibi uzmanların değerlendirmeye katılmasını öngörmektedir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hepsinden biri ama, hepsi değil.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Aynı zamanda daha kısa süreli hapis cezalarında ve taksirli suçlarda doğrudan çocuk eğitime alınma imkânı korunmaktadır. Bu aslında direkt kapalı cezaevine gidecek diye bir hüküm içermiyor. Ne yazık ki çok korkunç bir dezenformasyon fırtınası her zamanki gibi esiyor ve estiriliyor; ya okumadıklarından kaynaklanıyor ya da kasti yapılıyor bu dezenformasyon. Aslında çocuk eğitimevinde de başlayabilecek belli suçlar için bir süreç öngörüyoruz.

Dolayısıyla, teklif bütün çocukların kapalı ceza infaz kurumunda tutulmasını öngören tek tip bir sistem kurmamaktadır. Suçun ve cezanın niteliğine, çocuğun ihtiyaçlarına, kurum içindeki tutum ve davranışlarına göre kademeli bir model önermektedir. Burada önemli olan, iyi hâl değerlendirilmesinin yalnızca disiplin cezası bulunup bulunmadığına indirgenmemesi, bilimsel, çok disiplinli ve denetlenebilir ölçütlere bağlanmasıdır.

Teklifimizin bir başka önemli yaklaşımı, suç işlenmeden önce alınacak koruyucu tedbirlerdir. Çocukların karıştığı, ağır yaralama ve öldürme olaylarında mutfak bıçağı, satır, şiş, tornavida veya bereleyici, delici aletler gibi 6136 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan araçların kullanıldığı bilinmektedir. Son olayların hepsine bakın, âdeta bir salgına dönmüş; hepsinde 6136 dışında kalan, o kapsam dışında kalan bereleyici, delici bıçaklar ve aletlerin kullanıldığını görüyoruz. Teklifimiz bu boşluğu gidermektedir. Bu aletlerin çocuklara satılması, çocuklar tarafından satın alınması veya amaç dışı taşınması yasaklanmaktadır. İnternet ve mesafeli satışlar da düzenleme kapsamındadır. Ancak mesleğinin ve sanatının icrası için bu araçlara ihtiyaç duyan kişiler istisna tutulmaktadır. Dolayısıyla düzenleme de gündelik hayatı ve meşru mesleki kullanımı cezalandırmamakta, çocukların tehlikeli aletlere kontrolsüz biçimde erişimini önlemektedir. 15 yaşından küçük bir çocuğun bu yasaya aykırı davranması hâlinde ise çocuğa idari para cezası uygulanmasını değil, çocuk hâkimine başvurularak koruyucu ve destekleyici tedbirlerin değerlendirilmesini öngörüyoruz. Ben bu kanunun bu maddesini özellikle çok çok önemsiyorum gerçekten. Yani ben bir halk sağlığıcısıyım, olayın önlenmesi benim için çok daha kıymetli bir şey. Son olayları incelediğimde hep bu aletlerin kullanıldığını görüyorum ki cinayetle sonuçlanmadan önce bakıyorsunuz işte, bazı failer, mesela Ahmet Minguzzi'nin katillerinden biri bu aletlerden satırla yakalanmış fakat bununla ilgili işte "Babama götürüyorum, bu işle iştigal ediyor, buna ihtiyacı var." diyor. Bu böyle bile olsa, gerçekten suça bulaşmasa bile o çocuk, gerçekten de babası kullansa bile bir çocuğun, belli yaşın altındaki bir çocuğun satırla ya da delici aletlerle dolaşması, taşınması kendi sağlığı açısından da kendi güvenliği açısından da kabul edilemez. Dolayısıyla bu konudaki açığı bu teklif kapatıyor.

Ateşli silahların özensiz biçimde muhafaza edilerek çocukların eline geçmesine sebep olan kişiler hakkında müstakil bir suç oluşturulması da aynı koruyucu yaklaşımın sonucudur. Silah sahibi olmak beraberinde ağır bir muhafaza sorumluluğu getirir. Bir yetişkinin silahını çocuğunun ya da çocuğun kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde bırakmasının sonuçlarını talihsiz bir kaza olarak değerlendiremeyiz. Önenebilir bir tehlikenin gerçekleşmesi hâlinde gerekli dikkat ve özeni göstermeyen kişinin hukuki sorumluluğu bulunmalıdır.

Sayın milletvekilleri, aile hukukundan kaynaklanan bakım, eğitim ve gözetim yükümlülüklerini sistematik biçimde ihlal eden yetişkinlerin sorumluluğunu da açıkça ortaya koymamız gerekir. Çocuğun okula gönderilmemesi, bakım ve gözetiminin ihmal edilmesi, temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, bağımlılık veya suç çevrelerine terk edilmesi çocuğun ağır suçlara yönelmesinin zeminini oluşturabilmektedir. Bu nedenle Türk Ceza Kanunu'nun 233'üncü maddesindeki cezaların arttırılmasını, yükümlülüğün ihlali sonucunda çocuğun kasten öldürme veya ağırlaştırılmış yaralama suçunu işlemesi hâlinde cezada artırım yapılmasını öneriyoruz. Burada cezalandırılan aile olmak değil, çocuğa karşı hukuki yükümlülüğün ağır biçimde ihlal edilmesidir.

Teklifimizin en önemli bölümlerinden biri de yönlendirme tedbirleridir. Ceza sorumluluğu bulunmayan çocuklara yönelik mevcut sistemin daha somut, izlenebilir ve çocuğun ihtiyacına uygun araçlarla desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle sosyal ve toplumsal hizmetlere katılım, dijital risklerden korunma, kitap ve kütüphane faaliyetleri, çevreye saygı ve çevre temizliği çalışmaları, tütün, nikotin, alkol, kumar, uyuşturucu ve davranışsal bağımlılıklara yönelik tedavi ve rehabilitasyon başlıklarında yönlendirme tedbirlerini getiriyoruz. Bu tedbirler bir cezalandırma yöntemi değil, çocuğa sorumluluk kazandıran, sosyal bağlarını güçlendiren ve yeniden suç işlemesini önlemeyi amaçlayan müdahale araçlarıdır. Mesela kitap ve kütüphane tedbiri çocuğun belirli bir saati formalite gereği bir yerde geçirmesinden ibaret olmayacaktır. Çocuğun eğitim düzeyine ve ihtiyacına göre belirlenen kitaplar, eserler, rehberlik mekanizmaları ve sosyal gelişimini destekleyecek faaliyetler söz konusu olacaktır. Bağımlılık tedbiri de bir cezalandırma aracı değil, çocuğun sağlık hakkının korunmasıdır. Dijital risklerden korunma tedbiri konusunda temel haklara ilişkin hassasiyetlerin dile getirileceğini tahmin edebiliyoruz. Bu tedbir sınırsız ve süresiz bir gözetim yetkisi değildir; hâkim kararıyla, belirli süreyle çocuğun riskli platformlar ve suç çevreleriyle bağının kesilmesine yönelik uygulanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifimiz sosyal inceleme mekanizmasını da güçlendirmektedir. 15 yaşından küçük çocuklar hakkında sosyal inceleme yaptırılması zorunlu hâle getirilmektedir. Bu inceleme olmadan düzenlenen iddianamenin iadesi mümkün olacaktır. Bu düzenleme, çocuğu cezalandırmaya odaklanan bir teklif hazırladığımız yönündeki iddiaların aksini açıkça ortaya koymaktadır. Biz hâkimin önüne yalnızca bir suç dosyası değil, bir çocuk gerçeğinin gelmesini istiyoruz. "Çocuğun aile yapısını nasıldır, eğitim durumu nedir, bağımlılık şiddet ve istismar geçmişi var mıdır, suç örgütlerinin etkisi altında mıdır, davranışlarını yönlendirme yeteneği ne durumdadır, hangi koruyucu ve destekleyici tedbire ihtiyaç duymaktadır?" Bu sorular cevaplanmadan sağlıklı bir çocuk adaletini tesis etmek elbette ki mümkün olamaz. Çocuk hakkında kamu davası açıldığında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığının ilgili birimlerine bildirim yapılması da adli süreç ile sosyal hizmet mekanizması arasındaki kopukluğu gidermeyi amaçlamaktadır. Bugün en büyük sorunlarımızdan biri kurumların aynı çocuk hakkında birbirinden habersiz işlem yürütebiliyor olmalarıdır; savcılık ayrı, okul ayrı, sosyal hizmetler ayrı, sağlık kuruluşu ayrı bir dosya tutabilmektedir ancak çocuğun bütüncül ihtiyaçları zamanında değerlendirilemeyebilmektedir bu durumdan dolayı. Teklifimiz, merkezde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, il ve ilçelerde vali ve kaymakamlara koordinasyon görevi vermektedir. Ana, baba, vasi veya bakım gözetiminden sorumlu kişinin mahkemece verilen tedbir kararının uygulanmasını engellemesi hâlinde öngörülen tazyik hapsi de çocuğun korunmasına ilişkin yargı kararlarının etkisiz bırakılmasını önlemeye yöneliktir. Elbette bu yaptırım, otomatik bir yaptırım değildir, çocuk hâkimi tarafından ihlalin niteliği ve ağırlığı değerlendirilerek uygulanacaktır ve itiraz yolu açıktır.

Teklifimizde sağlık ve bağımlılık alanında da önemli bir boşluk giderilmektedir. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, uyuşturucu veya alkol bağımlılığı, davranışsal bağımlılık ya da ağır tehlike arz eden bir hastalık nedeniyle kendisi veya başkaları açısından ciddi tehlike oluşturan bir çocuğa ihtiyaç duyduğu müdahalenin zamanında yapılamaması kabul edilemez. Bu nedenle, uzman hekim raporu, 3 uzman hekimen oluşan sağlık kurulu değerlendirmesi ve çocuk hâkimi kararıyla işleyen, süreleri açıkça belirlenmiş bir acil korunma sistemi oluşturuyoruz. Burada keyfi bir özgürlük kısıtlaması değil; tıbbi gereklilik, uzman değerlendirmesi, hâkim kararı, belirli süreler,

yargısal denetim üzerine kurulu bir koruma mekanizması bulunmaktadır. Çocuğun üstün yararı, bazen çocuğu yalnız bırakmamak, tedaviyi reddeden veya tedaviye erişemeyen çocuğa zamanında müdahale etmek demektir.

Değerli üyeler, teklifle "suça sürüklenen çocuk" ibaresi yerine "adli süreçteki çocuk" kavramının kullanılmasını öneriyoruz. "Suça sürüklenen çocuk" kavramının çocuk koruma hukukunda belirli bir geçmişi ve amacı bulunduğunun farkındayız ancak soruşturma aşamasındaki bir çocuk hakkında henüz kesinleşmiş bir hüküm yokken kullanılan kavramın fiilin işlendiği veya çocuğun mutlaka edilgen biçimde suça itildiği yönünde peşin bir kabul üretmemesi gerektiğini düşünüyoruz. "Adli süreçteki çocuk" ifadesi çocuğun hukuki statüsünü daha tarafsız bir biçimde tanımlamaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu teklif hakkında doğal olarak farklı hukuki ve bilimsel değerlendirmeler yapılacaktır. Özellikle cezaların artırılmasının caydırıcılığa etkisi, infaz süreleri, dijital denetimin sınırları, çocukların özgürlüğünden yoksun bırakılmasının son çare olması ve çocukların gelişimsel özellikleri üzerinde dikkatle elbette ki duracağız. Burada savunduğumuz yaklaşım, cezaların tek başına çocuk suçluluğunu çözeceği yönünde değildir, Araştırma Komisyonunun bulguları da böyle bir sonuç ortaya koymamıştır. Verilerin işaret ettiği husus şudur: Çocukların suça temasını azaltmak; erken çocukluk döneminden başlayan aile destekleri, okula devamın güçlendirilmesi, ruh sağlığı ve bağımlılık hizmetlerine erişim, güvenli mekânlar, mahalleler, sağlıklı akran ilişkileri, dijital risklerin azaltılması, etkili sosyal inceleme, bireyselleştirilmiş rehabilitasyon ve ölçülü bir adalet sistemiyle mümkündür. Teklifin ceza hukukuna ilişkin hükümleri de bu bütünün yalnızca bir bölümüdür. Asıl hedef, çocukların suça ilk temasından önce riskleri tespit etmek, temas gerçekleşmişse tekrarını önlemek, mağdurların haklarını korumak ve çocuğun sağlıklı bir biçimde topluma dönmesini sağlamaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu teklifin temel yaklaşımı, çocuk adalet sistemini yalnızca ceza miktarları üzerinden değil, koruma, önleme, sorumluluk, tedavi, eğitim, rehabilitasyon ve koordinasyon başlıkları üzerinden birlikte değerlendirmektir. Araştırma Komisyonumuzun saha çalışmaları da çocuk suçluluğunun çok nedenli ve çok katmanlı bir olgu olduğunu, tek başına ceza hukuku veya tek başına sosyal politika araçlarıyla çözülemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu çerçevede, teklifin bilimsel veriler, çocuğun üstün yararı, ölçülülük ilkesi, mağdur hakları, uygulama kapasitesi, düzenli izleme ve etki değerlendirmesi temelinde ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Kanun yürürlüğe girdikten sonra da uygulamanın sonuçlarının düzenli olarak izlenmesi, tekrar suç işleme, okula dönüş, tedaviye devam, eğitimevine geçiş, tedbirlerin uygulanma oranı ve çocukların topluma uyumu gibi göstergeler üzerinden değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Bu düşüncelerle, teklifimizi Komisyonumuzun takdirlerine arz ediyor, katkı sunacak bütün üyelerimize şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Durgut.

Şimdi, görsel basını dışarı davet ediyorum, yazılı basın salonda kalabilir.

Ardından Sayın Şahin'e söz vereceğim, usul tartışmasını başlatabiliriz.

Teşekkür ediyoruz değerli görsel basınımıza.

Sayın Şahin, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Görsel basını dışarı alalım.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Arkadaşlar, bütün mesele sizsiniz, bir an önce çıkın da işin esasına girelim yani usul tartışmasına.

Bu mesela sadece görsel basının eğer iki görüntü çekmesinden ibaret...

Sayın Başkan, mikrofonumu açar mısınız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin hazırlanma ve Komisyona getiriliş süreci ile görüşülme günü hakkında görüşme

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Komisyonumuzu takip eden kamunun kıymetli bürokratları, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Komisyon Başkanımız Cüneyt Bey'in her seferinde centilmence atmış olduğu bir adım karşılığında övgü dolu sözleri bizden iştitiğine de hepiniz şahitsiniz ve kendisi bir hukuk profesörüdür, kendisi de gayet iyi bilir ki usul esasa mukaddemdir. Ne zamandan bu yana? Mecelleden bu yana. Bunları İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 1'inci sınıfındaki çocuklara öğretirler, öğrencilere öğretirler ve hepimizin bağlı olduğu, şu masanın etrafındaki herkesin bağlı olduğu yegâne şey mevcut Anayasa'mız ve İç Tüzük'tür. İç Tüzük'ün 63'üncü maddesi usule dair tartışmalara yönelik de aynen şu cümleleri ihtiva eder: "Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur. Bu yolda bir istemde bulunulursa, üçer dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir. Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse oylama işaretli yapılır." Yani işin özü, önce 63'e göre usul tartışması burada yapıldıktan sonraki aşamada kanun teklifi sahiplerine söz verilmesidir.

Arkadaşlar, birbirimizi yormayalım, yazılı mevzuat neyi emrediyorsa, usul neyi emrediyorsa biz ona göre hareket edelim istiyoruz. Usulün dışında, Anayasa'nın dışında şahsi bir talebimiz söz konusu değil. Biz bu sıralarda bugün var olan insanlar değiliz, geçmişten bugüne bu sıralarda oturma yönetmiş, bu tür toplantılarda görüş beyan etmiş isimleriz. Dolayısıyla, "Görsel basın sadece teklif sahibi ile Komisyon Başkanının görüntülerini alsın, ondan sonra çıksın." diyerek bu usul tartışmasını ertelemenin kimseye bir faydası olmaz, bunu da doğru bulmayız Sayın Başkanım. Bunu bir kez daha ifade ediyoruz. Sizin kişiliğinize, müktesebatınıza, şimdiye kadarki objektif duruşunuza yakışmayan bir davranış olmuştur; bunu özellikle ifade etmekte fayda görüyorum.

Şimdi, ben niçin usul tartışması talep ettim burada, onu özellikle ifade edeyim. Değerli arkadaşlar, şu anda Meclis Genel Kurulunda, aylardır milletin bekletildiği, millete umut vad edilen on ikinci yargı paketinin görüşmeleri devam ediyor ve on ikinci yargı paketi Adalet Komisyonundan geçti, o günkü şartlarda da teklif sahiplerine de Sayın Başkanın tutumuna da teşekkür ettik. Önceden bilgilendirdiler, teklifle alakalı düşüncelerini söylediler, hatta burada görüşmeleri aralıksız gerçekleştirerek Komisyondan da geçirdik,

şu anda da Genel Kurula intikal etti ve biz iki gün önce Genel Kurulda da bu kanunun hangi şartlarda geçmesi gerekliliğine ilişkin hem iktidar hem muhalefet milletvekilleriyle birlikte bir toplantı da yaptık. Şimdi size soruyorum: Suça sürüklenen çocuklara ilişkin Araştırma Komisyonu aylarca önce kurulmuş, kıymetli çalışmalar yapılmış, olayın tarafları yeterince dinlenmiş, bir kısım düşünceleri... Biz üç gündür bu konuyla alakalı sayısız sivil toplum örgütü tarafından aranıyoruz ve onlar tarafından bilgilendiriliyoruz, diyorlar ki: "Komisyon, çalışmaları esnasında bizleri davet etti, biz görüşlerimizi ifade ettik ama sonuç bölümünde emin olun, sivil toplumun ve bu olayın paydaşlarının -psikolojiden, sosyolojiden, çocuk hukukundan, çocuk haklarından anlayan kesimlerin- düşüncelerine yeterince yer verilmeden bir rapor tanzim edilmiş." Bu raporun alelacele Meclisin yasal olarak... Arkadaşlar, Anayasa gereği bu Meclis 1 Temmuzda tatile girer 1 Ekime kadar ama olağanüstü durumlar olabilir, acil bekleyen işler olabilir, bu işleri devam ettirmek iktidarın uhdesindedir, Meclisi bu süre içerisinde de çalıştırabilir bekleyen işler açısından, bizim de buna saygımız var çünkü Genel Kurulda "Temmuzda çalışacağız." dediniz, gerekirse ağustosta çalışalım, hiç itirazımız yok ama bu temmuz ve ağustosta çalışacağımız konular ülkenin gerçek sorunları olmalı ve aciliyet kesbeden hadiseler olmalı. Bu Araştırma Komisyonunun raporu daha öncesinde sunulmuş, çok rahatlıkla farklı bir takvim içerisinde de değerlendirilebilir. "Elbette burada da çok önemli maddeler olabilir, gerekirse bu maddeleri de biz on ikinci yargı paketine madde ihdasıyla gerçekleştirilelim." dedik. Ama 14/7/2026 saat 10.15'te kamuoyuyla paylaşılan kanun teklifini bugün ayın 16'sı, biz saat 14.30'da Komisyonunda görüşüyoruz. Ne bu telaş, ne bu acele? Böyle bir usul yok arkadaşlar. Adalet Komisyonunda görüşülmüş bir kanun teklifi Genel Kurulda görüşülür iken Komisyonunda bu konunun görüşülmesini gerektirecek hiçbir sebep yok, bu kadar aciliyet kesbeden bu kanun teklifinde ben bir tek madde görmüyorum ve bu usul de doğru bir usul değil. Vele ki şimdi, benim Grup Başkan Vekilim arıyor, diyor ki: "On ikinci yargı paketiyle alakalı bir değerlendirme yapılması gerekiyor; bir ara verin, buraya gelin, ondan sonra devam edin." E, biz bunları söyledik size, gerek yok arkadaşlar, ya cuma olsun ya pazartesi olsun, bunları yine görüşelim. Sizin sayısal çoğunluğunuz var, buna da saygımız var, millet bu şekilde takdir etmiş, sayısal çoğunluğunuz olması sebebiyle rahatlıkla Komisyonunda 1-2 kişi feda edebilirsiniz ama biz bu Komisyonunda tek kişiyle temsil ediyoruz ve o tek kişiyle temsil edilen kişi... Komisyonlara devam maddesi var, İç Tüzük'ün 28'inci maddesi "Komisyon üyeleri, komisyon toplantılarına devama mecburdurlar." diyor. Ben bunca senelik milletvekiliği hayatımda bir kez tenkit yedim Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında, sonuçları belli olan ikinci dönemde Başkan ve Başkanlık Divanı seçimlerine, komisyon toplantısına katılmadım diye.

Şimdi, dışarıdaki vatandaş bizden sorunlarının, sıkıntılarının dillendirilmesini istiyor. Açıkça Anayasa'ya aykırılıklar var, kanunun geneli üzerine konuşmamız gerekiyor ama aynı zamanda da Genel Kurulda olmamız gerekiyor. YENİ YOL Grubunun Komisyonunda bir tek temsilcisi var, hem burada hem orada, ışınlanarak iki yerde bulunabilecek bir meziyetimiz yok. O yüzden, dedik ki: "Arkadaşlar, acele etmeyin; on ikinci yargı paketi noktasında da bir uzlaşmaya varma ihtimali kuvvetle muhtemel, gelin onu yasalaştıralım, ondan sonra bunları Komisyonunda görüşelim." Ama buna itibar edilmedi. İtibar edilir, edilmez; bu, Başkanın takdirindedir, ona da saygımız var, bu İç Tüzük'te bu da yazıyor ama Başkana şu yetki verilmiyor: Usule dair bir itiraz varken "Yok efendim, ben sizi daha sonra dinleyeceğim, önce kanun teklifi sahiplerini dinleyeceğim." diye bir yetkiniz yok; kusura bakmayın. Kanun teklifi sahiplerini elbette ki hepimiz dinleyeceğiz, sonuna kadar dinleyeceğiz ama önce bir usuli işlemleri halletmemiz gerekiyor.

Arkadaşlar, kusura bakmayın, Adalet Komisyonu üyeleri iktidarın marabası falan değil yani, bizim, bu süreç içerisinde illaki bunu geçireceğiz diye bir zorunluluğumuz da yok. İşin yakışanını yapalım, birbirimizi karşılıklı olgunluk içinde anlayarak, dinleyerek, sorunların çözümüne dair vatandaşın beklentilerini buralarda değerlendirelim ama iki arada bir derede bizi bırakmayın. Genel Kurulda daha vahim, daha önemli hadiseler varken aynı zamanda bunu Komisyon sıralarında da bulunmak suretiyle bir taraftan bizi beri kılmayın. Biz istiyoruz ki her iki tarafta da gerekli katkıyı sağlayalım ve oluruna sağlayalım, hiçbir zaman için zorlaştırıcı olmak istemiyoruz çünkü memlekette bir sorun varsa, bir sıkıntı varsa bunun çözümüne hepimiz ortaklaşa katkı sunmak durumundayız ama lütfen şunu iyi anlayalım ve buna göre de lütfen hareket edelim: Bundan sonraki süreç içerisinde siz elbette ki sayısal çoğunluğunuzla istediğinizi geçirebilirsiniz Genel Kuruldan, Komisyondan ama bunları usulü dairesinde yapmak durumundasınız.

Sayın Başkan, bu yönüyle usuli olarak yanıfta olduğunuzu ve bundan sonraki süreçte bu hususlar nazara alınarak özellikle İç Tüzük 63'üncü madde tartışılmadan işin esasına girilemeyeceğini ve kanun teklifi sahiplerine söz vermeden bu sözün şahsıma verilmesi gerekliliği hususunu bir kez daha ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Şimdi, usulle ilgili konuşmak isteyen arkadaşlarıma söz vereceğim.

Buyurun Nevroz Hanım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben de selamlıyorum herkesi.

Anayasa'ya aykırılıkla ilgili hususlara geçmeden usuli olarak biraz önce ortaya çıkan tablonun sadece Vekilimiz İdris Şahin'in şahsında değil, aslında bir bütün olarak buradaki Komisyon işleyişi açısından dikkate alınması gerektiğini ben düşünüyorum çünkü biz bu itirazlarımızı sözlü olarak geçen günkü görüşmelerde de söyledik.

Bu paket çok önemli, belli bir evveliyatı var, bir Araştırma Komisyonunun çalışması sonrasında getirilmiş, orada tartışılan, dinlenen, tüketilen kimi kısımlar var; burası onları tekrar tartışmayacak, tüketmeyecek; oradan çıkan teklifi buradan sadece usuli olarak, yüzeysel ve görüntüde tartışıp geçirebilecek mekanizma, bir Komisyon değil. Ne Komisyonumuzun muhtevası böylesi bir Komisyon gerçekliğini ortaya çıkarıyor ne de buraya getirilen kanun teklifinin ağırlığı, önemi, çocuklarla kurulan bağı ve devamında getirilecek olası yasalar ve bunun ortaya çıkaracağı çocuk ceza, adalet meselesinin yaratacağı husus bakımından çok önemli.

Bu teklif bize gönderildiğinde açıkçası öncesinde hiçbir tartışma, buna dair hiçbir emare, hiçbir işaret... Sadece bizlere değil, Araştırma Komisyonunda yer alan çocuk komisyon sözcülerimizin... Yani birçok partinin ilgili çocuk komisyon üyeleri o komisyonda yer aldı ve tartışmaları yürüttü, oradan doğru da bir paylaşım, bir ortaklaşma söz konusu olmadı; buraya, Adalet Komisyonuna getirirken de böylesi bir tartışma süreci geçirilmedi. Sunulduktan kırk sekiz saat sonra, aslında ekstra dört saat sonra usuli olarak yerine getirdiniz, bu kadar kısa bir sürede bugün burada tartışıp geçirmemizi istiyorsunuz ama aynı zamanda da on ikinci yargı paketi orada devam ediyor. Sadece orada bizlerin bulunması üzerinden bir meseleyle değil, Komisyonun koca bir yıl boyunca tartışabileceği bu kadar zamanı varken temmuz ayına bu kadar sıkıştırılmış ve hızlandırılmış bir biçimde bu kadar önemli bir yasayı

geçistirme tarzının bir yasa yapma tekniği bakımından ne Komisyon üyeleri olarak burada bizlerin ne de buradan etkilenebilecek milyonlarca çocuğun ailesinin ve bu konudaki tartışmaların etkisi olmadığını biz düşünüyoruz. Evet, bu Araştırma Komisyonunda birçok tartışma tüketilmiş olabilir ama bizlerin o Komisyonunda şerhlerimiz var. Bugün burada bir kez daha dinlenmesini istediğimiz kişiler oldu, her ne kadar şu an burada bulunuyorlarsa -dinlenmeleri kabul edilmemiş olsa da- biz bu meseledeki uzman görüşlerinin... STK'ler bugün 12.30'da Meclisin önünde bir açıklama yaptı, 160 sivil toplum kuruluşu; çocuk alanında uzman, hukuk alanında uzman, baroların ilgili çocuk hakları merkezlerinin içerisinde yer aldığı ve orada çıkan hususta da bu yasanın oldubittiye, bir hızlandırmaya takılmadan, gerçek anlamda bizlerin de sorun olarak gördüğü -bugün burada teklif sahibi iletti- ama gerçek çözüm, çocuk odaklı çözüm, adalet odaklı çözüm, evrensel çözüm yaratabilecek meseleyle götürülmesini düşünüyoruz. Burada sadece biraz önceki vekilimizin söylemiş olduğu "Görüşmeyi erteletelim." meselesi üzerinden... Bir iki günlük bir süre tabii ki önemli on ikinci yargı paketini tükettikten sonra ama biz bir bütün olarak bu teklifin kendisinin aslında kaldırılmasını, çekilmesini, gerekli usuli süreçler tartışıldıktan, uzmanlar dinlendikten sonra herkesin uzlaşabileceği bir metinle, bir yol haritasıyla yeniden bu Komisyona getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bülbul, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, teşekkür ediyoruz.

Yani iki dönemden beri milletvekiliyim, Adalet Komisyonundayım, hep haklı çıktık diyemeyeceğim ama bayağı haklı çıktık. Yani Halil Bey de yeni geldi, o, haklının yanında yer alır ama bakıyoruz, son zamanlarda yerinde olmamaya başladı.

Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber 2018'e gelindi, 2018'de geline sistemde yürütme, yargı ve yasamanın kuvvetler ayrılığı çerçevesinde, milletvekillerinin yasa teklifi verme yetkisiyle beraber Anayasa 88'in uygulanacağı söylendi ve yasamanın etkin bir şekilde yer alacağı, yasamanın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi dışında Anayasa'nın belirlediği noktalarda etkin bir rol alacağı söylendi ama uygulama olmadı.

Sayın imzacı vekilimiz konuşuyor, onu bitirsin, ondan sonra konuşalım isterseniz.

Ama siz bu kanun teklifinde imzacı değilsiniz değil mi, siz şu anda görüşülmekte olacak Genel Kuruldaki kanun teklifinde imzacısınız?

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Evet, evet.

Sonra ne oldu? Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı kararnameleri yoluyla Anayasa'da görevi olmadığı şekilde kararnameler yayımlanmaya başladı. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizler, ana muhalefet partisi olarak Anayasa Mahkemesine gittik, iptal ettire ettire siz bıkmadınız, Sayın Beştepe -Cumhurbaşkanlığı- bıkmadı, biz iptal ettirmeye devam ediyoruz yani Anayasa'daki Meclisin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yani Gazi Meclisin yetkilerine büyük bir müdahale oldu ve yasamanın niteliği gitgide gitgide gitgide azaldı. Ya, düşünebiliyor musunuz; Adalet Bakanı Akın Gürlek çıkmış ne diyordu? "On ikinci yargı paketi daha Meclise gelmeden önce Beştepe'ye göndereceğiz, ondan sonra Mehmet Uçum'a gidecek, ondan sonra -Mehmet Uçum'a gideceği ben tırnak içinde söylüyorum- Beştepe'ye göndereceğiz, ondan sonra gelecek Adalet Komisyonunda görüşülecek, Genel Kurula gidecek." dedi ve şu anda Genel Kurulda. Ya, hani Anayasa 88? Hani yasamanın etkin bir şekilde, kuvvetler ayrılığıyla birlikte Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde milletvekillerinin vereceği yasa teklifleri? Yani yasama hep geriye gidiyor.

Sayın İdris Şahin'in açıklamaları usul açısından aklıma hep İstanbul hukuktaki Medeni Usul Hocamız aklımıza geldi, Allah rahmet eylesin.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Saim Üstündağ mı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Evet, Üstündağ.

Sizin de hocanız ama sizde biraz eksiklik olmuş, sınavlarda durumunuzu bilemiyorum.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Vallahi ondan geçtim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ben 100'le geçtim. Biraz sıkıntı var yani çünkü Üstündağ'dan eğitim almış bir Komisyon üyesi, ilk imzacı Komisyon üyesi, on ikinci yargı paketindeki ilk imzacı Komisyon üyesi -Üstündağ'ın terbiyesinden geçmiş, ehliyetinden geçmiş- Genel Kurulda bu kanun teklifi görüşülürken Adalet Komisyonuna bir kanun teklifi gelmemesi gerektiğini bilir yani usulde çift başlılık yoktur. Yani Genel Kurulda Adalet Komisyonundan geçen bir kanun teklifi görüşülürken burada da Adalet Komisyonunda da bir kanun teklifi görüşülmez. Ben, aynı Sayın Şahin'in dediği gibi...

Arkadaşlar, bu Komisyon, suça sürüklenen çocuklara ilişkin düzenleme değil mi bu? 18 madde, 16 madde esas.

Yahu, Sayın Başkan, suça sürüklenen çocuklara ilişkin kurulan araştırma komisyonunun başkanısınız değil mi? Raporunuz hazırlandı mı, Genel Kurula sunuldu mu; 1'inci sorum bu. Yok, sunulmadı.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Milletvekillerine bile dağıtılmadı.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Evet, dağıtılmadı komisyon üyelerine.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Milletvekillerine bile dağıtılmadı, dağıtılmadı.

İkincisi, Dilekçe Komisyonu var. Türkiye Büyük Millet Meclisinde komisyonlar ne işe yarar? Yani ne işe yaradığını ben de bilemiyorum. 1'inci ana iki komisyon var, diğer komisyonlar da etkili ama Plan ve Bütçe Komisyonu ve Adalet Komisyonu... Bizlere hazır mutfakta hazırlanmış, Beştepe'de hazırlanmış, Cumhurbaşkanlığında hazırlanmış kanun teklifleri geliyor buraya. Dilekçe Komisyonunun akran zorbalığının araştırılması alt komisyonu var mı? Var. Şu anda Komisyon çalışmalarını bitirdi mi, rapor sundu mu? Nerede? Hayır.

Sonra 3'üncü komisyon, 3'üncü komisyon, okul olayları ve dijital riskleri araştırma komisyonu.

Sayın Gizem Hanım, var mı Komisyon?

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Var, devam ediyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Var. Rapor var mı? Rapor daha vermedi. Var, devam ediyor. Yahu arkadaşlar, siz suça sürüklenen çocuklara ilişkin araştırma komisyonunun rapor vermediği, diğer zorbalığın araştırılması alt komisyonunun, akran

zorbalığını araştırma komisyonunun rapor vermediği, Genel Kurula sunulmadığı ve okul olayları ve dijital riskleri araştırma komisyonunun rapor sunmadığı bir konuda ne aceleniz vardı da Genel Kurulda on ikinci yargı paketi görüşmeleri devam ederken biz ışınlanacak mıyız Sayın Şahin'in dediği gibi? Ne yapacağız biz şimdi? Burada yani İsmail kardeşim, ben, Aliye Kardeşim, Gizem Kardeşim ışınlı mı gideceğiz Genel Kurula, bir de buraya geleceğiz? Yapmayın, eylemeyin. Bu, açıkça, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yasamaya getirdiği durum. "Nasıl da biz Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla bu işi yapıyoruz, 600 vekil var, otursunlar, zaten ne yaparlarsa yapsınlar, yasama, komisyonmuş Hak getire." diye düşünüyor. Bu doğru değil arkadaşlar, bu doğru değil.

Onun yüzünden, usulen bu teklifin şu anda görüşmenin fiziki koşulları hem üyelerimiz açısından hem de Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, rafta bulunan Anayasa ve rafta bulunan İç Tüzük 63 gereği usulen mümkün değildir. Bu nedenle usul itirazını yapıyoruz, bu teklifin geri çekilmesini istiyoruz çünkü aldığımız bilgilere göre Adalet Komisyonu toplandı, bugün yedi saat çalışacağız, on saat, yarına kalacak, çalışacağız, ondan sonra bir bakacağız... Gelecek hafta geleceğini düşünüyor musunuz bu yasa teklifinin? Gelemeyecek arkadaşlar. Neden gelemeyecek? Çünkü gelecek hafta işimiz çok; bir, emeklilerle ilgili ne var? Artırım var, çok artırıyor arkadaşlar, 3.552 lira, emekliler de bekliyor, bekliyor, bekliyor. Açlık sınırının altında artırım var, o teklif var. İkinci ne var? Üniversite, af, öğrencilerin ve yüksek lisans öğrencilerinin af teklifi var; 30 madde, 30 madde; 60 madde yaptı mı? 3'üncü ne var? Somali tezkeresi var. 4'üncü ne var? Nerede kök yasa, çerçeve yasa? Çerçeve yasa, o var. Yani gelecek hafta üç iş gününde, aynı İstanbul İBB davasında yapıldığı gibi, 142 tane eylemden sorumlu tutulan Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'na "Sen kardeşim, 142 eylemden sorumlusun ama sana altı saat avukatlarınla beraber savunma hakkı veriyoruz" mu yapacaksınız, gelecek hafta üç günde 4 tane yasayı geçirmeye kalkacaksınız? Yapmayın arkadaşlar, o 4 yasayı getirdiniz, bir de bunu mu getireceksiniz suça sürüklenen çocuklara ilişkin araştırma yasasını mı getireceksiniz? Üç günde 5 yasa.

Arkadaşlar, işte, Türkiye'de Gazi Meclisin bu sistemde geldiği durum şu: Biz gönderiyoruz, siz hızlanın, bitirin, ondan sonra da Allah kerim olayı var. Biz usulen bu olayı kabul etmiyoruz. Bu, yasamanın niteliğine, yasama faaliyetine aykırı bir durumdur. Usulen bu yasanın geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Bülbul.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Usule ilişkin mi Sayın Özcan?

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli basın emekçileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Süleyman Vekilin bıraktığı yerden devam etmek istiyorum. Şimdi Meclisimizde pek çok komisyon kuruldu. Ne yazık ki şiddet olayları yaşandı, hiç yaşanmasını arzu etmediğimiz ve ben hem suça sürüklenen çocuk komisyonunda hem şu anda devam eden Maraş ve Urfa'da yaşanan okul olayları ve dijital riskleri araştırma komisyonunda görev alıyorum hem de Adalet Komisyonu üyesiyim dolayısıyla hani şu anda baktığımda bu 3 kümenin birlikte aynı nokta, düzlemde bulunduğu kurullarda görev alan kişilerden birisiyim herhâlde şu anda üyelerimize baktığımızda ve samimiyetle şunu ifade etmem lazım: Bakın, hadiseler yaşandı, komisyonlarda uzmanlarımızı dinliyoruz, gelen herkesi fakat bu komisyonlarda çıkan kararların, raporların hepsinin birlikte değerlendirilerek toplumun önüne çıkıp o zaman bir maddeyi, bunlara ilişkin yapılmış bir kanun teklifini ortaya koymakta büyük yarar olacağı kanaatindeyim. Dün okul olayları araştırma komisyonu vardı, o Komisyon da ifade ettim. Neden? Çünkü bakın, yaşanan hadiseler, hepsi birbirinden sonuçları bakımından aynı şiddet açısından ama farklı hadiseler yaşandı. Yani bugün hiçbir suç Maraş'ta yaşanan olayda çocuğun suça herhangi bir bağlantısı, buna ilişkin daha önce hiçbir şeyi yok ama çocuğa baktığınızda, ihmal edilen ve sosyal hizmetlerin, destek hizmetlerinin yapılmadığı, yeterince detaylı bir şekilde ortaya konulmadığı bir gerçeklik önümüzde. Keza, burada olumlu sayılabilecek ateşli silahlarla ilgili düzenlemeler var ama yarın toplumun sadece bununla karşısına çıktığınızda... Çünkü bu yaşanan olaylarla hem bir anne olarak hem bir milletvekili olarak hem bir yurttaş olarak hepimizin boynunun borcu bununla ilgili bu şiddetle mücadele etmek ama bu mücadeleyi hakkıyla yapmak zorundayız. Mücadele ediyormuş gibi yaparak toplumun önüne yarın bunu götürdük, koyduk, bu yasayı buradan geçirdiniz diyelim Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ve hiç istemeyiz, yarın bir olay daha çıktı, ne diyeceğiz? Tüm yönleriyle, tüm altyapısıyla bunu çalışmadan pek çok sebebi varsa cezalandırma son cihet bununla ilgili konuşacağımız. Ortada gerçekten çok ciddi sosyolojik sorunlar var ve gerçekten bu kurulan okul olaylarıyla ilgili komisyonlarda uzmanlarla bunlar tartışılıyor, konuşuluyor. Bir çocuk sistemine ihtiyacımız var Türkiye'de, her yönüyle bakanlıkların eş güdümlü çalıştığı.

Tekrar dikkatinize şunu sunmak istiyorum: Bakın, Maraş'taki olayda çocuğun silaha ulaşımı hani bununla ilgili ceza getiriyoruz ama emniyet müdürü baba yani bununla ilgili emniyet müdürlerinin de kaç silah alması gerektiği, bununla ilgili, bireysel silahlanmayla ilgili mücadele, bütün bunların çok yönlü değerlendirilip konulması lazım. Keza, o da yetmiyor, Maraş'ta, Urfa'da yaşanan hadisede internetten yazıyor, adli vaka, emniyete gitmiş, ertesi gün okulun önünde güvenlik görevlisi yok Değerli Başkanım, yok.

Şimdi, bütün bunları görmeden, bütün bunları çok yönlü değerlendirmeden "Biz sadece cezayı artırdık, toplumun önüne de çıkardık, yarın..." Biz bundan bu şekilde ari tutulamayız vekiller olarak. Lütfen, bir kez daha bu konuda bugün görüşülmesini, aceleye getirilmesini asla kabul etmiyorum, bunu özellikle söylemek için söz aldım. Tüm yönleriyle, detaylı araştırıldığı, hepimizin tüm yönleriyle tartıştığı bir zeminde bunu tartışıp toplumun önüne, o annelerin, babaların, gözü yaşlı annelerin, babaların önüne gerçekten sosyal devletin gereğinin de sağlandığı bir kanun teklifiyle çıkmayı arzu ettiğimi ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Usule ilişkin?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben de bütün Komisyon üyelerini, katılımcıları, kurumlardan gelen, sivil toplumdan gelen arkadaşlarımızı, katılımcıları, herkesi selamlıyorum.

Ben de sadece usule ilişkin birkaç şey söyleyeceğim ama hakikaten şunu anlayamıyorum: Yani bir yandan Genel Kurulda bir on ikinci yargı paketi görüşülüyor, bunun tartışmasını işte iki gün önce de yaptık, bugün de görüşülmeye devam edilecek ama bu Komisyon aynı anda ikinci bir paketi burada bugün tartışmaya, değerlendirmeye aldı. Şunu sormak lazım: Hakikaten yangından neyi kaçırmaya çalışıyorsunuz? Yani nedir, derdiniz ne, amacınız ne? Yani bu paketi size getirirken burada bulunan iktidar milletvekilleri, bu Komisyon üyeleri olarak ya bu paketi getirenlere önünüze bırakanlara ya, biz insanız diyemediniz mi? Bizim beşerî olarak aynı anda oradan oraya gitmemiz mümkün değil diyemediniz mi? Hakikaten bunu çok merak ediyorum. 2 paketi aynı anda görüşme iradesini size dayatan hangi iradedir? Buna karşı koyamadınız mı? Eğer bir acele vardiysa o zaman en acil yapılması gereken, o silahları yıllardır, uzun bir süredir o silahları vatandaşlara dağıtan valilikler hangi üyelere dağıtmış, hangi partinin üyelerine dağıtmış, bence bunu bir araştırın, o valilerin üzerine gidin, o valilikler üzerinde bir yaptırım gerçekleştirin. Bir araştırın bakalım, o silahlar gerçekten çoğunluklu olarak hangi kesimlere dağıtılmış. Çözüm mü istiyorsunuz, aceleniz mi var? O zaman önce bunu bir engelleyin. Buna dair en ufak bir girişim yok ama aynı anda iki paketi görüşme iradesini bu Komisyonun bütün üyelerine -AKP ve MHP de dâhil olmak üzere- dayatan bir irade var. Bu iradeye karşı gerçekten sesiniz çıkmadı mı? Bunu merak ediyorum.

Ben de aynı şekilde daha başında, teklif sahipleri dinlenmeden bu usule itirazların alınması gerektiğini, İdris Bey gibi, alınması gerektiğini, buna yönelik ortaya koyduğunuz tutumun da bugüne kadar geçmiş olan -komisyon başkanı olarak söylüyorum- tavırınızla tamamen çeliştiğini belirtmek istiyorum. Doğru bir tutum olmadı, dinlemeniz gerekiyordu ve buna dair de bir tutum geliştirmeniz gerekiyordu ama siz dinlemeden, tamamen "Bize bir talimat geldi, bir an önce bunu yapmak zorundayız." gibi bir iradeyle yaklaştınız, bunu da kınıyoruz, doğru bulmuyoruz, eleştiriyoruz.

İkinci bir mesele, bu Komisyona gelen bu kanun teklifi... Yani bunun, acaba kanun teklifinin içeriği, öncesinde suça sürüklenen çocukların olduğu komisyonda tartışılması, konuşulması, değerlendirilmesi gerekmez miydi? Bir rapor hazırlanmış, o rapor orada bulunan Beritan Vekille, Onur Vekilimizle paylaşılmadan, diğer muhalefetin tamamıyla paylaşılmadan, onlarla bir değerlendirme, tartışma yapılmadan doğrudan buraya getirildi. Dolayısıyla burada hakikaten hem dayatılan irade noktasında hem o dayatılan iradeye karşı koyamayan Komisyon üyeleri olarak iktidar vekillerine bir eleştiri yapıyoruz ve çok net bir şekilde ifade ediyoruz: İki paketi aynı anda tartışamayız. Adalet Komisyonu üyelerinin iki paketi aynı anda konuşması mümkün değil. Nevroz Vekilimin söylediği gibi, esas olan bu yasayı, bu kanun teklifini esaslı, daha detaylı, daha doğru bir temelde tartışabilmek, "Uygun bir zamanda tekrar nasıl getirilebilir?"i konuşabilmektir ama bu tarz dayatmalarla, bu tarz irade kırma yaklaşımlarıyla bir düzenleme yapılmasını doğru bulmuyoruz. Biz de aynı şekilde bugün bu kanun teklifinin görüşmelerine ara verilmesini, yarın için de söylemiyorum, önümüzdeki belirsiz bir tarih için, öncesinde Komisyon olarak... Bakın, siz normalde iki gün önce ayaküstü yapmışsınız ama nezaketiniz gereği bir gün öncesinden çağırırdınız, odanızda derdiniz ki ya, bir tartışalım, konuşalım; davet ederdiniz. Bütün partilerin üyelerinden birer arkadaş muhakkak gelirdi, tartışırdı, konuşurdu, bir ortak nokta bulunmaya çalışılırdı. Onu bile yapmadınız, işte onu soruyorum, hakikaten onu bile yaptırmayan irade sizi neden burada zorla tutuyor? Buna karşı bir tepki veremediniz mi? O yüzden, bir an önce bu yasanın geri çekilmesi ve ileri bir tarihe bırakılması, on ikinci yargı paketinin görüşmeleri devam ettiği için de bugünkü toplantının sona erdirilmesini biz de talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Milletimiz bizden usul polemikleri değil, yasama faaliyetlerini gerektiği gibi yapmayı bekliyor, sorunlarına çözümler üretmemizi bekliyor.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sizden yasamaya...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ben herkesi sakinlikle dinledim, burada usul öyle, birbirimizin sözünü kesmiyoruz.

Acele etmiyoruz, geciktirmiyoruz da hepimiz aynı endişeleri taşıyoruz. Gecikecek her zaman çocuklarımızın aleyhine sonuçlar doğurabilir, o yüzden de acele etmediğimizi düşünüyorum. Yasama organı olarak milletin bize verdiği yetkiyi zamanında etkin ve verimli kullanmakla yükümlüyüz.

Eğer her Genel Kurul çalışmasında Komisyon çalışmamış olsaydı, bu yasama faaliyetini tam anlamıyla yerine getirmemiz mümkün olmazdı. Kaldı ki Genel Kurul çalışırken komisyonların çalışmayacağına dair İç Tüzükte herhangi bir yasaklayıcı hüküm bulunmamakta. Özellikle aynı Komisyonun bir kanunu görüşülürken de Genel Kurul çalışırken Komisyonun başka bir toplantı yapamayacağına ilişkin de yasaklayan bir hüküm olmadığını düşünüyorum. Başkanlık makamının buna ilişkin ya da Uzlaşma Komisyonunun buna ilişkin almış olduğu bir karar da yok. Dolayısıyla TBMM yalnızca Genel Kuruldan ibaret değildir, komisyonlarla birlikte yasama faaliyeti yerine getirilir diyorum. Dolayısıyla bir an evvel esasa geçilmesi gerektiği kanaatimi bildirmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkanım, "usule dair polemik" sözünü...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Arkadaşlarımızın "usule dair polemik" sözü kavramını asla kabul etmiyoruz. Bakın, biz İç Tüzük'ü açıp maddesini okuyarak İç Tüzük 63'ün neyi emrettiğini, devamında bu komisyonlara devamlılığın ne ihtiva ettiğini İç Tüzük'e dayanarak ifade ettik dolayısıyla buradaki bizim itirazlarımızı, polemik gibi dillendirmek yakışıklı bir davranış değil, bir Komisyon üyesine, bir hukukçu kimliğiyle Şengül Hanım'a yakışmamıştır. Bu sözünü lütfen tavzih etsin. Biz polemik yapmıyoruz, İç Tüzük'ün bize sağladığı imkânları kullanmaya çalışıyoruz, İç Tüzük'te neyi emrediyorsa onu ifade ediyoruz, başkaca bir şey söylemiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, hepinizi dinledim, usulle ilgili bugüne kadar siz kıymetli milletvekillerimiz de aslında dile getirdiniz.

Birincisi: Her zaman burada çok demokratik ve medeni bir şekilde bu tartışmaları yaptık hem usule ilişkin hem de esasa ilişkin olarak. Şimdi kıymetli milletvekilimizin bahsetmiş olduğu İç Tüzük'ümüzün 63'üncü maddesi tabii ki Genel Kurul kısmında yani İç Tüzük'ün Üçüncü Bölümünde Genel Kurula ilişkin bir madde olduğunu bildiğinden eminim ama...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Çok net yansımayla..

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - ...kiyasen bunu uygulayabiliriz ama bunu uygulamış olsa idik, bizler işte ikiye milletvekiline söz verecektik, üçer dakikayla sınırlandıracaktık, bundan daha fazla konuşma imkânı vermeyecektik yani 63'üncü maddeyi ben eğer uygulamış olsaydım. Aslında burada çok net bir şekilde 63'üncü madde bunları ifade ediyor.

Bugüne kadar -tutumumda- her zaman, bundan evvel, bizim arkadaşlarımızdan bazıları dahi olsa, konuşmaların belli süreyle yapılmasını isteseler dahi biz bunu yapmadık. Dolayısıyla usule ilişkin de her zaman burada aslında bu tartışmaları rahatlıkla yaptık. Dolayısıyla, benim, usulle ilgili tartışma yapılıp yapılmaması konusunda, herhangi bir şekilde, "Bu usul esasa mukaddemdir." ilkesine aykırı bir tutumumun olmadığını, Türk hukukuna göre, İslam hukukuna göre, Roma hukukuna göre, tüm hukuklara göre, evrensel hukuka göre bunun geçerli olduğunu en iyi bilenlerden biriyim. Onun için de bugüne kadar bu açıklamaları her zaman yaptım çünkü ben de biliyorum, usul hukukun...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Zaten sıkıntı orada Başkan, bilerek uygulamamak en büyük hata. Bilmeseniz zaten sıkıntı yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, uyguladım ama. Bakın uyguladım, onu anlatmaya çalışıyorum.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Ama siz, teklif sahibine söz verdikten sonra bize bu sözü verdiniz. Biz orada üç dakikayla kendimizi sınırlamayacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şöyle, hayır uyguladım çünkü ben esasa girmedikimizi ve teklifin tümü üzerinde henüz konuşulmadığını bilerek bunu uyguladım. Usulün hukukun güvencesi olduğunu gayet iyi biliyorum ancak usul tabii ki esası görüşmeyi engelleyen de bir araç olmamalı diye ben düşünüyorum. Bu konuda da tekrar ediyorum: "Usul esasa mukaddemdir." sözü usul kurallarına titizlikle uyulmasını ifade ediyor yoksa bu, usule ilişkin her itirazın özellikle Meclisimizin veya Komisyonumuzun çalışmalarını durduracağı anlamına da gelmez. Yani her isteyen milletvekilimiz kafasına göre "Ben burada usul tartışması açıyorum." diye çalışmaları da engelleyecek bir tutum içerisine giremez. İç Tüzük'ümüz açık olduğu sürece, biz Başkanlık olarak da Başkan olarak da İç Tüzük'e, Anayasa'ya uygun bir şekilde uygulamaları yürüttüğümüz müddetçe tabii ki farklı değerlendirmeler nedeniyle yapılan bu usul itirazlarının görüşmeleri de akamete uğratmaması gerekir diye düşünüyorum.

Ben şunu da söylemek istiyorum: Yani dediğim gibi bu ilke gerçekten evrensel bir ilke. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genel Kurulumuz, Komisyonumuz aynı zamanda millet iradesinin de tecelligâhı. Dolayısıyla bu iradenin gereği olan yasama faaliyetinin de İç Tüzük'e uygun şekilde kesintisiz devam etmesi hepimizin ortak sorumluluğudur.

Şimdi, ben spesifik olarak şunu ifade etmek istiyorum: Değerli milletvekilleri, İç Tüzük'ümüzde aslında çok açık bir şekilde 35'inci maddemiz de var. Komisyonumuza ait bir raporun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzun toplanmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bakın, ben size bir belge göstereceğim. Bu, Komisyonumuzun daha önce almış olduğu 1 no.lu Karar. Bu karar uyarınca Başkanlık Divanından Komisyonumuzun Genel Kurulun toplantı saatlerinde görüşme yapabilmesi için izin alınmıştır. Burada çok açık, net bir şekilde ifade ediliyor: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı Kararı / Karar No: 70 / Karar Tarihi: 18 Haziran 2025 / 28'inci Yasama Dönemi 2'nci Devresi süresince Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun toplantı saatlerinde görüşme yapma izni isteyen Adalet Komisyonu Başkanlığının taleplerinin İç Tüzük'ün 35'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca uygun bulunmasına karar verildi." deniliyor. Dolayısıyla Genel Kurulun yoğun programı nedeniyle...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Pekâlâ, o yazıda "Adalet Komisyonunun bir kanun teklifi Genel Kurulda görüşülürken Adalet Komisyonunda biz tekrar çalışmak istiyoruz." mu dediniz yoksa Genel Kurul çalışırken Komisyon için mi istediniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sadece Adalet Komisyonu için de geçerli değil bu, diğer komisyonlarımız için de geçerli dolayısıyla Genel Kurulun yoğun programı nedeniyle -az önce milletvekillerimiz de ifade ettiler- önümüzdeki kanun teklifinin görüşülmesine bugün başlayacağız.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, gayet iyi biliyor da etrafında oturan arkadaşların hukukçu kimliği unuttu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dolayısıyla, burada daha önce yani komisyon öncesinde de -Sayın Uçar'ın bahsetmiş olduğu doğru- ben bütün Komisyon üyelerimizi çağırıyorum, bir öngörüşme yapıyoruz. Bugün yapamamamın sebebi de cenazem olmasından dolayıdır, onu da ifade edeyim. Onun için ben doğrudan Komisyon çalışmasına gelmek durumunda kaldım, bundan dolayı da kusura bakmayın ama değerli milletvekilleri, tutumumda bir değişiklik yoktur.

Dolayısıyla, şimdi teklifin tümü üzerinde söz talep eden Komisyon üyelerine sırayla söz vereceğim ama bundan önce on ikinci yargı paketiyle ilgili değerli arkadaşlarımıza önceden de bilgi verdik, bir görüşme yapmamız gerekiyor yan tarafta. Onun için sizlerden bir ara vermemizi burada istirham ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, ara vermeden önce bana söz vermemenizin nedeni Komisyon üyesi olmamam mıdır?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani o olmaması lazım, böyle bir şey yok.

Değerli milletvekilim, Komisyon üyelerimize söz veriyoruz, değerli milletvekillerimize söz veriyoruz, ondan dolayı. Kusura bakmayın, mikrofon da eğik duruyor, açıkçası görmedim, onun için kusura bakmayın ama döner dönmez size söz vereceğim, teşekkür ediyorum.

Toplantımıza otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:16.06

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 17.04
BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)
BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)
SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)
KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)
----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli milletvekilleri, toplantımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Suiçmez, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sevgili katılımcılar; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Kamuoyunun çok hassas olduğu bir konu üzerinde bir kanun teklifi görüşmesi yapıyoruz ama burada Adalet Komisyonunda olan milletvekili arkadaşlarımız zaten hukukçu kimlikleriyle eminim hukukun evrensel ilkelerini daha çok dile getireceklerdir. Bizler, mağdur ailelerinin acılarını, endişelerini çok iyi bir şekilde anlıyoruz ancak nasıl Türkiye'de sosyal medya yargısı oluştuysa Meclisin de sosyal medya meclisi hâline gelmemesini sağlamak da bizim temel görevlerimizden biri olmalıdır. Şunun için söylüyorum: Evrensel çocuk hakları kurallarına aykırı hiçbir teklifin aslında buraya getirilmemesi zaten gerekiyordu, görüşülmemesi gerekiyordu.

Sayın Başkanım, "yüce Meclis" diyoruz, bu sıfatı sık sık, milletvekilleri olarak kullanıyoruz ama ben her seferinde de şunu söylüyorum, "yüce Meclis" sıfatı, birbirimize böyle dağıtacağımız bir sıfat değildir; bu sıfatı ancak etkin, kaliteli yargı yaparak, kanunlar yaparak sağlayabiliriz. O yüzden, bugün bunun da altını çizerek bu görüşmelerin -aslında sonlandırılması gerekiyor ama devam edilecekse- bunlara da dikkat edilerek yapılması gerekiyor. Dolayısıyla İdris Şahin Başkanımın, Vekilimin ve diğer milletvekili arkadaşlarımızın, on ikinci yargı paketi orada görüşülürken burada bu toplantının yapılmasının uygun olmadığı şeklindeki sözlerine aynen katılıyorum. Bunun ispatını da siz sağlamış oldunuz, o yargı paketi üzerinden elli dakikayı aşan bir ara vermiş oldunuz.

Şimdi, bu Komisyonunda biz vardık, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda. Orada zaten bizim, rapora karşı şerhlerimizde de belli; demokratik bir Komisyon olmadığını, bizim taleplerimizin yerine getirilmediğini ve öngöremeyeceğimiz bir süreci yaşadığımızı da açıkça orada belirtmiştik. Dolayısıyla gönül isterdi ki her şeye rağmen, on birinci yargı paketinde getirilen ve daha sonra çekilen ve onun üzerine 4-5-6 madde ekleyerek tekrar getirdiğiniz bu teklifi en azından bu Komisyon üyeleri arasında tartışalım, görüşelim ama bunun yapılmadığını görüyoruz. Az önce danışmanıma "Meclise bu rapor geldi mi, bir sorar mısınız?" diye sordum. Meclise bu raporun gelmediği söylendi. Zaten Meclisin sitesine bakıyoruz, hâlâ Komisyonun devam ettiği yazısı var. Dolayısıyla Meclise sunulmamış bir rapor var, bu da usul hükümlerine aykırı. Diğer iki arkadaşımız da söyledi, iki önemli komisyon daha var, bileşenleri çok fazla dolayısıyla bu komisyonların sonuçlarının alınmadan, birisinin raporu yazılmış yayınlanmamış, bizimki de aynı konumda, yayınlanmamış, diğeri de devam ediyor. Bu komisyonların tüm çalışmalarının bir araya gelmesinden sonra bir çalışma yapıp buraya gelmesi o kaliteli yasa yapma görevimizi yapıyor olacağımızı gösterirdi ama geline bu noktada, usul hükümlerinin de çiğnenerek bir çabuk, çabuk, çabuk, çabuk, çabuk endişesiyle bir yasa teklifinin sunulması gerçekten hem usule aykırı hem de bize yakışmayan bir şekilde oldu.

Şimdi, çok açık Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne, Pekin Kuralları'na, Riyad İlkelerine, Havana Kuralları'na, Anayasa'nın eşitlik ilkesine, sosyal adalet ilkesine, çocuk adalet ilkelerine, çocuk koruma sistemine ve Çocuk Koruma Kanunu'na aykırı olarak getirilen bu teklifin çok daha sağlıklı bir şekilde tartışılacağı bir ortamın yaratılması gerekirdi. Bunun yaratılmaması çocuk adalet sistemine katkı sunmayacak bir yasa teklifinin görüşülmesi anlamına geliyor. Bu konuda da dikkatinizi çekip itirazlarımı sunmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Suiçmez.

Değerli arkadaşlar, şimdi, sırasıyla, toplantıya katılan kurum temsilcilerinin kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, İç Tüzük'ün 38'inci maddesi uyarınca verilmiş olan Anayasa'ya aykırılığa ilişkin 3 adet önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Önergelerini okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas sayılı "Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"nin TBMM İçtüzük madde 38 gereğince Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmesi amacıyla usul açısından tartışılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Gizem Özcan
Muğla

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas numaralı Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci maddelerinin İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince Anayasa'ya aykırı olmaları nedeniyle incelenerek teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Şahin
Ankara

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 2'nci maddesi, 5'inci maddesi, 10'uncu maddesi, 11'inci maddesi, 13'üncü maddesi, 17'nci maddesi, 19'uncu maddesi, 41'inci maddesi, 42'nci maddesi ve 90'ıncı maddelerine aykırı olması nedeniyle TBMM İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi uyarınca teklifin Anayasa'ya uygunluğunun öncelikle görüşülmesini ve Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle maddelerin müzakerelerine geçilmeksizin reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Zülküf Uçar
Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sunulan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde biz Anayasa'ya aykırılıkla ilgili hem iddialarımızı hem de görüşlerimizi açıklayacağız.

Değerli arkadaşlar, Yargı Reformu Strateji Belgeleri 2009, 2014, 2019, 2025... 2009'dan itibaren Yargı Reformu Strateji Belgeleriyle birlikte hukuk açısından, adalet açısından yaşıntınızda bir değişiklik oldu mu? Yani 2009'da siz Çankaya Kapıya geldiğiniz zaman, öğretmen olarak, atanamayan öğretmenler olarak ya da mülakat mağduru öğretmenler olarak bir açıklama yapmak istediğiniz zaman yapabiliyor muydunuz? Güvenpark'ta yapabiliyor muydunuz? Siz Kuşulu Park'ta yapabiliyor muydunuz 2009'da? Yapılabiliyordu, evet, ama 2025'te 4 tane Yargı Stratejisi Reform Belgesi açıklanmış, 2 tane de İnsan Hakları Eylem Planı açıklanmış ama yapamıyorsunuz. Yapan öğretmenler, mülakat mağduru öğretmenler saçlarından tutularak yerlerde sürükleniyor, Toplantı ve Gösteri Yürüyüş Kanunu'na aykırılıktan haklarında işlem yapılıyor ve ilginçtir yani hep direnme hakkı, kamu görevlisi direnme hakkına yönelik, direnmeye yönelik suçtan dolayı gözaltına alınıyor.

Ya, arkadaşlar, 2009 ile 2026 arasındaki bir dengeye bakın. Emeklinin maaşıyla aldığı çeyrek altından bahsetmiyorum, ekonomi zaten çarpmış duvara. Emeklinin aldığı -en az- emekli aylığıyla 2009'da ne alabildiği konusunda bir örneği her zaman veriyorum. 2018'de bir emekli aldığı bayram ikramiyesi olan bin lirayla, Kurban Bayramı'nda bunun 850 lirasıyla 1 kurbanlık koyun alıyordu ama şu anda aldığı 4 bin lira bayram ikramiyesiyle koyunun bacağını alamıyor. Onları bir kenara koyuyorum yani ekonomi konusundaki durumu. Hukuka bakıyorum ben, hukukta geldiğimiz noktada ya kafasını kaldıranın güvenliği yok, can güvenliği, hukuki güvenliği yok. Düşünebiliyor musunuz... Burası neresi Çankaya? Çankaya, Türkiye'nin en büyük 3'üncü ilçesi. E, Esenyurt'ta Belediye Başkanımızı haksız hukuksuz yere 30 Ekim 2024'te gözaltına aldınız, kayyum atadınız. Ondan sonra yargılama devam etti, daha sonra serbest bıraktınız ve şu anda kayyumla idare ediliyor. Gelineen noktada, 3'üncü büyük ilçesi olan Çankaya, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Anıtkabir'in ve Türkiye Cumhuriyeti için önemli noktaların olduğu Çankaya... Çankaya Belediye Başkanımız haksız hukuksuz yere hukuk dışı olarak gözaltına alınıyor ve tutuklanıyor. Ya, hiçbirimizin güvenliği kalmadı, hukuki güvenliği kalmadı. Ben avukatım, otuz beş yıllık avukatım, ceza avukatıyım ve öngöremiyorum artık. Evveliden bana geldikleri zaman, "Şu işlemi, şu fiili yaptığım zaman başıma ne gelir?" dedikleri zaman şu gelir diyordum ama şimdi, ne gelir diyemiyorum. FETÖ yargılamasında, Ergenekon'da, FETÖ yargılamasında o kaçaklar, o darbe teşebbüsünde bulunan teröristler, terörist hukukçular ne diyordu biliyor musunuz? "Şurada toprağı kazarsanız buradan silah çıkacak." diyorlardı; gidiliyordu, toprak kazılıyordu, silah çıkıyordu ama ilginçtir, şimdi ise "Toprağın altına silah var." denildiğinde toprak kazılmıyor, "Silah var." diye iddianamelerde yazılıyor. Gelineen noktada, düşünebiliyor musunuz, belediye başkanı yurt dışında, hakkında soruşturma yapılmış diye geliyor, Türkiye'ye geliyor, kaçma şüphesi yok ve saat dört buçukta Çankaya Belediyesine operasyon yapılıyor. Operasyonda CMK hak getire... CMK'deki 134'üncü madde; arama, el koyma, dijital verilere ilişkin birçok operasyon yapılıyor ofisinde, avukatlık ofisinde, evinde ve belediyede, avukat alınmıyor. CMK 120/3 ne işe yarıyor? Aramalarda, el koymalarda, bilgisayarlarda ne yapılıyor? Hem ilgili kişi, hem de ilgili kişi yoksa avukatına orada bulunma şartı getiriliyor değil mi; nerede? Savcı almıyor, "Almıyorum kardeşim ben." diyor. "CMK nedir, almıyorum." diyor ya... Biz de bağırıyoruz; alınan, el koyulan dijital verilerle, siz bu verilerle ilgili kopyalamayı -kopyalarını da vermediğinize göre- bu delil teşkil etmez diyoruz. Sonra alıyorsunuz; sonra hakkında 4 suç isnadında bulunuyorsunuz, diyorsunuz ki: "İhaleye fesat karıştırmak." 2'ncisi "Örgüt kurmak." 3'üncüsü "Rüşvet alma ve rüşvet verme." Bakıyoruz, Emniyetteki ifadesinde, 7 sayfalık ifadesinde,

Emniyetteki arkadaşlar, örgüt kurmadan ve rüşvet verme ve rüşvet alma iddiasıyla ilgili soru sormuyor. Sordukları soru şu: İhaleye fesat karıştırma. İhaleye fesat karıştırmayla ilgili konu da... Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından böyle bir iddia takipsizlik kararıyla kesinleşmiş. Böyle bir iddia Danıştayın 13. Dairesinde tartışılmış ve soruşturma izni verilmemiş. Böyle bir iddia MASAK'da yok, bilirkişi raporlarında yok ve böyle bir iddiayla ilgili olarak hiçbir hukuki veri yok. Böyle bir iddiayla ilgili olarak hiçbir belge yok, bilgi yok; aksine, CMK'nin 170'inci maddesine göre takipsizlik kararı verilen hususta, aynı hususta o takipsizlik kararı kaldırılmadan yeniden işlem yapılamaz hükmü de var ama ne yazık ki savcılığa ifadeye gönderiliyor. Savcılığa gönderilen ifadede de ifadesinde gene örgütten, rüşvet alma ve rüşvet vermeden soru sorulmuyor, ihaleye fesat karıştırmadan dolayı tutuklamaya sevk ediliyor. O konuyla ilgili her ay Çankaya Belediyesine 4 milyon 500 bin TL'lik bir kamu yararı olduğu savcılık tarafından ve Danıştay tarafından karara bağlanmışken ilginçtir, örgütten, soru sorulamayan örgütten, soru sorulamayan rüşvet vermeden, sorusu sorulmayan rüşvet almadan bir hukukçu Belediye Başkanı tutuklanıyor. Arkadaş, o zaman, biz ne yapacağız? Şu elimizdeki belgeleri, Anayasa'yı rafa attınız, CMK rafta, TCK rafta, ikili hukuku uyguluyorsunuz; uygulamaya devam edin. İşte, kaos ortamı burada. Çıkıp Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu'na yönelik olarak da 142 tane eylemden sorumlu tutuyorsunuz. İlk başta Ekrem İmamoğlu "İlk sözü bana verin." diyor. Mart 19'da başlayan duruşmada "Hayır, siz her eylemden sorumlusunuz. Bu nedenle, en son konuşmayı geniş bir şekilde yapacaksınız." diyor mahkeme hâkimi. Daha sonra sonuna geliniyor ve "9 Temmuzda sana altı saatlik sorgu süresi, savunma süresi, altı saat de avukatların savunma yapacak." deniyor. Ya, nereden nereye! Nereden nereye! Hep diyoruz ya, 12 Eylül faşist darbesinde DİSK'in Başkanı Abdullah Baştürk'e yüz yirmi bir gün verildi... Savunma hakkı diyoruz ya, diyoruz ya şuna verildi buna verildi... Geldiğimiz nokta bu. Kimsenin hukuki güvenliği yok. Can Atalay'ın, şu anda, Hatay'ın iradesi olan milletvekilinin Silivri Cezaevi'nde olduğu, Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanı adayına 142 eylemden dolayı avukatlarıyla altı günlük savunma hakkı verme durumunda ihlal yaptığınız ve Türkiye'de hak, hukuk, adalet arayan barolara karşı operasyonlara devam ettiğiniz ortamda ne var? Hukuk yok, hukuk devleti yok, o yok, bu yok ama biz burada ne yapıyoruz, Adalet Komisyonunda neyi tartışıyoruz? Dokuz aydan beri Anayasa Mahkemesinin iptal kararına göre getirilmeyen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla ilgili düzenlemeyi son anda getiriyorsunuz buraya, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymadığınız ve aynı teklifi getirdiğiniz hâlde diyorsunuz ki "Eğer bu yasa teklifi çıkmazsa kaos çıkacak." kaos... Sayın Adalet Bakanlığı yetkilileri -zaten vekillerimiz yapmıyor teklifleri, onlar hazırlamıyor- dokuz aydan beri neredeydiniz? Dokuz aydan beri niye o teklifleri getirmediniz? Ama şundan getirmediniz, son anda getiriyorsunuz, getirdiğiniz teklifleri dayatıyorsunuz, dayatıyorsunuz. Anayasa Mahkemesinin hak ihlali kararını siz burada Türkiye Büyük Millet Meclisine dayatıyorsunuz; bakmayın altındaki milletvekili imzalarına. Bugün de söyledim, Adalet Bakanı Akın Gürlek ne dedi? Açık ve net şunu söyledi: "On ikinci yargı paketini Beştepe'ye gönderdik. Beştepe'den sonra Adalet Komisyonuna gelecek, sonra Genel Kurula gelecek." Sonra uzlaşma görüşmeleri yapıyoruz; uzlaşma görüşmelerinde "Yok, bu maddeyi geri çekemeyiz, kaos olacak. Yok, o maddeyi çekemeyiz, kaos olacak." Evet, biz sizin, Adalet Bakanlığının bürokratlarının oyuncağı mı olacağız burada? Biz neyiz burada? Milletvekiliyiz. Böyle yok. Burada İç Tüzük'ten kaynaklanan haklarımızı koruyacağız, savunacağız; İç Tüzük ne diyorsa burada olacağız ve ister bir gün, ister iki gün, ister üç gün burada sabahlayacağız ve sonuna kadar bu paketlerin halk nezdinde tartışılması konusunda çalışmalarımıza devam edeceğiz. Yok öyle bir şey! Biz burada Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamayıp da son anda dayatılan kararları, yasa tekliflerini kabul etmek zorunda olan milletvekilleri değiliz; biz halkın temsilcileriyiz burada. Halkın temsilcileri bürokratların getirdiği, önümüze koyduğu şeyleri kabul edemez. O nedenle çok şeyler var.

Şimdi, Çocuk Koruma Kanunu'yla ilgili yasa teklifi geldi. Sayın Başkana teşekkür ederiz, çok geniş açıklamalarda bulundu. İçerisinde güzel maddeler var yani çocukların haklarını koruyucu birçok madde var ama bizim de itirazlarımız var ve şunu söyledik, sabah da söyledik: Ya, arkadaşlar, ne aceleniz var? Üç komisyonun daha raporunu Genel Kurula sunmadığı ortamda, Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Araştırma Komisyonu raporu yok, sunacak; TBMM Dilekçe Komisyonunun Akran Zorbalığı Araştırması Alt Komisyonu raporunu sunacak ve bu iki komisyonun raporundan başka Okul Olayları ve Dijital Riskleri Araştırma Komisyonu raporunu sunacak yani ondan sonra, daha geniş, daha kapsamlı, daha adil bir Çocuk Koruma Kanunu'yla ilgili bir çalışma yapsak daha doğru olmaz mı diyoruz ama çok ilginç, önümüze getirdiniz, önümüze getirdiniz ve şimdi biz onu tartışıyoruz ama çok ilginçtir, bu TÜİK denilen, emeklilerin, memurların maaşlarını gasbeden, yaptığı istatistiksel açıklamalarla yüzde 1,5 olan aralık ayı enflasyonunu ocak ayında yüzde 4,5 yapan... Daha sonra hesap göreceğiz, TÜİK'in hesabını göreceğiz; iktidara geldiğimiz zaman, bu milletin cebinden çaldığı, tespit yaptırdığı birçok istatistiğin yalan olduğuna, doğru olmadığına ilişkin hukuk devletinde adil yargılanma hakkını sağlayarak onlardan hesap soracağız.

Şimdi, TÜİK ne yapıyor? Sormuyorsunuz Sayın Başkan, TÜİK'e şunu sormuyorsunuz: 2016'dan beri kaybolan ve kaybedilen çocuklara ilişkin verileri niye açıklamıyor? Komisyon Başkanısınız, öyle bir madde getirseniz ya! 2008 ile 2016 arasında Türkiye'de toplamda 104.531 çocuk kaybolduğu hâlde 2016'dan sonra bu TÜİK neden bu kayıp çocuk vakaları konusundaki sayıları açıklamıyor? Bu TÜİK ne iş yapar? Bu TÜİK, emeklinin, memur emeklisinin, SGK emeklisinin enflasyon miktarını yalan açıklayarak cebinden para almaktan başka ne işe yarar? İşte, görevini yapsın, yapmıyor görevini. Sayın Başkan sormuyor, Sayın Genel Müdür sormuyor bir madde getirerek. Yahu, bu TÜİK bunları doğru açıklamazsa bunlar hakkında sorumluluk getiren yasa teklifleri de gelmiyor.

Şimdi, bakın arkadaşlar, TÜİK, İstatistik Kurumu, suça sürüklenen çocukların karıştırdığı olay sayısı ile ilgili açıklamalarda bulunuyor. Bunları açıkladığımız zaman da diyeceksiniz ki: "İşte kanun teklifini getirdik ya..." Kanun teklifi hemen gelip de hemen çıkmaz, bunun altyapısı vardır, üst komisyonun raporları gelecek, bu tartışılacak ve topluma mal olacak, ondan sonra çıkacak. Şimdi, TÜİK, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı kaynaklı verileri paylaşırken 2016'dan itibaren yalnızca güvenlik birimlerine gelen -götürülen- çocukların istatistiğini paylaşıyor ama burada -yine dediğim gibi- kayıp çocuk verileri bulunan, Emniyete bildirilen, resmî kayıtlarda tutulan ifadelere indirgeniyor. Hâlen bulunamayan çocukların sayısı kamudan gizleniyor arkadaşlar, kamudan gizleniyor. Bu durumda toplum gerçek kayıp riskini alamıyor. TÜİK'in "kayıp" adı altında bulunan çocuk sayılarını açıklaması şeffaflık ve çocuk hakları açısından sorunlu. Yani bunlar üzerine düşmüyoruz, TÜİK hakkında gerekli işlemleri yapmıyoruz.

Arkadaşlar, bir de derin yoksulluk ağı var, çocuk yoksulluğu var. Derin yoksulluk ağının çocuk yoksulluğu verileri var. Siz diyeceksiniz ki: "Bu veriler tartışmalı." Hayır, Aile Bakanlığının verileri var. Şu anda sosyal yardım konusu yapılan 2025 verilerine göre 17 milyon kişiye sosyal yardım yapılıyor. İşte, bu derin yoksulluk ve bununla birlikte yaklaşık 7 milyon 866 bin çocuğun yoksulluk ve sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya olduğuna ilişkin derin yoksulluk ağının çocuk yoksulluğu verileri var ve çocukların Türkiye'de yüzde 36'sı, yüzde 37'si yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında bulunuyor. Sağlıktan gıdaya, güvenli konuta, eğitime, sağlık hizmetlerine, giysiye, kitaba, sosyal yaşama erişememek de çocuk yoksulluğunun temel boyutları içerisinde yer alıyor. E, bunlarla ilgili herhangi bir çalışmamız var mı? Tamam, kanun teklifi geldi Çocuk Koruma Kanunu'yla ilgili. Bunun bir de nesi var? Arka planı var. Arka planında ne var? Derin yoksulluk var. Yani çocuk adaleti yönünü sadece güvenlik açısından değerlendirmek lazım. Yani burada sonuç sadece güvenlik değil; açlık, okul terki, şiddet, güvencesiz çalışma, bağımlılık, çete baskısı, yoksulluk bu noktaya getiriyor çocukları, bu noktaya getiriyor. Biz bu noktaya gelen çocukları ne yapıyoruz? Bu noktaları çözmeden, yoksulluğu çözmeden, çocuk derin yoksulluk ağını çözmeden biz sonuca yönelik şeyler getiriyoruz.

Bir de arkadaşlar, "çocuk" deyince eğitim dışında kalan çocuklarımız var. Eğitim Reformu Girişiminin Millî Eğitim Bakanlığının resmî verileri üzerinden hazırladığı eğitim izleme raporuna göre 2025'te, 2024-2025'te eğitim dışındaki çocuk sayısı 797.084 olarak hesaplanıyor. Arkadaşlar, 2025'e göre 2024 ve 2025'te eğitim dışında kalan çocuk sayısı 797.084. Nedir? Büyük bir rakamdır bu rakam. Bu çocuklar ne yapar? Yani eğitime erişemeyen çocukların yaklaşık 604.446'sı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı arkadaşlar, 192.638'i de yabancı uyruklu, büyük bir ihtimalle Suriye'den gelenler. Arkadaşlar, bir MESEM var, bir de İSİG verileri var. Yani burada TÜİK verilerine göre 15-17 yaş grubunda yaklaşık 995 bin çocuk iş gücünde yer alıyor. MESEM kapsamında, mesleki eğitim merkezleri kapsamında iş yerlerinde bulunan yaklaşık 500 bin çocuk da hesaba katıldığında toplam 1,5 milyon çocuğun çalışma yaşamıyla temas hâlinde olduğu ifade ediliyor. 1,5 milyon çocuğun çalışma yaşamında bulunduğu ifade ediliyor. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verilerine göre ise 2025 yılında en az 94 çocuk çalışırken hayatını kaybediyor arkadaşlar, şu anda 6'ncı ayın içerisindeyiz, 34 çocuğumuz MESEM'de çalışırken hayatını kaybetti. Bu çocuklar bizim çocuklarımız değil mi? Bu çocukların korunması gerekmiyor mu? Yani sadece güvenlik tedbirleriyle bu işler yürümez. Bu derin yoksulluk ağını, çocuk yoksulluğunu çözmenin yasal düzenlemelerini buraya getirmek zorundayız. Bu çalışmalar da takdir edilen çalışmalar. Bu Meclisimizde bulunan komisyonların raporları da çok önemli raporlar. Bunları biz, ete kemiğe büründürmek zorundayız. Bunları ete kemiğe büründürsek çocukların hakları konusunda çoğu noktayı çözmüş oluruz.

Değerli arkadaşlar, sorunlar büyük, konuşulacak çok şey var. Burada, başından beri söyledim, Anayasarafta. Anayasa'da haberleşme özgürlüğü, ifade özgürlüğü, hürriyetlerin sınırlandırılması, basın özgürlüğü, hak arama özgürlüğü, masumiyet hakkı, örgütlenme özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüş hakkı artık uygulama da yok. Ben bu hâkim savcılarını anlayamıyorum. Bugünün yarını var, bugünün yarını var. Bu, hukuka uymayan, Anayasa'ya uymayan, kanunlara, TCK ve CMK'ye uymayan hâkim ve savcılara sesleniyorum: Her şeyin bir vakti var, zamanı var, her şeyin bir yarını var. Böyle şey olabilir mi? On üç ay önce sen çıkacaksın, evinden saat dört buçuk, beşte gözüaltına alacaksın, gözüaltına aldıktan sonra on üç ay sonra gideceksin, iddianame düzenleyeceksin. Bir yıl iddianame düzenlemeyeceksin, ondan sonra duruşmaya çıkacak Gaziosmanpaşa Belediye Başkanımız, ondan sonra duruşmada Aziz İhsan Aktaş'ın adamı Dölekli diyecek ki: "Ben para vermedim." O da "Almadım." diyecek. Adamın tutukluluğunu üç ay daha devam ettireceksin. Bu nedir ya? Bu zulümdür ya! Bu zulümdür ya! Savunma hakkını kenara iteceksin, savunma hakkı ihlallerini en yüksek noktaya koyacaksın. Ya, hadi getirin. Yani sayın vekillerime bir şey demiyorum, vekillerimiz burada bayağı zor şartlarda çalışıyor. Adalet Bakanlığının yetkililerine söylüyorum. Hadi getirin bakalım. Cumhuriyet savcılarının gözüaltından sonra, tutuklama kararından sonra üç ay içinde iddianame düzenleme noktasına getirin. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılarının bir aydan üç aya çıkarılması için getirdiğiniz on ikinci yargı paketi var ya, hadi getirin üç ay içinde! Ya, bunların keyfi... Bunların çocukları yok mu? Bunların anaları babaları yok mu? Bunlar eve gittikleri zaman başlarını yastığa koydukları zaman, affedersin, en küçük bir iddiada bile on ayda, on iki ayda iddianameyi düzenlemeyen savcı olabilir mi ya? Kim bunlar ya? Bunlar nerede yaşıyor? Bunlar hukuk devletinde yaşamıyor mu? Şu anda 24 belediye başkanımız tutuklu durumda ve Cumhuriyet Halk Partisinin yüzlerce üyesi ve bürokrati tutuklu durumda. Hani davalar nerede? Kaç yıl sürecek bu davalar? İnsanların masumiyet hakkı yok mu? Lekelenmeme hakkı yok mu? AK PARTİ'nin getirdiği en büyük haklardan biri -Anayasa'da 2009'da getirdiler- bireysel başvuru hakkı yok mu? Lekelenmeme hakkı yok mu? AK PARTİ'li milletvekillerime sesleniyorum: Lekelenmeme hakkı nerede uygulanıyor, nerede uygulanıyor? Televizyonlarda bas bas gizli ya da gizli tanık ifadeleri yayınlanıyor. Yahu gözüaltına alınmadan, tutuklanmadan bir bakıyoruz, yandaş medyalarda şu şunu demiş, bu bunu demiş, şudur demiş. Ya, avukatlara soruyorum: Sizlerin de bu konularda bilginiz var mı? "Yok." Bir bakıyorsun tutuklama çıkıyor, gizli tanık ifadeleri, gizliliğe aykırı ifadeler, CMK ne oldu? Ya, TCK ne oldu? Gizliliğe aykırı hareket eden kamu görevlileri hakkında bir tek işlem yok şu ana kadar, bir tek işlem yok. Yani nereden tutsak elimizde kalıyor, nereden tutsak elimizde kalıyor. Arkadaşlar, bu iş bizde, yarın size döner. Bu, açıkça müşfik... Şu Barrack var ya, Barrack denen bir vatandaş var, çıkıp "Müşfik otokrasi olacak sizde, daha iyi, demokrasiye ihtiyacınız yok." dedi. Biz bunu kabul etmiyoruz. Biz cumhuriyeti kurduk. Demokrasi ve özgürlüklerin yaşandığı, anayasal hak ve özgürlüklerin yaşandığı bir Türkiye'yi birlikte yapalım, birlikte getirelim, birlikte inşa edelim diyoruz. Amerika'nın biz burada sömürgesi değiliz. Amerikan Büyükelçisi Türkiye'ye yönetim tarzı çizemez. Çizdiği takdirde 1920'lerde ne yapmışsak, 1970'lerde ne yapmışsak 2000'li yıllarda da gereğini yaparız. Bu nedenle, bu özgürlükler hepimize gerekiyor, bu özgürlüklerle hepimiz beraber olmamız gerekiyor, yaşamamız gerekiyor. Bizler diyoruz ki bugün bize bu özgürlüklerin, bu mahkûmiyetlerin, bu hukuksuzlukların, bu yasa dışı tanımazlıkların reva görülmesine sizin de "hayır" demeniz lazım, sizin de "hayır" diyebilmeniz lazım. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Önceki dönemde Millet Meclisinden, bu kademelerden çıkan arkadaşlarımız Bakan oluyordu, bir sorumlulukları vardı. Önceki dönemlerde burada milletvekili olanlar Bakan Yardımcısı oluyordu. Nerede Bakan Yardımcısı? Hani, hani? Sayın Başkanım, Bakan Yardımcısı var mı şu anda? Çocuk Koruma Kanunu'yla ilgili en önemli madde var. Bakan Yardımcıları ne iş yapar? Bakan Yardımcıları ne iş yapıyor biliyor musunuz? Bakan Yardımcıları şu anda Cumhuriyet Halk Partisinin kurumsal kimliğine yönelik davalarla, Cumhuriyet Halk Partisinin belediye başkanlarının itibarsızlaştırılmasına yönelik operasyonlarla çalışıyorlar. Hani Bakan Yardımcısı? İlk defa bir bir Bakan Yardımcısının gelmediği bir toplantı görüyorum. Nerede? Yok. Nerede? Bakan Yardımcıları nereden? Savcıdan oluşuyor, Bakan Yardımcıları

bürokrasiden geliyor. Burada Kırıkkale Milletvekilimiz vardı, bizim Ramazan Bey vardı, Ramazan Bey milletvekilliğini Mecliste yapan kardeşimizdi, farklı görüşlerde olsak dahi Adalet Bakanlığıyla bir bağımızı kurabiliyorduk, taleplerimiz olabiliyordu muhalif milletvekilleri olsun, diğer milletvekillerimiz olsun; diğer bakanlar da aynı şekilde. Yahu, şu anda Adalet Bakanlığı tam bir bürokratik bir yapı içerisinde, Millet Meclisiyle artık bağlantısını kesmiş durumda, Gazi Mecliste milletvekilleriyle bağlantısını kesmiş durumda. Bürokrasi, devam edin haksız hukuksuz yere işlemlerinize, devam edin CMK'ye, TCK'ye, Anayasa'ya aykırı işlemlerinize.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Zamanımız çok, toparlayalım, sıra bize de gelsin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Daha bir şey yok Sayın Halil Bey kardeşim, daha bir şey değil, daha yeni başladık. Dur bakalım, daha dur, Mecliste devam edeceğiz, on ikinci yargı paketinde devam edeceğiz. Sen istersen Kırıkkale'ye selam söyle, beş gün filan sonra geleceğini söyle, çoluk çocuk beklemesin seni yani.

Değerli arkadaşlar, bu hukuksuzluklar, bu hukuka aykırı dayatmalar, bu hukuk devleti dışındaki işlemler devam ettiği sürece bugün Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz tavrımızı her zaman hukukun yanında koyacağız, biz CMK'nin uygulanmasını isteyeceğiz, ikili hukuka "hayır" diyeceğiz, ikili hukuk ayrışmalarına "hayır" diyeceğiz ve Avukatlık Yasası'ndan kaynaklanan savunma hakkına yönelik müdahalelere de "hayır" diyeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bakın, İstanbul Barosu Başkanı İbrahim Kaboğlu'na açtınız davayı. Karar verdiniz ve ceza davasına devam ediyorsunuz. Sonra bakıyoruz, Kuşadası'nda yürüyüşü takip eden Aydın Barosunun 5 avukatı hakkında mesleği gereği görevlerini yaptıkları hâlde soruşturma yapılıyor. Sonra bakıyoruz, İzmir Barosu yöneticileri hakkında 19 Mart operasyonlarına karşılık toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanan vatandaşlara yönelik yapılan davalarda onlar avukatlık mesleğinin gereğini yerine getiriyor, destek veriyor ve Menemen ve Kırklar Cezaevindeki aramalar ve yapılan hukuksuzluklara karşı onlara destek verdiği için haklarında soruşturma yapılıyor. Yahu, belediye başkanını al içeri at, muhalifsen ifade özgürlüğünü kullandı diye içeri at, basında basın özgürlüğünü kullandı diye içeri at, ondan sonra çık, savunma organı olan ve barolar olan, Avukatlık Kanunu'ndan kaynaklanan görevlerini yerine getiren barolara da aba altından sopa göster, fezleke gönder. Böyle bir dünyayı kabul etmiyoruz. Böyle bir dünyada biz yokuz. Böyle bir dünyada biz direneceğiz, Mecliste de direniyoruz, sokakta da direneceğiz. Hukukun uygulanması konusunda taviz vermeyeceğiz ve şunu her zaman söylüyoruz: Bu direnmeyle birlikte rahmetli 2'nci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün dediği gibi yeni bir dünya kurulur, orada Türkiye Cumhuriyeti hukukta, cumhuriyette, demokraside, özgürlüklerde yerini alır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

Şimdi söz sırası Sayın Aslan'da.

Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Anayasa aykırılık önergemizi dağıttılar. Fark ettiyseniz çok ayrıntılı ve detaylı bir şekilde verdik çünkü burada teklifin baktığı yerin neredeyse bütünüyle çocuğun suçla ilişkilendirilen sonraki aşamasını ele almasını bir bütünen eleştirip ve reddettiğimizi ifade ediyoruz. Çocuklar bakımından ceza sınırlarını ağırlaştırıyor, hâkime çocukluk statüsünü daraltabilecek geniş bir takdir yetkisi veriliyor. Çocukluk dönemindeki mahkûmiyetin tekrare esas alınmasının...

Buyurun bir sorun mu var?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - ChatGPT mi yazdı gerekçeyi?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yok, biz onun katbekat fazlasını yazabilecek durumdayız Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Mutlaka.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bilmiyorum, sizin uygulamalarınızı ChatGPT mi yazıyor bilemem ama bizim öyle değil yani.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben kullanmayı bilmiyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz meseleyi önemseydiğimiz için o kadar uzun gönderdik, umarız ki okursunuz.

Başkan, baştan başlayacağım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tekrardan, yeni baştan başlayacağım.

Anayasa'ya aykırılık önergemizin ayrıntısını her ne kadar buna "evet" diyenler okumayacaksa da umuyoruz ki burada bugün bizi izleyen halkın kendisi, toplumun kendisi gereken takdiri ve değerlendirmeyi yapacaktır. Bu teklif, çocuklar bakımından ceza sınırlarını ağırlaştırıyor, hâkime çocukluk statüsünü daraltabilecek geniş bir takdir yetkisi veriyor, çocukluk dönemindeki mahkûmiyetlerin tekrare esas alınmasının önünü açıyor, çocuğun hangi kurumda yani cezaevinde özellikle ne kadar sürede tutulacağı, yeniden keyfi düzenlemelerini ve bununla ilgili bazı meseleleri yönetmeliklere bırakıyor yani teklifin merkezinde önleme, koruma, destekleme değil ceza ve infaz sistemi odaklı olarak yer alıyor. Ailelerin yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâlinde ailelere yönelik yaptırımlar öngörülüyor. Çocuğun ceza sistemindeki bazı hususları netleştiriliyor. Peki, devletin sorumluluğuyla ilgili neden bir şey burada yer almıyor? Devlet sadece suç işledikten sonra mı ortaya çıkar, bundan sonra mı devreye girer? Çocuk yoksulluğuyla ilgili çok şey söylendi; okuldan kopuşlar, devam sürekliliği, çocuk işçiliği, şiddet, ihmal, sosyal dışlanmayla karşı karşıya kaldığı süreçte devletin koruyucu ve önleyici mekanizmalarının işletilmesiyle ilgili neden bir şeyi biz tartışmıyoruz? Bunların tekine bile bakmayan, meseleyi daraltan bir teklif var karşımızda. Çok işletiyoruz, koordinasyon kuruyoruz -bu teklifte de var diyeceksiniz- ama bugüne kadar çocuklarla ilgili ortaya çıkan yaralanmalarda, mağdur olduğu meselelerde, yaşamını yitiren olaylarda, işçilikten tutalım MESEM'lere kadar devletin sorumluluğuyla ilgili nasıl bir bir cezalandırma yapıldı ki bugün aile üzerinden bir cezalandırmanın değerlendirilmesine gidiliyor?

Bu teklif metnini, AKP iktidarının toplumsal sorunlar karşısındaki çocuk boyutuyla siyasal tercihlerinin bir itiraz tutanağı olarak biz görüyoruz. Suçu doğuran düzeni değiştirmeyince çocuklar üzerindeki yaş üzerinden, cezaların süresi üzerinden bir değişiklikte işin içinden çıkılacağı zannediliyor. Yoksullukla ilgili bir azaltma ekonomik kriz koşullarında yok. Çocuk işçiliğin takip edilip edilmediği, ne gibi edildiği, hangi politikalarla koordinasyon sağlanacağı yok. Devam süreçleriyle ilgili -alt komisyonda en çok tartışılan meseleydi- bir tedbir meselesi yok. Sosyal hizmetlerin işletilmesiyle ilgili bir mesele yok. Ardından tüm bu başarısızlığın faturasını

dönüp dolaşıp çocuğa kesiyoruz. Bu teklifle yalnızca cezalar büyütülüyor, iktidarın bu sorumluluğu olabildiğince küçültülüyor, görünmez kılınmaya çalışılıyor. İktidar çözmekle sorumlu olduğu birçok toplumsal sorunda olduğu gibi bu sorunu da nihai sona erdiğinde çevresine yüksek duvarlar örerek çözeceğini zannediyor.

Teklifin adında çocuk koruma, özünde ise cezalandırma ve ceza sistemi var. Çocuk korumakla yükümlü iktidar, bu teklifte çocuğu çocukluktan çıkarmaya, onu yetişkinlerin ceza infaz rejimine yakınlaştırmaya çalışarak işin içinden çıkıyor. İşte, bizim için Anayasa'ya aykırılık meselesi tam da bu meselede başlıyor çünkü Anayasa'nın çocuklar için çocuk özel koruma rejimi ya da çocuklarla ilgili hususların birçok meselesi ve temel ilkesi tersinden ele alınıyor. Anayasa'nın 10'uncu maddesi çocuğun yetişkinlerle aynılaştırılması meselesini farklı ve güçlü koruma mekanizması emrediyor. 41'inci madde, devlete çocuğu koruma görevi yüklüyor. 5'inci madde, çocuğun gelişimini engelleyen sosyal ve ekonomik engellerin kaldırılması gerektiğini hatırlatıyor. 13'üncü madde ise hak sınırlandırması -ki burada çocuk hakkından bahsediyoruz- belirli, ölçülü, demokratik kriterlere uygunluk meselesini zorunlu kılıyor. 11'inci maddede de tartışma bitiriliyor "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz." deniliyor. Bugün yasa yapımındaki vekil sayısı, iktidar olmanızdan kaynaklı usul ve prosedür olarak getirdiğiniz nokta, maalesef, normlar hiyerarşisini tersine çevirmiş olmuyor. Elbette ceza siyasetinin, kanun koyucunun takdir alanındadır; elbette birçok düzenleme yapmamız gerekir hele ki bu kadar artık alarm veren bir sorunda ancak takdir yetkisi Anayasa'nın işlemeyeceği bir alan hâline getirmez. Kanun koyucu olarak cezaları değiştirebiliriz, kimi meselelerde değerlendirme yapabiliriz ancak suçun ağırlığına bakarak çocukluğu kanunla ortadan kaldıracak değiliz.

Teklifin 2'nci maddesi tam da bunu yapmış. 12-15, 15-18 yaş grubu için ceza sınırlarını artırıyor. Bazı suçlarda 15 ila 18 yaş grubuna özgü hükümlerin uygulanmamasına, 12-15 yaş grubundaki çocuğa ise daha büyük çocuklarla ilgili hükümlerin uygulanmasına sebep verecek düzenleme getiriyor. Aynı yaşta aynı gelişim evresindeki 2 çocukta 1'isi çocuk sayılmaya devam ettirilirken 1'isi fiilen hukuki niteliği gerekçe gösterilerek yetişkin ceza sistemine çocukluktan ayrılarak ayrı bir sisteme getiriliyor. Oysa ağır bir fiil, işlenen bir sürecin varlığı çocuğu yetişkin hâle getirmiyor. Çocuğun biyolojik, bilişsel, psikolojik gelişimi de geriye dönük olarak ortadan kalkmıyor ve bugün hem teklifin gerekçesinde hem de bugün Cüneyt Başkanın ve yapılan sunumlarda ifade edilen caydırıcılığın kendisi de buradaki yapılacak düzenlemelerle sağlanmayacak. Üstelik kastın ağırlığı, amaç, saik, suçun işleniş şekli gibi genel kavramlar bu mesele için yeterli sayılıyor. Tekil uygulama değil genel bir uygulama riski taşıyor. Çocukluk statüsünü nesnel güvence olmaktan çıkarıp belki de hâkimin geniş takdirinin... "Şu an önden bir şey söylemeyin, hele uygulamaya bakalım," diyeceksiniz ama ülkedeki yargının tarafsızlığı, bağımsızlığı ve hâkimlerin bir yasayı uygulama biçimine baktığımızda maalesef ki çok gerçekçi bir risk olarak önümüzde duruyor.

Yine, teklifin Anayasa'nın 90'ıncı maddesi bakımından ciddi bir sorun taşıdığı açık çünkü usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmeler kanun hükmündedir. Bununla ilgili çokça ifade ettik. Aynı temel hak ve özgürlüklere ilişkin çocuk hakları meselesinde -ki birçok hak içerisinde barındırıyor- sözleşmeler ile kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi hâlinde sözleşme hükümleri esas alınır diyoruz ve biz şu an yasa yapıyoruz. Bunu Anayasa'nın değerlendirme hükmüne gerek kalmadan bu aradaki hiyerarşiyi ve anayasal değerlendirmeyi esas alabilecek nitelikteyiz. Türkiye'nin taraf olduğu, çocuk adaleti bakımından doğrudan hüküm içeren Çocuk Haklarına Dair Sözleşme başta olmak üzere, uluslararası sözleşmeler yasama organının dilediğinde dikkate alacağı tavsiye metinleri değil tam aksine gözetmesi gereken bağlayıcı hukuk normlarıdır. Bunu hatırlatmak isterim size: Bu sözleşme hükümlerinin çocuk adaleti alanındaki anlamını somutlaştıran Birleşmiş Milletler Pekin Kuralları'nın, Çocuk Hakları Komitesinin genel yorumlarının bu yasa yapım sürecinde dikkate alınmadığını görüyoruz. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 3'üncü maddesi, yasama organı dâhil çocukları ilgilendiren tüm işlemlerde çocuğun üstün yararının bir ölçüt olmasını, bilimsel verilere dayandırılmasını, saha gerçekliği verileriyle desteklenmesini hatta uygulamaya geçtikten sonra neyi ne kadar etkileyeceğine dair -işte, bu etki analizi meselesini hep konuşuyoruz ya- ne kadar etki edeceğinin bile değerlendirilmesi gerektiğini yasama organlarına farz kılıyor. Yine, Sözleşme'nin 40'inci maddesi çocuğun yaşı, onuru, yeniden topluma katılımı esas alınarak çocuklara özgü bir adalet sistemi kurulmasını emrediyor. Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesi de çocuk yargılamalarda yaşı ve rehabilitasyon amacının dikkate alınmasını öncelikli kılıyor. Uluslararası hukuk "Çocuğun yaşını merkeze al." derken biz ise suçun ağırlığına göre çocukluk kavramını geri plana iten bir sistem getiriyoruz.

Teklifin 3'üncü maddesi aynı yanlışı yapmakta devam etmiş. Mevcut hukukta "18 yaşından önce işlenen fiilleri tekerrüre esas almayacak," diye bir hüküm varken bu teklif bunu 15 yaşa indirmiş olacak. Böylece çocukluk dönemindeki mahkûmiyetler, sonraki yaptırımı, infazı ağırlaştırıcı kalıcı bir etikete dönüştürülecek. Yani çocuğa şunu söylemiş olacağız: "Ben seni ilk seferde suçtan koruyamadım, topluma yeniden kazandıramadım; eğitim, sağlık, ruhsal destek, aile desteği gibi meselelerde yetersiz kaldım, şimdi de bu başarısızlığı senin aleyhine kullanacağım." İşte, bu, adalet değil; bu, devletin başarısızlığını çocuğun siciline yazmakla ilgili bir meseledir.

Teklifin 6'ncı, 7'nci, 8'inci maddeleri de çocuk infaz hukukunun yönünü bütünüyle değiştiriyor. Çocuklar bakımından eğitimevi esas alınması gereken teklifte, kapalı infaz kurumu başlangıç noktası hâline getiriliyor. Eğitimevine geçişi idare ve gözlem kurulu iyi hâl değerlendirmesine bağlıyorsunuz -bizce en sorunlu maddelerden biri bu- ve burada kesinleşmemiş olsa bile disiplin işlemlerini dahi çocuğun kapalı kuruma gönderilmesinde bir gerekçe hâline getiriyorsunuz. Çocuğun hangi kurumda ne kadar süre tutulacağına ilişkin esaslı konuların bir bölümünü de yönetmeliğe bırakıyorsunuz. Anayasa'nın 19'uncu maddesi, özgürlükten yoksun bırakılma istisna olması gerekirken kapalı hapisaneleri yani kapalı tutulma mekânlarını bir başlangıç kuralına dönüştürmüş oluyorsunuz ki biz DEM PARTİ olarak ve burada bulunan birçok sivil toplum kuruluşu da çocuklar için kapalı tutulma mekânlarının ilkesel olarak fayda sağlamadığını, ilkesel olarak olmaması gerektiğini, olması hâlinde öncelikli ve temel değil en son mekanizma olarak değerlendirmesini savunuyoruz.

38'inci maddedeki masumiyet karinesi bakımından kesinleşmemiş disiplin işlemi veya başka bir dosyadaki tutuklama kararı yani tekerrür meselesinin de haricinde değerlendirme meselesini peşinen bir yaptırıma çevirmiş olacağız. Tutuklama kararı mahkûmiyet kararı değildir, mahkûmiyet kararı olması hâlinde de sorumluluklar ve çocuğa ilişkin yaklaşım biçimi değişmesi gerekir. Kanunilik, hukuki güvenlik bakımından da idare ve gözlem kurulları buna karar verebilecek idari bir yetkiyken, bir mahkeme yetkileriyle donatılmaması gerektiğini biz savunuyoruz. Çocuğun özgürlüğüne ilişkin temel ölçüt "iyi hâl" gibi geniş bir kavrama ve yönetmeliğe

birakılmaz. Yetişkinler bakımından -ki burada çokça, defalarca söyledik- paralel bir yargı gibi işleyen, suç tipine göre karar veren; tarafsızlığı, bağımsızlığı, bilimsel değerlendirmesi çokça tartışmalı olan bu kurulların biz kaldırılmasını savunuyorken siz şimdi yetmiyor yetişkinler bir de çocukları bu kurullar eliyle aynı mekanizmaya teslim edelim diyorsunuz.

Uluslararası hukuk da bunun tersini söylüyor bize, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 37'nci maddesinde çocuğun hapsedilmesini ancak son çare ve mümkün olan en kısa süreyle uygulanabilecek bir yöntemken biz bunun artırılabilirliğinin bir mekanizmasını önden kurmuş oluyoruz. Yine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5'inci maddesi, çocuklara özgü özgürlükten yoksun bırakma hâllerine ilgili eğitim gözetimi amacı öncelikli olması gerektiğini söyler. Bu konuda AİHM'in vermiş olduğu birçok karar da var, bunların da dikkate alınmadığını biz buradan görüyoruz. Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi de çocukların yaşına, hukuku statülerine uygun bir rejimin -özel rejim, istisnai rejim, paralel rejim, nasıl isimlendirilebilirse ki kısmen var İnfaz Kanunu'nda- infazın toplumsal rehabilitasyonu hedeflemesinin çocuklar için olmazsa olmaz olduğunu hatırlatıyor. Yani özetle, sözleşmeler eğitimi esas, kapatmayı istisna kabul ediyor ancak biz teklifte kapatmayı esas, eğitimi de bir yan çalışma gibi destekleyici bir mekanizma olarak kurgulamış oluyoruz.

8'inci madde 15 yaşından önce hapisnede geçirilen bir günün iki gün sayılmasına ilişkin çocuk lehine olan bir güvenceyi kimi suçlar bakımından kaldırmış oluyor. Bu güvence bir minnet, bir ayrıcalık değil ki çocuklar için; çocukluk statüsünün ve kapatılmanın çocuk üzerindeki ağır etkisinin bir sonucu ve bu maddenin kendisi dünya örneklerinden, bilimsel gerçekliklerden temeli ve arka planı olan bir madde. Şimdi, bunu değiştiriyoruz. Bilimsel bir araştırması var mı, verisi var mı? Yok. Dünya örneklerinden örnek almış mıyız? Yok. Bir infiale sığınan bazı olaylar üzerinden bu kadar temelsiz bir meseledeki ısrarı ve getirmeyi çocuklar aleyhine bir değişiklik olarak görüyoruz. Suçun adı değiştiğinde, maalesef, çocuğun yaşı değişmiyor, çocukluk değişmiyor, fiilin ağırlığı da çocuğu yetişkin hâle getirmiyor. Bunun çözümü de cezalandırma değil belki ağırlığına göre getirilebilecek tedbirler ve kurumsal koordinasyonlar.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme hapsetmenin mümkün olan en kısa süre için olmasını ifade ederken bu teklifin 10'uncu maddesi ise apayrı bir vahamet taşıyor. Niyet güzel, evet, tedbirler üzerinden ele alınmış ama uygulama açısından büyük bir sorun addediyor.

Ceza sorumluluğu olmayan bir çocuk için üç yüz saate kadar bir görev veriyorsunuz; çevre temizliği, belirlenen eserleri okuma, üç aydan iki yıla kadar dijital takip ve bunun için de bazen kolluk yardımı gereksinimi olursa kullanabiliriz diyorsunuz. Şimdi, ceza sorumluluğu yok fakat cezaya benzer bir yükümlülük var. Tedbir demek, yaptırımı anayasal güvenceler dışına çıkaracağımız anlamına gelmiyor. Bir çocuğun telefonunu, hattını, bilgisayarını, dijital hareketlerini iki yıla kadar takip edebilecek bu tedbir yükümlülüğü kapsamında fakat verinin kapsamı, erişimi, saklanması, silinmesi, üçüncü kişilere karşı korunması, periyodik yargısal denetim meselesi belirsiz. Daha on ikinci yargı paketini konuştuğumuz süreçte de bilgisayar kütükleri meselesi gündeme gelmişti. Orada da yine aynı refleksle on beş yıldan yirmi yıla kadar bu verilerin saklanmasıyla ilgili bir düzenleme getirdiniz, silinmesiyle ilgili ise bir sürü prosedür getirdiniz. Aynı hükmü çocuklar açısından kullanmak açıkçası bizler açısından bir sorun çünkü çocuğun da Anayasa'nın 20'nci maddesine göre kişisel verilerin korunması hakkı vardır, korunması gerekir, bunun usul düzenlemelerinin de kanunla yapılması şarttır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 12'nci maddesi çocuğun dinlenilme hakkını, 16'ncı maddesi özel hayatın ve haberleşmesinin korunması hakkını, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi 17, yine İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8'inci maddesi de çocuğa karşı kişisel velilerin ve özel hayatın korunması güvencesini sağlıyor. Çocuğu dinlemiyorsunuz, yargılamanın belli bir aşamasında tutuyorsunuz ancak izliyor, gözetlemeyi sürdürüyorsunuz. Üç yüz saate kadar zorunlu görev ve temizlik meselesi aynı zamanda bizce Anayasa'nın 18'inci maddesindeki zorla çalıştırma yasağına da ciddi bir sorun doğuracaktır. Kitabı yaptırma dönüştürürseniz eğitim meselesini, okumayı da terbiye aracına indirgemiş olacaksınız. Sosyal hizmetin yanına kolluğu koyarsanız -ki kolluk büyük ihtimalle birçok meselede devreye girecek yaratacağı meselesinde- meseleyi bir tedbire, bir desteğe, bir çocuğu korumaya değil asayiş meselesine çevirmiş olacaksınız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Çok pardon, kısa bir parantez açabilir miyim.

Mesela, bir parkta bir iki çocuk ağaçları yakmıştı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, söz isterken lütfen oradan söz alacağınızı belirtecek mikrofonunuza basın ama hatibin sözünü kesmeden.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - İsterseniz bitireyim, sonra soru-cevap yapalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, hatip bitirsin, ondan sonra size söz vereceğim.

Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bu nedenle, Komisyon üyelerine ve dinleyicilere son olarak söylemek gerekir ki Türkiye'nin taraf olduğu sözleşme, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin bağlayıcılığını, Anayasa 90'ı hatırlatarak çocuğun özel koruması ve eğitim hakkının güvence altına alınmasını hatırlatıyorum. Anayasa 90 sadece bir süs değil diğer maddeler de hakeza bir süs değil ve temel hakları düzenlerken uluslararası örnekleri sadece -tırmak içerisinde- kötü örnek ülkeler babında değil ülkenin imzalamış olduğu ve bağlayıcı olduğu sözleşmeler üzerinden değerlendirelim diyorum.

Yerleşik uluslararası standartların ortak sözü açıktır: Çocuk yetişkin değildir, çocuğun üstün yararı önceliklidir, hapsetme son çaredir, infazın amacı çocuğu da yeniden topluma ve hayata kazandırmaktır. Oysaki, sizin bu teklifiniz bunun tam tersini, cezayı artırıyor, çocukluktan çıkarıyor, tekerrürü genişletiyor, kapalı hapishaneleri başlangıç noktasına çevirerek aslında henüz ceza sorumluluğu olmayan bir çocuğu dijital gözetimin nesnesi hâline getiriyor.

Bugün Türkiye'deki hapishanelerin kapasite meselesi her zaman büyük bir sorun olarak anlatılıyor. Şu an 304 bin kapasiteye karşın 427 bin insan tutuluyor ve bunların 4.563'ü çocuk. Bu kadar çocuğun bulunduğu bir hapishane sistemine daha fazla çocuğu daha uzun süreyle ekletmeyi tartıştığımız bu paketi kabul etmemiz mümkün değil. Hapishaneler topluma kazandırmaların mekânı olsaydı biz bugün tekerrürü değil yeniden kurulan hayatları örnek olarak konuşmuş olurduk. İktidarın kafa yorması gereken alan çocukları hapishaneye götüren yolları kapatmak olmalı. Siz o yolları kapatmak yerine yolun sonuna daha

yüksek duvarlar örüyorsunuz. Bu teklif Anayasa'nın 2'nci, 5'inci, 10'uncu 11'inci, 13'üncü, 18'inci, 19'uncu, 20'nci, 38'inci, 41'inci, 42'nci ve 90'ıncı maddeleri olmak üzere anayasal güvenceyle bağdaşmamaktadır. Çocuk adaleti, çocuğu toplumsal risklerden koruyan ancak bütüncül, çocuk merkezli, onarıcı, dönüştürücü, adli sistem dışı alternatiflerle önleyecek biçimde gerçekleştirilebilir. Öncelikli olan olan çocuk koruma sistemidir. Biz bu nedenle Komisyon görüşmelerinin durdurulmasını, bu paketin geri çekilerek yeniden tartışılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

Diğer söz talebi olan sayın milletvekilleri Anayasa'ya aykırılıkla ilgili mi yoksa geneli üzerine mi?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Geneli üzerine.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Komisyon üyelerimizden Anayasa'ya aykırılıkla ilgili söz isteyen vekillerimiz var mı?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Var Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karslı'ya söz vereceğim.

Sayın Durgut, sizin söz talebiniz neye ilişkin?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Konuyla ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Zannederim bu yönlendirme tedbirleri tabii yeni bir uygulama, o yüzden çok tahayyül edemediniz gibi hissettim fakat dünyada da çok fazla örneği var, sadece bir iki cümleyle müsterih olun diye söylemek istedim.

Bizim kesinlikle çocukları çalıştırmak gibi bir niyetimiz yok, bunun Anayasa'ya aykırı olduğunun zaten farkındayız. Psikososyal gelişimlerine katkı sağlayacak bir şekilde, mesela şöyle...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bunu okullar eliyle yapabiliriz, niye bir hâkim, niye bir kolluk gerekti ki bunun için?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, ceza ehliyeti olmayıp da yani yaşı itibarıyla çok ağır da suçlar işleyebiliyorlar çocuklar. Mesela, 10 yaşında bir çocuk Ankara'da bir akranını öldürdü. Şimdi, mevcut sistemde sadece koruma tedbirlerine refere ediyor, barınma, eğitim, sağlık...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Çocuk Koruma Kanunu'nu kastediyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Evet, o 5 madde.

Oysa, burada bir cürüm işlendiği için bu çocuğun yaptığı için aslında bir suç olduğunun algısının da pekişmesi gerekiyor, öbür türlü yaptığı için yanlış olduğunu bile idrak edemeyebiliyor. Mesela, parkta birkaç çocuk bir ağacı yaktılar -yakın zamanda olan bir şey- ne yapalım bu çocuklara? Bir çevre sevgisi aşılalım değil mi? Ne yapabiliriz? Mesela, onlarla fidan dikme etkinliği yapabiliriz. Zannettiğiniz gibi üç yüz saat değil. Gidip biz Tarım Orman Bakanlığında tarım işçisi, orman işçisi olarak da kullanmayacağız bu çocukları, aksine psikososyal gelişimine katkı sağlayacak şekilde bir fidan dikimi. Bu arada yurt dışı örneklerine de bakarsanız grafiti silme, işte, bunun gibi benzeri ya da bir şeyi onarma, gidip yaşlılar evinde biraz empati kurmayı öğrenmek için ya da bir hayvan barınağında bir şeyler yapmak gibi onun gelişimine katkı sunacak yaptırımlar var. Fakat sadece cezai ehliyeti olmayan çocukları kapsamıyor bu, aynı zamanda hükmün açıklanmasının geriye bırakılması noktasında da bir şey.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Evet, o madde de var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi, bana gelen mektuplarda gördünüz değil mi "Keşke bana bu yaptığımın suç olduğunu idrak edebileceğim bir tasarrufta bulunsaydınız." diyor. Bu tür şeyleri suç işlemiş bir çocuğa...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Mesela, burada Jandarma var, Emniyet var, niye Millî Eğitim yok?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Millî Eğitim var, olur mu.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bunu okullarda yapabiliriz, niye kolluk eliyle yapalım yani?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Vekilim, hayır, Millî Eğitim gerektiğinde kolluktan yardım isteyebilir. Şimdiki tedbir kararlarının uygulanmamasının en önemli nedeni "Yapmayacağım." diyor, o zaman kolluk sorumlulukları ve görev tanımı kapsamında yardımcı olabilir. Bırakın da çocuklar bunları hakikaten deneyimlesin ve...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Eğer, asayiş meselesi yani gözaltı, tutuklama, hapisane, bu bilinçlendirme meselesi yeterli olsaydı biz şu an bunu bir daha konuşmak zorunda olmazdık.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Vekilim, bir tek cümleyle kapatacağım çünkü zamanı da tasarruflu kullanmak istiyorum.

Ama inanın bu ulaştığımız neticeler bizim... Dediğim gibi, hem çocuklarla bire bir anketler yaptık hem 1.300 hizmet vericiyle yani burada gardiyanından tutun sosyal hizmet uzmanına, cezaevlerinde, tevkifevlerinde çalışan herkesle de anketler yaptık. Buna ilaveten, 765 savcı ve hâkimimizle yaptığımız anketlerin neticesinde bize gelen verinin üzerine bir şeyleri inşa etmeye çalıştık. Zannetmiyorum ki 765 hâkimimiz, savcımız farklı farklı kesimlerden yani hiçbiri ya da bu ankete katılan hizmet sağlayıcılar, hatta bizzat kendileri anlatanlar... SSÇ anneleriyle odak gruplar yaptık, inanın hiç kimse çocuklarla ilgili bir çocuk düşmanlığı değil... Yani burada konsensüs sağlayacağımız bir mesele, siyasetüstü bir mesele.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hepimiz için, o konuda sıkıntı yok.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bence uygulamalarla daha iyi anlayacağız diye ümit ediyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz de bu kaygıyı güdüyoruz zaten.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Çok özür dilerim, çok uzattım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye...

Şimdi, Anayasa'ya aykırılık kısmını konuştuğumuz için bu açıklama tamam ama geneli üzerinde, maddeleri üzerinde zaten görüşmeler olduğunda detayları konuşuruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Biraz ben sabırsızım, orada usule aykırı bir şey yaptım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ama bu açıklama bir soru yaratıyor, onu...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İşte her açıklama bir soru yaratacağı için bence...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ama açıklama yapılıncaya sorunun doğduğunu da kabul etmeniz gerekiyor, bizim soru sormamız lazım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, şöyle...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Maddeden bağımsız olarak yapılan açıklama şöyle bir soru doğuruyor...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Arkadaşlar, bir saniye...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Maddelerde konuşuruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu anketler kim tarafından yapıldı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, bu iş karşılıklı...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Somutlaştırıldı mı bu anketlerin sonuçları?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Vekilim, beni duyuyor musunuz, bir saniye, bir sabredin.

Şimdi, arkadaşlar, o yüzden şu anda detaylara girmeyelim yani bu işi başta tartıştık ya usulüne uygun götürmemiz için, ilk önce Anayasa'ya aykırılığı tartışıyoruz, bu konuyla ilgili kısa bir açıklama yapma gereği duydu sayın teklif sahibimiz, onu yaptı.

Şimdi, ben Anayasa'ya aykırılıkla ilgili Komisyon üyelerimizden söz isteyen Sayın Karşılı'ya söz vereceğim, ondan sonra Komisyon üyesi olmayan vekillerimize Anayasa'ya aykırılıkla ilgiliyse söz vereceğim, değilse zaten geneli üzerinde konuşacağız, orada söz verebilirim.

Komisyon üyemiz Sayın Karşılı'ya söz vereceğim Anayasa'ya aykırılıkla ilgili.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Evet Başkanım, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Karşılı.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Şimdi, konu Anayasa'ya aykırılık tartışması olunca ben de bu konudaki görüşlerimi ifade etmek istedim.

Anayasa'nın bütününe baktığımızda da tek tek kanun maddelerine baktığımızda da devlete yalnızca temel hak ve özgürlükleri koruma görevi vermemiş Anayasa; çocuğu, aileyi, eğitim hakkını, yaşam hakkını ve kamu düzenini de koruma yükümlülüğü vermiş. Bu anlamda, bu teklif tam da aykırı olduğu, itirazını ettiğiniz anayasal yükümlülükler açısından makul bir denge kurma çabasının bir ürünü olarak ortada duruyor.

Madde madde de gidecek olursak hukuk devleti devletin suçla mücadele etmemesi anlamına gelmez madde 2'ye göre, tam tersine hukuk devleti suçla mücadelenin hukuk kuralları içerisinde yürütülmesini gerektirir. Teklif yargısal denetimi kaldırmıyor, yeni suç ihdas etmiyor ve mahkeme kararlarını da ortadan kaldırmıyor. Bu nedenle, sırf yaptırım öngörmesi hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturmaz.

Anayasa'nın 5'inci maddesine aykırı olduğu iddiası var. Aslında bu da bu teklif bu maddeyi en güçlü destekleyen dayanaklardan biri. 5'inci madde devlete kişilerin temel hak ve özgürlüklerini koruma, toplumun huzur ve güvenliğini sağlama görev vermiştir. Çocukların organize suç yapıları tarafından kullanılmasını önlemek de bu anayasal görevin doğal bir sonucu kanaatindeyim.

"Anayasa'nın 10'uncu maddesi eşitlik ilkesine aykırılık" denildi. Eşitlik ilkesi mutlak aynılık değildir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarına göre aynı hukuki durumda olanların aynı, farklı durumda olanlara farklı kuralların uygulanması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Ağır ve organize suç işleyen çocuk ile münferit bir olaydaki çocuk aynı hukuki durumda değildir.

Yine 11'inci maddeye, Anayasa'nın bağlayıcılığına aykırı iddiası var. Kanun koyucunun görevi Anayasa'nın bütün hükümlerini birlikte değerlendirmektir. Bu teklif yalnızca temel haklar açısından değil, Anayasa'nın devlete yüklediği çocukları koruma, kamu düzenini sağlama ve toplum güvenliğini temin etme görevleri bakımından da bir aykırılık teşkil etmediği kanaatindeyim.

Yine 13'üncü madde temel hakların sınırlandırılması iddiası. Anayasa'nın 13'üncü maddesi temel hakların kanunla sınırlandırabileceğini açıkça kabul etmiştir. Burada belirleyici olan sınırlamanın meşru amaca dayanması ve ölçülü olmasıdır. Teklifin amacı çocukların ve toplumun korunmasıdır. Bu anayasal olarak meşru bir amaçtır.

Anayasa'nın 17'nci maddesi kişinin maddi ve manevi varlığı. Yalnızca suça sürüklenen çocuğu değil, suç mağduru çocukları da korur bu madde. Devletin yükümlülüğü bütün çocukların maddi ve manevi varlığını korumaktır. Bu teklif de yalnızca faili değil, mağdur olabilecek çocukları da koruma amacı taşımaktadır.

19'uncu maddeye aykırılık iddiası ise kişi hürriyeti ve güvenliği, özgürlükten yoksun bırakma tedbirleri ancak kanunla ve yargı kararlarıyla uygulanmaktadır. Teklifte yargısal denetimi ortadan kaldıran bir ibareye rastlamadık, aksine çocuk adalet sistemi içinde uygulanacak tedbirler yeniden düzenlenmektedir. Dolayısıyla kişi hürriyeti hakkının özüne dokunan bir durum da söz konusu değildir.

Anayasa'nın 41'inci maddesi itirazı. Devlete çocukları her türlü istismar ve şiddete karşı koruma görevi yüklemiştir. Günümüzde organize suç yapılarının çocukları araç olarak kullanması da çağdaş bir istismar biçimidir. Devletin buna karşı tedbir alması da bu anayasal yükümlülüğünün gereğidir.

90'inci madde, uluslararası sözleşmeler. Elbette temel haklara ilişkin uluslararası sözleşmelere Anayasa üstünlük tanımaktadır ancak taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler çocuk adalet sistemini tamamen yaptırımsız bir alan olarak düzenlemiyor. Bu sözleşmelerin ortak yaklaşımı ölçülülük, bireyselleştirme ve yeniden topluma kazandırmadır ki bu teklif de bu anlamda da mutlak bir ayrıltan söz etmek isabetli olmaz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Cezalandırma yok yani mesela değil mi?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Anayasa hükümleri tek tek değil bir bütün olarak okunmalıdır, böyle okumak zorundayız. Devletin görevi yalnızca temel hakları sınırlamamak değil, çocukları suça, şiddete, bağımlılığa ve suç örgütlerinin istismarına karşı korumak da görevleri arasındadır. Önemli olan bu anayasal yükümlülükler arasında adil ve ölçülü bir denge kurabilmektir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Karşılı.

Sayın Beştaş size, aranızda anlaştıysanız sıkıntı yok, söz veriyorum.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.
Ben de hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu, Nevroz Vekilimiz, Komisyon üyemiz ayrıntılı bir açıklama yaptı Anayasa'ya aykırılık iddialarımıza ilişkin, ben de bunun uluslararası sözleşme boyutuna sadece bir ek yapacağım aslında genel olarak. Çocuk adalet sisteminde Türkiye ne yaşadı, bugün ne yaşıyoruz ve bu yasa teklifinin bu şekilde önümüze gelmesine karşı şu anda çocuk hakları savunucuları tarafından çok büyük bir kampanya, tepki ve farklı bir yaklaşım var. Ne yaşıyoruz gerçekten? Neden bu teklif bugün geldi? Bu, şu anda Türkiye'nin en önemli gündemlerinden bir tanesi. Yani temel olarak karşı çıkılan hususları söyleyeceğim.

İşte, ceza artışları olacak, 12-15, 15-18 yaş arası. Hâkimin takdir yetkisi artırılıyor ve çocuk ceza sisteminde ciddi değişiklikler yapılıyor aslında. Çocuk adalet sisteminin takdir edersiniz ki, Sayın Başkan, temel ilkeleri var tabii ki hepimizin bildiği üzere, başta Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi. Tabii, bu söylediklerimi Anayasa 90 atfıyla Komisyon üyelerinin anlamasını özenle rica ediyorum. Pekin Kuralları, Havana Kuralları ve bunların tamamı bize ne diyor çocuk adalet sisteminde? Ceza hukukunun amacı asla çocuğu cezalandırmak değil, topluma yeniden kazandırmak, onun çocuk olduğunu bir an unutmamak, çocuk yani adı üstünde çocuk. Yani bu teklifle -biraz önce sohbetlerimizde de konuştuk- hani "Bir cümleyle söyleyin." dersiniz bana bir hukukçu olarak, bir kadın olarak, bir anne olarak, bir çocuk hakları savunucusu olarak çocukların çocukluğunu ellerinden alıyoruz; bu korkunç bir şey. Çocukluk bitiyor yani o çocukluk tanımı ortadan kalkıyor. Ne demek istediğimi anlatacağım.

Şimdi, Türkiye'de neler yaşadık geçmişte çocuk alanında? TMK mağduru çocuklar çok ciddi bir gündemdi. Taş atan çocuklar, Pozantı Cezaevinde yaşanan istismar, kötü muamele; Şakran Cezaevinde yaşandı, çocukların maruz kaldığı fiziksel şiddet, kötü muamele, cinsel istismar, tecrit, aileden kopma, çocukların cezaevlerinde intiharı ve ağır cezalar. Şimdi, ağır cezalar, hakikaten burada objektif bir gözle bunu değerlendirelim, çözüm olacak mı? Bir kere bilimsel olarak -onu örnekleriyle vereceğim- cezanın arttırılmasının suç işlenmesinin azaltmasına katkısı ispatlanmış değil, aksine bilimsel veriler var; tam tersine, yeniden suç işleme riskini arttırıyor aslında, çocukların yeniden suç işleme riskini arttırıyor. Tam tersine, rehabilitasyon, eğitim, psikososyal destek odaklı yaklaşımların daha olumlu sonuçlar verdiğini bilimsel veriler ortaya koyuyor. Şimdi, sonuçta ne oluyor? Yani şu anda talep edenler, etmeyenler yani kutuplaşmayı kastetmiyorum, şüphesiz bunu savunanların da varlığını biliyoruz. Bence çok lokal, çok subjektif gerekçelerle -manevi olarak asla tartışmıyorum, ben maddi ceza hukuku ve çocuk adalet sistemi açısından söylüyorum- daha ağır ceza verilse çocuklara toplum daha mı güvenli olacak? Hayır. Çocuklar daha fazla suç döngüsüne girebilir mi? Evet, girebilir. Cezaevlerini çocuklar için yeni travma alanlarına dönüştürebilir mi? Evet, dönüştürebilir. Şimdi, bu nedenle onarıcı adalet, psikolojik destek ve çocuk koruma mekanizmalarının oluşturulması ve güçlendirilmesi hayati bir yerde duruyor. Yani çocuklara büyük cezalar verip cezaevlerine göndermek toplumu güvenli kılmayacağına göre bu toplumsal sorunların, kırılmaların sebebi çocuklar mı gerçekten? Değil. Bence burada bizler milletvekilleri olarak, iktidar grubu, muhalefet, hepimizi kastederek söylüyorum, bütün sistemi kastederek söylüyorum, tabii ki bu konuda en çok yetkiyi elinde bulunduran, yürüten, idare olarak hukuken sorumlu olanlar yani kendi işlediğimiz fiilin, yapmadığımız işlerin sorumluluğunu çocuğa nasıl yükleyebiliriz? Çocuğun o hâle gelmesinde, suç işlemede yönetimin, idarenin, yasamanın, yargının, toplumun hiç mi kusuru yok yani?

Şimdi, ben bir arkadaşım, biraz önce, toplantıya girmeden önce bir hukukçu arkadaşım ile konuştum, şöyle bir cümle sarf etti, söz verdim burada aktaracağım diye, dedi ki: "Bir çocuğa cinayetten ceza vermek, ağır ceza vermek en büyük cinayettir." Gerçekten asıl cinayet bu, o çocuğu öldürüyoruz biz, bir daha yaşama dönmesinin olanağını bırakmıyoruz o çocuğa yani bu da hukuk sistemiyle, Anayasa'yla, ulusal üstü hukukla asla bağdaşmıyor.

Tabii ki kamuoyuna sunuş tarzını yakından izledik. Çocuk Komisyonumuz burada, Adalet Komisyonumuz burada ve çok titiz bir çalışma yürüttüler. Diyorlar ki: "Cezasızlık algısını ortadan kaldıralım." Böyle bir algı mı var? Yani Maraş'ta, Siverek'te ya da başka yerlerde bu suçların işlenmesinin sebebi çocukların gerçekten cezalandırılmaması mı? Bu ne kadar araştırıldı? Demin sayın vekilim söyledi, onu sonra konuşuruz tabii ki ama bence bu değil. Çocuk adalet sistemi çocuğun yeniden topluma kazandırılması, eğitimine devam etmesi, psikolojik iyileşmenin sağlanmasını ve yeniden suç işlemede önleyen bir mekanizmanın kurulması gerekiyor. Şu anda bilimin yanıtlamasına bırakıyorum: Dünyada yaklaşık yüz yıldır yapılan kriminoloji araştırmaları bunun suçu önleyeceğine "Evet." cevabı vermiyor, kriminoloji bunu söylemiyor, tam tersine farklı şeyler söylüyor, tam tersine, uzun süreli hapis cezalarının çocuklarda yeni suç işleme ihtimallerini artırdığını söylüyor. Ben değil, bilim söylüyor, bunu kriminoloji söylüyor. Eğitim, psikososyal destek, rehabilitasyon temelli modeller ise başarılarını ayrıntılı anlatıyor, zaman almamak için götürüyorum. Çünkü çocuklar doğuştan suça eğilimli değildir ki, hepimiz çocuk olduk. Yani bunu bu hâle getiren, onu suçlu -tırmak içinde- hâle getiren etmenleri görmek zorundayız. Mesela, yoksulluk, işsizlik, eğitimden kopma, aile içi şiddet, madde bağımlılığı, göç, ayrımcılık, ihmal, istismar, toplumsal dışlanma gibi yüzlerce sebep sayabiliriz çocuğu ona iten. Hepimiz farklı illerde gittiğimizde gece yarısı mendil satan çocukları görmüyor muyuz? Dilencilik yapan çocukları görmüyor muyuz? Gece sokakta yatan çocukları görmüyor muyuz? Şimdi, o çocuğun suça bulaşma ihtimali ile evinde sıcak yuvasında yaşayan bir çocuğun suça bulaşma ihtimali eşittir diyebilir miyiz? Mümkün değil. Yani bizim görevimiz onu oluşturan zemini ortadan kaldırmak, yapısal dönüşümleri yapmak ve bunu tabii ki anayasal ve taraf olduğumuz sözleşmelere uygun bir hâle getirmek lazım ve çocuk politikası sadece güvenlikçi bir politikayla, hele hele bu politikayla asla çocuk adalet sistemi düzelmez, tersine çocukları kaybederiz, çocukluklarını katlederiz. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 3'üncü maddesine göre -vekiller de söyledi, ben bir daha söyleyeceğim- çocuğu ilgilendiren bütün işlemlerde "çocuğun üstün yararı" temel ilkedir. Bunu hepimiz biliyoruz, bütün herkes bilir. Bu, sadece sağlıkta değil, ceza politikalarında da böyledir. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 37'nci maddesi... Biz buna tarafız ya Anayasa gereği, bu Anayasa'ya aykırı değil mi şimdi? 37 ne diyor? Diyor ki: "Çocukların özgürlüğünden yoksun bırakılması ancak son çare olmalıdır." Şimdi biz göz göre göre... Hangi çareleri denedik, ne yaptık? Şimdi geçmişteki olayları da anlatacağım ben size ve bu kesinlikle mümkün olan en kısa sürede diyor ki "Bu son çare ceza uygulanmalı. Çocuklar yetişkinlerden ayrı tutulmalı, insan onuruna uygun koşullarda bulunmalı." Yine BM Pekin Kuralları aynı anlayışı tekrar ediyor ve şunu söylüyor: "İntikam sistemi değildir, caydırıcılık sistemi değildir, rehabilitasyon sistemidir." Hepsinin temelinde çocuğu çocuk olarak kazanmak var, ilerinin sağlıklı yetişkinleri olarak topluma kazandırma mantığı var ve bu kanun teklifi bunun tam tersini getiriyor. Mesela, nörobilim alanındaki çalışmalarda beynin özellikle dürtü kontrolü, muhakeme ve uzun vadeli

sonuçları değerlendirme kapasitesinden sorumlu frontal korteksinin yaklaşık 25 yaşına kadar gelişmeye devam ettiğini gösterir yani burada çocuk hakları savunucuları var, eminim benden çok daha iyi biliyorlardır, çalışmışlardır. Ama burada neyi görüyoruz: Çocukların risk alma davranışına, akran baskısına, ani karar vermeye, duygusal tepkiye yetişkiye nazaran daha çok açık olduğunu biliyoruz. Burada belki birçoğumuz ebeveyniz, ebeveyn olmadıklarımız kardeşlerimiz var. 18 yaşındaki bir gencin tepkisiyle 30 yaşındakinin farklı olduğunu görebiliyoruz sonuçta ve nörobilim bunu açıklıyor.

Şimdi, bu konuda tarihimizde acı deneyimlerimiz var, olumlu girişimler de oldu. Ben 2016-2010 yılları arasında - hatırlayanınız mutlaka vardır, Sayın Başkan belki siz de hatırlıyorsunuz- "taş atan çocuklar" diye bir kavram vardı ve ben o taş atan çocukların avukatlığını yapıyordum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O konuda benim iki tane yazım vardı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Yani bir kısım çocukların Diyarbakır DGM'de özel yetkili mahkemede avukatlıklarını yaptım. Böyle böyle çocukları... Gerçekten cezaevindeydiler ve Türkiye'nin temel gündemi oldu, temel gündemi. Hatta Selahaddin Menteş Adalet Bakan Yardımcılığı yaptı. O dönem 1. Ağır Ceza Mahkemesinin Başkanıydı, bizzat o yani birlikte çalışıyorduk, kendisinin de buna şerhi oldu hatta. Belki sizin yazınız da ona dairdir, bilemiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben milletvekiliydim o dönem ve o konuyla...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Selahaddin Bey Başkandı ve şerh düştü.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, yok, ben milletvekiliydim ve çok iyi hatırlıyorum o dönemi. O konularla ilgili yazı da yazdık. Biliyorsunuz, sonra düzenleme yapıldı o konuyla ilgili.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Evet, onu söyleyeceğim şimdi, düzenlemeyi söyleyeceğim.

Orada şerhler konuldu ve çok büyük bir mağduriyet oluştu çocuklar açısından. Sonra ne oldu? Önemli bir gerçeği gördük, aslında cezaevine giren çocukların -2010 yılında bir düzenleme yapıldı, 6008 sayılı Kanun'du galiba- bu düzenlemede yetişkin gibi yargılanmalarına son verildi. Bir kere, yeniden yargılama oldu. Ben çoğunu yakından takip ettim savunucu olarak, insan hakları ve çocuk hakkı savunucusu olarak ve bununla önemli bir hukuk reformu olarak Türkiye tarihine geçti mesela. Şimdi oradan buraya geldik yani bir geriye gidiş var aslında yani taş atan çocuklara dair aynı iktidar, yine sizin partiniz, Adalet ve Kalkınma Partisi, bu 2010 reformunu yapan parti -ani aslında iyi bir şey söylüyorum farkındaysanız- şimdi geriye gidiyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Vekilim, aynı şey değil ama.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Ama çocuk ceza adalet sisteminde bu bir geriye gidiştir bence, bu çok ciddi bir mesele. 2010 yılına geçiyorum ama çocukların cezaevinde tutulması sorunu çözmedi. O çocuklar -mesela ben Adana'da da davalarını izlemiştim- nasıl karşılandılar toplumda; eski hükümlü, suçlu, terörist hani tırnak içinde bunların hepsi. Böyle toplumdan dışlandılar çünkü bir cezaevi geçmişleri oldu, suçlu gibi topluma yansıtıldı ve maalesef bu damgalanma...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Cezaevine girmek bir kariyer gibi...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Bir de Vekilim siz dediniz ya "cezaevi kariyeri..." Onu kariyer olarak nitelendirmeyi zinhar reddediyorum, o bir kariyer değil yani.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Sizi kastetmiyoruz. Çocuklar arasında popüler.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Yani sizin sunumunuzda kariyer kastınız o değil tabii ki. İşte çocuklar öyle görüyorlarsa bile biz bunun bir kariyer olmadığını çok iyi biliyoruz.

Şimdi, çocukların...

Sayın Başkan, aslında tartışmak isterim de sunum yaptığım için o yüzden.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, buyurun, devam edin siz Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Sadece özgürlüğünden yoksun bırakılmaları sadece bir kuruma kapatılmaları anlamına gelmiyor aslında. Çocuk için bir cezaevi ne demek? Bence biraz geniş düşünelim: Eğitiminden, ailesinden, arkadaşlarından, mahallesinden, oyunundan, en önemlisi de -bunu hep söyleyeceğim- çocukluğundan koparılması. Yani o dört duvar arasında değil sadece, her şeyden uzaklaşıyor, yetişkinlerden farklı bir algısı var. Bu nedenle, sadece infaz kurumu değil, aynı zamanda çocuğun ruhsal, sosyal, bilişsel gelişimini doğrudan etkileyen kapalı yaşam alanları. Bu nedenle, insan hakları, çocuk hakları uluslararası mekanizmaları da son tedbir ve son çare olarak zaten... Çocuklar travmaya daha çok açıktır Sayın Başkan. Bunu hepimiz biliyoruz ve dış çevreden daha çok etkilenirler. Türkiye'nin geçmiş deneyimleri çocukların kapatıldıkları kurumlarda yalnızca özgürlüklerinden değil, zaman zaman güvenliklerinden, onurlarından ve temel haklarından da mahrum bırakıldıklarını ortaya koyuyor.

Başka vahim bir örnek: Pozantı M Tipi Çocuk Cezaevi. Orayı ziyaret ettik biz insan hakları savunucuları olarak. Hakikaten Türkiye'nin adalet tarihinde en karanlık sayfalardan biri, korkunçtu yani o çocuklarla temas etmek, onları dinlemek, cezaevinde karşılaştıkları muamele ve raporlar çokça çıktı; fiziksel şiddet, cinsel istismar, tehdit, baskı; çocuklar cezaevinde bunu yaşamış, cezaevinin içinde. 2012 yılında Adana Pozantı M Tipi Çocuk Cezaevinde akranlar arası istismar da var, orada infaz koruma memurları da var, farklı temaslar sırasında da... Yani çocuklar -bir cümleyle- en kötü şekilde istismara maruz kalmışlar ve cezaevindeler. En son tahliye olduktan sonra Mersin İnsan Hakları Derneğine başvuruda bulundular, İnsanı Hakları Derneğinin açıklama yapması üzerine Türkiye kamuoyu duydu bunu. Bu sadece birkaç görevlinin ihmali değil, burada hepimizin, herkesin sorumluluğu var bence. Sonra bu çocukların hepsi Pozantı'dan Sincan'a sevk edildi ama -çocuk hakları savunucuları o zaman da söylediler- sorun, cezaevlerinin yapısal denetimi ve bunun denetlenmemesi yani denetimi yoktu ve bu eksiklik sebebiyle çocuklar oldu.

Yine, İzmir Şakran Çocuk Cezaevinde hazırlanan raporlar var, bunların hepsi de bunu söylüyor. Sayın vekiller, intihar... Yani çocuklar bu travmalardan dolayı yetişkinlere göre çok daha fazla intihara meyilli oluyorlar, kendilerine zarar verme davranışları oluyor. Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF'in çok sayıda raporu var bu konuda; şöyle diyor: "Özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklarda ağır depresyon, kaygı bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu, kendine zarar verme davranışı, intihar düşüncesi kendi akranlarına göre çok daha yüksek arz ediyor." Bunun temel nedenleri arasında ailesinden kopma, damgalanma, yalnızlık, kurum içi şiddet, akran zorbalığı gibi birçok etkeni sayabiliriz.

Şimdi, bununla ilgili, çocuk beyninin gelişim süreci devam ettiği için bu tip travmaların etkisi yetişkinlere göre çok daha kalıcı oluyor. Mesela, birçok sinema filminde kitapta, psikodramalarda ve birçok şeyde hepimiz tanık olmuşuzdur. Hani, çok bilinen bir söz vardır, psikiyatrlar, psikologlar çok kullanıyorlar: "Çocukluğuna inmek lazım." Bu öylesine bir metafor değil yani. "Çocuklukta ne yaşad?" Herhâlde hepimiz duyduk bunu, "Bir çocukluğuna inelim." Şimdi, düşünün, bir çocuk cezaevinde ağır ceza almış, on yılını geçirmiş, onun çocukluğu yok ki zaten; işte inince bu korkunç durum ortaya çıkıyor ve cezaevinde kalan çocuklarda her türlü olumsuzluk ortaya çıkıyor. Nasıl? Okul başarısı, sosyal ilişkiler kurma, öfke kontrol sorunları, sürekli tetikte olma hâli, madde kullanmaya yönelim; mesela, yeniden suç işleme riski gibi çok büyük riskler var. Cezaevi deneyimi birçok yaşam öyküsünün en ağır travmalarından önemli bölümünü teşkil ediyor. İkinci ceza, tabii ki damgalanma durumu var.

Şimdi, özetliyorum ve bitiriyorum. Bu durumda amaç suçu önlemek, cezayı artırmak da kimin cezasını artırıyoruz? Kendi çocuklarımızın. Bizim bakmakla, korumakla, yetiştirmekle zorunlu olduğumuz çocukların cezalarını artırarak, cezaevine kapatarak suçu önleyemeyiz. Yani çok bilinen bir iki dava var, oradaki anneleri tabii ki duygu olarak anlamamak mümkün değil ama neticede önemli olan -hani derler ya- balık tutmayı öğretmek meselesi. Burada birkaç çocuğa, yüzlerce, binlerce çocuğa ceza vererek çocuk adalet sistemi gelişmeyecek. Bir yandan "Suça sürüklenen çocuk" diyeceğiz ama sonra da o "çocuk" kavramını katledeceğiz -metafor olarak söylüyorum- çocuk olma hâlini ortadan kaldırıyoruz. Hakikaten kesinlikle, bu teklifin hele hele bu şekilde, hızlı bir şekilde, Meclisin tatile girmiş olması gereken bir dönemde, Adalet Komisyonunun başka bir teklifinin görüşüldüğü bir zamanda geçirilmesi emin olun yarın öbür gün çok daha büyük zararlara sebebiyet verir ve bunun sorumluluğu, vebali çok ağırdır bence.

Taş atan çocukları, Şakran Cezaevini, Pozantı Cezaevini bilerek örnek verdim çünkü her deneyim bize bir şey öğretiyor yani geleceğe dair adım atarken bir şey öğretiyor. Çocuklar, yetişkinler gibi yargılanamaz, çocuklar yetişkinlerin kaldığı koşullarda kalamaz. Çocukların adalet sistemini düşünürken topluma kazandırma, rehabilite etme, çocukluklarını koruma ve güçlü bir geleceğe hazırlama gibi devletin, iktidarın, siyasetin, kamunun görevi var, sorumluluğu var. Biz kendi görevimizi... Kamu kendi görevini çocuklarını cezaevine atarak ortadan kaldıramaz.

Son olarak bunu söyleyeyim: Çocuk Koruma Kanunu'nun güçlendirilmesi gerektiğini, çocukların ceza adalet sistemiyle karşılaşmadan önce desteklenmesi gerektiğini, psikososyal desteğin yaygınlaştırılması gerektiğini önemle söylüyorum. Mesela çocuk yoksulluğu çok önemli, ona girmeyeceğim, Beritan Vekilim anlatacaktır mutlaka. Eğitimden kopuşu önleyelim ve etkin mücadele edelim çocukların işçileştirilmesine dönük uygulamalarla. Onarıcı adalet uygulamaları mutlaka yaygınlaşmalı, aile destek mekanizmaları güçlendirilmeli, sosyal hizmetler sadece çocuklara değil ailelere de düzenli destek sunmalı ve çocuk hakları perspektifi tüm kamu politikalarının merkezine oturtulmalı diyorum. Bu anlattığım gerekçelerle... Çok daha uzun anlatabilirim ama gerek yok.

Temel mantığımız: Birincisi, şu anda yürürlükteki Anayasa'ya aykırı; ikincisi, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere aykırı; üçüncüsü, Türkiye'nin tarihî arka planında, yakın tarihinde var olan değişikliklerle uyumlu değil ve bunun derhâl geri çekilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Beştaş, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası Sayın Karaca'da.

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Bu Anayasa'ya aykırılık bağlamında söz aldım, daha sonra geneli üzerinde de konuşacağım ama teklif sahibi Sayın Tuba Hanım'a aslında bir iki sorum da var, onunla başlamak istiyorum.

Tuba Hanım, siz aynı zamanda, biliyorsunuz, bu, Suça Sürüklenen Çocuk Komisyonunun Başkanı; çok büyük bir mutabakatla kurulmuştu bu Komisyon, çok büyük bir ortaklıkla kurulmuştu ve ortak bir çabayla da kurulmuştu. Şimdi, toplama baktığımızda biz, o kurulan Komisyonda tek bir bilim insanının bile, davet edilen, konuşan tek bir uzmanın bile, saha çalışması yapan, hak örgütü olarak davet edilen tek bir kişinin bile sizin teklifinizin özünü oluşturan ceza artırımını savunmadığını görüyoruz, bir teki bile savunmadı. Hatta tam tersi, sizin bugün karşımıza getirdiğiniz bu yasa teklifinin aslında öngördüğü, ruhunu oluşturduğu gibi, cezalandırmanın artırılmasının, öze cezayı koymanın bu suça sürüklenen çocuk tartışmasını daha da büyüteceğini ve çok vahim sonuçlara yol açacağını anlattılar bize. Bununla ilgili veriler sundular, bu veriler devletin elinde yoktu; raporlar, çalışmalar sundular, yoktu bürokratların elinde bunlar. Bize ısrarla o Komisyonda şunu anlatmaya çalıştılar -bunlar Komisyon tutanaklarında var- sizin getirdiğiniz bu yasa teklifinin hem ruhunun hem lafzının sorunu daha da büyüteceğini anlatıp "Sakin böyle bir şey yapmayın." dediler.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Öyle bir şey olmadı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Şimdi, ben size sormak istiyorum: Yani biz bu Komisyonu ortak bir mutabakatla, ortak bir çabayla kurduk ya, o Komisyonda "Sakin böyle yapmayın." denilen şeyi bir yasa teklifi olarak karşımıza getirmişsiniz; acaba biz böyle komisyonları dostlar alışverişte görsün diye mi kuruyoruz? Yani bu kadar emek verildi orada, canhıraş çaba gösterdi bilim insanları; niye onlar "Sakin yapmayın. Bakın, uluslararası örneklerde ceza artırımını diye öngörülen şeyler hep olumsuz sonuçlandı." diye örnekler vermişken bu yasa teklifinin özüne bunu koydunuz? Bu Komisyonda tartışmak yerine, öncelikli olarak o kadar emek verilen Komisyonda bu teklifin tartışılması, "Biz böyle öngörüyoruz, bunları öneriyoruz." denmesi gerekmez miydi? Neden aslında o Komisyondan kaçırılıp buraya getirildi bu teklif? Bunun cevabını merak ediyoruz. Burada o Komisyonda da emek vermiş hak örgütleri var, onlarla görüştük, onlar da bu sorunun cevabını merak ediyorlar. Orada emek vermiş olup bugün burada olmayan, bu teklifi değerlendirme olanağı sunulmuş olmayan hak örgütleri de bilim insanları da uzmanlar da bu sorunun cevabını merak ediyor.

Şimdi, bakın, bu teklif tam da bu yüzden bilim dışı, tam da bu yüzden toplum gerçeklerinin dışında, tam da bu yüzden akıl dışı, vicdan dışı, üstelik çok ölçsüz bir teklif ama Anayasa'ya aykırılık bağlamında sadece neden böyle söylediğimi anlatmak istiyorum. Bakın, Anayasa'ya aykırı, uluslararası sözleşmelere aykırı -diğer vekillerimiz bunu ayrıntılı, çok güzel biçimde ifade ettiler- ama bir taraftan da bir devleti devlet olmaktan çıkaran da bir teklif ruhuyla. Bakın, bu konuda çok ciddi bir iddiamız var, bunu konuşmamız lazım. Bir kere, bu, Anayasa'daki hukuk devleti ilkesine tümüyle aykırı bir teklif. Çünkü Anayasa'da hukuk devleti ilkesi yurttaşın hak ve özgürlüklerini korumak anlamına geliyor. Bizim bu teklifte tartıştığımız en temel konulardan biri, bütüncül bir

yaklaşımı, sosyal devletin, hukuk devletinin önüne koyan çocuk koruma hukukunu altüst etmesi. Yani hukuk ilkesini, sosyal devlet ilkesini tümüyle ortadan kaldırıyor çünkü sadece cezayı öngörüyor. Ama hukuk devleti ilkesi, sosyal devlet ilkesi bize ne diyor? "Sen çocuklar söz konusu olduğunda sadece ceza hukukuyla değerlendirme yapamazsın; cezalandırma, ceza vermeyle değerlendirme yapamazsın; yaparsan o zaman görevini yerine getirmemiş olursun."

Şimdi, bakın, bir noktada daha hukuk devleti ilkesine, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesine tümüyle aykırı. Bakın, bu yasa teklifinin bugün karşımıza getirilmesinin arka planındaki tartışmada, o tartışmadan kaynaklı olarak "Cezaları artıralım, sorunu çözelim." yönündeki...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Arka plandaki tartışma ne?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bir senedir, bir buçuk senedir yürüttüğümüz tartışmadan bahsediyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Pardon, somut olarak...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - "Yürüttük." derken, hangi toplantıda vardınız? Ben anlamadım ki komedi yani!

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Açık değil mi ya? İsteddiği gibi okur.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - "Yürüttük." demesin o zaman, "Yürüttük." diyorsunuz, bir tartışma yürütmediniz yani.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Şimdi, herhangi bir toplantıda olmaya ihtiyaç duymaksızın, o toplantılarda kelime kelime tutanak tutulmasının bir manası var değil mi sevgili arkadaşlar?

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - "Tutanaktan okudum." deyin, "Yürüttük." demeyin.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Komisyon üyesi olmayan ve ama Komisyonun ortaya koyduğu çalışmalara...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Dâhil etmeyin kendinizi o zaman.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Böyle mi devam edeceğiz Sayın Başkan?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, devam edin.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Komisyon tutanaklarının kelime kelime tutulması tam da bu yüzdendir zaten, açık yani; böyle bir tartışmaya cevap vermek istemiyorum şu an.

Hukuk devleti ilkesine aykırı olmasının çok önemli sebeplerinden biri de şu: Bakın, bu teklifin ruhunda bütün o toplumsal olarak yükseltilen hıncın, öfkenin, linç kültürünün izleri var Tuba Hanım ve gerçekten de esas olarak, neden böyle sonuçlarla karşı karşıyayız ve bu sonuçları ortadan kaldırmak için devletin...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Spesifik bir cinayetten mi bahsediyorsunuz, onu anlamaya çalışıyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Hayır, ben toplam olarak teklifin ruhundan bahsediyorum ve Anayasa'ya aykırılıktan bahsediyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Niye isim söylemeye zorluyorsunuz?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Çünkü ismi bilinmeyen onlarca, yüzlerce çocuk...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - İşte, o yüzden isim vermek zorunda değil; infial yaratan, tartışılan davalar yeterli.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - İsmi söylemek istemediğiniz çocukla aynı gün...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Şimdi, ben burada herhangi bir özel durumdan bahsetmiyorum çünkü bu teklifin özünün sadece tek bir çocuk, tek bir vaka değil, bir bütün olarak, çocuklukla ilgili, çocuk haklarıyla ilgili bir şey olduğunu söylüyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bir başka çocuk, ikizinin kollarında delik değişik edildi.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sizin bir vakadan yola çıkarak bu teklifi hazırlamış olup olmamanızla da ilgilenmiyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Neyle ilgilenmiyorsunuz, şifreli konuşmayın lütfen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Hayır, şifre falan yok; bakın, çok açık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, yine aynı şeyi yapıyoruz. Yani Sayın Karaca bitirsin sözünü, ben gerekirse size söz vereceğim.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ben direkt bir insan olduğum için anlamaya çalışıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir bitirsin sözünü.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Anlaşılır olacaktır sözümü tamamlamama izin verirseniz eğer.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika.

Komisyon çalışması bu şekilde olmaz. Bitirsin sözünü, ondan sonra şey yapalım.

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Yani, evet, hem "siyasetüstü" diyeceksiniz, "Çok önemsiyoruz." diyeceksiniz hem katkı almaya kapalı olacaksınız; böyle bir şey mümkün değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, kapalı değiliz, dinliyoruz sizi, hayır.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ben beyefendi için söylüyorum.

Sayın Başkan, sizin yönlendirdiğiniz, yönettiğiniz gibi ben sözümü tamamlayayım, sonra tartışmaya cevap vermek istiyorsa vekiller, buyursun versinler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Şimdi, bakın, hukuk devleti ilkesini neden ayaklar altına alıyor bu teklif? Gerçekten hıncı, intikamı, linci, hukuk devleti ilkesine galebe çalan bir biçimde önemseyen bir yasa teklifiyle biz karşı karşıyayız. Biraz önce anlattım, sosyal devlet ilkesine de tümüyle aykırı. Çünkü aslında toplumda bir bütün olarak çocuk adalet sisteminin bütüncül bir sistem olduğunu öngörmemizden uzaklaştırıyor bizi. Çocuk adalet sistemini yerle bir eden, onda gedikler açan bir içeriği var. Daha da vahimi, ben sosyal devlet ilkesinin gereğini yerine getirmiyorum, suç ve mağduriyetler bu yüzden artıyor. Kendi sorumluluğumu tartıştırmak yerine, suçu yaratanlara ve suçun mağdurlarına daha çok ceza verip 'cambaza bak' diyeyim gibi bir ruha da sahip; bu gerçekten kabul edilemez. Eşitlik ilkesine de tümüyle aykırı. Bakın, yükümlülük gereği eşitlik haklarını garanti altına alması gereken, çocukları

heba eden bir içeriği var. Bunu geneliyle ilgili konuştuğumda tekrar vurgulayacağım, burada süre kısıtlılığı dolayısıyla vurgulayamıyorum. Ama bakın, yoksulluk, ayrımcılık, ihmal, şiddet; devletin çocukları bundan koruma yükümlülüğü var, eğitim hakkını sağlama yükümlülüğü var; aynı zamanda, bunların eşitliğin esası olduğuna dair de bir maddesi var. Biz, bu gerekleri eşitlik ilkesi gereği yerine getirmeyen bir iktidarın maalesef bunların yerine getirilmemesi dolayısıyla ortaya çıkan yükü yeniden çocuklara bindirdiğini ve eşitsizliklere yeni eşitsizlik kattığını görüyoruz. Bu, aynı zamanda kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına da aykırılık taşıyor, çocuğun korunması ilkesine ise tümüyle aykırı. Bakın, uluslararası sözleşmelerin üstünlüğü ilkesine de aykırı.

Burada şunu ifade etmek istiyorum: İmzamız olan uluslararası sözleşmelerde "Canımız bu sözleşmenin şu kısmını uygulamak istiyor, şu kısmını uygulamak istemiyor." gibi kararlar alamayız. Uluslararası sözleşmeler canımız isteyince uygulayacağımız, canımız istemeyince yok sayacağımız şeyler değil, bunlar insanlık tarihinin birikimleri ve Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Pekin Kuralları açık bir biçimde adalet sürecinin çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimine zarar vermeden, eğitimi, topluma entegrasyonunu destekleyecek şekilde yönetilmesini, "özgürlükten yoksun bırakma" denilen mefhumun sadece istisnai durumlarda uygulanmasını, çocukların polis, mahkemelerle doğrudan resmî bir süreçle muhatap olmasını en aza indirmek için aile, okul, toplum temelli yönlendirme yöntemlerinin teşvik edilmesini ifade ediyor. Cezalandırmayla ilgili şeyler "Devlet bazen bunu yapabilir." diye açıklanamaz.

Bakın, bugün görüşülen teklifte aynı zamanda şöyle bir yan da var, bunun altını çizmemiz lazım. Bakın, bugün görüşülen teklif de Anayasa'ya aykırı olduğu gibi, başta bir şey söyledim, dedim ki: Yani devletin de işlevsizliğini ikrar eden gerçekten içeriği ve bir biçimi var. Şimdi, bir devlet eğer çocukları yoksulluktan, eğitimsizlikten, uyuşturucudan, suç döngüsünden koruyamayacaksa, onu kurtaramayacaksa, yükselen itirazları susturmanın çözümü olarak çocukları canı ilan edip düşmanca cezalandıracaksa, çocukların ölümünü, istismarını, işçiliğini, açlığını kişilere yıkacaksa neden var? Niye o zaman böyle bir devlet var? Bakın, sizin durumunuz neye benziyor biliyor musunuz iktidar vekilleri? Şimdi, bu devletin bütün olanakları, bütün zenginlikleri sizin uhdenizde. Yani neye ne kadar bütçe ayrılacak, ne öncelenecek? Hangi koruma mekanizmaları nasıl devreye sokulacak? Bunlar nasıl işletilecek? Eksiklikler nasıl tamamlanacak? Buna ilişkin bütün olanaklar, karar süreçleri sizin elinizde. Ama siz şöyle davranıyorsunuz: Yani büyük zenginlik içinde yaşarken, kendisinin bir eli yağda bir eli baldayken; çocuğuna bir hayat sunmayan, sunamayan; onu okuldan alan, kötü komşusunun eline muhtaç eden, ondan bir lokma ekmek alabilmek için onun istediği her şeyi yapmak zorunda bırakan, çocuk yaramazlık yapınca da onu ahıra kilitleyen, onu döven, dövdüğü zaman da uslanacağını düşünen kötü bir baba gibisiniz, kötü bir baba gibisiniz. Ve kötü baba sizken bu çocukların ailelerini de onları yoksulluğa sürükleyerek, onları bu kadar büyük bir yoksunluğun içine iterek kötü anne-babalar hâline getiremezsiniz.

Sadece Anayasa'ya aykırı değil, sadece uluslararası sözleşmelere aykırı değil, vicdana da aykırı ama insanlığın çocuk hakları bağlamında oluşturduğu bütün kriterlere de aykırı, tümüyle çocukluk haklarını geriye götürecek bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız.

Biz, sadece bu teklifin görüşülmesinin ertelenmesini değil, bu teklifin tümüyle geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz tam da bu nedenlerle.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bana hitaben bazı ithamlarda bulunduğu için çok kısa bir cevap vermek istiyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Herhangi bir itham yok. Hepsine ilişkin, neden böyle söylediğime dair değerlendirmeleri paylaştım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye...

Bitti mi Sayın Karaca?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Durgut, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili sorulan bir soruya mı cevap vereceksiniz söz talebinizle?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Anayasa ve uluslararası sözleşmelere; uluslararası sözleşmelere de aykırı olduğunu belirtti ya Vekilimiz. Bir de bana hitaben bir soru sordu, onun cevabını daha sonra mı vermem gerekiyor?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anayasa'ya aykırılıkta kalırsak çünkü oylama yapacağız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - O zaman, şöyle yapalım: Ben daha sonra cevap vereyim. Vekilimiz de eğer burada olursa ona da cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, teşekkürler.

3'üncü önergeyle ilgili size söz veriyorum.

Buyurun Elif Hanım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci maddelerinin İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince Anayasa'ya aykırı olmaları nedeniyle incelenerek teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ediyoruz.

Kanun teklifinin 3'üncü maddesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 58'inci maddesinin (5)'inci fıkrasındaki tekerrür istisnasının yaş sınırı 18'den 15'e indirilmekte, 15 yaşını doldurmuş çocukların kesinleşmiş mahkûmiyetleri tekerrüre esas alınmaktadır. Düzenleme, suçun türünü ve ağırlığını, aradan geçen süreyi, önceki müdahalelerin sonuçlarını ve çocuğun yetişkinler ya da suç örgütleri tarafından kullanılıp kullanılmadığını gözetmeksizin tekerrür sonucunu genel ve otomatik biçimde doğurmakta, madde gerekçesinde ileri sürülen mükerir suçluluk artışı hiçbir resmî veriye dayandırılmamaktadır. Çocukluk dönemindeki bir mahkûmiyete gelecekteki cezanın türünü ve infaz biçimini ağırlaştıran kalıcı bir sonuç bağlanması, çocuk kayıtlarının sonraki yetişkin yargılamasında kullanılmasını öngören Birleşmiş Milletler çocuk adaleti standartlarıyla da bağdaşmamaktadır.

Düzenleme, Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti, 10'uncu maddesindeki eşitlik, 13'üncü maddesindeki ölçülülük ve 41'inci maddesindeki çocuğun korunması ilkelerine de aykırıdır. Teklifin 6'nci maddesiyle 5275 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi değiştirilerek kapalı ceza infaz kurumları, çocuk hükümlülerin de cezalarının infaz edileceği kurumlar hâline getirilmekte ve kapalı kurum, çocuk infazının genel başlangıç noktası yapılmaktadır. Böylece, eğitim, meslek edinme ve toplumla yeniden bütünleşme amacıyla düzenlenen çocuk eğitimevi, kapalı kurumda gösterilecek iyi hâl karşılığında idari kararla ulaşılabilen bir ayrıcalığa dönüştürülmektedir. Daha ağır rejimin bireysel güvenlik değerlendirmesi yapılmaksızın genel karine hâline getirilmesi ölçülülük ilkesiyle, suç türleri ölçütünün hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet bulunmayan tutuklu çocuklara da uygulanması masumiyet karinesiyle bağdaşmamaktadır.

Düzenleme, Anayasa'nın 13'üncü, 17'nci, 19'uncu, 38'inci, 41'inci ve 42'nci maddelerine aykırıdır. Teklifin 7'nci maddesiyle çocuk hükümlülerin eğitimevine ayrılması idare ve gözlem kurulunun iyi hâl değerlendirmesine bağlanmakta, terör ve örgüt suçlarından hükümlü çocuklar ceza süreleri kısa olsa dahi doğrudan eğitimevi imkânının kategorik olarak dışında bırakılmakta, çocukların kesinleşmemiş disiplin isnadı veya belirsiz tehlike gerekçeleriyle kapalı kuruma gönderilmesine imkân tanınmaktadır.

"Tutum ve davranışların olumsuz değerlendirilmesi" ölçütü belirsiz olup desteğe en fazla ihtiyaç duyan çocukları eğitimevinden en uzun süre yoksun bırakma riskini de taşımaktadır. Eğitimevine ayrılma, burada geçirilecek süreler ve kapalı kuruma gönderme gibi infaz rejiminin temel unsurlarının yönetmeliğe bırakılması ise yasama yetkisinin devredilemezliği ve kanunilik güvenceleriyle bağdaşmamaktadır. Düzenleme, Anayasa'nın 7'nci, 13'üncü, 17'nci, 19'uncu, 41'inci ve 42'nci maddelerine aykırıdır. Teklifin 8'inci maddesiyle 5275 sayılı Kanun'un 107'nci maddesinin (5)'inci fıkrasındaki 15 yaşını dolduruncaya kadar kurumda geçirilen her günün koşullu salıverme hesabında iki gün sayılmasına ilişkin çocuklara özgü kural katalog suçlar bakımından kaldırılmaktadır. Bu kuralın temeli suçun niteliği değil 15 yaşından küçük çocukların gelişimsel özellikleridir. Koşullu salıverme zaten iyi hâl şartına bağlı iken çocuğun fiildeki rolü ve kusuru değerlendirilmeksizin suçun adına dayalı kategorik bir ağırlaştırma getirilmektedir.

TCK'nın 220'nci maddesine fıkra belirtilmeksizin yapılan atıf ayrıca belirsizlik oluşturmaktadır. Düzenleme, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 37'nci ve 40'inci maddeleriyle çeliştiği gibi, Anayasa'mızın da 2'nci, 10'uncu, 13'üncü, 17'nci, 19'uncu ve 41'inci maddelerine aykırıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, önergelerle ilgili konuşmalar tamamlandı.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığımıza ulaşan bir dilekçeyle, görüşülmekte olan teklife ilişkin etki analizi ile İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından ön norm denetimi yapıp yapılmadığı sorulmakta, eğer yapılmışsa birer nüshasının verilmesi talep edilmektedir. Burada görüştüğümüz kanun teklifine ilişkin olarak Komisyonumuza iletilmiş bir etki analizi raporu bulunmamaktadır. Ayrıca, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından hazırlanmış, Anayasa'ya uygunluğuna ilişkin bir norm denetimi raporu da bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu talebi karşılayamayacağım.

Şimdi görüşmelere devam ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Teklifin tümü üzerinde ilk önce, söz talep eden Komisyon üyelerine istem sırasına göre söz vereceğim ama DEM PARTİ Komisyon üyeleri adına da bir arkadaşımız konuşacak.

İlk sözü kendisine vereceğim.

Sayın Güneş Altın, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, bütün Komisyon üyelerini, bugün burada olan uzmanları, herkesi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sizlere de başsağlığı dileklerimi iletmek istiyorum; başınız sağ olsun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu acılı hâlinizle bugün bu paketi konuşmayı hiç istemezdik, keşke ertelenseydi ama ertelenmemesinin bizi bir kat daha kaygılandırıldığını da ifade edeyim.

Öncelikle, detaylı konuşmak ve aktarmak gerekirse bu mesele geçmiş olan bir mesele; bu mesele daha önce üzerinde konuşulmuş, çalışılmış bir mesele. Onuncu ve on birinci yargı paketlerinde, hatırlarsınız ki yine biz benzer bir gündemle -tırnak içerisinde söylüyorum- suça sürüklenen çocuklar üzerinde konuşmak üzere bu komisyonlarda, Genel Kurulda, farklı farklı komisyonlarda yer aldık ve bu süreci konuşmaya çalıştık. Bunun akabinde, hem çocuk kurumlarının -yaklaşık 160 çocuk kurumunun- itirazlarıyla hem Genel Kuruldaki konuşmalarla, sizlerin bu konuda daha geniş bir zeminde konuşmaya dair çabalarınızla, önerilerinizle bir komisyon kuruldu ve açıkça ifade etmek gerekir ki bu Komisyon benim dâhil olduğum, çocuklarla ilgili dâhil olduğum komisyonlar içerisinde muhtevası açısından, yapıp ettikleri açısından çok değerli, çok kıymetli bir komisyondur, gelen uzmanların katkıları çok değerliydi. Açıkça şunu ifade etmek gerekir ki bu Komisyon kurulduktan sonra ve bu Komisyondaki tartışmalardan sonra biz söylediklerimizi daha güçlü söylemeye, sözümüzü daha güvenli kurmaya çalıştık, buna sebep oldu çünkü Komisyonda konuşan her uzman, çocuk adalet sistemi içerisinde yer almış her avukat, her baro yetkilisi bu konuda çok net şeyleri ifade etti; bizim aslında siyaseten söylemeye çalıştığımız şeylerin altını bilimsel olarak, sosyolojik olarak, sosyal hizmet açısından çizdiler, vurguladılar ve biz bu Komisyonun gerçekten bir değişime sebep olabileceğine Komisyona katıldığımız her gün daha da inanarak, daha büyük bir inançla, Komisyona daha emek vererek, istikrarlı bir şekilde takip ettik fakat daha Komisyon süreci devam ederken zaman zaman bizim Komisyonun iradesine yapılan müdahaleleri de fark ettiğimizi ve bunu bugün burada dile getirmenin çok önemli olduğunu ifade etmek isterim çünkü daha Komisyon 2'nci, 3'üncü toplantısını yaparken, ondan sonraki toplantılarda daha henüz sonuçlar, dinlenmemiş uzmanlar varken İçişleri Bakanlığında Cumhurbaşkanlığı Yardımcısına, Akın Gürlek Adalet Bakanına kadar pek çok yetkilinin zaman zaman bu konuya dair, çıkacak olan pakete dair, yasa teklifine dair her gün başka bir bölümünü açıkladığı ve bir

şekilde kamuoyuna çocuklara müebbet hapis geliyor, çocuklara ceza geliyor şeklinde Komisyon daha iradesini beyan etmeden Komisyonun iradesine müdahale ettiğini ve açıkçası bize bu Komisyonun şekilsel olarak kurulduğunu ifade ettiği zamanlar, günler, dönemler yaşadık. Şimdi, biz Komisyon esnasında da bunu eleştirdik. Eğer bir Komisyon kurulduysa, eğer bu Komisyon çok yoğun bir mesai yapıyorsa, eğer bu Komisyona sosyal hizmet uzmanlarından psikologlara, psikiyatristlere, çocuk halk sağlığı uzmanlarından çocuk adalet sistemindeki profesyonellere, barolara kadar pek çok muhatap buraya geliyorsa ve sözünü kuruyorsa bu söz şekilsel kalmamalıdır, bu sözün bir gerçeği ifade etmesi ciddiye alınmalıdır ve aynı zamanda yasaya bir yansıması olmalıdır fakat bu müdahale yapıldı. Bu müdahale yapılmasına rağmen bizler yine de Komisyon sürecini ilerletmeye çalıştık, devam ettik fakat bugün görüyoruz ki aslında o gün yapılan müdahaleler ve her gün bir parçası açıklanan o tahayyül bugün bu yasa teklifinde tezahür etmiş, karşımıza çıkmış durumda. Demek ki Komisyon daha bitmeden dahi gelmesi düşünülen bu teklif gerçekten de Komisyonun şekilsel olarak devam etmesine sebep olan, Komisyonu sadece "Yaptık, ettik, kurduk, tartıştık."ta bırakan, Komisyonunun konuştuklarını, önerilerini net yasalar olarak karşımıza çıkarmayan bir içerikle karşı karşıyız. Biz bu sebeple bu Komisyonun konuştuklarını ve yapıp ettiklerini ne yazık ki Komisyonun ve TBMM'nin kendi eliyle berhava ettiğini ve göstermelik kaldığını, şekil şartını yerine getirmediğini ifade etmek isteriz.

Şimdi, Komisyon Başkanı Sayın Cüneyt Bey konuşmasında dedi ki: "Ortak akılla hazırlandı." Hayır, bu rapor, şu an karşımızda duran yasa teklifi, var olan, "suça sürüklenen çocuk" ismiyle bilinen, Komisyonun ortak akıyla, ortak fikriyle hazırlanmış bir Komisyon raporu da değildi ve şimdi karşımızdaki yasa teklifi de bir ortak aklın ürünü değil, bu bir ortak aklın ürünü olamaz çünkü o Komisyona gelen herkesin en net ifade ettiği bir şey vardı: Çocuk suç örüntüsü cezayla azaltılan, dönüştürülen bir şey değil, böyle bir şey yok, literatürde buna dair bir şey yok, dünya örneklerinde böyle bir şey yok çünkü çocuğun mevcut durumu, ruhsal gelişimi, bedensel gelişimi, nöropsikolojik gelişimi bunu sağlayacak durumda değil, bu noktada değil çocuk. Zaten bu sebeple pek çok uluslararası sözleşmede, pek çok uluslararası anlaşmada çocuk, yetişkinden farklı davranılması gereken kişi olarak biliniyor, bu sebeple çocuk yetişkin gibi değerlendirmiyor. Neden İnsan Hakları Sözleşmesi dışında bir de Çocuk Hakları Sözleşmesi var? Çünkü çocuklarının çocuk olmaktan kaynaklı bazı gereklilikleri var, bazı ihtiyaçları var, yetişkinlerden farklı davranılması gereken kişilerdir çocuklar fakat biz burada ne yapıyoruz? Biz burada çocukları yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitlenmenin yol ve yöntemini arıyoruz. Biz bu mekanizmanın kendisinin yani bugün buradaki değişimin tek başına çocuk adalet sistemiyle ilgili olduğunu değil doğrudan adalet felsefesine yönelik bir müdahale olduğunu düşünüyoruz, doğrudan çocukluğa yönelik bir müdahale olduğunu düşünüyoruz, doğrudan çocukluk tanımına yönelik bir müdahale olduğunu düşünüyoruz ve aynı zamanda, çocukları çocukluktan düşüren bir müdahale olduğunu düşünüyoruz; bunun çok tehlikeli olduğunu düşünüyoruz, bunun sadece adalet sistemiyle sınırlı kalmayacağını biliyoruz. Biz bugün adalet sistemi içerisinde çocukları yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitlesek eğer bu bir ön kabul olarak çocukların erken evlendirilmesi meselesinde de yetişkinlerle çarpık eşitleyen, işçileştirilmesi meselesinde de çocukları yetişkinlerle çarpık eşitleyen bir meseleye döner yani çocuklar çocuk olmaktan çıkarlar.

Yasa tasarısında iyi olarak karşımıza çıkan bazı maddelerde şimdiden bunun belirtilerini görüyoruz. Mesela SİR raporu; bir maddede geçiyor, şu an tam maddenin adını hatırlamıyorum ama ifade ederim, diyor ki: "15 yaşından küçük çocuklara SİR hazırlanması zorunludur." Bu ilk bakıldığında iyi bir tasarı gibi gelse de aslında çocukluğu 15 yaşıyla sınırlandıran bir tasarıya dönüşmüş durumdadır çünkü neden SİR 18 yaşına kadar yazılmasın? Çocukluk tanımı değişti de bizim mi haberimiz yok, ben anlamadım? Neden 15 yaşta sınırlı bir tahayyüle doğru gidiyoruz? Bu gerçekten tehlikelidir, bu sadece Adalet Komisyonunun hikâyesi, meselesi değildir dolayısıyla çok daha kapsamlı bir meseledir.

Şimdi, biz bütün bunları konuşurken, itirazlarda bulunurken elbette yalnız olmadığımızı ifade etmemiz gerekiyor. Komisyona gelen uzmanların da ifade ettiği gibi, bugün Komisyona gelip Meclis kapısında eylem yapan uzmanların, sivil toplum kuruluşlarının da ifade ettiği gibi bu yasa teklifi genel olarak çocukluğa açılmış bir savaş niteliğindedir, çocukluk tanımına açılmış bir savaş niteliğindedir. Bu vesileyle, bugün Meclis kapısında çocuklar için eylem yapan sivil toplum kuruluşlarını da selamlamış olalım.

Bir gerçeğin daha altını çizmek gerekirse, bugün burada üzerinde konuştuğumuz yasanın öznelere olan çocuklar burada değiller dolayısıyla her yasa teklifinden çok daha büyük bir sorumlulukla, çok daha büyük bir hassasiyetle bu meseleye yaklaşmamız gerektiğini unutmamamız gerekiyor. Bugün burada çocuklar yok, yetişkinler çocuklar adına konuşuyor ve çocukların dünyasından bihaberiz, çocukların yaşadığı yoksulluktan bihaberiz, çocukların içinde bulunduğu akran zorbalığından bihaberiz, çocukların işçileştirilmesinden bihaberiz, çocukların MESEM'lerde iş cinayetlerine kurban gitmesinden ne yazık ki bihaberiz. Eğer ölümleri engelleyeceksek en az adalet sistemindeki problemler kadar MESEM'lerde de çocuklar ölüyor; neden oraya dair bir düzenlememiz yok? Dolayısıyla çocukluktan bihaber bir hâlde çocuklar için bir şeyler üretiyor olmanın ağırlığı var bugün bu Komisyonda, bugün bunu hissediyoruz.

Çok güzel bir Komisyon çalışması yapıldı, çok değerli uzmanlar geldi, Sayın Komisyon Başkanı büyük bir emek harcadı, bir Komisyonda ilk defa bir araştırma yapıldı, çocuklarla bir araştırma yapıldı; bu belki de hiçbir komisyon tarihinde olmayacak bir şey. Bir bilimsel araştırma yapıldığını ifade ediyoruz değil mi? O bilimsel araştırmaların sonucunda ortaya çıkan tabloda "Biz bugün neden Adalet Komisyonunda oturuyoruz?"un sorusunu sormak istiyorum. O Komisyon Raporu'nda konuşularlardan, Komisyon sürecinde konuşularlardan sonra biz niye bugün Adalet Komisyonundayız, neden ceza artırımını konuşuyoruz? Oysa, o Komisyon Raporu bize ne demişti biliyor musunuz Sayın Başkan? O Komisyon Raporu bize, suç örüntüsü olan 600'e yakın çocukla, şu anda mevcut cezaevinde olan çocukla yapılan görüşmede, yapılan anket çalışmasında çocukların yüzde 73'ünün, suç işleyen çocukların 70 küsurunun bir şekilde okulla bağının suç işlemekten önce koptuğunu söylüyor yani suça sürüklenen çocukların yüzde 70'inden fazlası okuldan kopmuş. Biz niye bugün Adalet Komisyonundayız? Bizim bugün bu meseleyi konuşmak için Millî Eğitim Komisyonunda olmamız gerekirdi.

Yine, yapılan anket bize şunu söylüyor: Suça sürüklenmiş 3 çocuktan 1'inin psikiyatrik bir tanısı var. Biz niye bugün Sağlık Komisyonunda değiliz, biz niye çocuklara sağlık tedbirinin uygulanması için bir çaba içerisinde değiliz?

Başka bir veriyi ifade edelim: Kanunla ihtilaflarla gelen çocukların yüzde 85'i suçla ilişkilendirilmeden önce bir işte çalıştığını söylemiş Sayın Başkan. SSÇ'li çocukların yüzde 85'i daha önce bir işte çalışan çocuklar, işçileştirilmiş çocuklar. Neden biz bugün

bunu önleyici politikaları konuştuğumuz ilgili bir komisyonda değiliz? Devam edeyim, yine bunların hepsi Komisyon sürecinde yazılan ve Komisyon raporunda yazan gerçekler. Çocukların, suça sürüklenen çocukların yani şu an cezaevinde olan çocukların yüzde 58'inin ihmal ve istismar geçmişi var ve çocukların pek çoğu ihmal ve istismarın ne olduğunu bilmemesine rağmen, ona edilen küfrü bir duygusal istismar olarak tanımlayamamasına rağmen, ona atılan tokadı bir duygusal istismar olarak tanımlayamamasına rağmen, bu tanımlama eksikliğine rağmen çocukların yüzde 58'inin fiziksel ve cinsel istismara uğradığına dair bir veri var. Şimdi, bu veriye rağmen biz niye Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında bu konuyu konuşuyor değiliz de bugün Adalet Komisyonuna ilk geldi? Biz bunu doğru bulmuyoruz yani bunu kabul edilemez buluyoruz. Çocuklar için daha yapıp edilecek binlerce iş varken, ilgili bakanlıklarla üretilebilecek onlarca politika varken bugün Adalet Komisyonunda oluyor olmamızı biz işte komisyon verilerine, komisyon sürecine saygı duyulmadan, komisyon sürecindeyken müdahale edilen ve Adalet Bakanlığının arka koridorlarında hazırlanan ve bir niyetle, bir ön kabulle zaten çocukları cezalandırmayı kafasına koyan bir aklın ürünü olduğunu düşünüyoruz. Bu yüzden kabul edilemez buluyoruz, bu yüzden ortak akılla hazırlanmadı diyoruz. Biz komisyonlarda konuştuk. Bu meselenin en çok da cezadan arındırılarak düşünülmesi gerektiğini söyledik ama bu meseleyi cezadan arındırmak artık mümkün değil eğer bu yasa teklifi kabul edilirse. Çünkü yetişkinler gibi yargılamayı seçtiğiniz andan itibaren çocuklar için ne eğitici ne tedbir açan ne de çocukların çocuk gibi yargılanmasının önünü açacak politikaları siz bir kenara bırakacaksınız. Bu hep böyle oldu, birbirimizi kandırmayalım. Dolayısıyla, bu meselede yapılabilecek en öncelikli şey, komisyonu ve ilerleyen süreçlerdeki politikaları... Bu cezalandırıcı, hapse atan tutumdan vazgeçmekti, bu refleksten vazgeçmekti. Bugüne kadar cezalandırmak, hapsetmek yetişkinlerde bile işe yaramamışken, dünya yetişkinlerde bile onarıcı adalet artık konuşuyorken biz neden, çocuklarda hiçbir sonuç ifade etmeyen, bir malpraktis olarak literatüre geçen kapatmayı çocuklarda bir seçenek olarak değerlendirelim? Tekerrürden bahsediyoruz değil mi? Tekerrür bunun en net kanıtı değil mi? Cezalandırdığınız, hapse attığınız çocuk çıktığında tekrar suç işliyor, tekerrür ediyor. Demek ki kapatma işe yaramıyor, bir malpraktis. Bunun yerine dünya farklı modellere geçti ama biz dünyaya bakıp en cezalandırıcı kısmı, sosyal politikaları geliştirmeden uygulamaya çalışıyoruz. Bunun kendisinin doğrudan çocuk koruma sistemiyle, çocuk koruma politikasıyla çeliştiğini, dünya örnekleriyle çeliştiğini, Pekin Sözleşmesi'yle çeliştiğini, Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle çeliştiğini ifade etmek zorundayız.

Şimdi, çocuklardan bahsederken 22 milyonluk bir gerçekten bahsediyoruz. Çocuklar bu ülkenin 22 milyonu ve çocuklardan bahsederken çok sevdiğimiz bir atıf var, hep gelecekte bahsediyoruz, hep bugünlerini kaçırp gelecekte bahsediyoruz. Bugün, biz, geleceği de kaçırmayalım deyip vurgu yapmak istiyoruz. Çünkü bugün yargıladığınız, cezaevine attığınız, mevcut koşullarla bile bir suç akademisine dönüşmüş cezaevlerine... Toplumun geleceğine nasıl yansıtacağı sorusunu biz size sunmak istiyoruz. 22 milyonluk bir kitleyi ifade eden çocuklara ve doğal olarak toplumun tamamen yansıması olacak bir meseleye dair kanun teklifinin derinlikten, tekerrürden uzak, adliye ve Emniyet mensuplarına verilen referanslar dışında hiçbir bilimsel argümana sahip olmayacak şekilde hazırlanması çocukların haklarına erişmesini sağlamaz, bilakis çocuk haklarını temelden reddeder niteliktedir.

Aynı zamanda, yaş indirim oranlarının ortadan kaldırılması, ceza üst sınırlarının kademeli olarak artırılması, çocukların yetişkinlerle aynı ve benzer yöntemlerle yargılanması, çocukluk evresini yok sayan sürelerde cezalar almasını içeren bu teklifi kabul etmemiz mümkün değildir. Hakeza tekerrür hükümlerinin çocuklar için de uygulanmasına dair öneri, toplumun önüne, çocukların kısa sürede hapisten çıkabilmelerinin önüne geçmek kisvesiyle sunulmaktadır. Oysa çocukların suça tekrar tekrar ilişkilenmesinin sebebini hapiste kalınan sürede aramak, devletin ayyuka çıkan başarısızlığını örtbas etme çabasıdır. Bu durum, çocuk adalet sisteminin sacayağı olan koruma-önleme ve onarma üçlüsünün hiçbirinin ilgili kamu kurumları tarafından yerine getirilmediği gerçeğini bilinçli bir şekilde halının altına süpürmektir. Dahası, bu teklif, çocuk suç işlediyse ebeveynlerini de soruşturmaya tabi tutma şeklinde bir öneriyle gelmektedir. Bu doğrudan ceza hukukunun şahsiliğine karşı açılmış bir savaştır, bu ilkeyi ayaklar altına almaktır ve bir de boşanmış aileler var mesela, orada nasıl olacak bu süreç ya da bir çocuğu suç işlemiş ama geride 5 çocuğu olan aileler için ne olacak? Bize komisyon ne dedi? "Tek ebeveynlik suça sürüklüyor." dedi. Bize komisyon ne dedi? "Suç saatleri var." dedi. "Ebeveynsiz saatlerde çocuklar suç işliyor." dedi. Şimdi, şaşıyorum yani sabah akşam aile güzellemesi yapıyorsunuz. Yani bu doğrudan aileyi parçalayan bir şey değil mi yani? Kendi içerisinde çelişen bir akıl var burada. Aileyi güzellediğimizden değil ama aileye bu yükümlülüğü verdiğiniz, cezayı çocuktan alıp aileye kestiniz, aileyi de cezalandırdınız sırf devleti cezalandırmamak için, devletin yükümlülüklerini artırmamak için, devletin yapıp edeceklerini azaltmak için, e, bu nasıl olacak yani? Bu, toplumsal bir infial demek. Uygulamada sorunlar çıkacak, sorunlar çıktığında işte o zaman bizim bu konuda gerçekten çocuk suçluluğunu önlemek için ne kadar uğraştığımızı göreceksiniz çünkü ceza artırarak hiçbir suçun önüne geçemeyeceksiniz, aksine o çocuklar daha öfkeli, daha profesyonelleşmiş, hedefi daha belli suç makineleri olarak cezaevlerinden çıkacaklar. Bu, toplumdaki suç oranını düşürmeyecek. Toplumdaki suç oranlarını düşürmek istiyorsanız, gerçekten çocukların çocukları katletmesini önlemek istiyorsanız o zaman onarıcı adalet mekanizmalarını, psikososyal destek mekanizmalarını, eğitim tedbirlerini ve çok daha genişletilmiş, dünya örnekleriyle de kanıtlanmış, defalarca komisyonda konuştuğumuz modelleri esas almanız lazım. Bütün o konuşulanların arasından seçip seçip seçip bugün Adalet Komisyonunda ceza artırımını... Çocuklara sağlanan, çocuk oldukları için sağlanan ceza indirimlerini yok etmeyin, hiçbir işe yaramadığını göreceksiniz, bu toplumu daha büyük bir krize sokacak.

Teklif, mevcut yasal düzenlemeyle çocuk eğitimevlerinde tutulmakta olan hükümlü çocukların cezalarının kesinleştikten sonra infazlarının doğrudan kapalı hapisanelerde başlamasını öngörmektedir. Bununla da yetinmeyerek çocukların kapalı hapisneden çocuk eğitimevlerine ayrılabilmesi, tıpkı yetişkin mahpuslar gibi üzerinde paralel bir yargılama organına, birer engizisyona dönüşen idare ve gözlem kurullarına soyut ve keyfî bir iyi hâl tanımlamaları bırakmaktadır. Sayın Başkan, mevcut hâliyle zaten bu kurullar yetişkinler için bile gerçekten dünya tarihine geçebilecek nitelikte ihlal kararları veriyorlar. Bakın, Abdulkadir Kuday örneği gözümüzün önündedir. Daha pek çok örnek sayabiliriz. Bu kurullar zaten mevcut durumda tartışmalıdır, hiçbir geçerliliği ve güvenilirliği yoktur. Siz bir de yetişkinler gibi yargılanmaması gereken çocuklara da bu kurulları getirerek gerçekten kabul edilemez bir iş yapıyorsunuz. Üstelik bu kurulları düzenlemeden getiriyorsunuz. Bu kurullar zaten doğru kararlar vermiyorlar. Şimdi, bunu çocuklara uygulamak bir çocuk hakkı ihlalidir yani. Bunu kabul etmek mümkün değil. Daha fazla ceza, daha fazla hapis odaklı öneriler toplumda var olduğu iddia edilen cezasızlık algısını falan da değiştirmeyecek. Bu cezasızlık algısını bir kere konuşmamız lazım. Cezasızlık algısı olarak ifade edilen meseleler çocuklara ve kadınlara yönelik işlenen suçlarda devletin üç maymunu oynamasıyla

ilgilidir. Devlet zaten istediğinde bir ceza keyfiyeti uyguluyor. Eğer suç kadına işlenmişse, eğer suç çocuğa karşı işlenmişse, eğer suç Kürt'e karşı işlenmişse, Alevi'ye karşı işlenmişse zaten sonuna kadar savunan bir yargı var, görünmez kılan bir yargı var. Cezasızlık...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Lütfen, çok tehlikeli bir cümle kurdunuz, buna burada müsaade edemeyiz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hiç tehlikeli bir cümle kurmadım, ne kurduğumu...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Siyasi politik değerlendirmelerimize böyle müdahale edilemez.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Senin müsaade etmenle ben konuşmuyorum, müsaademi senden almıyorum, müsaademi halktan alıyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Toplumu ayrıştıran bir cümle.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Onlarca örnek var.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Müsaade edip etmemen de beni hiç enterese etmiyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Lütfen devam edin, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben konuşurken müdahale etmeyin.

Dolayısıyla cezasızlık kisvesi...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Herkesin müdahale etmesi gereken bir cümle.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kimse müdahale edemez, sizden de icazet almıyoruz çok şükür.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Altın, devam edin.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu cezasızlık meselesi, ceza keyfiyeti meselesi zaten bu konunun uzmanlarıyla konuşulduğunda kimlere ve nereye yönelik yapıldığı çok net ve açıktır. Cezasızlık meselesini çocuğa indirgemek, çocuğu yetişkin gibi yargılamaya çalışmak doğrudan bizim imzacısı olduğumuz yasalara zaten aykırı bir meseledir.

Sonuç olarak şunu ifade edeyim -maddelerde daha detaylı konuşuruz ama- özellikle madde 10'da da bahsi geçen ve bir şekilde çocuklara sosyal sorumluluk olarak verilen ama sadece bir ödev olarak verip çocuğu ilgili mekanizmalara yönlendirmeyen; koruyucu, destekleyici mekanizmalara yönlendirmeyen; üç fidan ekerek çocuğu gerçekten rehabilite edeceğini düşünen bir aklın maalesef bu sorunları çözmenin çok uzağında olduğunu düşünüyoruz. Çocukların gerçekçi sorunları var. Yaptığınız ankette de çıktı, çocukların en büyük sorunlarından biri çocuk yoksulluğu. Dünyada OECD rakamlarına göre çocuk yoksulluğunda Türkiye en son sıralarda. Çocuklar yoksul ve yoksullaştıkları için suç ortamlarında bulunuyorlar. Çocuklar işçileştiriliyor ve işçileştirildiği için suç ortamlarında bulunuyorlar. Çocukların kapısını devlet suçlu oluncaya kadar çalmadığı için, gereken tedbirleri, psikososyal destek mekanizmaları, sosyal hizmet ve sosyal devlet anlayışına dair politikaları yürütmediği için çocuklar suçlu olduğunda gelip çocuklara bütün suçu fatura etmek yetmeyip bir de ailelere fatura edip işin içinden sıyrılamayız, devletin yapıp etmesi gerekenler var. Çocuk koruma hükümleri bununla ilgili çok net.

Daha fazla uzatmak istemiyorum zaten maddelerde detaylı konuşacağız, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Altın.

Geneli üzerinde Aliye Hanım, buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle şunu belirtmek istiyorum -benden önceki konuşmacı arkadaşlar da bunu özellikle vurgulamıştı- Suça Sürüklenen Çocukları Araştırma Komisyonunun raporu daha henüz tartışılmadan ve Okul Olaylarını ve Dijital Riskleri Araştırma Komisyonu devam ederken bu konuyu bu bağlamdan koparıp Adalet Komisyonunda Çocuk Koruma Kanunu Teklifi'ni konuşuyoruz. Aslında bunların hepsini toplu olarak değerlendirmemiz gerekirken böyle bir konuyu ayırmayı doğru bulmuyorum. Meclisin yasama yılının bitmesine birkaç hafta kalmışken Meclis gündemine getirilmesini de doğru bulmuyorum.

Ayrıca, şu anda on ikinci yargı paketi görüşülüyor, hepimizin konuşmaları var, biz burada Komisyondayız, maalesef.

Öncelikle çocuklarımızı suça iten nedenlerle başlamak istiyorum. Sosyolojik nedenler, sosyoekonomik durum, yoksulluk, eğitim durumu gibi etkenlere bakmalıyız. Kötüleşen ya da yetersiz olan bu etkenler çocukları organize suç çetelerinin hedefi hâline getiren çevresel faktörlerin başında gelmektedir. 2003 yılında çocuklara en çok verilen ceza oranı yirmi yılmış, daha sonra 2005 yılında yirmi dört yıla çıkarılmış, şimdi ise çocuklara verilecek ceza oranı yirmi yedi yıl olarak karşımıza getirildi. Cezalandırma yöntemiyle bu sorunun çözülmediği açıktır çünkü cezalar artıyor, suç oranı da artıyor ve dolayısıyla bunu bizim burada tartışmamız gerekiyor.

20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen ve Türkiye'nin de 1995 yılında yürürlüğe koyduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye tarafız, bağlayıcılığı var. Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler öncülüğünde çocuk ve gençler için yapılan toplantılarda belirlenen kural ve ilkelerde çocuğun üstün yararı gözetilmektedir; cezaların artırılması değil, kapsayıcı sosyal politikalar üretecek onarıcı ve yönlendirici uygulamaların yapılması tavsiye ediliyor.

Anayasa'mızın 41'inci maddesi çok açık, çocuğun yüksek yararını ve korunmasını hükmediyor.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin de dört temel ilkesi var. Bu başlıca dört temel ilke: Ayrımcılık yasağı, çocuğun üstün yararı, yaşama ve gelişme hakkı, görüşünü ifade etme ve dinlenilme hakkı. Dolayısıyla bu dört temel ilke varken...

Pekin Kuralları da taraf olduğumuz 1985 yılında Birleşmiş Milletler gençlik ve adalet yönetimine yönelik asgari standart kurallardır, çocuk adalet sisteminde orantılılık ve sosyal ihtiyaçları belirler. Buna göre, çocuğa verilecek tepki hem fiille hem de çocuğun sosyal ihtiyaçlarıyla orantılı olmalıdır, yargılama çocuğun yaşı ve gelişimi dikkate alınarak yürütülmelidir. Bu kanun teklifiyle cezaların artırılmasına dayalı yaklaşım bu ilkelerle de çelişmektedir.

1990 yılındaki Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Rehber İlkeleri Kararı, bilinen adıyla Riyad İlkeleri çocuk suçluluğun önlenmesinde kurumsal cezalandırma yerine kapsayıcı sosyal politika zorunluluğunu ön planda tutuyor.

Bu ilkeler ışığında, çocuklarda suçun önlenmesi için daha fazla mahkeme ve cezaevi inşası değil aile, okul, mahalle düzeyinde kapsayıcı sosyal politikalar uygulanması daha yerinde olacaktır. Bu açıdan teklife baktığımızda, teklifin ve siyasi iktidarın çocukların suça sürüklenmesini münferit bir asayiş olarak gördüğünü; oysaki yoksulluk, eğitimden kopuş, sosyal devletin zayıflamasıyla bağlantılı yapısal kriz olduğunu görmediklerini de burada görüyoruz maalesef. Çocuk yoksulluğunda OECD ülkeleri

arasında Türkiye 2'nci sırada. Çocuk yoksulluğunu tartışmak zorundayız. MESEM uygulamalarında ölen çocuklar, çeteler, uyuşturucu sorunu, eğitimdeki fırsat eşitliği, okul terkleri sorunları çözülmeden, bunlarla ilgili etkin politikalar üretilmeden, çocukları kapatarak cezaları artırmak suçu önlemeyecek. Dolayısıyla sosyal devlet ilkesinden uzaklaştıkça bu sorunlar gittikçe büyüyor.

Çocuk yoksulluğu ile çocuğun suça karışması arasındaki ilişki Suça Sürüklenen Çocukları Araştırma Komisyonu çalışmalarında ortaya konulmuş ve siz Komisyonda yer alan arkadaşların bunları bilmesine rağmen hâlen bu konuyla ilgili de bir tartışma konusu açılmadı maalesef. Eğitim hayatından kopuş ile suça yönelme oranı arasında paralellik teşkil etmektedir. Yoksulluk, eğitim, sosyal aktivitelerden uzak kalan çocukların suça karışma oranında artış olmaktadır.

Uyuşturucu ve çetelerle ilgili mücadele yapılmıyor. Çocuklar ve gençler çeteler ve uyuşturucu tuzağına düşüyor. Bireysel silahlanmayla etkin mücadele yapılmıyor ama sonuç odaklı cezaları artırma yoluna gidiyoruz.

Çocukların karıştığı suç tiplerinin ayrılması, onları suça iten sosyolojik nedenler, sosyoekonomik durumun incelenmesi ve politikalar üretmek gerekiyor, bunların öncelikle olması gerekiyor. Çocuk Koruma Kanunu'na göre çocuğu suç öncesi koruyucu, önleyici ve destekleyici önlemler alınmalı. Oysaki yine mahkeme kararlarından önce sosyal inceleme raporları alınıyor ama sistem cezaya odaklı olduğu için bu kadar önemli bir konudaki raporlar geçiştiriliyor ve sıradanlaştırılıyor. Her bir vaka için değerlendirme yapılması gerekmektedir burada. Dünyada bunların çok örnekleri var, olumlu sonuçlar alınmıştır.

Mahallelerde çocuk merkezleri kurulmalı, çocukları suça sürükleyen etmenler yok edilmeli -önleyici ve destekleyici politikalarla oluyor- burada sosyal devlet devreye girmeli, çocuklara fırsat eşitliği yaratılmalı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesi çoğunlukla sosyal yardımlara ayrılıyor, biz bunu defalarca bütçe görüşmelerinde de söylemiştik. Çocuklara fırsat eşitliği ve çocuk yoksulluğunu önleyici politikalara daha az bütçe ayrılıyor, bu durum kadının güçlendirilmesi durumunda da aynı. Her yıl kadının güçlendirilmesine ayrılan bütçe de sistematik olarak düşürülüyor. Önleyici ve destekleyici tedbirler için bütçe maalesef her yıl giderek kısıtlanıyor.

Önleme ve korumaya yönelik çocuk adalet sistemi oluşturulmalı ve adalet mekanizması ile sosyal hizmetler arasında daha güçlü bir bağ olmalı. Biz, daha önceki çalışmalarımızda da gördük, bakanlıklar arasında beraber bir çalışma ortamı yok. Bakanlıkların verileri birbirinden farklı, çalışma ortamı olmadığı için de sonuçta hem kadına şiddette hem suça sürüklenen çocuklarla ilgili de oluşacak verilerde maalesef sıkıntılar yaşıyoruz. Çocuk adalet sisteminde, adli süreci veya öncesi, çocuklarla iletişim kuracak ihtisaslaşmış uzman personellerde hâlâ sıkıntı yaşanıyor, daha o konulara bile değinmiyoruz. Çocuk Koruma Kanunu'na göre sosyal inceleme raporları bu kişilerce hazırlanmalıdır.

Kollukta yaşanan yapısal sıkıntılar devam ediyor. Çocuklara yetişkin gibi muamele yapılıyor. Çocuk mahkemelerinin yetersizliği çocuklar için hak ihlallerine neden oluyor. Her ilde çocuk mahkemeleri oluşturulmalıdır. Çocuklarla bağ kuracak mekanizma iyi oluşturulmalıdır. Adli süreçte adil yargılanma ve çocuğun üstün yararı için uzman kişiler konusu hâlen sıkıntılı bir şekilde devam ediyor. Ceza değil, kapatma değil; mevzuatımızın işaret ettiği eğitim evleri daha etkin olmalı. Çocukların eğitimi, sosyal gelişimi, topluma uyum süreçleri etkin bir şekilde takip edilmelidir; cezalandırmadan ziyade destekleme, rehabilitasyon, topluma kazandırma yöntemlerine başvurulmalıdır.

Cezaevi süreci varsa tahliye sonrası tahliye olan çocukları süreci takip ediliyor mu? Bunlar için elimizde herhangi bir veri var mı? Çocukların suça karışmaması için veya çocukları suçtan uzak tutmak için çocuklarla bağ koparılmamalı ve süreci takip edilmeli, barınma sorunları takip edilmeli, iş durumu, eğitim durumu, toplumsal ve sosyal hayata uyumu da takip edilmelidir. Çocuğu daha çok cezalandırma yöntemlerine değil, çocuğu suçtan uzak tutma yöntemlerine başvurulmalıdır ve bu yöntemler de geliştirilmelidir.

Çocuk eğitim evleri, çocuk kapalı infaz kurumları maalesef hak ihlalleriyle anılmaktadır. Burada çocuklara uygulanan muameleyle çocukların psikolojik durumu daha da olumsuz etkilenmektedir. Yetersiz hizmetler vardır, buraları denetleyen mekanizma yoktur. Cezaevlerinde güncellenmeyen, geçiştirilen eğitim programları çocukların eğitimlerini ve infaz sonrası hayatlarında topluma uyumlarını da zorlaştırmaktadır. Cezaevinden çıkan çocuk için onu yaşamını devam ettirecek ortam ve şartlar takip edilmelidir; ihtiyaç hâlinde destekleyici ve önleyici tedbirlerin bir an önce uygulanması gerekmektedir.

Çocuk adalet sisteminde eğitimle topluma kazandırma, sorunu sadece yargı sistemi üzerinden görmeyen bütüncül bir yaklaşım modeli olmalı; bunun örnekleri var, Almanya uygulamakta ve örnek oluşturmaktadır. Hollanda'da, Norveç'te ve Kıta Avrupası'nda salt cezalandırmaya dönük olmayan, çocukları yönlendiren, birçok kurumun içinde yer aldığı kapsayıcı uygulamalar da bulunuyor. Dolayısıyla, çocuk suç işledi diye cezayı artıralım değil onu suça karşı karşıya getirmemek gerekiyor, çocuğun tekrar suç işlemesinin önlenmesi ve onu topluma kazandırmak gerekiyor. Dolayısıyla, yapılan çalışmaların da eldeki verilerin de geçmişteki uygulamaların da çocukların suç oranlarını artırarak bu sorunun çözümüne yönelik olmadığı açıktır. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Coşar.

Şimdi, Sayın Öztürk'e söz vereceğim.

Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli basın mensupları; görüşmekte olduğumuz Çocuk Koruma Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni çocukların suça sürüklenmesinin önlenmesi, ağır suçlarla daha etkin mücadele edilmesi, mağdur haklarının korunması ve çocuk adalet sisteminin güçlendirilmesi bakımından önemli ve gerekli bir adım olarak değerlendiriyoruz. Esasında, bu kanunun ne kadar elzem olduğunu, geçmişte yaşanan bazı elim vakalarda hep birlikte takip ettik, biliyoruz. Nitekim, bu sebeple benim de geçtiğimiz yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuş olduğum suça sürüklenen çocuklarla ilgili cezaların yeniden düzenlenmesi, artırılması hususunda bir kanun teklifim vardı. Onun, bugün itibarıyla, bir başka teklif olarak sunulması da bizleri ayrıca ziyadesiyle mutlu etmiştir.

Şimdi, evet, çocukların suçu o sebeple veya şu sebeple veya bu sebeple işlediği bir vakiadır ama biz Adalet Komisyonu olarak görev yapıyoruz. Bizim amacımız burada cezaların sistematik olarak tertip etmektir. "Suça sürüklenen çocuk" veya yeni kanun teklifinde ifadesini bulan adıyla "adli işlem gören çocuk" ifadesi üzerine bir değerlendirme yapacağım. Bu çocukların hiçbir tanesi okul

bahçesinden veya camiden veya spor salonlarından çıkıp suç işleyen çocukları değil; bu çocukların tamamına yakını ya illegal, yasa dışı terör örgütleri tarafından veya organize suç örgütleri tarafından veya küçük çetecikler oluşturarak orada suç işlemek amacıyla teşekkül oluşturan suç örgütleri tarafından kullanılan çocuklar. E, tabii bir kısmı da akranlar arasında meydana gelen tartışmanın kavgaya dönüşmesi sonucu meydana gelen çocuk öldürme veya yaralama vakaları.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Bugün, hemen... Az evvel ifade edildiği gibi, işte "Yoksulluktan kaynaklanıyor..." Evet, yoksulluktan kaynaklanan da vardır, başka sebepten kaynaklanan da vardır ama bugün, hemen elimizde bir sihirli değnek yok. Bugün Türkiye'de yoksulluğu hemen bir şekilde ortadan kaldıramayız ama bugün bizim çocuklarımız, sizin çocuklarınız, hepimizin çocukları sokakta, alışveriş merkezinde, spor merkezinde, tiyatrodaki, sinemada geziyorlar; sokakta bulunmak zorundalar, okula gidiyorlar, pazara gidiyorlar. E, böyle bir vakanın herhangi birimizin çocuğunun başına gelmesini elbette ki hiçbirimiz kabul edemeyiz. Geline noktada bazı çocuk yaştaki suçluların kendilerinin suç işlemek amacıyla bir şekilde eğitildiklerine de tanık oluyoruz. O kadar amansız, o kadar apansız, o kadar kötü bir davranış biçimi içerisinde olduklarını görüyoruz ki bırakın sivil vatandaşı, bırakın 15 yaşındaki, 16 yaşındaki, 17 yaşındaki bir akranını; bugün kırsalda jandarmaya veyahut da merkezlerde polise karşı dahi çok daha acımasız ve saldırgan olduklarını görüyoruz. Ben bu asayiş olaylarının çözülmesinde ciddi anlamda bir zafiyet de olduğunu değerlendiriyorum. Ha, bu zafiyetin jandarmadan veya polisten de kaynaklanmadığını biliyorum. Şu anda ben Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili olarak bugün şunu da söylemek istiyorum: Bugün polisin kullanmış olduğu yetki... Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda yetki var ama bu öldürme veya bıçakla yaralama olaylarında polisin takip eden dönemdeki adli süreçlerden kendini korumak amacıyla olaya müdahale edemediğine dahi tanık oluyoruz. Bugün 3 polisin elinden adam kaçıyor, gidiyor. E, şimdi, polis onu vursa yarın yargıda ne yapacağını bilmiyor çünkü arkasında bir destek yok.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Etkisiz hâle getirmek vurmaktır mı?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - E, ne yapacak şimdi? Adamın elinde silah var, bıçak var.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Meşru yöntemler var yani.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Hayır, ne yapacak şimdi? "Dur." diyor, durmuyor. Adam "Polis memuruyum." diyor, bir şey diyor; hemen akabinde elli tane şey söylüyor polise.

Mesela, benim bir kanun teklifim vardı elektroşok cihazıyla ilgili, en azından etkisiz hâle getirmesi bakımından. Şimdi, adam alkollü veya uyuşturucu madde etkisi altında, polise karşı ciddi bir mukavemet ortaya koyuyor; polis de bir şey yapamıyor. Geçenlerde kaç tane olay oldu? Ben bir tane olaya tanık oldum: Polis 17 yerinden bıçaklandı, şehit oldu orada o olayda; sonra kaçmaya çalıştı ve ayağından vuruldu ve etkisiz hâle getirildi. Daha birkaç gün önce -sanırım Bursa'daydı- jandarma gitti olay yerine. Adamın elinde tüfek, tak tak herkese ateş ediyor. Yazık, günah; bir astsubayımız şehit oldu.

Şimdi, bütün bunları görmezden gelerek meseleye çözüm bulamayız. Dolayısıyla polise de esasında askere de jandarmaya da bu konuda biraz yetki vermek lazım yani Emniyetin, İçişleri Bakanlığının bunların arkasında durması lazım. Bizim de yargıdaki bazı düzenlemelerle, Türk Ceza Kanunu'ndaki, CMK'deki düzenlemelerle onların yanında durmamız lazım. Yani hiç kimse doğru duran çocuğu alıp da cezaevine götürmüyor veya polis müdahale etmiyor veya vatandaş müdahale etmiyor. Bugün artık uyuşturucu madde etkisi altında o kadar büyük suçlar işleniyor ki. E, şimdi, sivil vatandaşın zaten müdahale etme olasılığı yok; etse bu sefer kendisi her an ölümle karşı karşıya, etmese çocuk ölümle karşı karşıya. Polis geliyor; şimdi, havaya ateş etse umurunda değil, ayağına ateş etse bu sefer "Niye bana sıktın?" Bu sefer, hadi bakayım, al götür onu.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Zor kullanma yetkisi var, meşru müdafaa var.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ne yapacak, elinde hamur bıçağı olan çocuğa ne yapacak yani? Elinde sihirli değnek yok ki hadi vur...

Mesela, en azından elektroşok cihazı olsa vurur, orada etkisiz hâle getirebilir. Elinde bıçak var, ne yapsın veya silah var adamın elinde. Daha üç gün önceki örnek...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - İşte o silah niye var?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Eskişehir'de daha üç gün önce bir köyde, jandarma köyde; adam pompalı tüfekle tak tak herkese ateş ediyor.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - O silahı ona kim verdi, sordunuz mu?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, kim verirse versin, nereden bulursa bulsun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sordunuz mu "Kimden aldı, hangi vali ruhsatı verdi?" diye. Sormazsınız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Yahu, sormaya gerek yok.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Olur mu "Gerek yok."

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Niye soracaksın ya?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bireysel silahlanma bütün meselelerin kaynağı.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Soracaksın "Bu silahlanma nasıl gelişti? Neden bu kadar..."

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bakın, zaten gerekli tahkikat yapılır, alır evden ya. İşte, burada onu düzenliyor yani. Silah benimse, eğer ben silahımı muhafaza altına alamıyorsam, çocuğum veya birisi benim o silahımı kullanıyorsa onun da zaten mesuliyeti vardır. Türk Ceza Kanunu'nda var, burada da yazıyor zaten. Ama şimdi, yani burada "Hırsızın hiç mi suçu yok?" İşine geliyoruz arkadaşlar. Elbette ki çocuklar hepimizin çocuğu, hiç kimse anasından doğunca suçlu doğmuyor veya suçlu yaşamıyor, suçlu olmeyecek yani. Biz bir taraftan bunu cezalandırabilelim, diğer taraftan da bunun sosyal sebepleri, ekonomik sebepleri, ne bileyim, siyasi sebepleri, hangi sebeple bu çocuk bu suçu işliyor, onu da bulalım ve onu da tekrar düzeltmenin, ıslah etmenin yolunu arayalım. Ama şimdi ortadaki bir şeyi görmezden gelirsek yani bugün görmezden gelirsek... Bugün adam motosiklete biniyor, artık yani şeyde ihaleye çıkıyorlar yani "İşte, size şu işi veriyorum, ihale bedeli bu." İnternette ihale yapıyorlar. Örnek veriyorum; Ahmet'e, Mehmet'e, Ali'ye, Veli'ye karşı silahlı saldırı düzenliyorlar. Bunlar kaç yaşında çocuklar? 15, 16, 17. Şimdi, organize suç örgütleri de bunu iyi biliyorlar, onlara zaten bir şey yok. E, zaten adam kahraman olmak istiyor. Ta televizyon dizilerinden başlayarak bunları topyekûn bir ıslaha esasında ihtiyaç var. Ama şimdi bunların sebeplerini tartışalım da ne yapalım; şimdi sonucu ne yapacağız? Ortada bir vaka

var; ona kayıtsız kalamayız, Türkiye Büyük Millet Meclisi ona kayıtsız kalamaz. Biz çocuklarımızın yarınlarını... Hırsız olanın hiç mi suçu yok ya? Bakın, Mattia Ahmet Minguzzi...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Öztürk, siz "Gereken her şeyi yaptık." diyebiliyor musunuz? "Yaptık ama yine de önleyemiyoruz, o yüzden mecbur cezalandırmak zorundayız." diyebiliyor musunuz gönül rahatlığıyla?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Yapılması...

Arkadaşlar, ben şunu diyorum, gayet açık söylüyorum, mesela, şimdi...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Niye müdahale ediyorsunuz arkadaşlar?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Biz sürekli karşılıklı sohbet edebiliyoruz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bir sıkıntı yok, biz alıştık.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Özür dileriz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Siz dışarıdan geldiğiniz için...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Biz dışarıdan geldik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli vekillerim, şimdi, ben, Halil Bey'e müdahale etmiyorum çünkü böyle tatlı tatlı sorular ile cevaplar da geliyor, o yüzden sıkıntı yok yani şimdilik sıkıntı yok.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, hem eleştiri hem cevap veriyorum yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu bildiğimiz için sıkıntı yok şu anda.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bizde sıkıntı yok.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Komisyonun teamülü böyle.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben açıktan söylüyorum.

Mesela, bazı örgütler, bazı suç şebekeleri, bazı terör örgütleri, bazı farklı yapılar bir eylem yapıyorlar, çocuklar en ön safta, 10 yaşında, 15 yaşında, 16-17 yaşında, arkalarında kadınlar, en arkalarda erkekler; hadi bakayım, molotofkokteyli atıyorlar mesela, değil mi Zülküf Bey? Şimdi, mesela ne yapacağız bunu yani?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Niye şimdi "Zülküf Bey" diyorsun?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Veya değil mi Cumhur Bey veya değil mi Ömer Bey mesela, fark etmez yani.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Onlara zaten on yıl, on beş yıl, yirmi yıl, müebbet yatırıyorsunuz; sanki onlar cezasız kalıyor da...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Toplantı ve gösteri hakkını, ifade hürriyeti hakkını kullanan kişiye aynı şekilde...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Hayır, hayır, şimdi, niye üstünüze alıyorsunuz?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - "Çocuksa ceza verilir." Müthiş bir yaklaşım, nereden yaklaştınız böyle?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, bakın, ben...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Üstümüze attınız resmen, üstümüze almadık.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Hayır, sizinle sohbet ettiğim için konuşuyorum. Bunlar yok mu yani?

Yok mu arkadaşlar, jandarma, polis; yok mu, yok mu bunlar ya? Var.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bunların hangisi cezasız kalmış da cezasız kalmış gibi örnek veriyorsunuz?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, bir şey söylüyorum yani. E, şimdi, adam molotofkokteyli alıyor, atıyor polise; şehit, gazi... E, yazık ya!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Çocuk mu yapıyor bunu?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Çocuğa kim yaptırıyor?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hedef gösteriyorsunuz ama ya, yapmayın!

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Çocukların, kadınların, annelerin olduğu yerde molotofkokteyli atılmamış ya, uydurmayın kardeşim, söylemeyin ya.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bir şey söylüyorum ya. Ya, silah atıyor ya, silah atıyor, bakın, korsan gösterilerle.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Olmayan bir örnek olarak getiremezsiniz! Gerçeğe uygun yasa yapın.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, bir şey anlatıyorum ben ya, siz niye üstünüze alınıyorsunuz, ben onu anlamadım ya. Demin Cumhur Bey dedim, o niye üstüne alınmadı? Demin Ömer Bey dedim, sen niye üstüne alınmadın Ömer Bey? Anlatabildim mi?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Önce "Zülküf Bey" dediniz ama diğerleri göstermeli.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, ben Zülküf Bey'le sohbet ettiğim için söylüyorum.

Şimdi, arkadaşlar, bütün bunları yok sayarak, ortada bir suçun varlığını yok sayarak, hiçbir şeyi görmezden gelerek, bütün bunlara kayıtsız kalarak bu sorunu çözme olasılığımız yok. Dolayısıyla siyaset üstüne düşeni yapacak, Millî Eğitim üstüne düşeni yapacak, ekonomi kurmayı üstüne düşeni yapacak, Hükümet gereğini yapacak, biz de Meclis olarak gereğini yapacağız; hepimiz sorumluluk sahibiyiz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Neden yapmadınız peki yirmi yıldır o zaman?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yasalaştırdığınız şey Millî Eğitime yönelik değil, cezaya yönelik. Biz de diyoruz ki gelin, Millî Eğitimi yasalaştıralım.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bakın, yahu, siz yaptınız mı yani beni konuşturmayın şimdi.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Artmış, artmış, gelmiş bu noktaya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Öztürk, şimdi, bu soruların muhatabı aslında siz değilsiniz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben değilim tabii.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani şimdi kurumlara o soruları soracağız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şunu söylüyorum ben: Ya, şimdi, "Vur abalıya gitsin." diyorlar onlar da. Ben de hani hem cevap veriyorum hem de konuşuyorum. Bu, sadece Türkiye'de olan bir şey değil arkadaşlar. İngiltere'de de var bu, Hindistan'da da

var, değil mi, Fransa'da da var, Almanya'da da var, her yerde var yani. Şimdi, ne oldu? Almanya fakir mi, İngiltere fakir mi, İspanya fakir mi mesela?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - En çok İtalya, Japonya ve Türkiye'de var.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - İtalya fakir mi, Japonya fakir mi?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yo, değil; fakirlikle ilgili...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - E, hani yoksulluktandı sadece. E, değil işte yani onu söylemeye çalışıyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sadece değil, bir kriteri o.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - E, tamam, ben de diyorum ki şimdi ne yapacağız?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bizden iyi durumdalar, sosyal devletler.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, şimdi, biz ekonomi konuşmuyoruz. Bakın, biz "Bir eylem cezalandırılсын mı, cezalandırılmasın mı?" Yani ben diyorum ki bu eylemi icra eden suçlu çocuksa, kardeşim, cezalandırılсын. Niye? Benim masum çocuğum tehlike ve tehdit altında, sizin masum çocuğunuz da tehlike ve tehdit altında; bunu söylemeye çalışıyorum. Dolayısıyla, ya, şimdi, şuradan hiç kimsenin çocuğu, çıkalım sokağa, okul bahçesinden gidip adam bıçaklamıyor ya. Bir şey söyleyeyim; organize suç örgütleri bunları alıyorlar, kendi kötü emelleri doğrultusunda kullanıyorlar.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Suç örgütlerini...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Onları da cezalandırıyoruz. E, ne yapalım şimdi? Adamın 10 çocuğu var, "Ne olacak, 2'si gitsin." diyor. Ne yapacağız şimdi bunu?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yapmayın ya, kim çocuğunu...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, çok diyor, siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum ya, her yerde var ya.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kim yapıyor? Ben bilmiyorum, söyleyin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben biliyorum, ben size sonra anlatırım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Söyleyin nerede? 10 çocuğun 2'sini kim feda eder, hangi anne baba?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Anlatacağım ben size. Ya, şimdi, Komisyonu şey...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Aile diye ahkâm kesiyoruz, kim çocuğunu kurban eder?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, arkadaşlar, belki sizin için öyledir, belki başka...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Öyle bakarsak yandık. O zaman devlet de 100 tane kurban etsin, baba ediyorsa devlet de etsin, onu cezaevine atsın.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Devletin çocuğu olmaz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Böyle çocuk koruma politikası...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Hayır, hayır; bir şey anlatıyorum ben. Ben burada diyorum ki siz de beni çok iyi anlıyorsunuz esasında...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Valla anlamıyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Adam, şimdi, yasa dışı, tefecilik yapıyor, ben biliyorum ya, tefecilik yapıyor, bir çocuğunu sırf o amaçla, tehdit amacıyla kullanıyor. Dolayısıyla "17 yaşında, bir şey olmaz, girer, çıkar, en fazla üç gün yatar, bir ay yatar, üç ay yatar, çıkar." diyor ama ne oluyor? Ötekini tehdit ediyor o çocuk marifetiyle. Şimdi, yaşı küçük ya. Adam şimdi geliyor, bir de hap atmış, uyuşturucu hap; hadi bakalım, elinde silah. Yahu, şimdi, adam onu vursa, bırak adamı, sivil, polis korkuyor adamdan, jandarma korkuyor. Niye? Polis de jandarma da gariban; "Ben buna bir müdahale etsem bu sefer dönerler, beni yargırlarlar, benim de çocuğum çocuğum var, işim gücüm var, beni kim koruyacak?" diyor, o da müdahale etmiyor ne yazık ki.

Ha, ona da kanun teklifi hazırlıyorum arkadaşlar, hem jandarmanın hem de polisin yetkisini bu konuda genişletmek için. Yoksa böyle olmaz ya. Önüne gelen adam bıçaklıyor. Ne demek ya, polis devlettir ya, asker devlettir yani dolayısıyla devlete kafa tutamazsın. Kafa tutuyorsan, Amerika'da ne yapıyor adam? Bakın, değil mi, Amerika'da ne yapıyor? Amerika'da bir polise böyle yap bakayım. Geçen bir siyahi kadın elinde bir tane bıçak, hamur bıçağı...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Örnek mi alalım onu?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bakın, bir şey anlatıyorum, örnek almıyoruz. Savunma ve saldırı aralığındaki orantıyı ve orantısızlığı anlatıyorum. Elinde bıçak, bak, aradaki polisle mesafesi buradan sizin kadar; 2 polis orada, o kadın da zaten yola doğru yürüyor, polisleri bıçaklama olasılığı yok. Adam çekti, kafasından vurdu kadını, öldürdü ya, bir de öldürdü ya. Bizde polis bunu yapsa var ya o polisi ömür boyu hapse mahkûm ederler. Anlatabildim mi? Bakın, bunu söylüyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Mehmet Uytun, altı aylıktı, aynısı oldu, hiç bir şey de olmadı polise!

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Polis "Dur." deyince duruyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Mehmet Uytun'u araştırın. Bakın, somut bir şey söylüyorum, Türkiye'de 8 aylık bir bebek, Mehmet Uytun, Cizre'de annesinin kucağında polisin cihazından çıkan...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Polis de şimdi biber gazını bebeğe sıkmamıştır herhâlde! Annesinin ne işi var biber gazının olduğu yerde ya?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Evinin balkonunda; bir araştırın, bir okuyun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Tamam da şurada eylem oluyorsa, biber gazı sıkılıyorsa, polis oradaysa ne yapsın, çocuğu alsın içeri girsin o da ya, Allah Allah!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Meseleyi çocuk ve polisten çıkaralım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - 8 aylık bir bebek hayatını kaybetmiş, biz anlatıyoruz, siz gülüyorsunuz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, arkadaşlar, bir şey anlatıyorum, Amerika'daki olayı anlattım ya. Amerika bütün dünyaya demokrasi anlatıyor, insan hakları; hatta yeri geliyor, demokrasiyi tesis edeceğini söylüyor Orta Doğu'da, Balkanlarda, Kafkaslarda değil mi? Ama ne oluyor? Geliyor, polise "gık" dediği zaman boynuna çöküyor, kıpırdamıyor hiç kimse. Arkadaşlar, bırakın, polis bir şey yapamıyor.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ya, biz sizin fikirlerinize hiç müdahale edemiyoruz ama siz iki saattir karşılıklı bir diyaloga dönüştürdünüz Komisyon toplantısını. Size bir şey söyleyemiyoruz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sorun yok, ya boş ver, bir Türk dünyaya bedeldir, rahat ol sen, ben anlatıyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ben rahatsız oluyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karşı...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bu söyleyecek bir cümle midir Sayın Öztürk ya! Böyle ırkçı, milliyetçi bir hâle getirip...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ya, ne alakası var ya!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - "Bir Türk dünyaya bedel." ne demek? Biz de Kürt'üz, öyle mi diyelim?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sen de de onu, Allah Allah, ben bir şey demiyorum yani.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ayıptır, bu tarzı kabul etmiyorum, bu bir ırkçılıktır yani.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Hayır, hayır, ne alakası var ya.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - "Bir Türk dünyaya bedel." ne demek?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şunu söylüyorum: Amerika'da bu meseleyi mesela sorun yapmıyorlar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Kapsamın çok dışına çıkıyoruz arkadaşlar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Artık mesele tatlı sohbetten çıktı yani.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Arkadaşlar, Türkiye'de ne yapıyorlar? Motosiklete atlıyorlar, tak tak tak tarıyorlar "İstedğimiz şeyi vereceksin." diye. Adamı yakalıyor polis, bu sefer bir şey yapamıyor. İhaleye çıkıyor, diyor ki: Bu işi sana ihale ettim, hadi bakayım, 5 bin dolar, 50 bin dolar, 100 bin dolar. Adam suçu gerçekleştiriyor, ondan sonra diyor ki: Para kazandım. Bir de ihale bende kalmadı diye üzüldüyör öbürleri de yani. Dolayısıyla bütün bunlarla mücadele etmek için çok daha sert tedbirlerin alınması lazım. Dolayısıyla devletin inisiyatif alıp otoritesini, iradesini ortaya koyması lazım yoksa burada önüne gelen bıçağı salları, hiç birimiz sokağa çıkamayız yarın; vallahi çıkamayız, billahi çıkamayız. Onun için, bütün bu tartışmaları ben doğru buluyorum, kanun teklifini hatta yetersiz bile buluyorum. Şimdi, burada, mesela, Ahmet Minguzzi 14 yaşında çocuk, bu dünyaya gözlerini kapattı, öldü, gitti; onun ailesinin yaşadığı dramı düşünün bir de veya sadece Ahmet Minguzzi değil, işte Eren Çift, onunu ailesini düşünün, onun ailesinin yaşadığı dramı düşünün. Bütün bu dramları hep birlikte düşündüğümüz vakit ne yapacağız? Şunu yapacağız: Bizim buna karşı bir tedbir almamız lazım. Dolayısıyla...

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani böyle devam edecekse Genel Kurula geçelim çünkü orası da çok önemli. Yani burası önemli diye duruyoruz ama böyle bir karşılıklı sohbete de sizin izin vermeniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, ben Halil Bey'in tarzını bildiğim için müdahale etmedim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Başka söz hakları da var, bir de ben üye olmadığım için en sonu beklemek zorundayım.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - O zaman, siz sonra gelin Hanımefendi.

ELİF ESEN (İstanbul) - Biz komisyonları sıkı takip ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Esen...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ben de Komisyon üyesiyim ve ilk defa konuşuyorum, onu söylemeye çalışıyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Siz beni daha yeni görüyor olabilirsiniz Komisyonunda ama ben birçok komisyonu çok sık takip ediyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Tamam da ben de Komisyon üyesiyim, ilk defa konuşuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama Sayın Esen, şimdi, bakın, Adalet Komisyonu olarak bizim bir çalışma sistemimiz var yani Komisyon üyemiz konuşuyor şu anda, sizin müdahale etmeniz de doğru değil.

ELİF ESEN (İstanbul) - Müdahale edilmesi gereken bir muhabbet diye düşündüm.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır ama Komisyon üyemiz şu anda konuşuyor, lütfen yani.

ELİF ESEN (İstanbul) - Biraz daha hakkaniyetli olunması gerektiğini düşünüyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, gayet hakkaniyetlisiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok hakkaniyetliyim, bakın, baştan beri muhalefet partilerimizin üyeleri konuştular, kimse sözlerini kesmedi ve herkes sabırla dinledi. Sayın Öztürk'ü de dinlememiz gerekiyor ve şu anda dinliyoruz, sizin müdahale etmeniz doğru değil şu anda.

ELİF ESEN (İstanbul) - Şöyle, ikili diyaloga...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, siz Komisyon üyesi değilsiniz; bakın, Komisyon üyesi olmayarak müdahale etme şeyiniz de yok, kusura bakmayın yani.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, ben bir milletvekiliyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bakın, kusura bakmayın, müdahale etme hakkınız yok şu anda.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, ben de sizinle aynı haklara sahip bir milletvekiliyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Olabilir, ben de Komisyon Başkanıyım, şu anda Komisyon üyemize müdahale etmeniz doğru değil.

ELİF ESEN (İstanbul) - Komisyona Başkanlık ediyor olabilirsiniz ama ikili diyaloga dönen bir iletişim tarzı doğru değil Başkan.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bence sizin tarzınız doğru değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Esen, şu anda, bakın, Komisyonun çalışma süresini siz uzatıyorsunuz. Şu anda Komisyon üyemiz konuşuyor.

ELİF ESEN (İstanbul) - Biz bir hak talep ediyoruz şu anda, ben ve benim gibi diğer arkadaşlarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Komisyon üyemiz konuşuyor ve ona müdahale ediyorsunuz, hiç doğru değil bu.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sizin tavrınız da doğru değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, hiç doğru değil, kusura bakmayın yani. Bakın, dakikalarca dinledik, yeri geldi saatlerce dinledik, burada herkes sabırla dinledi ama sizin bu tavrınız doğru değil. Lütfen sıranızı bekleyin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Biz de ağaç kovuğundan çıkmadık, biz de bu Komisyonun üyesiyiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, hatta bu ceza ve infaz sürelerinin değerlendirilmesi bakımından ben bazı eksiklikleri de görüyorum, onu da değerli kanun teklifi sahiplerine söyleyeyim: Mesela, 12-15 yaş arası infaz değerlendirmesinde bazı indirimler var, görüyoruz. Mesela, 15-18 arasında hâkime bırakılmış. Esasında 15-18 yaş arasında takdir hakkının hâkime bırakılmasını da ben yerinde bulmuyorum. Niye bulmuyorum? Çünkü suç işlenmiş, eylem gerçekleşmiş, çocuk ölmüş veya yaralanmış; hâkimin takdirine niye bırakıyoruz ki burada yani? Tamam, 12-15'e kadar anlayabiliriz ama şimdi 15 yaşından sonraki 16, 17, 18 yaşındaki çocuğun idrak kabiliyetini düşündüğümüz vakit... Artık bir de şimdi çocuklar erken olgunlaşıyorlar, eskisi gibi değil ki. Eskiden askere gidene kadar olgunlaşmamıştı ama şimdi çocuk cin gibi; akşama kadar bilgisayar, telefon, internet; interaktifler, çocuklar bizden akıllı, her şeyi biliyorlar. Dolayısıyla bu 15-18 yaş arasındaki hâkime verilen takdir yetkisinin de kaldırılmasını; doğrudan, aynen ceza ne ise o mahkumiyetle cezalandırılmasını biz doğru ve yerinde olarak değerlendiriyoruz Sayın Genel Müdürüm. Bu konuda bir değerlendirme yapılmalı Değerli Başkanım. Bu da esasında böyle bir şey yoksa hâkimin takdir hakkına bıraktığımız vakit şu olabilir: Bir hâkim bu konuda takdir hakkını çocuğun lehine kullanılabilir, o, lehe kullanması hâlinde Yargıtaya gider, içtihat olur. Dolayısıyla mahkemelere ondan sonra hep o içtihadı alır ve içtihat hâline gelir, dolayısıyla hâkimin takdir hakkı ortadan kalkar. Yani bu artık bir içtihat hâline geldiği için kimse bir şey yapamaz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli Komisyon üyesi, bunu soru olarak benim vasıtamla kurumlara mı soruyorsunuz yoksa teklif sahibine mi soruyorsunuz?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, demokrasi var, Başkan sizsiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani teklif sahibine mi soruyorsunuz, kurumları mı soruyorsunuz neden takdir yetkisi bırakılıyor diye? Onu ben şimdi not ettim, biraz sonra sorarız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Tamam Başkanım. Onu arkadaşlar müzakere edip isteyen istediği cevabı verebilir. Sizin marifetinizle ben arkadaşlara sormuş olayım.

Bu ve buna benzer bir çok sebep var, şimdilik ben bu kadar konuşayım.

Ben teşekkür ederim dinlediğiniz için, sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Sayın Karslı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle şunu ifade etmeyi önemli buluyorum: Teklif sosyal politikaların yerine cezayı koymuyor; koruma ve rehabilitasyon tedbirlerini güçlendirirken çocukları özellikle cinayet ve ağır şiddet suçlarında araç olarak kullanan örgütlerin mevcut indirimleri istismar etmesini önlemeyi amaçlıyor kanaatimce. Her çocuk otomatik olarak yetişkin gibi cezalandırılmayacak bu düzenlemeye göre. Yalnızca bir yaş grubunda fiilin ağırlığı, kastın yoğunluğu ve geçmiş davranışları dikkate alınarak hâkime bir takdir yetkisi öngörülüyor diye anladım. Çocuğun üstün yararı önemlidir, bu konuda katılıyorum sizlere ancak mağdur çocukların yaşam hakkı, ailelerin adalet beklentisi ve toplum güvenliği de çocuk hukukunun dışında bırakılamaz. Dünya genelinde çocuk suçlarına dair eğilimlere baktığımızda, suçun niteliğinin değiştiğini, suça karışma yaşının düştüğünü ve bireysel faktörlerin yanında çocukların sosyal, ekonomik, çevresel risklerle bu sürecin içine çekildiğini görüyoruz. Hukuk düzenimizin mahallelerimizi, okullarımızı ve evlatlarımızı hedef alan bu yeni suç mühendisliğine kayıtsız kalması da mümkün değil. Karşımızdaki tablo çok net: Organize suç örgütleri, zehir tacirleri ve karanlık yapılar çocukların hukuki statüsünden kaynaklanan koruma mekanizmalarını açıkça bir istismar alanına dönüştürmeye çalışıyor. Çocuğun eline silahı, bıçağı tutuşturan bu zehirli akıl, ceza-adalet sistemindeki mevcut uygulamaların boşluklarına sığınıyor. Bu durum, zaman zaman toplumda bir cezasızlık algısı da oluşturmakta, bu cezasızlık algısı da toplumun adalete olan inancını zedeliyor. Bu kanun teklifi de çocuğu suça temas ettiği anın öncesinden başlayarak yargılama sürecinde ve infaz sonrasında kuşatan çok boyutlu bir kalkan inşa edilmesi açısından önemli görüyorum.

Gelin, gerçeğe yüzleşelim. Özellikle son dönemde çocuklar tarafından gerçekleştirilen ağır şiddet olayları, silahlı saldırılar ve maalesef, ölümlü sonuçlanan akran zorbalıkları meselesi vahim bir boyuta taşınmıştır. Bu kanun teklifini de değişen suç profiline verilmiş güçlü bir refleks olarak görüyorum. Burada temel felsefenin toplumun güvenliğini tesis ederken çocuğu yeniden topluma kazandırma iradesini de başköşeye koyduğu kanaatindeyim çünkü çocuk adalet sisteminde başarının ölçütü verilen cezanın ağırlığıyla değil, çocuğun yeniden suç işleme riskinin ne kadar azaltıldığıyla ölçülür. Bu iki ilke birbirinin alternatifi olamaz, aksine birbirini tamamlar.

Teklifte yer alan "adli süreçteki çocuk" tanımını da yargılama bitmeden çocuğa "suçlu" etiketi yapıştırmayan bir yaklaşım olarak siyasi geleneğimizin insan bakışına en berrak özet olarak gördüğümü ifade ediyor, kanun teklifimizin ülkemize, milletimize ve aydınlık geleceğimiz olan çocuklarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Karslı.

Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize söz vereceğim.

Sayın Taşcı, buyurun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle başınız sağ olsun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sağ olun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Çocukların suçlulaşmasını, biz Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda da defaatle tekrarladığımız üzere, aslında hem millî güvenliği hem devlet, millet bekasını hem toplumsal düzen ve barışı hem kamu vicdanını hem yargı ve adalete güven duygusunu ilgilendiren çok kapsamlı, çok katmanlı bir sorun alanı olarak ele alıyoruz ve konunun

ciddiyetine de yakışır şekilde ele alınmasını burada da bekliyoruz. Dolayısıyla ben Komisyonun zamanını almamak için tekrar etmeyeceğim ama gün içinde milletvekili arkadaşlarımızın usulle ilgili yaptığı bütün itirazlara katıldığımı ifade etmek istiyorum. Teklifte ilgili olarak da suçlulaşan çocukların üstün yararını gözetirken başta yaşamak ve adalet olmak üzere mağdurların haklarını ikinci plana atmamak, toplumun düzen ve güvenliğini göz ardı etmemek ve hukukun caydırıcı işlevini yitirmesine de yol açmamak gerekiyor. Yani bu ülkede eğer bir yıl içinde faili çocuk olan 266 kasten adam öldürme olayı yaşanmışsa, çocuklarca işlenen suçların sayısı artmakla kalmıyor, her geçen gün niteliği de daha da ağırlaşıyorsa mevcut ceza ve infaz rejimi elbette yeniden düzenlenmeye muhtaçtır ama bunu tek başına çözüm olarak değerlendirmemek gerekir. Bu teklifin nihai niyeti çocuk suçluluğunu önlemekse çerçevesinin ceza ve infazla sınırlı olmaması, önleyici tedbirlerle ilgili de daha doğrusu sosyal politikalarla reformist düzenlemeler de yapmak gerekiyor. Tabii ki hedef suçun hiç oluşmamasını sağlamaktır ama ortada bir suç varsa buna bir yaptırım da inşa etmek gerekir yani bunu inşa etmemeye dönük bir tavır da anlaşılabilir değildir. Bu manada suçun oluşmasında etkin olan -sabahtan beri defalarca tekrarlandı- derin yoksulluk, açlık, okul devamsızlığı, kontrolsüz göç, plansız kentleşme, dijital işgal, çeteler, terör örgütleri, bütün bunlarla mücadelede bir seferberlik hâline geçilmeden, hatta bu alanlarda biraz daha tavizkâr bir tutum takınıp da sadece ceza arttırarak çocukları suç işlemekten de suçun mağduru olmaktan da korumak imkân ve ihtimal dâhilinde değildir.

Şimdi bu şerhi düştükten sonra, bu konunun artık klişesi hâline gelen bir kavram var "onarıcı adalet" bunun üzerinden birkaç şey söylemek istiyorum. Onarıcı adaleti elbette buradaki herkes savunuyordu yani ben sanmıyorum ki kimsenin cezaevlerini çocuklarla doldurmak gibi sapkın bir hevesi, niyeti olsun. Biz adaleti ayrımsız, herkes için tecelli ettirilmesi gereken, geciktirilmeden tecelli ettirilmesi gereken ve hak ve hukuk kayıplarının da mümkün mertebe telafisini sağlayan, açılan yaraları da onaran ama yarayı açan zihniyeti de onaran bir mefhum olarak savunuyoruz. Elbette evrensel hukuk ilkelerini de savunuyoruz, elbette çocuk haklarını da savunuyoruz ama bir çocuğun hakkını savunmak onun katilleşmesini mazur ve makul göstermeye çalışmak olamaz. Bir çocuğun hakkını savunmak onda, o çocukta suç işleme özgürlüğüne sahip olduğu inancı oluşturmak değildir, bu olamaz; tersine, bir çocukta bu düşünceyi yerleştirirseniz, yerleşik hâle getirirseniz, ona suç işleme cüreti tanırırsınız, suça teşvik etmiş olursunuz, onu suçtan korumazsınız. Dolayısıyla herkesin olduğu gibi çocukların en temel hakkı yaşamaktır, buna kastetmek fiili de faili kim olursa olsun, faili kaç yaşında olursa olsun suçtur. Cezasızlık algısının şikâyet konusu olduğu bir ortamda ceza kadar suç algısını oluşturmak da bir ihtiyaçtır, zira ceza suçun yaptırımıdır. Suçu suç olmaktan çıkaran veya buna dönük bir algıyı besleyen hiçbir tavır da onarıcı olamaz maalesef. Suçu âdeta yok sayan, suçluyu âdeta ödüllendirmeye teşne hiçbir tutum onarıcı olamaz. Adaletin onarıcı olabilmesi için hiçbir çocukta "Üç ay yatar çıkarım." öz güvenini oluşturmaması gerekir, bu duyguyu pekiştirmemesi gerekir, tam tersine "Bir daha asla yapmam, yapmayacağım." iradesini güçlendiriyor olması gerekir. Bu manada da rehabilitasyon bir ödül değil ıslah mekanizması olursa ancak o zaman anlamlıdır. Bir çocuğun ilk suça karıştığı anda devletin ilgili, yetkili bütün kurum ve kuruluşlarıyla onu suça sevk eden ortamsa o ortamdan, şartlarsa şartlardan, imkânsızlıklarsa imkânsızlıklardan, psikolojik problemlerse o problemlerden arındırması, rehabilitesi ve topluma sağlıklı bir birey olarak kazandırması gerekir. Bu nevi bütün önleyici tedbirleri elbette destekliyoruz, diversiyonu bu manada elbette destekliyoruz ama bir çelişkiyi de çözmek gerekiyor. Şimdi, bir kişi 17 yaş 11 ay 29 günlükken bir kadını katlederse hukuk onu "çocuk" olarak tanımladığı için bu suçun karşılığı olan cezadan muaf olacak, "Cezasını çeksin." diyenler de bu çocukla ilgili olarak "ama çocuk" diye linç edilecekler ama aynı kişi aynı suçu sadece iki gün sonra işlerse artık hukuk onu çocuk olarak tanımlamaktan çıktığı için, suçu iki gün önce işlese onu "çocuk" diye savunanlar, kollayanlar ve ceza isteyenleri linç edenler, aynı grup bu sefer sokaklara dökülecekler, "İyi hâl indirimi olmasın, cezalar artırılsın." diyecekler. Şimdi, bizim bu çelişkiyi çözmemiz gerekiyor çünkü suç bilinci ya da suç ehliyeti... Biz burada taktir yetkisini ihtisaslaşmaya falan bağlıyoruz ama buradaki kademeli ceza artırımı değil.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Önerin ne burada? Kıstas...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Hayır, kademeli ceza artırımını destekliyoruz, onu zaten maddeler geldiğinde söyleyeceğim.

Şimdi, burada yapılması gereken şey, önce, bu suç bilincinin, ceza ehliyetinin iki günde değişemeyeceği gerçeğini kabullenmektir. Yani dediğim gibi, 17 yaş 11 ayda suç bilinci oluşmamış oluyor ama işte, iki gün sonra suç bilinci oluşmuş varsayıyoruz ve ona göre ceza. Dolayısıyla burada çok tartışmaya da mahal verecek bir durum olmadığını düşünüyorum ben. Düzenlemede hem Komisyonun hem Meclisin hem Türkiye'nin aslında artık bu manadaki bütün komplekslerinden kurtulması, konjonktürün baskısından da kurtulması ve artık suçluların -artık katilleşmiş- ya da tecavüzcülerin hak ve hukuklarından önce mağdurların da hak ve hukuklarını konuşmak ve korumak cesaretini gösterebilmesi gerektiğini düşünüyorum. Böyle bir hukuk düzeni olur mu diye gerçekten bir anne olarak da kendime çok sık soruyorum. Daha önce Komisyon'da da defaatle dile getirdim. Yani bu ülkede sizin çok iyi yetiştirdiğiniz, iyi ahlakla yetiştirmeye çalıştığınız çocuklar ya eziliyor ya zorbalanıyor ya da günün sonunda öldürülüyor ve sonuçta, bu çocukların yaşama hakkını konuşamadığımız kadar çok faillerinin hak ve hukuklarını konuşmak durumunda kalıyoruz her defasında. Şimdi incelemek yaşıtmaksa eğer, bu çocukların da herhâlde konuşulması gereken birtakım temel hakları olduğunu düşünüyorum. Gerçekten bu cüretin de bir kaynağı olduğunu ve o kaynağı kurutmanın da bizim sorumluluğumuz dâhilinde olduğunu düşünüyorum. Suça sürüklenen çocuklar mefhumu üzerinden inşa edilen bir algı var bu ülkede, son dönemde özellikle. Burada meselenin suça sürüklenmiş çocukları olmadığını hepimiz biliyoruz. Yani burada konuşulan -toplumda, kamuoyunda yerleşik hâle gelmiş tabirle- artık suç makinesine dönüşmüş çocuklar. Yani hiç kimse burada "Suça karışmış bütün çocukları alalım, toplayalım, cezaevlerine atalım." falan demiyor. Şimdi, dolayısıyla, kaldı ki "suç işlemiş ama çocuk" diye başlayan her cümle daha çok çocuğu çetelerin, örgütlerin hedefi hâline getiriyor, daha çok çocuğu kullanılabilir kılıyor; dolayısıyla, çocukları da daha büyük tehlikeye atıyor.

Suçun ağırlığıyla orantısız bir infaz süresi devlete olan güveni pekiştirmek yerine aşındırır, bunu da defaatle söyledik ancak "Devletin bu güveni -bu da bir klişe- tepki yasalarıyla tesisi mümkün değildir." Katılıyorum, evet ama "Bu tepki neden oluyor?" Ona bakmayacak mıyız? Tepki yasası çıkarmayalım ama bu tepkinin bir kaynağı var, oluşmasının bir sebebi var. Türkiye'de, son dönemde, 18 yaş altı bireyler tarafından canice işlenen cinayetler sonrasındaki yargılama ve infaz süreçleri, başta mağdur aileleri olmak üzere, toplumun kahir ekseriyetinde haklı bir cezasızlık isyanına yol açtı. Şimdi, adalete güvenin, başta mağdur aileler olmak üzere, toplumun kendi adaletini tesis ihtiyacı duymayacağı şekilde sağlanması elzemdir ancak bunu evrensel hukuk ilkelerini de ihlal

etmeden yapmak gerekir. Yani bunlar birbirinin rakibi olan yani evrensel hukuk ilkeleri ile kamu vicdanı birbirine rakip ya da birbirinin hilafına geliştirilmesi gereken unsurlar değil ki niye böyleymiş gibi algılayıp bunun üzerine bir tavır inşa edildiğini de ben gerçekten anlamakta zorlanıyorum.

Caydırıcılık ağır suçlar için asgari güvencedir, rehabilitasyonsa devletin geleceğine olan yatırımdır; bunu inkâr etmiyoruz. Bu iki araç suçun ağırlığına göre hiyerarşik olarak tasarlanmalıdır. Kasten öldürme gibi geri dönülemez ağır suçlarda -ki biz bu suçları da genişletiyoruz, ilgili maddede önergemiz de var- otomatik indirimlerin toplumda yarattığı cezasızlık algısını ve mağdur yakınlarının zedelenen adalet duygusunu onarıırken cezanın amaçlarından olan önleme, ödetme, ıslah gibi işlevleri terk etmemek gerekiyor; hafif suçlarda da rehabilitasyon öncelenmeli. Dediğim gibi, ağır suçlarda caydırıcılık esas, rehabilitasyonsa infaz sürecinin, evet, bileşeni olarak kurgulanmalıdır.

Şimdi, Anayasa'mıza göre, devlet çocuğu korumakla, gerekirse ailesinden dahi korumakla yükümlüdür. Çocuğun sağlıklı birey olarak yetişememiş, suç sürüklenmiş, nihayetinde suçlulaşmış olmasının bütün sorumluluğunu, evet, tek başına çocuğa yüklemek de tek başına aileye yüklemek de yanlıştır. Ailenin yanında -bu ailenin sorumluluğunu kabul ediyoruz ama- sağlıklı bir gelişim gösterme imkânı bulunamayan bir çocukla ilgili gerekli koruyucu mekanizmalar işletilmemişse aile kadar devletin de ihmeline işaret eder bu. Dolayısıyla, suç faili çocuğun sağlıksız gelişiminde payı olan, eksik ve ihmali bulunan bütün kurum ve kuruluşlara da tıpkı aileye olduğu gibi hukuki sorumluluk yüklenmelidir.

Son olarak, devlet akli temenni ile tedbir arasında daima ikincisini tercih etmekle mükelleftir. Teklifte, esasen, bizim desteklediğimiz SİR zorunluluğu gibi, koruyucu, önleyici tedbirler gibi birçok düzenleme var ama -az önce Komisyon Başkanımız da söyledi- etki analiz raporu yok bunların. Dolayısıyla, bu maddelerle ilgili mali boyut somutlaştırılmazsa, kümülatif bir kamu maliyeti belirlenmezse bunlar ne yazık ki tekliften ziyade temenniler olarak kalmaya mahkûmdur diyorum.

Maddeler geldikçe düşüncelerimizi paylaşacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Taşçı.

Buyurun Sayın Karaca.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Bu konuda zaman sıkıntısı, zaman sıkışıklığı yaratmadan uzun uzun konuşmaya ihtiyaç olduğunu düşünüyorum ben de çünkü bu yasa sadece bugün suça sürüklenen çocukları ve onların -tırnak içinde- mağdur ettiği çocukları değil bir bütün olarak yani geleceği de "çocukluk" mefhumunu da çok ciddi biçimde etkileyecek. O yüzden, hem birbirimize hem konuya hem çözüm önerilerine sabır göstermemiz lazım.

Şimdi, bir kere, neden böyle bir yasa teklifini konuşmak durumundayız, neden bu noktaya geldik, nasıl geldik bu noktaya? Pek çok arkadaşımız vurguladı ama ben de dikkat çekmek istiyorum. Bugün bu noktadayız, aslında bu kadar ağır cezalandırılmaları tartışıyoruz çünkü açık bir biçimde bu toplumda yoksulluk derinleşti, açık bir biçimde yoksulların sayısı arttı, yoksulların çeperi genişledi; açık bir biçimde sosyal hizmetler köktü; açık bir biçimde özellikle yoksul mahallelerde çetelerin önü açıldı, suç her yerde sistematik hâle geldi; açık bir biçimde eğitim çökertildi, eğitimden kopan çocuk sayısı arttı; bağımlılık arttı, bağımlılıkla mücadele eden kurumların mekanizmaları çökertildi, personel sayısı etki alanı zayıflatıldı. Yani, aslında, biz bu noktaya bir bütün olarak toplumsal, siyasal, ekonomik bir çöküşün sonucunda geldik ve bu çöküşün en hızlı zarar verdiği kesime, zaten bu çöküşe neden olan politikalar bu zamana kadar karşımıza çıkarıldığında "Yapmayın, bunlar çocuklara zarar verir, çocukları gerçekten de en hızlı etkilenen kesim hâline getirir." diye hep söyledik.

Şimdi, ben bu yasa teklifinin iktidar eliyle bugün karşımıza çıkarılmasını tam da bunun kabulü olarak, ikrarı olarak görüyorum, bir itirafta bulunuyor aslında. "Evet, bütün bunlar yapılmadı, bu suç oranları arttı, suç oranlarının artmasını bunları yapmadığımız için engelleyemiyoruz. O zaman sonucunda çocukları cezalandırılmalı ve sorumluluğumuzdan kurtulalım." gibi aslında bir anlayış var. Acılardan bahsediyoruz ya hani ailelerin acılarından, bu suçların yarattığı sonuçlarla mağdur olan çocukların ailelerinin acılarından, aslında bu acıları bizzat artıran şeyin kendisi bu politik hattın ta kendisi. Ortaya çıkan sorunlar katmerlendi ve eğer bu teklif gerçekten, buna, bu suçlara neden olan asıl meseleler tartışılmadan ve onlara ilişkin bir önlem zinciri ortaya konmadan geçerse sorunları çok daha artıracak, acıları çok daha artıracak. Ben o yüzden, burada sadece bu teklifi karşımıza çıkaran vekillere değil bir biçimiyle toplumsal olarak bütün bu sorunları, ortaya çıkan gerçekliği tartıştırmayan ama sosyal medyada ya da çeşitli alanlarda hınç, intikam duygularıyla hareket etmeye zorlanan, teşvik edilen acı içindeki insanlara da seslenmek istiyorum: Aslında bu intikam duygusu ve bu intikam duygusunu bir biçimde çerçeveleyen bu teklifin kendisi acıları dindirmekten ziyade daha çok artmasına neden olacak. Hiç kimse böyle bir sorumluluğun ve yükün altına girmemeli.

Şimdi, bakın, maalesef, biz bu yasa yapma tekniğini sadece çocuklarla ilgili değil pek çok başka yasada da gördük; bu, ailelerin acısının aslında istismar edilmesi anlamına geliyor. Aynısını biz maalesef, hayvanları katletme yasasında da gördük; biz aynısını maalesef, maden talanı yasasında köylüler ile termik santral işçilerinin Komisyonunda karşı karşıya getirilmesinde de gördük ve biz bunu hınç, intikam, linç, güç toplumunun yaratılmasının artık bir mantığı, bir yasa yapma yöntemi olduğunu düşünüyoruz ve sorunun esasını, esastaki iktidar sorumluluğunu konuşurmadan cezayı, kapatmayı, intikamı bir biçimiyle bu toplumun en temel tartışma konusu hâline getirmek, kusura bakmayın, açık söyleyelim, faşist otoriterliklerin ancak yapabildiği bir şey; o yüzden, bunda dikkatli olmak gerekiyor.

Şimdi "çocukları korumak" bu teklifte neden sadece bir lafazanlık kalıbı? Buna ilişkin çeşitli veriler vermek istiyorum ve bu veriler aslında benim verilerim değil bizzat Komisyonun çağırarak dinleyip görüşlerini aldığı uzmanların verileri. Şöyle bir çerçeve çizmemiz lazım: Bu teklifin en büyük sorunu, geneli itibarıyla en büyük sorunu çocukluğun "çocuk" mefhumunun devlet eliyle ilga edilmesi sevgili arkadaşlar. Bakın, buna daha önce de teşebbüs edildi. Maalesef, biz son yirmi yıl içerisinde çeşitli tekliflerle, çeşitli yasa önerileriyle ve önergelerle çocukluğun devlet eliyle ilga edilmesine yönelik başka teklifleri de gördük, yaşadık ve sonuçlarına bugün katlanıyoruz. Hatırlatma yapmak istiyorum ben. Bakın, 2016 yılında, kamuoyunda boşanmaların önlenmesi komisyonu olarak bilinen ama resmî adı Boşanmaların Araştırılması Komisyonu olan komisyon bir rapor açıkladı, 479 sayfalık raporda çocuk

istismarcısının tecavüz ettiği çocukla beş yıl boyunca sorunsuz ve başarılı bir evlilik sürdürmesi hâlinde denetimli serbestlikten yararlanması anlamına gelecek bir öneri yapmıştı ve biz o zaman da bu rapora karşı çıkarken dedik ki: 18 yaş altındaki herkes çocuktur ve bunun gereğinin yerine getirilmesi için devlet sorumludur. "Çocuk değil, anne o." diye yanıt verilmişti o zaman o raporların tartışıldığı bir süreçte. İşte, zaten "Neden çocuk değil anne olmak zorunda kalıyor bu çocuklar?" tartışmasını yapmamızın önü kesilmişti.

Yine, 2020 yılında TCK 103'te yapılmak istenen değişikliklerle çocuk istismarında rıza yaşı mevzuata sokulmak istenmişti arkadaşlar. Bakın, rıza yaşının düşürülmesi yönünde girişimde bulunmuştu bu iktidar.

Yine, 15 yaş kriterini biz bu mevzuat değişikliğinde görmüştük, o zaman da tartışmıştık, demiştik ki: 18 yaş altındaki her yurttaş çocuk olarak kabul etmezseniz eğer, rıza yaşı gibi bir şey getirirseniz bu, sorunları daha da derinleştirir."

Bir şey daha yaptı bu iktidar, çocukluk mefhumunu, çocuk mefhumunu aslında ortadan kaldırmak, ilga etmek için. Bakın, MESEM'ler eliyle, devlet eliyle çocuk işçilik bu memlekette yasallaşmış durumda; çocuk işçi yaşı bugün 14 oldu.

Bunların hepsi çocukluğu çocuk olmaktan çıkarmaya yönelikti. Bu girişimler, bu uygulamalar, bu yasa teklifleri ve bugün karşımızda duran teklifin kendisi bir bütün olarak çocuk hukukunda, çocuk koruma sisteminde, çocuk adalet sisteminde gedikler açmaya yöneliktir ve açmaya da devam ediyor. Bakın, bu çok tehlikeli. Bunun sorumluluğunu siz bile üstlenemezsiniz çünkü çocuğu tüm fizyolojik, psikolojik, nörolojik, sosyolojik, gelişimsel özellikleriyle özel korunması gereken yurttaşlar olmaktan bir kere bile çıkardığınız anda, çocuk işçi yapmak için çıkardığınız anda "Aile onlar, ne yapalım, aile birliği mi bozulsun; çocuk evliliğe göz yumulabilir, rıza yaşı var." denildiği noktada, "Yetişkin gibi cezalandırılabilir çünkü farklılıklar var." dediğiniz her anda aslına bakarsanız bir bütün olarak toplumda bu memleketin çocuk hukukunu, çocuk adalet sistemini ve çocuk koruma sistemini yerle bir etmişsiniz demektir. O yüzden "Bu teklifle biz bunu yerle bir etmiyoruz, sadece yeni bir başlık açıyoruz." demenizin hiçbir karşılığı yok arkadaşlar. Eğer böyle yaparsanız çocuk evlilikten çocuk işçiliğine her şeye bir kılıf bulmanın yolu açılır ve çocuk hakları bakımından da kazanılmış bütün haklar artık tartışmaya açılmış, bombanın pimi çekilmiş demektir.

Tekrar söyleyelim: Bunu siz de biliyorsunuz aslında, bilmiyor değilsiniz çünkü Komisyon'da bunlar anlatılırken kafa da sallamışsınız, "Evet, doğru." da demişsiniz ve bazen söylüyorsunuz da bunu. Suçu üreten toplumsal, siyasal, ekonomik düzenini aklayıp, suçu yaratan koşulların üstünü kapatıp suça sürüklenenleri daha da kapatarak, cezalandırarak bataklığı kurutamayacağımızı siz de her fırsatta her vesileyle söylüyorsunuz.

Bakın, Komisyon'da uzmanlar ne dedi arkadaşlar? Acıbadem Üniversitesinden Hocamız Profesör Doktor Mehmet Oğuz Polat suça sürüklenen çocuklarda en karakteristik özelliklerden birinin okul devamsızlığı olduğunu söyledi. Ben soruyorum bu iktidara: Lise çağında uzaktan eğitime onay veren kim? Kim lise çağı itibarıyla artık kız çocuklarının okula gitmesi yönündeki zorunluluğu ortadan kaldıran? Kim lisede nişanlanmanın önünü açan, arkadaşlar?

Yine, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri -burada polislerin meseleleri çok tartışıldı- bizzat Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Öğretim Üyesi Esra Çetinöz söyledi: "Çocukları korumada en önemli üs okuldur." dedi. Bakın, Polis Akademisi hocası söyledi bunu, "Polislere yetki verilmesidir." demedi "Okulları bir üs hâline getirmeliyiz, en çok suç okul saatleri bittikten sonraki saatlerde gerçekleşiyor." dedi. Demek ki başka bir uzmanın söylediği gibi Komisyon'da, bizim aslında çocukların okuldan sonraki psikolojik, sosyal destek, eğitim desteklerini artırmamız lazım. Ama biz burada ne tartışıyoruz? Bambaşka bir şey.

Bakın, sadece kamuoyu böyle istiyor diye bütün çalışmaları görmezden gelip suç işlemiş çocuklara cani olarak yaklaşip hepsini cezaevine tıkmanın hiçbir anlamı yok. Rehabilit etmek yerine çocuğu cezaevine tıkmanın yeniden suç yaratmaktan başka hiçbir getirisi yok arkadaşlar. Bizzat Komisyon'da Ozan Selçuk anlattı, kendi yaptığı araştırmayı anlattı arkadaşlar, çocukların cezalandırılmasının, tek bir sefer bile gözaltına alınmasının çocuklarda ruhsal bozukluk ve travma yaşama oranını artırdığını ifade etti. O çok örnek verilen Amerika'da okul polis uygulamasının suçları azaltmadığını söyledi. Bunu devlet yetkilileri de söylüyor, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı ne dedi? Bütün dünyadaki istatistiklerin cezaevi koşulları ne kadar ağırsa çocukların yeniden suç işleme oranlarının o kadar yüksek olduğunu gösterdiğini söylüyor. Bizim cezaevlerimiz zaten hâlihazırda çocuklarla dolu arkadaşlar, zaten hâlihazırda çocuklarla dolu ve şu an -Bu Millet Meclisi çatısı altındaki Cezaevi Komisyonunun raporu bu- çocuk cezaevlerindeki çocukların aynı zamanda tekrar suç işleme olasılıklarının ne kadar yüksek olduğunu ve çeteleşme dinamiklerinin de asıl olarak orada başladığını bilmeyen mi var bu memlekette? Siz de biliyorsunuz.

Bakın, Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı kendi modellerini, çalışmalarını yine Komisyon'da anlattı ve dedi ki: "Biz çocukları sadece birey olarak değil aile, okul, mahalle ekosistemi içinde güçlendirmenin planını çıkardık, bu programa dâhil edilen hiçbir çocuk adli sisteme girmiyor." Ya, ben soruyorum buradan: Yirmi yıldır bu ülkeyi yönetiyorsunuz, bir küçük derneğin şu kadarlık çocukla, bu kadar az olanakla yaptığı şeyi bu devlet yapamıyor mu arkadaşlar, yapamaz mı, yapma olanağı yok mu, yapma iddiası olamaz mı? Bir derneğin yaptığını koca devlet yapamayacak mı? Sincan hapishanesi örneği işte; o "cani" denilen çocuklar, "mükerrer suç kariyeri inşa eden çocuklar" diye adlandırılan çocuklar arasında araştırma yapılmış, ne diyor biliyor musunuz orada çalışmacı olan yetkili Senem Sarioğlu? "Konuşuluyor ya 'suça sürüklenmiş çocuk yerine başka isim verelim.' diye, ne isim verirsek verelim hiçbir şey değişmeyecek çünkü temelde bunlara çocuk olarak bakmak zorundayız, kategoriye ayırmak sadece kurumları farklılaştırır ama zihnimizde, uygulamada asla farklılaştırmamalıyız. Mükerrer suçlulara baktığımız zaman orada yoksulluğu görüyoruz, aile parçalanmasını görüyoruz, eğitimden erken kopuşu görüyoruz çünkü çocuk çalışmak zorunda kalmış." diyor. Bunlar raporda var arkadaşlar. Biz bu iktidarın, devletin bütün olanaklarını elinde tutan, Millî Eğitimden Sağlık Bakanlığına, sosyal hizmetin bütün alanlarından adalet sistemine, hatta yerel yönetimlere kadar bu kadar alanı tek bir elde toplamış koca bir saray iktidarının bunları yapamayacağını mı düşünüyorsunuz? Şunu yapamayacak mı mesela bu devlet? Geldi anlattı sahada canhıraş çalışan meslek elemanları Komisyon'da, "Personelimiz yetersiz." dedi. Adalet Bakanlığı Adli Destek Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya "Personel sayımız yetersiz, adli görüşme odalarında personelin mesai mefhumu olmadan düşük ücretlerle çalıştığını, herkesin çok büyük özveriyle çalışmasına rağmen çok büyük ihtiyaç olduğunu, üç yıldır atama yapılmadığını, 700 personel talebinde bulunulmasına rağmen sadece 275 uzman atandığını söyledi. Ya, bir uzman bile atanmamış bu vakte kadar, gerek yerine getirilmemiş. Bu gereğin yerine getirilmemesinin faturasını nasıl çocuklara kesebiliriz?

İstanbul'da 2 bin öğrencili bir okulun rehber öğretmeni öğretmen başına 500 öğrenci düştüğünü söylüyor arkadaşlar. Öğretmen, rehber öğretmen başına 500 öğrencinin düştüğü bir Millî Eğitim sistemi içerisinde suça sürüklenen çocukların kendisini değil, Millî Eğitim Bakanlığının kendisini aslında o adli süreçlerin konusu hâline getirmemiz lazım bizim. 1 rehber öğretmene 500 öğrenci düşebilir mi ya! Böyle bir şey olabilir mi?

Bakın, bu rapordan onlarca şey aktarabilirim ama son noktada hepimiz şunu bileceğiz: Uzmanları dinleyeceksiniz arkadaşlar, bilim insanlarını dinleyeceksiniz, saha çalışanlarını, bizzat buradaki bürokratik mekanizmaların içinde çalışan ve bu çocuklarla yüz yüze gelen, emek veren saha uzmanlarınızı dinleyeceksiniz, ihtiyaçlarını karşılayacaksınız, buna bütçe ayıracaksınız, bunun için yasalar eksikse onları tamamlayacaksınız ve biz de tamam, çocukların suça karışmasını önlemek üzere bir bütçe ayrılıyor, evet diyeceğiz. "Bu mekanizmaların güçlendirilmesi, çocuk koruma mekanizmasının güçlendirilmesi için yapılıyor bu." diyeceksiniz, bunu ispatlayacaksınız, evet diyeceğiz. Ama son noktada, yirmi üç yıldır çocuk koruma sistemini bütünleştiren, bütün sorumlu bakanlıkları ortak bir mekanizma hâline getiren, bunun için bütçe ayıran, personel görevlendiren ve bilimin ışığında adım atan hiçbir şey yapmamışken çocukların üzerine yürüyemez. Bu teklif, çocukların üzerine yürüme, çocukları kapatma teklifidir.

Bakın, yasa gerekçesinde, çetelerin çocukları kullandığına dikkat çekiliyor. Önemli bir tespit. Ben size şu kitabı öneriyorum sevgili arkadaşlar: Buyurun, Yeni Nesil Çeteler. Bu çetelerin, çocukları nasıl tetikçi hâline getirdiğini, bütün o yoksul mahalleler üzerinden tek tek o çocukların aileleri, konu komşu üzerinden anlatıyor. Lütfen okuyun. Okumanıza gerek yok aslında, zaten gayet iyi biliyorsunuz çünkü o çeteler bugün, maalesef, bizzat bu iktidar elinde, o yoksul mahallelerde göz yumulan ve hatta cezasızlık sistemiyle teşvik edilen bir noktaya geldi. Yetişkinlerin, yetişkin suçluların bu kadar aklandığı bir yerde, onların tetikçi hâline getirdiği çocuklara bu cezalandırmayı reva görmeyi nasıl açıklayabiliyorsunuz gerçekten de?

Şimdi, son nokta, sevgili arkadaşlar, bu kısım önemli. Şimdi, açıkçası, buradaki bazı tartışma ve rakamlar beni çok şaşırtıyor. Biraz önce vekillerimizden birisi "Bu mükerrer suç işleyen cani çocuklar yüzünden -tırnak içinde- 276 çocuk öldürülmüş." dedi. Bakın, devlet bu veriyi ayırttırabilir durumda değil ki, 276 çocuk; çocuklar tarafından mı öldürüldü, akran, çete ya da başka bir şey mi? Bunun verisi yok ama hepsini, bütün bu suçları çocuklar işlemiş gibi bir algı yaratılıyor. Ben burada soruyorum size ve lütfen bir cevap verin, iktidar vekillerinden bunun cevabını istiyorum: Bakın, bir yılda, sadece bir yılda MESEM'lerde iş cinayetiyle öldürülen çocuk sayısı, akran şiddetiyle yaşamını yitiren çocukların tam 4 katı; 4 katı arkadaşlar. Neden peki, biz sorumluluğumuz gereği akran şiddetiyle öldürülmüş çocukları tartışıyoruz da MESEM'lerde devlet eliyle öldürülmüş çocukları bu oranda tartışıp onlara "Yeter artık bu MESEM." size dedirten bir noktaya varamıyoruz? Neden kimse "MESEM'ler çocukları öldürüyor, kapatalım." demiyor ya?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Nereden, hangi veriye dayanarak...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Nereden aldınız o bilgiyi, 4 katı öldürüldüğünü?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu, karşılaştırmalı bir veri sevgili arkadaşlar.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Söyler misiniz, nereden aldınız? Kaynağı söyler misiniz? Nereden aldınız o bilgiyi? Yani resmen uyduruyorsunuz?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu, karşılaştırmalı bir veri. FİSA Çocuk Hakları Merkezi; arkadaşlarımız da burada sevgili arkadaşlar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika arkadaşlar.

Sayın Köse, bir saniye.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ben de zannettim ki doğru düzgün bir kaynak göstereceksin; "bilim" diyorsun, "istatistik" diyorsun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Cevap vereyim Sayın Başkanım, bu soruya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, bir dakika.

Sayın Karaca, soruyu bir daha alabilir miyiz, soruyu bir daha alalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - TÜİK olmayınca inanmıyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - TÜİK'le ne alakası var?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Tabii.

Sayın Başkan, MESEM'lerde bir yılda, son bir yılda öldürülen çocuk sayısı, akran şiddetiyle yaşamını yitiren çocukların sayısının 4 katı.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Kaç kişi? Kaç kişi?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu veriye sahip olan, bu veriyi ortaya çıkaran çocuk hak derneği olan FİSA aramızda; eğer bu konuyla ilgili, bu verinin nasıl ortaya çıkarıldığı ve neden bu konuyu önemsedikleriyle ilgili bir sorunuz varsa açalım mikrofonları onlara, bunu bize anlatsınlar, aktarsınlar. Biz onların Komisyonunda da dinlenmesi gerektiği konusunu... DEM PARTİ'li arkadaşlarımız da Komisyonunda bunu iletmışlerdi. Şayet eğer Komisyonunda dinlenebilselerdi, onlar gelebilirlerdi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - MESEM'e geldiniz mi? Kendi milletvekilleriniz bile ikna oldu, "Bir daha konuşmayalım." diye kendi aralarında espri yaptılar, hakikaten ikna oldular yani.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz, Halil Bey'e öyle söyledik, "Bir daha konuşmayacağız." diye değildi. Biz konuşuruz, tabii ki de konuşuruz. MESEM'ler meselesine biz de katılıyoruz.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - MESEM'ler bu ülkenin geleceğidir.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - "MESEM'ler bu ülkenin geleceği." deyip, MESEM'lerde sakat bırakılan, ölen, çocuklukları çalınan çocukların da aynı biçimde, o zaman, yani devletin bizzat ölümüne sürüklediği, fizyolojik...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Olmayan bir veri üzerinden...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Hayır, bu, olmayan bir vergi değil.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Uydurulmuş bir veri üzerinden konuşuyorsunuz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu, uydurulmuş bir veri değil. Bu, uydurulmuş bir veri değil.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kaç kişi, kaç akrın cinayeti...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Kaç kişi öldürölmüş MESEM'lerde, kaç kişi sakat bırakılmış; kim yapmış bunu?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bakın, siz eğer bunun üzerine bir çalışma yaptırmış olsaydınız...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Millî Eğitim Bakanlığından isteyelim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye...

Bir dakika arkadaşlar.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ben burada cevap vermeyi istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Arkadaşlar, bir dakika, bir saniye.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Buna bir cevap vermeyi istiyorum izniniz olursa.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, vereceksiniz, bir saniye...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bilimsellikten bahsediyorsunuz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - ...sonra kendi görüşlerinizi bilim gibi dayatıyorsunuz, kanıt göstermiyorsunuz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Gösteriyorum tabii, şimdi göstereceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye...

Şimdi, soru varsa benim vasıtamla sorulsun. Lütfen karşılıklı konuşmayalım. Bakın, saat ilerliyor, karşılıklı konuşmayalım. Soru olacaksa -hem konuşmacı vekilimize söylüyorum hem sizlere söylüyorum- benim vasıtamla istediğiniz kuruma soru sorabilirsiniz. Eğer soruysa onun için dedim, eğer soruysa...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Soruya ilişkin kısa bir yanıtım var, o yanıtı vermek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, verin yanıtı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan, bakın, maalesef, bu ülkede MESEM'lerde öldürölen, iş cinayetinde hayatını kaybeden, sakat kalan çocukların resmî verilerini -ben bir milletvekiliyim- soru önergesiyle Millî Eğitim Bakanlığında soruyorum, cevap olarak gelmiyor. Bu konuda istatistiklerde eksiklik olduğunu kendisi de kabul ediyor ama bu ülkede neyse ki gazeteciler var, basın diye bir gerçeklik var arkadaşlar ve bütün bu yaşanan kıyımlar yansıyor ve sadece kısıtlı olanaklarla basına yansıyanlardan elde edilen bilginin kendisi bile bunu "en az" diye ifade edebileceğimiz verileri veriyor. Ben buradan rica ediyorum o zaman sizin vasıtanızla: Akrın zorbalığıyla hayatını kaybeden çocukların sayısı ile MESEM'lerde hayatını kaybeden çocukların sayısı resmî bir istatistik olarak lütfen karşımıza gelsin.

Bu konuyu geçiyorum izninizle.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye...

Millî Eğitim Bakanlığında gelen arkadaşımız...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet, son noktada, arkadaşlar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye Sayın Karaca... Bir soru sordunuz, Millî Eğitim Bakanlığı bu konuyla ilgili...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ben konuşmamı tamamladıktan sonra da gelebilir cevap, ben devam edeyim, kısa bir şeyim kaldı çünkü.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Arkadaşlar, bu konuyla ilgili Millî Eğitim Bakanlığında açıklama var mı? Yoksa Sayın Vekilimiz devam edip daha sonra da verebilirsiniz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI EĞİTİM POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI ASLIHAN İLHAN - Şu an sayısal verilerle ilgili Komisyonla herhangi bir veri paylaşamayacağız ama daha sonraki süreçte yazılı olarak...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - 2016'dan beri 13... 3.080 iş kazası... 13 diye bilgi, teyit etmek lazım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sizde var mı Sayın Durgut? Buyurun, siz cevap...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Teyit etmeliyim, daha şey olması açısından.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - O, Google.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bakın, Nevroz Hanım "Teyit etmem gerekir." dedim. Burada kanıt gibi, sizin biraz evvel savunduğunuz arkadaşınız gibi, sanki bilimsel kanıt gibi sunmadım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sivil toplum kuruluşları bilimsel araştırma yapar, veri de yayınlar, biz o verileri de kullanırız, bu onu çürütmez.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Lütfen öyle "Google verisi" deyip böyle kendinizce istihza yapmayın.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Durgut, bakın, bu veriyi...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Burası birbirimizle alay edeceğimiz bir ortam değil, bir hakikati...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır, ben de bakıyorum şu an Google'a.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tamam, öyle konuşun o hâlde.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Durgut, bakın, bu veriyi "Böyle bir şey yoktur." diye küçümsemek yerine, mesela şöyle yapmayı tercih etmeniz lazım...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yahu, bir kere, yaptığınız kıyas çok... Bu sene bile kaç çocuk, çocuk cinayeti... Yani şu anda en az 10-15 çocuk cinayeti sayabiliriz. İstatistiğine şimdi bakacağız...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet, biz de zaten bir resmî veri olmasını, bunun verilerinin tutulması...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - "Çarpı 4" diyorsunuz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Hayır, çarpıtmıyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, "çarpı 4" diyorsunuz." diyorum, "çarpı 4" dediniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Tamam.

Bakın, zaten bizim en büyük sorunlarımızdan biri şu: Ben bir milletvekili olarak Millî Eğitim Bakanlığına, Çalışma Bakanlığına bu verileri soruyorum soru önergesiyle; arkadaşlar her 10 soru önergesinden 9'una mevzuat ekleyip gönderiyorlar cevap olarak. Dolayısıyla, bu veri bu zamana kadar şu çatı altında doğru bir biçimde bize gelmedi arkadaşlar ama bu konuyu geçiyorum.

Bakın, yetişkinler arasında bu kadar şiddet artmışken, toplumsal kutuplaşma bu kadar kışkırtılırken, faturayı çocuklara kesip biz ruhumuzu falan kurtaramayız. Ailelerin -dediğim gibi- adalet talebinin kendisi kısasa kısas şeklinde ilerliyor olabilir ama bir hukuk devleti iddiasında olan, bir sosyal devlet iddiasında olan devlet kısasa kısasın ziyade gerçekten de çocukları o noktaya getiren sorunların kendisiyle uğraşır. Bununla ilgili bir adım atmamız lazım. Bu ülkede bir çocuk sorunu var. Bu sorun, devletin çocuğu koruyamaması sorunu, MESEM'ler eliyle işçileştirilen çocuklar sorunu, çetelerin tetikçi yaptığı çocuklar sorunu, Mecliste bile taciz edilen çocuklar sorunu ve aynı zamanda hastanelerde çeteler eliyle öldürülen çocuklar sorunu var bu ülkenin ve gerçekten de diğer vekillerimizin söylediği gibi, sokakların tümüyle bu kadar güvensiz hâle gelmesinin, okulların boşalmasının, sosyal hizmet alanının bu kadar içinin boşaltılmasının sorumluluğunu üstlenmeden bize ceza artırımıyla gelmeyin. Bunun vebali çok ağır olur.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet teşekkür ediyorum Sayın Karaca.

Sayın Özcan, buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifi çocukların karıştığı ağır şiddet olaylarının toplumda yarattığı haklı kaygının ardından önümüze gelmiş durumda. Öncelikle şunu açıkça ifade etmek istiyorum: Suçun mağduru olan insanların acısını, ailelerin adalet talebini ve toplumun güvenlik kaygısını paylaşıyoruz. Tabii ki yurttaşlarımız çocuklarının okula güven içinde gitmesini, sokakta korkmadan yürümesini, şiddet tehdidi altında yaşamamasını istiyor. Bu talep de son derece meşru bir talep. Ağır suçların cezasız kalmaması, cezasızlık duygusunun yaygınlaşması ve suç örgütlerinin çocukları birer araç olarak kullanması kabul edilemez ancak toplumun bu kaygısını ciddiye almak, çözmeye çalışmak başka bir şey, bu kaygıya uzmanların itiraz ettiği şekilde yalnızca ceza miktarlarını artırarak cevap vermek de başka bir şey. Bizim aslında buradaki temel itirazımız, güvenliğin sadece ceza cetvelindeki rakamları büyüterek sağlanacağını düşünülmesi çünkü ceza, evet, işlenmiş bir suçun karşılığı bu anlamda fakat işlenecek bir sonraki suçu tek başına önlemeye yetmemekte. Bir çocuğu daha uzun süre cezaevinde tutmak kolay bir yöntem bu anlamda ama başka çocukların aynı suçla tanışmasının, aynı suçu işlemesinin önlenmesi belki de asıl mücadele edilmesi gereken, asıl zor olan alan.

Sayın Başkan, yasama faaliyetinde -tabii ki burada hafıza önemli- yasama hafızasını silmek aynı hatayı yalnızca yeni madde numaralarıyla tekrar etmek demek oluyor. Biz çocuk adaletini aslında bugün konuşmuyoruz ilk defa. 2005 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nu kabul ettik, cezaları artırdık. Ardından geçen yirmi yılı aşkın sürede ceza kanunlarında, infaz sisteminde, çocuklara ilişkin mevzuatta çok sayıda değişiklikler yapıldı, yeni yaptırımlar getirildi, infaz rejimi defalarca değiştirildi. Şimdi, basit bir soru sormak istiyorum buradan: Eğer cezaları artırmak tek başına çözüm olsaydı 2005 yılında bu sorunu çözmüş olmamız gerekmez miydi? Demek ki mesele yalnızca kanundaki cezanın kaç yıl olduğuyla ilintili değil, suça sürüklenen çocukların ekonomik, toplumsal ve kurumsal koşullarına, güvencesizliğine bakmadan yapılan her düzenleme eksik kalacaktır. Ceza süresine üç yıl eklemek; mahalleye bir sosyal hizmet uzmanı, okula bir psikolojik danışman, çocuğun hayatına güvenli bir gelecek ne yazık ki eklemiyor. Görevimiz de bizim aynı reçeteyi yazmak değil daha önce yazdığımız reçetenin neden sonuç vermediğini irdelememiz gerekiyor aslında burada.

Bu noktada da teklifin geliş biçimi, zamanlaması da başlı başına bir tartışma konusu. Bunlara ilişkin biraz önce de söyledik, bir araştırma komisyonu evet, kuruldu; aylar boyunca çalıştı, pek çok uzmanı dinledik burada, sivil toplum temsilcilerini dinledik. Biraz önce ifade edilen komisyon raporunun sunulmaması burada çok önem arz ediyor. Burada daha sonra şiddet olayları toplumda başka şekilde yaşanınca başka komisyonlar da kuruldu ve tüm bunların içinde çocukların özgürlüğünü, eğitim hakkını, bütün geleceklerini ilgilendiren böyle bir konuyu görüşüyoruz ama ben bir kez daha yine bunu söylemek istiyorum yani bu acele neden bu kadar komisyonlar kurulmuşken? Biz en sonunda yapacağımız şeyi niye en başta eksik bir şekilde yaparak götürme noktasında ısrarcıyız? Ben, mesela bunun da yanıtlanmasını istiyorum yani buradaki acele neden? Bu komisyonların hepsinin bitmesi beklenemez miydi yani bu kadar mı acil bir nokta vardı? Mesele, derdim gerçekten şu: Eksik bir işlem tesis edileceğine daha sonra bu... Hani hukukta usul ekonomisi vardır. Burada da bizim yasama faaliyetini gerçekten sağlıklı yürütebilmemiz için bütün hepsinin değerlendirilmesi lazım ve biraz önceki konuşmamda da bunu net ifade ettim. Yoksa o zaman neden çağırıyoruz uzmanları? Yani şu hissiyat yaratılıyor: "Bu önceden zaten belli ama biz de burada komisyonu kuruyoruz, o bir şekilde arkadan gelir. Burada ivedi ve acele olan şeylerin geçmesi lazım." gibi oysa gerçekten bu çok katmanlı bir sorun. Bakın, yani bugünden yarına... Üzülerek ifade ediyorum "Biz şunu çıkardık, bunu yaptık. Böylece sorun bitti." denilebilecek bir sorun değil. Keşke öyle olsaydı. Yani bunda hemfikiriz, hemfikir olduğumuza inanıyorum buradaki tüm milletvekilleri olarak ve gelen uzmanlar da burada dinlediğimiz bilim insanları da aynı şeyi söylüyor. Tek bir yöntemle buradan netice alma imkânımız yok, bizim bu gerçeklikle yüzleşmemiz gerekiyor. O yüzden, bazen acele yapılan kanun sorunun yeni bir parçası hâline gelebiliyor. Tekrar tekrar, bunu yapboz tahtasına çevirmeden, yeniden bir düzenleme ihtiyacı doğmadan, gerçekten tüm hatlarıyla araştırılmış, tüm hatlarıyla ortaya konulmuş...

Burada olumlu göreceğimiz gelişmeler de var, biz bunu biraz sonra da ifade edeceğiz. Mesela, ateşli silahlarla ilgili gelen... Biz de söyledik, gelen uzmanlar da söyledi "Bunlarla ilgili tedbirler alın." diye ama burada daha sonra revizyona ihtiyaç duyabilecek ve toplumda yaratılan bu sorunu kökten çözmeyecek bir şeyle bunu bitirmek bence yasama faaliyeti açısından hem etkin olmayacak hem de burada verilen emeği de yok etmiş olacak. O yüzden, ben bir daha bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Biraz önce de ifade ettim, bu mücadeleyi haklı yapmak zorundayız ve toplumu ikna etmemiz gerekirken kendimizi de burada hepimizin ikna etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, okul terki, çocuk yoksulluğu; bu komisyonda bunlar da konuşuldu. Aile içi şiddet, bağımlılık, akran zorbalığı, çocukların örgütlü suç yapıları tarafından nasıl kullanıldığı, mahallelerde sosyal hizmet mekanizmalarının bulunmadığı, risk altındaki çocuklara zamanında ulaşılmadığı, kurumlar arasındaki veri ve koordinasyon eksiklikleri, bunların hepsi hem bu komisyonda hem yürüyen komisyonda konuşuldu ama ben önümüze gelen metne bakıyorum, teklife bakıyorum, bunlara dair hiçbir şey yok. E, biz o

zaman o uzmanları niye dinledik? Neden onlara ilişkin, herhangi bir şekilde, bu kanun metni içinde bunlar yok? Biz bunları dinlemedik mi bu süreçlerde? Bunların hepsi tutanaklarda sabit. Meclis kendi çağırdığı uzmanı dinleyip sonra da hiçbir şey duymamış gibi mi yapacak? Bu konular hiç yokmuş gibi mi yapacak? O yüzden, bizler de burada uzman bilgilerini sadece komisyon tutanaklarında yer alması için dinlemiyoruz, onlar da buraya onun için gelmiyor.

Teklifin gerekçesi aslında sorunun nedenlerini önemli ölçüde doğru tespit ediyor. Biraz önce Sayın Adalet Komisyonu Başkanımız girizgâhta gerçekten çok önemli şeyler söyledi ve bunlara, benim söylediğim o eksikliklere vurgu yaptı. Yüzde yüz katılıyorum o konulara ama keşke gelen teklifte de o muhtevayı karşılayacak şeyler olsaydı, biz de bunları tartışabilseydik. O yüzden, bununla çıktığımız zaman sokağa... Bu yasa bunda ısrar ederek, bu şekilde, diğer yönleriyle araştırılmadan, eksik bir şekilde geçtiği vakit gerçekten, yarın bir olay yaşandığında o ailelere de verecek... Yani "Biz bunu yaptık, bitti, bu sorumluluktan kurtulduk." gibi bir duyguyla bu kapıdan çıkamayız. O yüzden, gerekçe sosyal devleti tarif ediyor, buradaki açıklanan gerekçelere uygun ama gelen maddeler ceza devletini kuruyor. Gerekçedeki konulara uygun maddeleri lütfen komisyona getirin.

Teklif, ailelerin ekonomik, sosyal olarak desteklenmesini, okul terkinin önleyecek mekanizmaları, ebeveyn destek programlarını, mahalle temelli sosyal hizmetleri veya erken müdahale modellerini güçlendirmiyor. Bunun yerine çocuğun ve ailesinin cezasını artırıyor. Bir takip sistemi yok. Çocuğun üstün yararı öyle bir yarardır ki yerine göre o aileden bile o çocuğu korumayı gerektirir. Yani sadece salt onu yaparak... Aileye ceza verdiniz zaten ihmal edilmiş bir çocuk varsa ortada ondan sonra bu çocuğu kim takip edecek? Sonrasındaki takip mekanizması nasıl olacak? Sosyal devlet hizmetleri orada nasıl işleyecek? Bunları açıklamadan yapacağımız her şey eksik kalacaktır.

Bir de -biraz önce de konusu geçti- MESEM'de ağır koşullarda çalıştırılan çocuk, okuldan koparılan çocuk, uyuşturucu çetesinin kurye yaptığı çocuk ve mahkeme önüne çıkarılan çocuk birbirinden bağımsız vakalar değildir. Bunların tamamı devletin çocuğa zamanında ulaşamamasının farklı sonuçlarıdır. O yüzden, çocuk olmak yalnızca bazı haklardan yararlanmak değildir. Çocuk olmak devletin özel koruma yükümlülüğü altında bulunmaktadır. Devlet çocukları yetişkin sayarak da bu sorumluluğundan kurtulamaz. O yüzden, buraya tüm yönleriyle araştırılan bir çocuk sistemini kuran bir modelin getirilmesi zarureti vardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Sayın Şahin, geneli üzerinde mi?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi tekraren saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada, ülkemizin geleceği olan çocuklarımızı ve adalet sistemimizin en hassas halkasını doğrudan ilgilendiren son derece kritik bir kanun teklifinin geneli üzerinde söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, son dönemde sokaklarımızda, okullarımızda tanık olduğumuz, çocukların fail ya da mağdur olduğu ağır şiddet olayları hepimizin yüreğini dağlamaktadır. Yaşamını yitiren yavrularımızın, ağır yaralanan evlatlarımızın ailelerinin feryadı, adalet ve güvenlik talepleri hepimizin omuzlarındaki en ağır sorumluluklardan biridir. Bu çılgına kulak vermek, etkili ve süratli bir adli mekanizmayı işletmemek asla kabul edilemez. Ancak devletin sorumluluğu bir tarafın acısını dindirmeye çalışırken diğer taraftan çocuk adalet sisteminin üzerine inşa edildiği evrensel ve bilimsel kolonları yıkmak olmamalıdır. Bizler mağduru haklarını korumakla yükümlü olduğumuz kadar suça sürüklenen çocuğun yaşına ve gelişimine bağlı güvencelerini de aynı hukuk düzeni içerisinde ayakta tutmak zorundayız. Mağduru hakkı ile çocuğun hakkı birbirini yok eden, birbirine rakip iki düşman değer değildir. Önümüzdeki bu teklife baktığımızda, maalesef, çocuk adalet sistemini ileriye taşıyacak rasyonel adımlar yerine toplumsal öfkeyi dindirmeyi amaçlayan aceleci ve cezalandırıcı bir refleks görüyoruz. Devletin görevi, suç işlendiğinde çocuğu daha uzun süre kapatmakla tamamlanamaz. Asıl görev o çocuğa silahtan önce, bıçaktan önce, uyuşturucudan önce, çeteden önce ulaşmaktır değerli milletvekilleri. Önümüzdeki teklif bunu yapıyor mu? Hayır. Teklifin gerekçesi doğru bir teşhis koyuyor; çocukların suça sürüklenmesinde aile koşullarından, okuldan kopuştan, yoksulluktan, şiddetten, bağımlılıktan, dijital ortamdan ve kamu kurumlarının yetersizliğinden söz ediyor. Peki, maddelere geçtiğimizde ne görüyoruz? Sosyal politika kayboluyor, yerine daha ağır ceza geliyor, daha uzun infaz geliyor, kapalı kurum geliyor, tekerrür geliyor, dijital gözetim geliyor, kolluk geliyor. Gerekçede sosyal devlet konuşuyor, maddelerde ceza devleti karşımıza çıkıyor. Bu teklifin arkasında kaç çocuğun etkileneceğini gösteren bir çalışma var mı? Maalesef yok. Biraz önce, kanun teklifi sahibi arkadaşımız, bir diğer milletvekilimizin söylemleri üzerine elinde somut bir veri olmadığını ifade ediyor. İşte, her seferinde ifade ediyoruz, yapalım bu kanunları, mutlaka ihtiyaçtır, elbette çıkarılması gereken hususlar var ama bunların bir etki analizini yapalım. Ne oluyor, ne bitiyor etrafımızda, buna dair devletin elindeki kaynaklar neyi gösteriyor değerli milletvekili arkadaşlarımız? Bunları görmemizde fayda var. Bunları görmeden yaptığımız her düzenleme geride eksik bir çalışma bırakıyor. İşte, bu nedenle mevcut ceza sınırlarının hangi suçlarda yetersiz kaldığını ortaya koyan bir inceleme var mı? Yok. Arkadaşlarımızın büyük bir çoğunluğu kürsüden gelen arkadaşlar. Özellikle uyuşturucuyla mücadelede benim de içinde olduğum, iktidarın bir parçası olduğum dönem içerisinde cezaları oldukça fazla artırdık. Netice alabildik mi? Hayır. Uyuşturucuyla mücadelede sadece cezaları artırmanın sonuç vermediğini; bugün cezaevlerindeki en yüksek oranda hükümlü ve tutuklunun uyuşturucu madde ticareti kullanıcısı, devredeni olduğunu görüyoruz. O yüzden sadece cezaları artırmakla bu meselelerin çözülemeyeceğini gayet iyi bilmemiz sebebiyle; madem işin içerisinde işin öznesi çocuk, bu noktada öncelikli olarak cezadan değil bunun eğitiminden başlamak gerekir. O yüzden kapalı çocuk ceza infaz kurumlarında kaç yeni yere ihtiyaç duyulacağı hesaplandı mı? Hayır. Burada da böyle bir veri yok. Kaç sosyal çalışma görevlisi gerekiyor? Kaç çocuk psikiyatristi gerekiyor? Kaç sağlık personeli gerekiyor? Bunların cevabı yok.

Değerli Başkanım, burada eğitimevlerinden ziyade doğrudan kapalıya çocukları göndereceğimiz bir düzenlemenin altına imza atıyoruz. Kapalı cezaevlerindeki şartlar ortada. Çıkan, hiçbir suç tipiyle alakalı bir tecrübesi olmayan, birikimi olmayan veya suç işlemeye eğilimi olmayanlar bile kapalı cezaevi sisteminde, koğu sisteminde o suçun tam manasıyla faili olup öyle çıkıyor. Bizim maalesef cezaevlerimiz ıslah kurumu olmanın çok çok ötesinde. Keşke ıslah kurumu olabilse de biz burada bu suç işleyenleri eğitebilsek, topluma tekrar kazandırabilirsek ama böyle olmadığını hepimiz biliyoruz. Bunu bile bile bu çocukları doğrudan kapalıda

infaza göndermek hangi aklın ürünü? Bunu elbette ki sormak gerekiyor. Evet, bu soruların çoğunun cevabı yok. "Çocuğun telefonu iki yıl takip edilecek." deniyor. Hangi verinin toplanacağı belli değil ama hapis süreleri belli, ceza oranları belli, kolluğun yetkisi belli. Devletin yapacağı yatırım belirsiz, çocuğun göreceği yaptırım son derece açık. Böyle kanun olmaz arkadaşlar ve bu kadar kısa süre içerisinde çocuklarımızın ve yarınımızın geleceğini temsil edecek olan bu ülkenin yarınlarnı bu kadar oldubittiyile bir kanuna muhatap etmek elbette ki yasama organı temsilcileri olarak bizlere yakışmaz. Devletin yapacağı yatırım belirsiz, çocuğun göreceği yaptırım son derece açık dedik. Üstelik bu kadar geniş bir teklif kırk sekiz saatlik bir takvimle Komisyonun önüne getiriliyor.

Peki, teklif 14 Temmuz günü Meclise sunuldu, Adalet Komisyonu da 16 Temmuz günü bu konuyu konuşuyor. Aynı tarihlerde -biraz önce de ifade ettik usule dair tartışmalarda- aynı zamanda on ikinci yargı paketi de şu anda Genel Kurulda bir uzlaşıyla yürüyor bakalım. Bizler Adalet Komisyonunun üyeleri olarak burada Komisyonla görüşürken on ikinci yargı paketi de orada yasalaşılıyor. Peki, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna tali komisyon olarak havale edildi bu kanun teklifi; oradan herhangi bir cevap geldi mi? Nasıl kırk sekiz saatin içerisinde teklif Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu tarafından incelenip gönderilecek? Sadece tali komisyon olarak oraya mı gönderilmeliydi? Hayır, aynı zamanda Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna da gönderilmeliydi ve burada bu çocuklarla alakalı neler yapılabileceği ve uzmanları dinlemeleri, rapor hazırlamaları beklenmeliydi arkadaşlar. Üzülerek ifade ediyorum ki bunların hiçbirisi gerçekleşmedi.

Burada, Çocukların Suça Sürüklenmesine İlişkin Meclis Araştırması Komisyonunun raporundan söz ediliyor. Hep diyorum, orada Değerli Başkanımız, ilk imza sahibi milletvekilimizin elbette ki çok önemli bir çabası ve gayreti olmuş. Allah razı olsun, o Komisyon çalışmalarını da tamamlamış ama bu tamamlanan Komisyon çalışması ne Adalet Komisyonunun temsilcilerine tebliğ edilmiş ne de diğer milletvekillerine. Çoğumuz bu Komisyonun raporunun neyi ihtiva ettiğinden bihaberiz. Bunu neyle öğreniyoruz? FİSA Çocuk Hakları Merkezi geliyor, bizi ziyaret ediyor, "Yeni yasa teklifiyle neler oluyor? Çocuk adalet sisteminde neyin değişmesi isteniyor? Bu raporu okudunuz mu? Bizler konuk olarak davet edildik, konuştuk, konuşmalarımız olduğu gibi tutanaklara yansıdı ama raporda en ufak bir şekilde çözüm iradesi ortaya koyan bir düzenlemeyle karşılaşmadık." diyorlar. Yine başka kim geliyor, bizi uyarıyorlar? Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği bugün Mecliste ziyaretimize geldiler, bir kısım önerileri var. Onlar da hak veriyorlar, diyorlar ki: "Komisyona davet edildik, görüşlerimiz alındı ama sadece bizim değil bu konuyla alakalı çalışma yapan pek çok vakfın, derneğin görüşü alınmış olmasına rağmen sonuç raporunda hiçbir şey ifade edilmedi." Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı çocuk adalet sisteminde dönüşüm için politika önerileri sunmuş, ben de o kısa süre içerisinde o önerileri tek tek okudum, baktım; alaylı birisi olarak, işin içerisinden gelen birisi olarak çok makul önerilerin olduğunu gördüm ancak bu kanun teklifine yansıyan en ufak bir şey yok. İşte bu yüzden araştırma komisyonu raporu ile tali komisyon raporu aynı işi görmez değerli milletvekillerimiz. Bu noktada Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun en azından bizi aydınlatacak bir raporu buraya tali komisyon olarak sunması gerekirdi. Birinin diğerinin yerine geçemeyeceğini bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Üstelik siz raporun ceza artıran bölümlerini alıyor, sosyal politika bölümünü uzmanlık komisyonun denetimini açmadan ilerliyorsunuz. Burada eksik olan rapor değil raporun hakkını verecek yasama sürecidir. Çocuğun sağlık ve sosyal hizmet boyutunu gerçekten önemseyerseniz tali komisyonu kâğıt üzerinde bırakmaz, görüşünü bu masaya getirirdiniz değerli milletvekilleri. Çocuğu ceza dosyasının konusu yaptığınız anda Adalet Komisyonunu topluyor, korunması, tedavisi ve desteklenmesinin konuşulacağı anda ilgili komisyonun raporunu beklemiyorsunuz. Takvim bile çocuğa hangi pencereden baktığınızı gösteriyor.

Daha vahim bir başka çelişki de var. Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta okullarda yaşanan olayları ve çocukların dijital ortamlarda karşılaştığı riskleri incelemek amacıyla başka bir Meclis araştırması komisyonu kuruldu. Bu Komisyon hâlâ çalışmalarına devam ediyor. Komisyon akademisyenleri dinliyor, kamu kurumlarını dinliyor, uzmanları dinliyor, toplantı yapıyor, saha çalışması yürütüyor; Komisyon henüz devam ediyor. Sayın Başkanım, bu Komisyonu bizim parti grubumuzdan, YENİ YOL Grubundan takip eden Mesut Doğan Beyefendi var, Ankara Milletvekilimiz ve bu Komisyonla Urfa'ya, Maraş'a gittiğinde muazzam derecede etkilendiğini ifade ediyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buraya niye gelmedi?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Hayır, işte, onu söyleyeceğim. Bu kadar jet hızıyla bu Komisyonlarda bunlar konuşulursa "Buraya niye gelmedi?"den ziyade bu Komisyonun raporu beklenmeden bu teklif niye geldi; bizim onu sormamız lazım.

Şimdi, Sayın Başkanımıza soruyorum: Çok kıymetli bir çalışma yapmış, emek vermiş, çok teşekkür ediyoruz ama madem çocuklarla alakalı dinlemeye dair bir düzenleme getiriyoruz, yasal bir çerçeve, o takdirde Meclis araştırması komisyonunun, dijital ortamlarda karşılaşılan riskleri incelemek için kurulan Komisyonun raporunu beklemekten böyle bir teklifi niçin getirme zahmetinde bulundular? Bunu ben de imza sahiplerimizden öğrenmek istiyorum.

Yine, siz raporu beklemekten dijital takip getiriyorsunuz, bıçak taşıma düzenlemesi getiriyorsunuz, kolluk yardımı getiriyorsunuz, çocuklara yeni yaptırımlar getiriyorsunuz. O zaman bu Komisyon niye kuruldu? Uzmanlar niye çağrıldı? Saha ziyaretleri niye yapıldı? Hazırlanacak rapor hangi kurumu etkileyecek? Araştırılacak alanda hükmü baştan kurduysanız araştırma neye yarayacak? Meclis araştırması komisyonları çoğunluğun daha önce verdiği kararları süsleyen tören heyetlerine çevrilemez arkadaşlar. Raporu beklemeyecekseniz komisyon kurmayın, uzmanı dinlemeyecekseniz davet etmeyin, muhalefet şerhlerini okumayacaksanız raporların arkasına iliştip çoğulculuk görüntüsü vermeyin. Meclis kendi kurduğu komisyonun sonucunu beklemiyorsa kendi aklını kendi eliyle devre dışı bırakıyor. Bu yaklaşım on birinci yargı paketi sürecinde de karşımıza çıkmıştı. Teklif sunulmadan önceki taslakta ağırlık 15 ile 18 yaş grubundaydı, düzenleme kasten öldürme suçları üzerinden tartışılıyordu. Eleştiriler yapıldı; bilimsel veri bulunmadığı söylendi, çocukluk statüsünün aşındırıldığı söylendi, toplumsal acının sıcaklığı içinde ceza kanunu yazılmaması gerekliliği söylendi, araya bir Meclis araştırması girdi. Sonuç ne oldu? Eleştirilen hükümler geri çekilmedi, daha ağır bir şekilde geri getirildi. 12 ile 15 yaş arasındaki çocuklar kapsama alındı, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçları eklendi, ceza sınırları bütün suçlar yönünden yükseltildi, çocukluk dönemindeki mahkûmiyetlerin tekkerrüre esas alınmasının önü açıldı, eğitimevinde başlayan infaz, kapalı kurumda başlayacak hâle getirildi, koşullu salıverilme hesabı ağırlaştırıldı. Araştırma yapıldı, itirazlar dinlendi, sonra bunların üstünden geçilip daha sert bir metin getirildi. Değerli milletvekili arkadaşlarım, bunun adı "yasama

özeni" olamaz. Bu, kararı önceden verip sonradan gerekçe aramaktır. Teklifin en ağır bölümlerinden biri çocukluk statüsünü hâkimin takdirine açmış olmanız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hiç öyle bir şey yok.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - 15 ile 18 yaş arasındaki çocuk hakkında hâkim, kastın ağırlığına, saikine ya da suçun işleniş biçimine bakarak çocuklara özgü ceza rejimi uygulayamayabilecek; çocuk yetişkin cezasıyla karşı karşıya kalabilecek. 12-15 yaş arasındaki çocuk da kendi yaş grubundan çıkarılıp daha ağır yaş grubunun rejimine taşınabilecek. Çocukluk böyle bir şey olamaz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Vahşice cinayet işlemişse, sadece istisnai durumlarda.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Bu vahşice cinayeti sadece çocuklarımız işlemiyor, hayatın her evresinde elbette ki bu cinayetler var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Somut olaylar, örnekler vererek de ben size aktarmak isterim; cevap vereceğim.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Değerli Milletvekilim, elbette ki notlarınızı alın, memnuniyetle, biz bunları da dinlemeye hazır olduğumuzu ifade etmek istiyoruz. Ancak şunu özel olarak söylüyorum: Çocuğun işlediği suçu yetişkin ve diğerleri işlemiyor anlamına gelmiyor ama bizim çocuklara özgü bir cezalandırma sistemimiz var, bir ana kolonumuz var. Ceza hukukunun temelini sarsacak bir düzenleme ve değişiklik yapıyorsunuz. Bu değişikliği neye göre yapıyorsunuz, hangi etki analizine göre yapıyorsunuz? Bunları açıklarsanız biz de ziyadesiyle memnun oluruz. İhtiyaç varsa da elbette ki bu maddeye de katkı sağlarız, o konuda hiç tereddüt yok çünkü biz buraya şartlı olarak oturmuyoruz, olumlu yapılan her düzenlemenin arkasındayız ama işin öznesinin çocuk olduğu yerde çocuğun hata içerisinde olabileceğini, çocuğun eğitimden kaynaklı olarak, sosyal çevreden kaynaklı olarak ve toplumda devletin yapması gereken ve önlenmesi gereken önleyici tedbirleri almadığından bahisle bir çocuk suç işliyorsa buna bir yetişkin muamelesi yapmak ceza sistematigi açısından doğru olmaz, çocuğun ruh ve gelişimi açısından da doğru bulunmaz; bunu ifade etmek istiyoruz.

Çocukluk, mahkemenin beğenmediği fiilde kaldıracığı bir indirim değildir. Çocukluk, kamuoyundaki tepki yükselince askıya alınacak bir ayrıcalık da değildir. Çocukluk, gelişimin tamamlanmamış olmasının hukuki karşılığıdır. Gelişimini tamamlamamış olmanın vermiş olduğu bir kısım imtiyazlardan çocuk elbette yararlanmalıdır. Üstelik kasta dayalı kusurunun ağırlığı, amaç, saik ve suçun işleniş biçimi zaten Türk Ceza Kanunu'nun 61'inci maddesi uyarınca ceza belirlenirken değerlendirilen hususlardır. Şimdi, aynı unsurlar önce çocuklara özgü rejimi kaldırmak için kullanılacak, sonra temel ceza yükseltilirken yeniden kullanılacak. Aynı olguyu çocuğun aleyhine 2 defa kullanıyorsunuz. Bunun adı "bireyselleştirme" değil "ağırlaştırmayı çoğaltmak"tır. Biz bu noktada açık bir öneri getiriyoruz değerli milletvekilleri fakat rejimi tersine çeviren, çocukluk statüsünü hâkim kararıyla kaldıran bir sistem kurmayalım. Ağır fiile etkili karşılık verelim fakat çocuğun yaşını her suçta mahkeme kararıyla büyütmeyelim.

Teklifin bir başka ağır sonucu tekerrür düzenlemesidir. Mevcut kanun 18 yaşından önce işlenen suçları tekerrüre esas almıyor, teklif bu sınırı 15'e indiriyor. 15 yaşında işlenen bir suçtan verilen mahkûmiyet, çocuğun karşısında mükerrirlere özgü infaz rejimi olarak çıkabilecek. Şimdi soruyorum: İnfaz ağırlaştıracak, infazdan sonra yeni denetim sonuçları doğacak, üstelik ilk cezanın infaz edilmiş olması dahi aranmıyor. Peki, bu süreç içerisinde çocuk ilk suçu işlediğinde çocuğa eğitim verilmiş mi, rehabilitasyon uygulanmış mı, aileyle çalışma yapılmış mı, okul çocuğu geri kazanmış mı, bağımlılık tedavisi sağlanmış mı, ilk müdahale sonuç vermiş mi; bunların hiçbirine bakılmıyor bu teklifte. Bir çocuk 2'nci kez adli sisteme geliyorsa devletin ilk sorusu "Ceza niye azdı ya da çocuk işlediği suçu biliyor muydu?" olamaz değerli milletvekilleri. İlk soru şu olmalı: Bu çocuk ilk geldiğinde biz ne yaptık, sosyal hizmet neredeydi, okul neredeydi, aile desteği neredeydi, çocuk ruh sağlığı hizmeti neredeydi, çocuğu kullanan çete neden hâlâ sokaktaydı? Devlet, kendi başarısızlığını incelemekten çocuğun dosyasına mükerrir damgası vuramaz arkadaşlar. Öncelikle bu konuların altlığını iyi oluşturmak, buralardaki eksikliklerini devlet giderdikten sonra çocuklara bu sorumluluğu yüklemenin doğru olacağı kanaatindeyiz.

Teklifin infaz yaklaşımını da aynı çizginin devamı olarak görüyoruz. Çocuk eğitimevi bugün eğitim, meslek edinme ve toplumla yeniden bağ kurma amacıyla kurulmuş temel bir kurum. "Hakkıyla işletiliyor mu?" diyeceksiniz, kesinlikle hakkıyla işletilmiyor çocuk eğitimevi. Eğer siz hakkıyla işletildiğini düşünüyorsanız zaten buradaki teklifinizle bunu tamamen terse çeviriyorsunuz anlamına gelir çünkü biz, çocuklar çocuk eğitimevinde başlasın infaza diyoruz, siz doğrudan kapalıya gönderiyorsunuz, o zaman hem teklifinizle hem söyleminizle bir tezat oluşuyor; bunu da yeniden bir değerlendirmenizde fayda olduğu kanaatindeyim. Teklif bunu tersine çeviriyor dedik çünkü çocuk önce kapalı kuruma gidecek, sonra iyi davranırsa, idare uygun görürse eğitimevine geçebilecek. Eğitim hak olmaktan çıkıyor, ödüle dönüşüyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kapalıda da eğitim devam ediyor bu arada, sınıflar var.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Travma yaşayan çocuk kapalı kurum kurallarına uymazsa ne olacak? Ruhsal sorun yaşayan çocuk tepki gösterirse ne olacak? Gelişimsel güçlüğü bulunan çocuk kurum düzenine ayak uyduramazsa ne olacak? "Olumsuz davranış gösterdi." denilecek ve kapalı kurumda tutulmaya devam edilecek. En fazla desteğe ihtiyaç duyan çocuk eğitime en geç ulaşan çocuk olacak. Bir çocuğa önce duvarlara uyum sağlamayı öğretip sonra da hayata dönmelerini bekleyemezsiniz değerli milletvekili arkadaşlarım. Yönlendirme tedbirleri teklifin koruma söyleminin arkasındaki zorlama anlayışını daha açık gösteriyor. Ceza sorumluluğu bulunmayan çocuğa üç yüz saate kadar görev verilebilecek, park temizliği yaptırılabilir, kütüphanede çalıştırılabilir, belirlenen kitapları okuması emredilecek, dijital cihazı iki yıl izlenebilecek; alt yaş sınırı yok. Bu önerilerin hepsi güzel ama bunu hangi yaş grubu yapacak? Buna dair somut bir öneriniz yok. Altta hangi yaş grubuyla bu arkadaşlar park temizliği yapacak, kütüphanede çalıştırılacak? Bunda bir netlik söz konusu değil, 8 yaşında çocuk da hükmün içinde. Hukuk düzeni çocuğun işlediği fiilin anlamını kavrayamadığını kabul ediyor, sonra önüne üç yüz saatlik yükümlülük koyuyor. "Buna ceza demiyoruz, yönlendirme diyoruz." Adını değiştirmek niteliğini değiştirmez Sayın Milletvekilim, ister buna "ceza" deyin ister "yönlendirme" deyin, bunun sonunda oluşacak şeyin toplumsal karşılığı cezadır, bu böyle algılanır, siz farklı algılıyor olabilirsiniz. Teklifin siyasi çelişkisi burada açığa çıkıyor. Çocuğun fiiline karşı sıfır tolerans ilan ediyorsunuz; çocuğu aylarca okuldan uzak bırakan sisteme toleransınız var, sosyal inceleme raporunu zamanında hazırlamayan kuruma toleransınız yok; çocuk psikiyatrisi bulunmayan hastaneye toleransınız var, çocuğun eline silah veren yetişkine toleransınız var, çocuğu kurye, gözcü ve tetikçi olarak kullanan çetelere karşı

aynı yasama iştahınız yok maalesef. Tahliye edilen çocuğu aynı mahalleye, aynı şeteye ve aynı yoksulluğa geri bırakan kamu dñzenine toleransınız var. Devlet, kendi gecikmesine anlayış gösterip çocuğun hatasında en ağır karşılığı arayamaz kıymetli milletvekilleri. Bir cezasızlık istemiyoruz biz, lñtfen yanlış anlamayın ve şu an itibarıyla tekliflerimizi, önerilerimizi de bu minvalde değerlendirin, kesinlikle kim suç işliyorsa mutlaka cezasını görmeli. Bu nedenle ağır şiddet fiillerine etkili, sñratlı ve orantılı karşılık verilmesini istiyoruz, mağdur ailelerinin yargılama boyunca tek başına bırakılmamasını istiyoruz, travma desteği istiyoruz, hukuki yardım istiyoruz, tehdit altındaki ailelerin korunmasını istiyoruz, silahlı ve bıçağlı çocuğa ulaştıran zincirin ortaya çıkarılmasını istiyoruz, çocuğu kullanan şetenin dağıtılmasını istiyoruz, okul sosyal hizmeti istiyoruz, zorunlu vaka yñnetimi istiyoruz, çocuk ruh sağlığı merkezleri istiyoruz, nitelikli sosyal inceleme istiyoruz, tahliye sonrası takip istiyoruz; bunların bñtçesini, personelini, sñresini ve sorumlusunu da bu kanunda görmek istiyoruz. Suya mektup yazmanın bir anlamı yok. Bunları neyle yapacaksınız, hangi bñtçeyle yapacaksınız, hangi devlet kurumuyla yapacaksınız, hangi sivil toplumla iş birliği yaparak bunları gerçekteştireceksiniz; bunları, bu kanun teklifinin içerisinde görmeyi arzu ediyoruz. Çocuğu suçtan sonra daha uzun sñre kapatmak kolay, güç olan o çocuğa çeteden ònce ulaşmaktır, güç olan okuldan kopmadan tutmaktır, güç olan aileyi desteklemek, güç olan mağdur aileye adalet ve güven vermek.

Evet, değerli milletvekilleri, Meclisin görevi kolay olanı iki gñnde geçirmek değil, güç olanı kalıcı devlet politikası hñline getirmektir. Bu teklifin adı "çocuk koruma" ağırlığı; ceza, kapatma, gözetim ve kolluk. Biz bu anlayışı kabul etmiyoruz ve kırk sekiz saate varan bu kanun teklifinin Meclise sunulduğu andan itibaren tespit ettiğimiz eksiklikler bunlar, keşke biraz daha vaktimiz olsa daha kapsamlı çalışıp size farklı önerilerde bulunabilseydik ama bizim eksikliğimizi ben inanıyorum ki kanunun maddelerine geçtiğinde etrafta bulunan sivil toplumdaki arkadaşlarımız tamamlayacaktır çñnkñ onların feryadına, onların sesine de kulak vermek yasama organının temsilcileri olarak bize dñřen bir vazifedir; bunu da özellikle ifade etmek istiyorum. Bir kez daha -kabul etmediğimiz bu teklifi- çocuğu cezadan ònce koruyan, mağduru dosya kapanana kadar değil hayatı yeniden kurulana kadar destekleyen, şeteye çocuktan daha sert davranan ve devletin sorumluluğunu görññr kılan bir sistem istiyoruz diyorum. Beni sabırla dinlediğiniz için hepimize ayrı ayrı teřekkñr ediyorum. Bunları da bir öneri olarak kabul etmenizi ve önerilerimizde uygun görmediğiniz hususlarda da bizim eksik olduğumuz alanlar varsa bizi de kanun teklif sahiplerinin aydınlatmasını diliyorum.

Sayın Başkanım, çok teřekkñrler.

Hepinize hayırlı akşamlar.

BAşKAN CñNEYT YñKSEL - Çok teřekkñr ediyorum Sayın şahin.

şimdi, tabii, bir çok soru sordunuz, bende de sorular var, maddelere geçtiğimizde, maddelerde daha detaylı tartışabiliriz. Sizin belirtmiş olduğunuz özellikle bu, biliyorsunuz, tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir. Sağlık Komisyonu teklifi bu sñresi içerisinde görñşemeyeceęini tarafımıza bildirmiştir dolayısıyla bu teklif bugün burada görñşñlmekte.

şimdi, Sayın Uçar'ın kısa bir söz talebi var, onu karşılayacağım.

ZñLKñF UÇAR (Van) - Geneli üzerine zaten arkadaşlar konuştuğu için biz hakkaniyetli yaklaşıyoruz, maddelerde konuşacağım. Sadece bir şey soracağım.

BAşKAN CñNEYT YñKSEL - Tamam, buyurun.

ZñLKñF UÇAR (Van) - Sivil toplum örgñtñlerinin ya da Barolar Birliğinin ya da burada bulunan arkadaşların geneli üzerine dñřñncelerine başvuracak mısınız?

BAşKAN CñNEYT YñKSEL - Yo, maddelere geçelim, maddelerde çñnkñ hemen hemen aynı sorular olacak.

ZñLKñF UÇAR (Van) - Her maddede ayrı konuşmak... Geneli üzerinde...

BAşKAN CñNEYT YñKSEL - Maddelere geçtiğimizde daha detaylı konuşabiliriz. Yani bende de şimdi bazı notlar var, maddelerine geçelim çñnkñ şöyle bir şey de yapacağım, oylamadan sonra bir on dakika ara verip bir yemek molası, yemek dağıtımı olacak, ondan sonra maddelere geçeceğiz.

İDRİS şAHİN (Ankara) - Oylamaya da geçeceğiz değil mi, onu da yñnetiyorsunuz Başkanım? On buçuk diye mesaj atmışlar.

BAşKAN CñNEYT YñKSEL - 22.30, oradan haber bekliyoruz, o zaman ara vereceğim zaten. Oylama olduğunda Genel Kurula gitmek için ara vereceğim, orada herhñlde bir yarım saat ara veririz.

Dolayısıyla sayın milletvekilleri, teklifin tñmñ üzerindeki görñřmeler tamamlanmıştır. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

şimdi dokuz buçuğa kadar ara verelim.

Kapanma Saati: 21.20

ÜÇñNCñ OTURUM

Açılma Saati: 21.53

BAşKAN: Cñneyt YñKSEL (İSTANBUL)

BAşKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (SAMSUN)

SÖZCñ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

---- 0 ----

BAşKAN CñNEYT YñKSEL - Sayın milletvekilleri, toplantımıza maddeler üzerindeki görñřmelerle devam ediyoruz.

1'inci maddeyi okutuyorum:

ÇOCUK KORUMA KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEğİşİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanuna 13 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"MADDE 13/A- Ateşli silahın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı şekilde muhafaza edilmesi suretiyle çocuk tarafından ele geçirilmesine neden olan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Madde üzerinde söz almak isteyen var mıydı? Şöyle, önergeleri okuttuktan sonra mı yoksa okutalım, ondan sonra mı?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Okutabiliriz, okuttuktan sonra konuşabiliriz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam.

Madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Zülküf Uçar
Van

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, Sayın Uçar, bu önergeyle ilgili siz mi konuşacaksınız?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Ben, bir kez daha, bütün hazırunu, bütün Komisyon üyelerini, Komisyon üyesi olmayan ama toplantımıza katılan milletvekili arkadaşlarımızı, sivil toplumdan katılan değerli arkadaşları, Barolar Birliğini, yine barolardan gelen temsilciler varsa kurumlardan varsa bütün arkadaşları selamlıyorum, hoş geldiniz diyorum.

Geneli üzerinde söz kurmadım. Normalde, biliyorsunuz, geneli üzerinde bugüne kadar bütün yargı paketlerinde söz kurmuştuk ama arkadaşlarımız oldukça doyurucu ve hakikaten neden bu paket geri çekilmeli, uzun uzun anlattı. O yüzden tekrardan geneli üzerine söz kurmaya ihtiyaç duymadık ama 1'inci madde üzerinde söz kurarken biraz bazı şeyleri hatırlatmak gerekiyor. Bir kere, en başta şunu da söylemek gerekiyor: İktidarı yani iktidar vekillerini hatta bu kanun teklifinde imzası olan milletvekillerini ben hakikaten cesaretleri için tebrik ediyorum çünkü "Bugüne kadar biz toplumun yönetimi noktasında hiçbir şey yapamadık, biz toplumu yönetemiyoruz, biz ülkeyi yönetemiyoruz, biz beceriksiziz, biz hakikaten yirmi yıldan fazla bir süreçtir demokratik toplumu inşa edemedik, çocukların şiddete bulaşmasının, şiddete eğilmesinin önüne geçme yönündeki politikaları geliştiremedik, onarıcı çocuk adalet sistemini hayata geçiremedik, o yüzden biz de çocukları cezalandırma yoluna gitmeyi tercih ettik."in itirafı olmuş. Bu yüzden, ben gerçekten de bu kanun teklifine imza atan ve bizleri apar topar buraya getiren iktidar milletvekillerini cesaretleri için tebrik ediyorum ama yani bunu sormaları lazım. Bir de hani bir kişi bile yok muydu, gerçekten bu Komisyonun, iktidarın içerisinde tek bir kişi bile? "Ya, biz ne yapıyoruz, bu yasayı toplumun önünü nasıl getiririz? Bu kadar, yirmi yıldır yöneten biziz, yirmi yıldan fazla yöneten biziz, bu kadar şeyin içerisinde gelip çocukların şiddete yönelmesinin önüne geçecek politikaları üretemediğimiz itirafını nasıl gerçekleştireceğiz?" diye hakikaten hiç mi kimse söylemedi? Bunu çok merak ediyorum yani bu sorunun cevabını arıyorum. Ama öyle ki burada gördüğümüz, sabahdan beri burada az çok hissettiğimiz, aldığımız yine irade kırılması ya da iradenin yok sayılması; tamamen bir dayatmayla bu Komisyonun toplatıldığını çok net bir şekilde gördük. Bu yönüyle de kınıyorum, bu yasanın getirilmiş olması bir çözüm değil, bu yasa bir sonuca götürmeyecek. Çocukların cezalandırılmasından ziyade yapılması gereken, acaba çocukları şiddete yönlendiren sebepleri ortadan kaldıracak politikaları gerçekleştirebilir miydik, bunun üzerinde durmak gerekirdi; demek ki yapılamıyor, bu başırlanmıyor.

Bakın, işte, maalesef her şeye bir karşı olma hâinden söz ediyoruz. İşte bunu da yine bugün burada konuşurken arkadaşlarımız ya da değerli milletvekilleri söz alırken bir milletvekilimizin bir müdahalesi olmuştu, tefecilikten bahsetmişti Halil Bey. Tefecilik yapan birinin çocuğuna yönelik olarak bir değerlendirmede bulunmuştu ama o tefeciliğin ortaya çıkış nedenini ortadan kaldıracak, o psikolojiyi, o sosyal durumu, o siyasal durumu, o politik durumu ortadan kaldıracak tek bir cümle kullanmadı; sadece cezayı artıralım gibi cezalandırmayı ortaya koyan bir yaklaşımla maalesef yaklaştı, zihinsel bir sorun vardı. Yani gerçekten de biz devletin ciddi manada bir dönüşüm ihtiyacından bahsederken biraz az çok bundan bahsediyoruz. Bu noktada da ben dikkate alınır diye düşünüyorum.

Yine, teklif sahiplerinden Sayın Başkanın bir değerlendirmesi olmuştu, vahşice cinayet işleyen çocuklara yönelik yani "Vahşice cinayet işleyen bir çocuğa yönelik bir yaptırımda bulunmayalım mı?" gibi bir değerlendirmesi vardı. Başkanım, açmak isterseniz açın, ben onun üzerinden ifade edeyim.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bir cümleyle açabilir miyim? Bir somut örnek vereyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye, mikrofonunuzu açayım.

Buyurun.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Mesela Edirne'de Gülten Coni diye bir evladımız öldürüldü, bilginiz var mı bu konuyla ilgili?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Bilgimiz var tabii.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Evet, onun erkek arkadaşı -aslında bir iki yaş büyük yani 15-16 falan gibi hatırlıyorum- bu kızı okulun bahçesinde, kimsenin bulamayacağı bir yerde, okul tatilken çok gaddarca yani defalarca bıçak darbesiyle parça parça edip öldürüyor ve ölmesini başında sigara içerek bekliyor. Bu bana göre vahşice, çok korkunç bir cinayet; siz nasıl buluyorsunuz?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yani şey dememizi bekliyorsanız herhâlde amacınız başka. Biz vahşice bir cinayet değildir demiyoruz. Biz şunu söylüyoruz...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, vahşice cinayet olunca da şöyle bir şey çıkıyor: Bu, canavarca hisle işlenmiş bir cinayet. Bu suçlar Amerikanlaştı, dünyada da Türkiye'de de yayılan bir fenomen var. Ne oluyor biliyor musunuz? Mevzuat bazen tıkanabiliyor. Mesela, sanki bütün çocuklar eğitimevine götürülmeyecek gibi bir dezenformasyon ve algı oluşturuluyor burada. Oysaki bu çocuk, hükmü kesinleştiği an eğitimevine gidecek. Eğitimevi ne biliyor musunuz? Kapıda polis olmayan, gayet dışarıya çıkıp gelebileceği bir yer. Kapalı tutukevinde de aslında eğitim devam ediyor ama eğitimevi çok daha açık bir yer. Bir anne, bir babanın çocuğunun katilinin hükmü kesinleşir kesinleşmez eğitimevine gitmesi, orada da âdeta tatilde gibi, lunaparkta gibi -kendi ifadeleri- yaşaması, sonra da 18 yaşına gelince dışarıya çıkması buradaki hazırunun vicdanını sıplatmıyorsa ben buna şaşıyorum. Bununla ilgili toplumdan gelen bir talebi değerlendirerek biz bunu hazırladık, bu kanunu. Akut bir duruma karşı bazı akut tedbirler, acil tedbirler öngörüldü ama gerek basına yansıyan açıklamalar gerek basın toplantılarında yapılan açıklamalar... Ya kanunun içeriği gerçekten anlaşılmamış ya okunmamış demek zorunda kalıyorum.

Bir şey daha söyleyeceğim. Biraz evvel bir buçuk sene önce olan bir hadiseye atıfta bulunarak sanki bir kişi için bir kanun çıkarılıyormuş algısı da oluşturulmaya çalışıldı. O çocuğun ismi biliniyor, çok nurlu, güzel bir çocuk, belki de o yüzden böyle bir sembol çocuk oldu ama onunla aynı günde 15 yaşında başka bir çocuk -Ahmet Minguzzi'den bahsediyorum- Gaziantep'te ikizinin kolları arasında hiçbir husumetinin olmadığı başka bir çete tarafından -çocuk, evinin sitesinde yürüyüş yapıyor, şişmanca bir çocuk, spor yapıyor- hiçbir sebep yokken kalbinden defalarca bıçaklanarak ve ikizinin kollarında can verdi. Bu bana göre vahşice, gaddarca işlenmiş bir cinayettir ve bu cürmü işleyene ben aman da çocuk falan diyemiyorum. Anlatabiliyor muyum?

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Burada hâkime bir takdir yetkisi verelim diyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Takdir yetkisi bırakıyoruz. Ve şöyle de bir şey var...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Çocuk deme kriterinizi kabul etmek zorunda değiliz ama.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Değilsiniz Sibel Hanım, gerçekten değilsiniz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani burada çok kişisel şey yapıyorsunuz. Çocuk olmanın kriteri var uluslararası hukukta ve bizim çocuk kanununda.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sibel Hanım, değilsiniz, ben vekilime cevap veriyorum müsaade ederseniz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hayır, baştan beri aynı...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şöyle bir şey: Münferit bir olaydan çıkarılmış bir şey değildir ki münferit bir olay da bir kanuna sebebiyet verebilir. İngiltere'de niçin 10 yaşından başlıyor cezai ehliyet? İngiltere'de bu cezaların 10 yaşına düşmesinin sebebini biliyor musunuz? 10 yaşında iki çocuk, 2,5 yaşında bir çocuğu elinden tutarak alışveriş merkezinde annesinin yanından alıp götürüyor. 10 yaşında bir çocuk, kimse bunu tahayyül edemez, gerçekten inanılmaz bir şey ve çocuğu alıyorlar, korkunç bir şekilde tecavüz ediyorlar, öldürüyorlar ve bu yüzden o kanun 10 yaşına iniyor, bir münferit olaydan. Bizde münferit olmayan, ne yazık ki bu suçların Amerikanlaşması dediğim hadiseden dolayı, dijital dehlizlerin, dijital risklerin de bir şekilde sebebiyet verdiği hadiseler yaşanıyor. Ben bunlara gözümü kapatamıyorum, pembe gözlüklerle bakamıyorum ve şu tabirden de hiç hoşlanmadım; biraz evvel vekilimiz şöyle bir şey söyledi, dedi ki: "Siz çocuklarına bakmayan, ilgilenmeyen, sonra çocukları hırgür çıkarınca da ahıra kilitleyen bir babasınız bizim gözümüzde." Bu kabîl laflar etti. Ben de şöyle diyorum: Bazen siz de şöyle yapıyorsunuz: Çocuğunu azami bir şekilde şımartan, komşunun çocuğuna diyelim ki tacizde bulunuyor, diyelim ki sokaktaki kedinin kuyruğunu kesiyor, diyelim ki başkasına küfrediyor, bir şeyler yapıyor, yapıyor, yapıyor, "Çocuktur, hiçbir cezayı hak etmiyor." demek asıl o çocuğa zulümdür çünkü yaptığının yanlış olduğunu bilmesi ve bir yaptırımının olması çok kıymetli bir şey. Biraz evvel mesela dendi ki: "Cezai ehliyeti olmayan çocuklara bu yönlendirme tedbirleri nasıl uygulanacak?" Siz Türkiye'de, Ankara'da da 10 yaşında bir çocuğun cinayetten dolayı bir cinayetin faili olduğunu biliyor musunuz? Buna bir yönlendirme tedbiri ben uygulamak zorundayım çünkü cezai ehliyeti yok ama onu bir şekilde, yaptırımı olan bir rehabilitasyon mekanizmasının içine sokmak zorundayım ya da böyle, çocuk pornosuna, pornografik sitelere giren ya da bu da İngiltere'den adapte ettiğimiz bu dijital yönlendirme tedbirleri mesela... Mesela onlarda da Telegram gibi mecralarda çocukları âdeta topluyorlar. Mesela, bu tespit edilirse bir sonraki aşamada onun girmemesini sağlamak çok yerinde bir tedbir değil mi? Maraş'taki çocuk Discord'a giriyormuş mesela. Onun telefonuna, tabletine böyle bir tedbir koymak gerçekten yani bunu "Vay efendim, ne yapıyorsunuz, kişisel verilere mi..." Ya, arkadaşlar, pembe gözlüklerimizi bir çıkaralım, bir sahayı görelim, bu milletin acısına da bir kulak verelim, feryatları dinleyelim. Çocuğun üstün yararı dediğimiz zaman da lütfen mezardaki çocuğun üstün yararını da hatırlayalım. Kimse burada çocukları hapse tıkmak istemiyor. Ben kesinlikle...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Bitirdiniz mi Sayın Başkan?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bitmedi. Sabahtan beri siz...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Ama söz benimdi, ben size bir şey sordum, siz söz kırıyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tamam, siz "Vahşice cinayet ne?" dediniz, ben de size tarif ettim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Bunu açtınız, tamam, müsaadenizle...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Size göre bu vahşice cinayet değilse ben bu konuda bir şey diyemiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, teşekkür ediyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan, yalnız, hatibin ifade ettiği şeyler bana söz hakkı doğurdu.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, doğurmadı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, söz hakkı vereceğim size, Sayın Uçar bitirsin sözünü.

Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Şimdi, Sayın Başkan, ben girdim, kısa bir değerlendirme yaptım, uzatmadım, bir şey sordum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ben de cevap verdim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sorum üzerine Sayın Başkan uzun uzun konuştu ama konuştuklarının içerisinde iktidar olmasına rağmen, bu iktidarın bir mensubu olmasına rağmen bu ülkeyi yirmi yıldan fazladır bir süre yönetiyor olmalarına rağmen önleyici anlamda tek bir cümle kullanmadı. "Biz o çocuğun şiddete bulaşmasını önleyici bugüne kadar şunu yaptık, bunu yaptık." diye tek bir cümle kullanmadı. Sadece canice, vahşice, o cinayeti işleyen, o katliamı gerçekleştiren çocuğun sadece o cinayeti ya da o katliamı gerçekleştirilmesiyle o fiilin cezalandırılması gerektiğini anlattı ama en ufak bir sorumluluk hissetmedi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bir kere cezasızlık algısını...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkanım, müsaade edin. Müsaade edin, ben bitireyim. Bakın, ben sabırla da dinledim, iktidar olmanıza rağmen tek bir cümle kullanmadınız buna dair. Tek bir cümle, o çocuğu suça iten sebeplere yönelik şunu yaptık, iktidarız, önüne geçmeye çalıştık...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Siz bana vahşi cinayetin tanımını sordunuz, onu söyledim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tanımı sormadım, neyi kastettiğinizi sordum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Neyi kastettim, tanımını, ben de onu söyledim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tamam, işte, ben de devam ediyorum.

Şimdi, dolayısıyla burada gerçek olan, hakikat olan tam da budur. Burada bir yönetememe sorunu vardır. Burada çocuğun şiddete yönelmesine sebep olacak nedenleri ortadan kaldırmayan, yirmi yıldan fazla bir süredir bu iktidarı yöneten bir gerçeklik vardır. Buna karşı bir politika geliştirmeden, o çocuğun şiddete bulaşmasının önüne geçecek gerçek politikaları üretmeden o çocuğu cezalandırayım mantığıyla, o çocuğa daha fazla ceza vereyim mantığıyla, hatta yaşını küçülterek 12 yaşındaki çocuğa da ceza vereyim mantığıyla yaklaşmak doğru bir yaklaşım değildir. İşte o yüzden en başta söyledim, sizi cesaretinizden dolayı gerçekten tebrik ediyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ben de sizi tebrik ediyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Burada yönetememenizin, beceriksizliğin itirafını bu kanun teklifini getirerek yaptınız.

Şimdi, ikinci bir mesele, bu vahşice cinayet meselesine ilişkin olarak bir öneride bulunacağım. Umarım önerim dikkate alınır. Suç psikolojisi ve kriminolojisi üzerine yakın zamanda bir TV dizisi vardı, bunu buradaki bütün arkadaşların, özellikle teklif sahibi arkadaşların izlemesini önemle rica ediyorum, "Mindhunter" diye bir diziydi, o çocuklara yönelik de olan bir araştırma dizisi ya da kriminal suç psikolojisi üzerine yapılmış bir dizi değildi, yetişkinler üzerineydi. Sanırım Amerika'da ya da tam olarak yerini bilmiyorum ama vahşice cinayetlere katılan ya da seri katiller olan kişiler için kurulan bir birimde onların o suç işleme psikolojilerini araştırma üzerinde yürütülen bir diziydi. Eminim, burada muhakkak izleyen arkadaşlar vardır.

Şimdi, dünya yetişkinlerde bile seri katillerin, vahşice cinayet işleyenlerin psikolojisi üzerine ve bunun önüne acaba sosyal, siyasal, ekonomik olarak nasıl geçebiliriz diye araştırma yapıyorken biz burada çocukları nasıl daha fazla cezalandırıyoruz şeklinde bir kanun teklifiyle geliyorsak o zaman ciddi manada bir sorun vardır, hakikaten ciddi bir sorun vardır. Burada gerçekten de düpedüz çocuğa karşıtlık yasası olarak getirdiğiniz bir yasa maalesef önümüzde.

Açıkça söylüyoruz, bakın, arkadaşlar, çocuğun doğası, iktidar, hâkimiyet veya yaptırım olgularına yabancı bir olgudur; bunu açık bir şekilde söylemek, kabul etmek lazım. Yaptırımla çocukları geçici olarak denetim altına alabilirsiniz ancak onları yaptırımla topluma kazandırma ihtimali yoktur; bunu kabul etmek lazım. Bu, yaptırım, uygulama, ceza artırma gibi yöntemlerden bir an önce vazgeçmeliyiz ve çocuğun ihtiyaç duyduğu toplumsal şartları yaratmanız gerekmektedir. İşte bu toplumsal yapılanmaya biz "ahlaki ve politik toplum" diyoruz. Esas olan, yapmanız gereken, ahlaki ve politik toplumun inşasına iktidar olarak, yöneticiler olarak öncülük etmektir, bunu sağlayabilmektir. Bunu sağlayamadığınız sürece de siz her seferinde karşımıza yeni bir kanun teklifi getireceksiniz. Demin vekilim söylemişti, biz sürekli, sürekli, sürekli -atıyorum- madenle ilgili "Madenleri nasıl daha fazla talan ederiz?"in yasasını getiriyoruz, hayvanlarla ilgili başka bir yasa getiriyoruz. Sürekli yok eden, hakları ortadan kaldıran ama hiçbir şekilde çözüm üretmeyen, hiçbir şekilde önleyici bir yaklaşımla meselelere yaklaşmıyoruz. İşte bu yüzden biz o çocukların üzerindeki devlet baskısını ortadan kaldırın diyoruz, çocuklar üzerindeki sopayı geri çekin diyoruz. Esas olan, koruyucu, onarıcı, çocuk adalet sistemini sağlayacak bir yaklaşımla yaklaşın diyoruz. Sabah usule ilişkin tartışma yapılırken söylemiştim, yine söylüyorum, bir de şunun da araştırılması lazım: Ben demin, bu Araştırma Komisyonunda olan Beritan Vekilimize sordum, dedim ki: Ya, o Komisyon çalışmalarını yürütürken, valiliklere yazı yazılıp silah ruhsatları verilirken siyaseten hangi partiye üye olduğuna dair bir araştırma, bir tespit yapılması istendi mi, istenmedi mi? Bakın, çok net söylüyorum; bunun üzerine de her türlü bahse girebiliriz; son on yıl içerisinde valiliklerin hangi kesimlere silah dağıttığını, nasıl kolay silahlar verdiğini araştırdığınız zaman, sorduğunuz zaman çok rahat görebilirsiniz. İşte eğer gerçekten niyetiniz önleyici bir amaç olsaydı bir kere bunu da araştırırdınız. O valiler o silah ruhsatlarını o kadar rahat nasıl verebiliyor, kimlere verdiğini öğrenmiş olsaydınız emin olun bugün bu kanun teklifini tartışmıyor olurduk.

Şimdi, getirilen 1'inci maddeye bakıyoruz, 1'inci maddede de bir belirsizlik var, içerik itibarıyla da belirsiz. "Dikkat ve özen hükmüne aykırı olmak." yani hakikaten bunun sınırını ne, bunun sınırı ne? Şimdi, bir çocuk anne-babasının -demin anlattığım şekilde- valilikten çok rahat bir şekilde aldığı ruhsatı saklandığı bir yerden buldu, eline aldı. Şimdi, burada "eline aldı" diye bu hemen suç mu olacak? Yani bu madde yazılırken hakikaten ben çok anlayamadım, bunu biraz daha açabilir misiniz Sayın Genel Müdürüm? Gerçekten de ben ya yanlış yazılmış dedim ya da gerçekten burada o çocuk herhangi bir fiilde bulunmasa bile, anne-baba dikkatli davranırsa bile o silahı eline geçirmesini cezalandıran bir yaklaşım mı olacak?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Cezalandırılmamalı mı sizce? Yani çocuk eline silahı geçiriyorsa anneye, babaya bir yükümlülük getirmemeli mi?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Silahın çocuğa ulaşabileceği mekanizmayı sorgulayın.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Çocuğa ulaşmasını engelleyici bir şeyi neden düşünmüyorsunuz?

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Ya, kanunen silah almaya hakkı olan bir adam silahını çocuğunun erişebileceği, yetişebileceği bir yere koymasın istiyoruz; bu kadar basit.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kaç tane mesela? Maraş'taki failin babasının kaç tane silahı vardı?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tamam, koydu, buldu; ne yapacaksınız, nasıl yapacaksınız, nasıl çözeceksiniz?

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Koymayacak işte, o sorumluluğunu yerine getirecek, koymayacak.
NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Önce siz kaç tane silah vereceğinize karar verin devlet olarak.
MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, şimdi başka bir şeyi konuşuyoruz.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Kanunen silah almaya hakkı olan birisinden bahsediyoruz, silah kullanmaya hakkı olan birisinden.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Çocuk silahla suç işlemesin diye...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Çocuğun silaha erişmesi yasak, o silaha erişmemesini sağlıyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz buna karşı değiliz, cezalandırılmalı.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Karşı değilseniz oldu, tamam.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Siz o çocuğun o silaha ulaşmasını engelleyici, bununla ilgili...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika arkadaşlar...

Sayın Uçar, bir dakika...

Şimdi, burada 1'inci maddeyle ilgili Sayın Uçar'ın bir sorusu var, dikkat ve özen yükümlülüğünün ayırt edilmesiyle ilgili.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, soyut kavram.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye.

Sayın Genel Müdürüm, bir açıklama alalım.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın Başkanım, heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Burada 13/A maddesiyle taksir sorumluluğu öngörülmüştür. Malumunuz, Ceza Kanunu'muzun ve diğer kanunların birçok düzenlemesinde suç olarak düzenlenmiş hükümler vardır hem Ceza Kanunu'nda hem de özel kanunlarda. Örneğin, yolda giderken trafik kazasının yapılması, öngörülmeyecek şekilde bir hayvan önünüze çıktığında ve hızlı gitmediğiniz takdirde nasıl sorumluluğunuz yoksa burada da eğer ebeveynler yeterli derecede özen yükümlülüğünü göstermiş, muhafaza etmiş, saklamış, kilitlemiş; buna rağmen çocuk bulduysa, tabii ki ebeveynin burada sorumluluğu yoktur ama ortaya konulmuş...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Nasıl tespit edeceksiniz bunu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, keşif var, tanık var; bütün suçları ispat etmek için suç delillerinden nelerin ispat aracı olduğu Ceza Muhakemesi Kanunu'nda var. Nasıl bir taksirli öldürmeyi, yaralamayı ispatlıyorsak ya da tanık ifadelerinden yola çıkarak bir şekilde sonuca ulaşıyorsak burada da tanık ifadelerinden, keşiften, muhafaza ettiği yeri göstermesi, kolluk güçlerinin sıcağı sıcağına olay yeri tespit tutanakları, sıcağı sıcağına alınan ifadeler; bunların hepsi delildir. Bu delillere göre hâkim taksir sorumluluğu var mı, yok mu, buna bakacak. 85'inci maddede de trafik kazası ya da iş kazasında bir kişinin nasıl öldüğünü ya da nasıl ispatlayacağını yazmıyor, orada da taksir sorumluluğu belirtilmiştir ve yıllardır da uygulanır, içi yargı içtihatlarıyla dolmuştur malumunuz, siz de biliyorsunuz.

Dolayısıyla, şimdi, önergelere de baktık, özellikle İdris Şahin Başkanımızın verdiği önergede güzel düşünülmüş ama sadece o olaya özgülenmiş, onun dışında da bu taksir sorumluluğu yani dikkat ve özen yükümlülüğü olabilir. Sadece kutuda saklayıp saklamadığına bağlamış İdris Başkanımız. Polis memuru arabada gidiyor, beylik silahını belinden çıkardı, vites kutusunun yanına koydu; çocuk arkada gidiyor, aldı, oynarken ateşledi. Onu tanımlamıyor mesela İdris Bey'in suç tanımı. Şimdi, burada tek başına "Şunu böyle tanımlayalım." diyebileceğimiz bir olay yok karşımızda, birçok şekilde bu gerçekleşebilir. Kırsalı var, şehir merkezi var, araç var; ruhsatlısı var, ruhsatsızsı var. Ruhsatlının kimler tarafından taşınacağı belli, ruhsatsız birçok insanda olabiliyor. Onların nerede, ne zaman sorumlu olacağını kanunda tek tek tanımlamamız mümkün değil. Dolayısıyla diğer maddelerle terim birliği yapmak için "Ateşli silahın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı şekilde muhafaza edilmesi suretiyle çocuk tarafından ele geçirilmesi..." Bu, yargı içtihatlarıyla içi doldurulacak bir suç diye düşünüyorum.

Takdirlerinize arz ediyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Genel Müdürüm, peki, bu anne-babanın o silaha o kadar kolay bir şekilde ulaşımını neden bu kanun teklifinde sorgulamıyorsunuz?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, zaten Ateşli Silahlar Kanunu'nda ruhsatın kimlere, nasıl verileceği düzenlenmiş, eğer orada bir şey varsa o da İçişleri Bakanlığımız tarafından değerlendirilir.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, ben hakikaten şunu çok net bir şekilde...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Genel Müdürüm, ben bir soru sorayım. Bu suç işlendikten sonra yani diyelim ki anne-baba dikkat ve özeni göstermedi, ruhsatı iptal oluyor mu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, ona isterseniz İçişleri Bakanlığımız cevap versin, zaten ruhsatsızsı yoktur ama kamu görevlisinin ruhsatı bakımından değerlendirmeyi alalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, kendinizi de tanıtır.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HARUN BAŞIBÜYÜK - Ben Harun Başibüyük, İçişleri Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürüyüm.

Şu an mevcutta zaten 6136'nın 9/2'sinde bir suç işlenmesi, kendisi veya başkasının bu silahla intihar etmesi hâllerinde o silahın ruhsatı iptal ediliyor, tekrar ruhsat alamıyor kişi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu kapsama giriyor mu diye soruyor Sayın Uzun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HARUN BAŞIBÜYÜK - Evet, bu kapsama giriyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Uçar, bu tatmin eder sizi. Ben sizin söylediğinizi anlıyorum yani genel olarak ama o başka bir...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Ruhsatlı 25 milyon silah, 40 milyondan fazla ruhsatsız silahın bulunduğu bir ülkeden bahsediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu, 1'inci maddenin konusu değil. Ben anladım endişeyi ama yani diğer spesifik, bu maddeyle ilgili diyelim ki dikkat ve özeni ihlal etmişse zaten ruhsatı iptal olacak.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sınırları belli olmayan bir maddedir, ifade ediliş boyutuyla da hâkimin takdir yetkisine geniş bırakılan bir maddedir, Anayasa'ya açıkça aykırı olan bir maddedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama dikkat ve özen içtihatlarında tespit edilmiş yani bu maddeye özgü değil bu, aslında yani yeni bir şey de değil.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yok, içtihatlarla tespit edilen bir durumdan söz etmiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dikkat ve özenle ilgili söylüyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Ama burada dikkat ve özenin ateşli silahlar ve bıçaklarla ilgili kullanımından söz ediyoruz. Dolayısıyla belirsiz, tanımı yetersiz, hâkimin geniş yorumuna bırakılabilecek düzeydedir, Anayasa'ya aykırıdır.

Ve son olarak, 1'inci maddeyle birlikte kanun teklifinin tamamının da geri çekilmesi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bakın, Sayın Uçar, sadece ateşli silahlarla ilgili ve dikkat ve özen kavramı yani...

Ceza hukuku hocamız var, dilerseniz ona da söz vereyim.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Vekilimin değerlendirmelerini dikkatle dinledim. Aslında buradaki dikkat ve özen yükümlülüğü 22'nci maddeye atıf yapıyor Türk Ceza Kanunu ve taksirin tanımı içerisinde. Sayın Vekilim "Onu çıkarsak ne olur?" demişti. Çıkarırsak kasta gider. Dolayısıyla, anne-babanın bilerek ve isteyerek çocuğun silahı ele geçirmesine neden olması aranır ama bunu bu şekilde yazarsak taksire gider. Burada taksirin iki tane kaynağı vardır, dikkat ve özen yükümlülüğünün, bir tanesi yazılı hukuk kurallarıdır. Nedir? Örneğin, Emniyet Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı bir yönetmelik çıkarır ve ruhsat verilen silahların korunmasına ilişkin düzenlemeler getirir. Örneğin, silah mesai sonrasında çelik kasaya konulacaktır, işte, kullanılmadığı zaman şöyle bulundurulacaktır diye. Eğer bunlara aykırı hareket ederseniz taksir olur, buradaki husus veya ikinci kaynağı vardır, o da müşterek hayat tecrübeleridir. Orada hâkim müşterek hayat tecrübelerinde model ajana gider. Model ajan şudur: "Basiretli bir anne-baba bu silahı nasıl saklamalıydı?" sorusunun cevabını verir hâkim ve buradaki davranışla bunu karşılaştırır. Eğer davranışla buradaki sorusu tezat teşkil ediyorsa yani "Basiretli bir anne-baba bu şekilde silahı bulundurmamalıydı." diyorsa taksire hükmeder. Aslında, bunun içtihatlarının hepsinin içi dolu yani dikkat ve özen yükümlülüğünde bu anlamda doldurulacak çok fazla bir şey yok. Hani, çok tartışılan bir husus, üzerinde ceza hukuku anlamında çok yazılan, çizilen bir husus. Özellikle iş kazalarındaki sorumluluğa ilişkin, taksirle öldürmedeki sorumluluğa ilişkin üzerinde çok içtihatların bulunduğu bir alan Sayın Vekilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Bence doyurucu oldu.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Soru sormayacağım, uzatmamak adına cümlelerimi tamamlayayım.

Dediğimiz gibi biz 1'inci maddeyi belirsiz buluyoruz, hocam açıklama yaptı ama biz belirsiz buluyoruz. Hâkimin geniş takdir yetkisine sunulan bir maddedir, Anayasa'ya aykırıdır.

Ben son olarak, 1'inci maddeyle birlikte kanun teklifinin tamamının geri çekilmesi gerektiğini ifade ediyorum ve şunu da çok net bir şekilde burada ifade etmekte herhangi bir beis bulmuyorum: İktidar partisinden vekil arkadaşlarımız da bu tekliften rahatsız, onu da hissettik, burada gördük. Umarım bu rahatsızlık dikkate alınır, gerçek anlamda bütün iktidar partisinden vekillerinin tamamının da içine sinecek şekilde bir düzenleme getirilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutmadan önce siz bir cevap mı vereceksiniz? Kısaysa... Çünkü ara vereceğim, Genel Kurula oylamaya gideceğiz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Kısa tutmaya çalışacağım.

Şimdi, bakın açık bir çarpıtma ve manipülasyon var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani yeni bir tartışmaya mahal verecekse döndükten sonra isterseniz şey yapalım, oylamaya gideceğiz.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Soru sorayım mı, var mı o kadar vaktimiz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama cevap veremeyecekler, döndükten sonra.

Değerli arkadaşlar, saat on bire kadar ara veriyoruz yani otuz beş dakika civarında.

Kapanma Saati: 22.25

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 23.19

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, kanun teklifi üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz. Şimdi Sayın Karaca'ya söz veriyorum.

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Şimdi, şu Komisyon tartışmasının başından beri açık bir çarpıtma ve manipülasyon var. Bakın, dil şöyle kuruyor: Bu teklifi hazırlayanlar çocukları seviyor, onların acılarını yaşıyor; biz yaşamıyoruz. Onlar gerçekçi, biz pembe gözlüklü; onlar çocukları düşünüyor, biz düşünmüyoruz.

(İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut'un Komisyon toplantı salonunu terk etmesi)
SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Hanımefendi, lütfen döner misiniz, cevap veriyorum size.

Bu olabilecek bir şey mi sizce?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Daha neler göreceksiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, bu çok saygısızca bir tutum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, yok... Ama bir saniye... Bir dakika Sayın Karaca...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Açıkça benim kendisine ifade ettiğim bir söz üzerinden yalan yanlış açıklamalarda bulundu, şimdi cevap veriyorum ve dinlemiyor; bu kabul edilebilir bir şey değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, yok; Bana... Siz devam edin.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Peki.

Şimdi, bu çarpıtmayı, bu manipülasyonu daha önce de yaptınız. Nasıl yaptınız? Hayvan katliamı yasasında yaptınız. Çocukları ölen aileleri getirdiniz, hayvan hakları savunucularının önüne diktiniz, "Çocuklara düşmansınız." Dedirttiniz. Akbelen'de köylüler geldiler, karşılarına Yatağan Termik Santrali işçilerini getirdiniz; yine birbirine kırdırdınız. Şimdi yine burada, ölen çocukların acılı ailelerinin acıları üzerinden manipülasyon yapıyorsunuz. Böyle bir şeye seyirci kalmamızı kimse bekleyemez ya.

Şimdi, bakın, biz zaten açıkça bütün çocukların hakları için böyle bir cezalandırma mümkün değildir, böyle bir kapatma, cezaevine tıkma, bütün çocukların haklarını aynı zamanda yok etmek anlamına gelir, acıları daha da büyütür ve mağduriyetleri daha da artırır diye burada itirazlarımızı yükseltiyoruz. Diyoruz ki: Eğer bunu yaparsanız suç oranları düşmez, daha fazla artar, daha fazla çocuk katliamı yaşarsınız ve daha fazla ailenin gözlerinin yaşlı olmasına neden olursunuz. Sizi uyarıyoruz. Bakın, bu ülkede kısasa kısasın bu kadar tartışılması bu iktidar yüzünden çünkü bu ülkede adalet duygusunu açık biçimde yok eden sizsiniz ama adalet duygusunun yok edilmişliği üzerinden ailelerin isyanını yine hak gasbına dayanak eden de sizsiniz; böyle bir şey olamaz.

Bakın, bu memlekette suç işleyen çocuklar zaten yargılanıyor, zaten ceza alıyor. Biz diyoruz ki mesele şu: Bu çocuklar bu suçu işlemeyen önce desteklenmiyor, eğitilmiyor, aileleriyle birlikte insanca yaşayacakları bir hayatın olanaklarına devlet tarafından kavuşturulmuyorlar diyoruz. Şimdi, toplumsal şiddet bu kadar yaygınlaşmışken çocukları bundan azade kılamazsınız. Hanımefendi çıktı örnekler verdi; "Canice suçlar, canice suçlar..." Sizin kurduğunuz düzende kadın cinayeti o kadar normal ki arkadaşlar, kadın katillerine türlü türlü o kadar çok indirim var ki, tabii ki 15 yaşındaki bir çocuk kız arkadaşını okul bahçesinde öldürdükten sonra başında sigara içebiliyor çünkü aynısını yapan yetişkin bir erkeğe siz haksız tahrik indirimi verdiniz bu memlekette ve o çocuk bunu öğrendi. Bu memlekette kadın katillerine, çocuk katillerine hiçbir ceza yok bilgisine bu devletin, bu iktidarın kendisi verdi o çocuklara.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) – Ya, çocuk katillerine özgürlük istiyorsun! Utanmıyorsun böyle konuşmaya be!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Şimdi, böyle bir şey yokmuş gibi kalkıp elinizi yıkayıp gömleğinizin ucundaki kanı temizleyemezsiniz. Sizin kurduğunuz düzende istismar normal çünkü istismarcılar ellerini kollarını sallayarak dolaşıyor.

Soruyorum ya burada size: Mecliste stajyer çocuklar istismar edildi. Ne oldu onları istismar edenlere? Bir tane tutuklu kalmadı, bir tane tutuklu kalmadı bu memlekette.

Bakın, sizin gözünüzde değerli çocuklar var, değersiz çocuklar var ama değerli çocuklar da öyle sunduğunuz gibi suça maruz kalan çocuklar falan değil. Kim değerli, kim değersiz ben size anlatayım. Bakın, çocuklar yetişkinler gibi cezalandırılsın istiyorsunuz da kendi öz çocuğunu istismar eden, sonra annesiyle birlikte öldüren Kuran'a Hizmet Vakfı yöneticisi Ayhan Şengüler hapiste mi şimdi?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ne alakası var şimdi!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – 6 yaşındaki H.K.G.'yi istismar eden İsmailağa cemaati bağlantılı Yusuf Ziya Gümüşel ev hapsi uygulanarak tahliye edilmedi mi? Bu çocuk değersiz mi?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ya, ne alakası var şimdi!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – 12 yaşındaki Suriyeli çocuk Ahmet Haskiro, iş yerinde çalıştırılıp asansörde sıkışıp öldü, patronları bir gün ceza almadı. Dilovası'nda parfüm fabrikasında...

Dinliyor musunuz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Karaca, dinliyoruz ve duyuyoruz.

(Gürültüler)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ama ben kendimi duymuyorum gürültüden Sayın Başkan.

Bakın, Dilovası'nda parfüm fabrikasında 3 çocuk işçinin ölümüne sebep olan kamu görevlilerinin tamamı geçen gün tahliye edildiler. Nilay Esmer, 7 yaşından beri babası tarafından istismar ediliyor, Jandarma suçüstü yapıyor, sonra yargılanıyor on üç yıl ceza alıyor. Ne hikmetse sonra bu karar bozuluyor, adam şu an aramızda dolaşıyor ve kendi öz çocuğunu ve arkasında duran annesini de üstelik tehdit edebiliyor.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Allah belasını versin onun da!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bu çocuklar değersiz mi? Değersiz mi bu çocuklar?

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Değerli, niye değersiz olsun; çocuk değerli, hem de çok değerli. Allah onun babasının da belasını versin!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Elbette ama siz öyle bir ayırım yaratıyorsunuz ki çocukların bir kısmı değerli, bir kısmı değersiz.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Taş etsin, lanet etsin o babasını da!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, diyorsunuz ki: "Biz toplumun talebine karşılık veriyoruz bu yasayla." Ya, ben soruyorum size: Çocukların korunması için bu toplumun başka talepleri de var. Okullarda bir öğün ücretsiz yemek için biz bu Mecliste yüz binlerce imza getirdik, yüz binlerce! Bütün muhalefet partileri aynı ortak önergeyle bu Meclise dedi ki: "Çocukları korumak için, okulda tutmak için, şiddetten korumak için, uzaklaşmalarını engellemek için, suça karışmalarını önlemek için -bilimsel bir şeydir- okullarda bir öğün ücretsiz yemek sağlarsanız eğer çocukların suça karışma oranları da düşer." Yüz binlerce imzayla bu Meclise

getirdik tam 3 sefer. Niye toplumun talebine karşılık verip de bunun gereğini yerine getirmediniz? Bakın, atanmayan binlerce öğretmen dururken çocuklar derse öğretmensiz giriyor. 1 rehber öğretmene 500 çocuk düşüyor. Öğretmen atayın, rehberlik öğretmeni görevlendirin, çocukların suçtan korunması için en önemli şey bu diyoruz, "Bütçe yok." Diyorsunuz ha bire. Ya, sizin bahaneniz "Bütçe yok." Sürekli. Daha geçen haftalarda patronlara milyonlarca lira teşvik verdiniz, İşsizlik Fonu'nu yağmalattınız. Bir tek çocuklara, onların korunmasına, ailelerinin desteklenmesine, suçtan azade bir onurla hayat kurabilmek için sosyal hizmet kurumlarının güçlendirilmesine mi yok ya bu bütçe?

Tekrar söylüyorum: Manipülasyon yaratmayın, ajitasyon yapmayın. Çocukların acısını yaşıyorsanız eğer o çocukların acısını katmerlendirecek, başka çocukları da aynı suçun mağduru hâline getirecek bu teklifi derhâl geri çekin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Karaca.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle 6136 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen 13/A maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 13/A – Ateşli silahın ruhsat sahibi, zilyedi veya muhafazasından sorumlu kişi; silahı kullanım dışında boş, mühimmatından ayrı, kilitli kasa veya çocuğun silaha erişmesini engelleyen eş değer kilitli bir güvenlik düzeneği içinde muhafaza etmekle yükümlüdür.

Bu yükümlülüğe aykırı davranarak ateşli silahın çocuk tarafından ele geçirilmesine neden olan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Failin silahın ruhsat sahibi olması hâlinde ruhsatı iptal edilir ve mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden itibaren beş yıl süreyle kendisine yeniden silah ruhsatı verilmez.

Silah ve mühimmatın güvenli şekilde muhafazasına ilişkin teknik usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

İdris Şahin
Ankara

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutalım mı?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Gerekçeyi okuyun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, ateşli silahın çocuk tarafından ele geçirilmesine ilişkin ceza sorumluluğunun kapsamı açık ve öngörülebilir hâle getirilmektedir. Teklif metninde yer alan "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı şekilde muhafaza" ifadesi, silah sahibinden veya muhafazadan sorumlu kişiden hangi somut tedbirlerin beklendiğini göstermemektedir. Önerilen değişiklikle silahın boş, mühimmatından ayrı, kilitli ve çocukların erişimini engelleyen bir güvenlik düzeneği içinde saklanması temel muhafaza yükümlülüğü olarak belirlenmektedir. Suçun faili bakımından kullanılan genel "kişi" ibaresi yerine ruhsat sahibi, zilyet veya silahın muhafazasından sorumlu kişi açıkça gösterilmekte, ceza sorumluluğunun taksir ve kusur esasına dayanması güvence altına alınmaktadır.

Çocukların erişebildiği ateşli silahların önemli bir bölümünü oluşturan yivsiz av tüfeklerinin de koruma kapsamına alınması sağlanmaktadır. Mahkûmiyet hâlinde ruhsatın iptal edilmesi ve belirli süreyle yeni ruhsat verilmemesi öngörülerek ceza yaptırımı, silah bulundurma yetkisine ilişkin önleyici bir tedbirle tamamlanmaktadır. Meclis Araştırma Komisyonu da güvenli muhafaza yükümlülüğünün somutlaştırılmasını, silah ile mühimmatın ayrı ve kilitli biçimde saklanmasını ve ruhsat denetiminin güçlendirilmesini önermiştir.

Önergeyle, maddenin koruma amacını muhafaza ederken kanunilik, kusur, kapsam ve uygulanabilirlik yönlerinden daha sağlam bir zemine oturtulması sağlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle 6136 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen 13/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı şekilde muhafaza edilmesi suretiyle" ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Başkanım, eğer ara vereceksek konuşmayacağız ama eğer ara vermeyeceksek 1'inci maddede söz istiyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Zaten hep ara verdik.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Yok yani ertelenebilir mi yarına, haftaya? Böyle bir ihtimal var mı?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Yorulduk Başkanım, yorulduk.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Devam edeceğiz, ara vermeyeceğiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Biz de başlıyoruz arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz de her maddede konuşuyoruz arkadaşlar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – O zaman konuşacağız Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yok öyle bir şey ya! Biz buraya Genel Kurulda kanundan geliyoruz ya! Yapmayın Başkan ya! Herkes aynı şekilde, kanunu bitirip geldik buraya.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, gerçekten bugün yorulduk.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani insanız ya! Bu nedir ya!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Gerçekten yorulduk, arkadaşlar da öyle hissediyor herhâlde.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yorulduğunuz için hemen geçirelim istiyor arkadaşlar...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yapmayın! Biz de konuşmaya başlayalım, olacağı olursa olsun.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) – Genel Kurulda kanun teklifi bitsin diye uğraştık, burada bunu devam ettiriyoruz; olmaz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Salı günü enerji toplar gelirsiniz, bu sefer daha çok gelir; Mahmut Tanal gelir, başkaları gelir.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Yok, gelmiyor kimse artık farkındaysan.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Gerçi haftaya parti kuracaksınız, değil mi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yahu, Halilciğim, arkadaşlar; bakın yani burada 2 tane kanun teklifi var; biri Genel Kuruldaydı, bitti...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Sayın Başkan, burada bütün grupların sözcüleri Salı gününe dair bir centilmenlik anlaşması yapsın, ona göre de bu saatten sonra kimse...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Başkanım, eğer haftaya Genel Kurula gelmeyecekse, kalacaksa burası...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Gerçekten milletin sabrını çok da fazla zorlamamıza gerek yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Genel Kurul benim gündemimde değil yani burası bizim gündemimizde ama...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Gelemez; emekli var, af var, Somali var, çerçeve var; gelemez yani.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Salı günü Cumhurbaşkanlığı tezkeresi var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Somali var arkadaşlar. Somali uzun sürecek, biz Somali'ye hazırlanıyoruz.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Tezkere görüşülürken biz burada dört beş saat bir çalışma yapar, bitiririz yani. Salıya bırakalım...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Eğer beş saatte bitirecekseniz...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Biter ya; biz ne konuşacağız arkadaşlar?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Daha yeni başladık, daha yeni ısındık.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Sayın Başkan, gerçekten kimsenin motivasyonu kalmadı...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz de ertelenmesinden yanayız Sayın Başkan. SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, bakın, Çarşamba günü biz muhalefet şerhini hazırlarız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Arkadaşlar...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, 15.00'te başlayacak, Çarşamba günü de muhalefet şerhini vereceğiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çarşamba günü...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Çarşamba günü muhalefeti veririz, zaten hazırlıyoruz şu anda.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çarşamba "Muhalefeti veririm." Diyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Veririz, veririz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Yazarız, yazarız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Başkanım, devam edelim lütfen.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Şahin...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Sayın Başkan, bu konuda arkadaşların takati kalmadı. Süleyman Bey'in teklifine aynen katılıyoruz. Çarşamba gününe muhalefet şerhi yazılması gerekiyorsa da yazarız. Salı günü toplanalım saat 15.00'te. Uluslararası sözleşmeler geçerken biz burada çalışalım beş altı saat. Bunun ötesinde de hiçbir arkadaşımız...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Başkanım, arkadaşlar da diyor ki: "Biz Salı günü istediğimiz kadar konuşuruz."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şöyle, Salı günü konuşsunlar. Salı günü bitiririz, Çarşamba günü de...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bizim şerhte sorun yok. Biz ertelenmesinden yanayız ama sözümüzü kısacağımızla ilgili bir taahhüt vermiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 1'inci maddeyi...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – 1'inci maddeyi mi oylayacaksınız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 1'inci maddeyi oylayacağız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Başkanım, devam edelim bence.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Salı günü gelelim, şerhi Çarşamba verelim ama biraz önce Komisyon üyesi olmasa bile burada bir milletvekili konuşurken teklif sahibinin dışarı çıkmasına dair de...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Biz sanki mola veremiyor muyuz!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kasıtlı bir şey yok Değerli Vekilim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Her buraya geldiğimizde aynı muameleyle karşı karşıya...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Sonra geldim, dinledim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir dakika, haksızlık etmeyelim. Saat kaçta başladık? 14.30'da başladık, 14.30'dan bu saate kadar teklif sahibi de oturuyor, bizler de oturuyoruz ama insanlık... Kasti bir durum yoktu ama insanlık ihtiyacı olabilir. O yüzden, ya,

bunu gündeme getirmeye bile değmez. Bunu gündeme bile getirmeye değmez. Haksızlık da etmeyelim yani 14.30'dan beri hepimiz buradayız, teklif sahibimiz de burada.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.
Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.41

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.50

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın milletvekilleri, toplantıyı tekrar açıyorum.

2'nci maddeyi okutuyorum...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - 1'inci madde için söz istemiştik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, 2'nci maddede konuşursunuz ya. 1'inci oyladık, 2'ncide konuşursunuz, 2'nci maddede konuşursunuz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Usule aykırıymış, vekilimiz öyle dedi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, öyle bir şey yok.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Maddelerle ilgili kimsenin konuştuğu yok, herkes istediğini konuşuyor, bir şey olmaz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "oniki yıldan onbeş yıla;" ibaresi "onüç yıldan onsekiz yıla;", "dokuz yıldan onbir yıla" ibaresi "on yıldan oniki yıla", "yedi yıldan" ibaresi "dokuz yıldan" şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan "onsekiz yıldan yirmidört yıla;" ibaresi "ondokuz yıldan yirmiyedi yıla;", "oniki yıldan onbeş yıla" ibaresi "onbeş yıldan onsekiz yıla", "oniki yıldan fazla" ibaresi "onbeş yıldan fazla" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(4) Somut olayda;

a) Kasta dayalı kusurun ağırlığı,

b) Güdülen amaç ve saik,

c) Suçun işleniş şekli,

d) Daha önceden kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilmiş olma,

hususlarından biri ya da birkaçı göz önünde bulundurularak kasten öldürme (madde 81, 82) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (madde 87) suçlarını işleyen onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında üçüncü fıkra hükümleri uygulanmayabilir. Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış ceza sorumluluğu bulunan kişiler hakkında ise ikinci fıkra hükümleri yerine üçüncü fıkra hükümleri uygulanabilir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 2'nci madde üzerinde söz almak isteyen var mıydı?

Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Başkan, şimdi, biz o kadar çok erteleneceğine kendimizi hazırlamıştık ki açıkçası böylesi kötü oldu.

Bizlerin, 1'inci maddeyle ilgili meselede, sadece doğrudan özen yükümlülüğü meselesinde bir karşı çıkış değil işin özüne ilişkin bir meseleye dair bir yetersizlik itirazımız var. Burada isterdik ki bu gerekçede ya da açıklamanın içerisinde sorun, bireysel silahlı saldırının yaygınlaşması meselesi, ruhsatlandırma ve denetim sistemindeki eksiklikler, güvenliğin, muhafazanın standartlarıyla ilgili bir hazırlık ya da bir bilgilendirme ya da kamu politikalarının yeterli olup olmadığına ilişkin bir değerlendirmeye beraber gelsin çünkü sadece burada koruma yapamayan aile üzerinden bir değerlendirme -tırnak içerisinde- eksik kalacak bir değerlendirme. Kaldı ki suç meselesinin birçoğunda ilgili yasanın dışında kalan maddelerden kaynaklı silahlar olduğuna ilişkin diğer maddede de değerlendirme var, burada da çokça söylendi. O nedenle, biz o dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı muhafaza meselesinin belirsiz olduğunu, bunun sadece hâkimin takdir yetkisinden ziyade meselenin özü itibarıyla belirli olması gerektiğini söylüyoruz çünkü zaten çocuğun o silaha erişebilmesi artık çocuk koruma politikasının çöktüğünü gösterir yani onun evveliyatı ve diğer meseleleri bir kenara bırakarak söyleyelim.

Yine, ölçülülük meselesi bir tehlike suçu ya da taksir suçu gibi ifade edildi. Yani bir sonuç oluştuğunda onun için ayrı suç cezası zaten var kullanılma ihtimalinde. Burada ona erişimin kendisiyle ilişkin bir cezalandırma söz konusu, var. Burada kusur, ölçülülük, belirsizlik; açıkçası bunları sormamız gerekiyor. Bu, yasayla ilgili birçok meselede soracağımız bir husus çünkü...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama Değerli Vekilim, onlar soruldu, Hocamız da cevap verdi, Genel Müdürlüğümüz de...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz buradaki şerhimizde ısrar ediyoruz Başkan, iletmek istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, şerhinize saygı duyuyorum ama bütün bu soruların cevabı verildi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tabii, bu konuda ısrar ediyoruz. Lütfen, bize zamanla ilgili bir baskı yapmayın. Ertelenme meselesini söyledik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, yok, ondan değil yani ben pratik olma açısından, bu soruların cevabı verildi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bu sorulara cevap verilsin diye değil bizim tutumumuzun ve bu konudaki tavrımızın tutanaklara geçmesi açısından söylüyorum. Madem ertelemedik, kaldık, konuşacağız Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tutanaklara geçiyor zaten, geçirdik tutanaklara.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Konuşacağız, başka yapabilecek bir şey yok.

Yoksa silahlara çocukların erişimi konusundaki engelleme meselesine dönük bir şerhimiz yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama siz de 1'inci maddeyi destekliyorsunuz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Evet, ikisini birlikte konuşuyoruz. Yok, kaldırılmasını istedik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 1'inci maddeyi destekliyorsunuz...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yok, kaldırılmasını istedik zaten.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, onu demiyorum...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 1'inci madde mi bu şu anda?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 1'inci maddeyle ilgili.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben hem 1'i hem 2'yi bir arada konuşuyorum Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Doğru, doğru.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Siz zaten "Kapanacak." dediniz diye biz konuşmadık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, onu biliyorum, o yüzden 1'inci maddeyle ilgili diyorum ama yani bu sorduğunuz soruların cevabı verildi, onun için söylüyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, bu cevaplar yeterli gelmiyor bize.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, tamam.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yetersiz geliyor. Biz burada açıkçası güvenli muhafaza meselesiyle ilgili açık bir biçimde denetlenmesini, bireysel silahsızlanmayı azaltacak etkili politikalar; örneğin, kaç tane silah alabiliyor? Polisler kaç tane alabiliyor, jandarma kaç tane alabiliyor? Bunun sınırının meselesi ne? İşte, Maraş olayındaki...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bakın, tüm bu konuları Sayın Uçar söyledi, detaylı bir şekilde anlattı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Başkan, lütfen, bu kadar müdahale etmeyin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok ama yani Zülküf Bey'i biz dakikalarca dinledik.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, ben tekrar anlatmak istiyorum. Bu, bu konuşmanın içeriğine müdahaledir Başkan. Ben tekrar etmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, hayır, değil de...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Madem kaldık, gitmiyoruz, konuşacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, hatırlatmak istiyorum yani onun için söylüyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ama geriliyorsunuz şu an.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, ben kendi vekilimizin ne konuştuğunu biliyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan... Şu anda geriliyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, buyurun o zaman.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın ilk imza sahibine sorularımız var bizim, ona soracağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz kaldıysak kaldık Başkan, yapacak bir şey yok. Bunu siz ister...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Burası diğer komisyonlara benzemez, burası Adalet Komisyonu, siz diğer komisyonlarla...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, aynı, kendi partisinden Zülküf Bey bunları açıkladı, soruları da sordu...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben kendi partimin vekilinin ne dediğini gayet biliyorum Başkan, ne denildiğini de biliyorum, ne cevap verildiğini de biliyorum. Bu hususta ikna değiliz, tatmin değiliz, o yüzden tekrarlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Burada ruhsatlandırma ve denetim mekanizmalarının öncelikli olduğunu biz önceliyoruz. Bu meselenin kendisi, ailelere yönelik bilinçlendirme programlarının yaygınlaştırılması gerektiği meselesi risk temelli önceleyici çocuk koruma politikalarının hayata geçmesiyle ancak olur. Yoksa çocuğu koruyacak olan ailenin silahının varlığını, bir ailede silahın varlığının kendisinin var olma biçimini, koruma biçimini sorgulamadan sadece çocuğun ona erişimi üzerinden bir sorgulama eksik ve yetersiz olur ki bu sonuç temeli güvenlikçi bakış açısı sadece bu maddede değil diğer tüm maddelerde de var.

Gelelim 2'nci maddeye. Bu 2'nci madde bir yönüyle bu teklifin en can alıcı meselelerinden bir tanesi çünkü burada sadece bir cezalandırma, bir sonuç üzerinden değil bir bütünen çocuk rejimiyle ilgili önemli bir değişikliğe gidilmiş oluyor. Düzenlemede çocukların yaş sınırıyla ilgili öncelikli olarak 12 yaşını doldurmuş 15 yaşını doldurmamış ile 15 yaşını doldurup 18'i doldurmamış çocuklar hakkındaki ceza miktarının artırılması meselesi başlı başına bir sorun. Yaş küçüklüğü nedeniyle uygulanması gereken zorunlu ceza indiriminin kapsamını daralttırıp daha uzun süreli hapislerle karşı karşıya kalacağı açık. Bu aynı zamanda daha uzun ceza demek, daha çok cezaevinde kalmak demek, rehabilitasyona ve diğer meselelere daha çok zaman ayırmak demek. Var olan emeği, bütçeyi, var olan şeyi asıl yapısal sorunlara ayırmadan bunlar üzerine ayırmanın kendisi başlı başına bizce bir sorun. Ortada bir sorun olduğu meselesi açık. Daha önce on ikinci yargı paketinde de söylemiştim, biz evrensel kavramlarda uzlaşıyoruz, "çocuk ceza adalet sistemi" deyince herkes "okey", "çocuk sistemi" deyince herkes tamam, "çocukları koruma" deyince herkes tamam ama "Nedir bu sistem? Nasıl korunur, nereye gidilir, nasıl yapılır?" meselesi itibarıyla bu konuda ayrışıyoruz. Burada siyasi partilerin ideolojileri, siyasi partilerin programları, çocuk meselesindeki kendi politikalarından ziyade çocuğun kendisi için objektif olarak doğru olan konusunda bir uzlaşma sağlamamız gerekir. Burada "Tek doğruyu biz söylüyoruz, bizim partimiz söylüyor, böyle olmalı." üzerinden bir değerlendirme değil aynen bu alt komisyonda dinlenen uzmanların gerçek anlamdaki raporları, bu konuda çıkan uluslararası değerlendirmeler; Anayasa'ya aykırılıkta ifade ettiğim, biraz değindiğim birkaç tane uluslararası sözleşme ve maddenin kendisine bakarak temel felsefesi konusunda bence ısrarlı olmalıyız çünkü çocuk yetişkin değil. Çocuk konusundaki yaş sınırının

yaratacağı etkilerin kendisi de sadece çocuklar arası bir kategorize değil yetişkinliğe yakınlaştıran, ceza hukukunun yetişkinler konusunda bir kopyasına dönüştürüyor

Bir diğer husus, çocuklara verilen indirim meselesinin bir ayrıcalık gibi ele alınması hususu. Çocukların üstün yararı ilkesine herkes ortak mı? Ortak. Çocukların gelişim hakkı, çocuk adalet sisteminin temel güvenceleri konusu olduğunda ortak mı? Ortak. O zaman, çocuğun üstün yararı ve çocuk adalet sisteminin en temel güvencesi nedir? Çocuk olmaktan kaynaklı ortaya çıkan sonuçlar. Şimdi, bu güvenceye "usuli güvence" "esas güvence" deyin; ismine ne dersek diyelim, bunlar zayıflatıldığında gerçek anlamda suçlar ortadan kalkacak mı? Hayır. Sadece cezaları artırarak mesele içerisinden çıkacak mı? Yine hayır. Hâkimin bazı çocuklar için yaş küçüklüğüne bağlı indirimi uygulayıp uygulamayacağını bir garantisini buradaki Komisyon üyeleri verebilir mi? Hayır. Adalet Bakanlığı burada, Hâkim ve Savcılar Kurulu onlara bağlı; onlar böyle bir garanti verebilecek bir durumda mı? Hayır. Biz bu riskin kapısını yasa yapıcılar olarak açık bırakmamamız gerektiğini ben düşünüyorum çünkü ceza hukuku sadece hukuk kitapları ve yasama meselesiyle geçiştirilemez.

Sayın Vekilimiz Meral Danış nörobilimle ilgili bazı meselelere girdi. Çocukların düşünme biçimi, etkileşim biçimi, eskisine oranla yediğimiz yemekten kurduğumuz ilişkilere, televizyon kullanımından bilgisayar kullanımına, dijital ortamlara erişme meselesi... Çocukların kendi davranışlarını yönlendirme işlevleriyle ilgili bilimsel, biyolojik bilimsel ya da işte suç psikolojisiyle ilgili onlarca araştırma ve inceleme varken burada ödül anlayışı, akran etkisi, duygusal tepki meselesiyle ilgili daha çok erken geliştiği meselesi üzerinden çıkarılıp tamamen akran baskısını, risk analizini, uzun vadeli sonuçlarını görmeden bizce bir yetişkin muamelesi yapılabilecek bir risk alanı yaratıyoruz ve bunun da ne bilimsel gerçekliklerle ne de Türkiye'deki uygulamalarla ve dünyadaki uygulamalarla uyuşmadığını düşünüyoruz. Bu nedenle, yaş küçüklüğü meselesine bağlı ceza indirimi ve artırımı meselesinin bilimsel gerçeklikten uzak olduğunu, ceza miktarlarıyla bunun değiştirilemeyeceğini, hâkime yeterli değerlendirme alanının, takdir yetkisinin suçla mücadele meselesinde herhangi bir etkisi olmayacağını biz düşünüyoruz. Bilimsel bir araştırma var mı? Burada söylensin çünkü Komisyon dinlenenler ile sonuç olarak önümüze çıkardığınız yasa arasında fark var. Varsa ayrıca kaynak olarak gösterilecek bilimsel bir kaynak ya da bununla ilgili bir değerlendirme ya da olası bir etki analizi ya da bununla ilgili karşılaştırmalı bir uluslararası meseleyi burada dinlemek isteriz. Bunların hiçbirisi teklifte de yok çünkü gerekçede de yok, sunulan raporlarda da gerçek anlamda böylesi bir mesele yok çünkü bu cezaların ağırlaştırılması meselesinin çocuk suçluluğuyla kurduğu ilişki net.

Yapısal sorunları, bunu her maddede söyleyeceğiz. Suçun kendisinin, cezanın yaratacağı sonucun, rehabilitasyonun etkili olup olmamasının, aileyle kurulan bağın yoksullukla, eğitimle, okulla, çocuk işçiliğiyle, ihmalle, istismarla, akran zorbalığıyla ilgili yapısal hiçbir mesele es geçilmeden her bir madde için şimdiden söyleyelim ki çok büyük bir etkisi var. Bu getirilen madde bunların hiçbirini çözmiyor, aile mekanizmasını aksine güçlendirmiyor, zararlı bir noktaya götürüyor. O nedenle, biz, cezaları artıran, koruyucu rejimi azaltan, takdir yetkisini belirsiz bir biçimde genişleten, çocukları da yetişkin gibi ceza hukukuna yaklaştıran bu meseleyi kabul etmiyoruz. Sadece eleştirmekle kalmıyoruz, bunun yerine daha güçlü sosyal inceleme, araştırma meselesini, erken risk tespit mekanizmalarının kendisinin daha yeterli olacağını, okul temelli önceleyici çalışmaları... Mesela, aileye zorunluluk getireceğimize okul temelli önceleyici çalışmaları yerine getirmeyen öğretmenle ilgili getirelim yaptırım, haydi! Diyelim ki "Okulda böyle bir mekanizma öneriyoruz. Bunu yerine getirmeyen hocalar hakkında da böyle bir yaptırım yapacağız." Yapabiliyor muyuz? Hayır, kamu memuru, böyle değil ama aileye bunu yapmadığı için bir zorunluluk getirebiliyoruz.

Yine, aile destek programları, psikodestek programları, özellikle Komisyonunda uzun uzun tartışılan diversiyon ve onarıcı adalet mekanizmasının güvenlikçi ve cezalandırıcı olmayan, çocuğu önceleyen boyutuyla öncelenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onların çocuk olduğu gerçeğini unutmadan çocuk adalet sisteminin karakterine uygun bir biçimde getirilmesini... Bu nedenle, bu getirilen 2'nci maddedeki yaş değişikliği ve cezalandırma meselesini kabul etmiyoruz, kaldırılmasını istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Ünver.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Ben de Komisyonumuzu ve hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle "Teklif neden buraya getirildi?" diye geneli üzerinde de konuşuldu, neden bu şekilde getirildiği geneli üzerinde yapılan konuşmalarda da ifade edildi. Ben geneli üzerinde konuşma yapma fırsatı Genel Kurul çalışması nedeniyle, orada da çalıştığımız için bulamamıştım. Biraz oradan girerek konuyu değerlendireceğim.

Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesiyle Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu ne Meclis Başkanlığına ne milletvekillerine sunulmuş değil. Dolayısıyla teklif sahibi ilk imzacı milletvekilimiz de o Komisyonun Başkanı olduğu için o Komisyonunda yapılan çalışmaların Meclisle paylaşılmadan veya Komisyonun üyeleriyle değerlendirilmeden bir kanun teklifi olarak yansıtılması, Komisyonumuza getirilmesi bana göre hem Meclisin bu sıkışık takviminde Komisyonumuzu zor şartlarda çalışmaya sevk etmesi hem de içeriği olgunlaşmadan, Mecliste grubu bulunan partilerin görüşleri, muhalefet şerhleri, varsa itirazları ilgili komisyonun raporuna yansıtılmadan getirilmesi eksik bir çalışmanın, olgunlaşmayan bir çalışmanın alelacele Komisyonumuzun önüne getirilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle, bu tutumu doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum.

Yine, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'daki okul olayları; yine, akran zorbalığı alt komisyonuyla ilgili çalışmalar da olgunlaşmadan böyle "Biz yaparız, Adalet Bakanı zaten önümüzü açtı, Meclisi yok saydı, Komisyon çalışmalarını yok saydı, böyle bir düzenlemenin yapılacağını ifade etti." diyerek getirilmesini Meclis iradesine, milletvekillerinin iradesine bir zorlama olarak değerlendirdiğimi ifade etmek istiyorum.

Yine, bu çalışmada da -az önce konuştuk- Genel Kurul çalışmasını bitirelim diye bütün partiler özveride bulundu, konuşmalar çekildi, maddeler çekildi, iktidar grubu da itiraz edilen maddelerin bir kısmını çekti, bir uzlaşa sağlanarak Genel Kurul çalışması sonlandırıldı. Genel Kurul çalışmasının sonlandırılması için gösterilen çaba maalesef Komisyonumuzda bir eziyete dönüştürülmüş durumda. "İlle bitirelim, ille bitirelim; yapalım, edelim." E, yapalım, yapıyoruz, yaptık, daha önce de yaptık. Kayıtlara geçsin diye söylüyorum: Karayolları Trafik Kanunu'nu yine böyle, geçen yıl tatile girmeden önce, Meclis ara vermeye girmeden önce,

yirmi iki saatlik bir çalışmayla Komisyonumuzdan geçirdik, altı ay sonra Genel Kurula geldi, Genel Kurulda da üzerinden 4-5 kanun geçtikten sonra süründüre süründüre neredeyse on aylık, on bir aylık bir süreç içerisinde kanunlaştırabildik. Biliyoruz ki bu teklif de Komisyonumuzda kabul edildiği takdirde önümüzdeki hafta Genel Kurulun gündemine getirilemeyecek çünkü Genel Kurul gündemi dolu ve bu hiçbir kesim açısından aciliyet kesbetmeyen ve olgunlaşmamış bu teklifte önümüzdeki hafta Genel Kurulun gündemine getirilemeyecek. Yani yapılan bu iş nitelikli yasamaya uymamaktadır.

2'nci maddeyle ilgili olarak da cezaları artıran, daha doğrusu yaş gruplarına göre çocuklar üzerindeki cezaları artıran bu düzenlemenin aslında iktidarın ortaya çıkardığı bir anomaliyi, cezayı artırarak, bir anlamda gözleri boyayarak kapatma çabası olduğunu ifade etmek istiyorum peşinen. Türkiye'de çocukların adalet sistemiyle kurduğu ilişki ve bu ilişkinin son yıllarda dramatik bir biçimde kitlesel ve yapısal bir krize dönüşmesi yalıtılmış bir asayiş sorunu değil, doğrudan doğruya mevcut yönetsel aklın ve iktidarın ekonomik, politik tercihlerinin doğrudan bir sonucudur. Ceza, adalet sistemi ve mevcut pratikler suça sürüklenen çocuklara yaklaşırken fail yerine fiili öne çıkarmakta, böylece sistemin koruma, önleme ve yardım boyutunu dışlamaktadır. Bu durum, adalet mekanizmasının insani boyutunu bütünüyle ortadan kaldırmaktadır. Ortadaki tablo salt bireysel bir patoloji, aile içi iletişim yetersizliği, ahlaki yozlaşma ya da dijital bağımlılık sarmalı gibi gerekçelerle geçiştirilemeyecek kadar derin, makroekonomik ve sistemsel kırılmalar barındırmaktadır. Çocuk suçluluğunu üreten asıl zeminin sosyal devletin bilinçli bir biçimde tasfiye edilmesi ve kamusal koruma şemsiyesinin kurumsal olarak çöktürülmesiyle başladığını görmeden üretilen hiçbir çözüm beklenen faydayı sağlamayacaktır. Yani sıra, şu sebeplerin de bu çocuk suçluluğunun artmasında önemli olduğu kanaatini taşımaktayım: Okul ortamı yani eğitimin niteliğizleştirilmesi, mahalle arkadaşlığı ve komşuluğunun sağladığı koruma, aile yapısının bozulması çocuk suçluluğunun artmasında önemli etkenler olduğunu değerlendiriyorum. Tabii ki en önemli sorun, sosyal devletin yok edilerek sadaka toplumu yaratılması dolayısıyla çocuğun devlet korumasının dışında bırakılması en önemli sorundur çocuk suçluluğunun artmasında. 2020-2025 yılları arasında kişilere karşı işlenen suçlarda aylık ortalama suça sürüklenen çocuk olay sayısı yüzde 58,9 oranında dehşet verici bir artış göstermiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver, genelikle ilgili konuşuyorsunuz siz değil mi?

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Başkanım, 2'nci madde üzerinde. Sadece ceza miktarının artırılmasıyla çözümün sağlanamayacağını ifade etmeye çalışıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sorularınız varsa...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Yok, sorum yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Halil Bey, siz istediniz bunu yani biz istemedik. Daha durun bakalım, bizler konuşacağız daha. Sabaha kadar yolu var, önemi yok yani. Daha Cumhuriyet Halk Partisi Grubu konuşacak, durun bakalım daha.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Anlıyorsunuz ama anlamamanın gereğini yapmıyorsunuz, o yüzden defalarca açık açık, uzun uzun anlatma ihtiyacı hissediyoruz.

Daha da vahimi, aynı dönem aralığında organize suçlar kapsamında adli sisteme giren çocuk vakalarındaki artış oranının yüzde 236,4 gibi kriminolojik literatürde eşine az rastlanır bir patlamaya ulaşmış olmasıdır. Bunu açıklamaya salt cezaların azlığı yetmez. Zira mevcut Türk Ceza Kanunu yirmi yıldır yürürlüktedir. Bu süre zarfında ne olmuştur ki sonuç böyle olmuştur? Bunun değerlendirilmesi gerekir.

2018'den beri Türkiye derin bir ekonomik ve yönetsel kriz yaşamaktadır. Suçlunun artmasının asıl sebebi budur. Bunu göz ardı eden hiçbir yaklaşım sorunu çözme konusunda yeterli olmaz. Kuralısızlığın ve sistemin bizzat ürettiği bataklığın bir sonucu olarak çocuklar sokaklarda, çeper mahallelerde ve gettolarda tamamen korumasız bırakılmıştır.

Suçun sonuçlarına ya da ceza politikalarına değil suçu üreten kök nedenlere odaklanmak zorunda olduğumuz muhakkaktır. Özellikle 15-18 yaş grubunun suça sürüklenen çocuklar içindeki oranının yüzde 75'ten fazla olması ortada özgün bir gençlik suçluluğu krizinin olduğunu göstermektedir ve bu, gerçekte yüzleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Çocuk suçluluğundaki geometrik artışın arkasındaki ekonomi, politik tahribatı deşifre etmek ve her bir çocuğun insan onuruna yaraşır bir adalet ve sosyal koruma sistemine erişim hakkını savunmak Cumhuriyet Halk Partisinin hedefidir. Teklifin bütününe sirayet eden esas anlayış, reaktif, asayişçi, cezalandırıcı ve çocuğu peşinen potansiyel bir güvenlik tehdidi olarak kodlayan otoriter refleksin meşrulaştırılmasıdır. Siyasal iktidar, çocuk suçluluğunu üreten yapısal krizlerin üzerini örtmek adına çocuklarda artan suçluluk oranı konusunu salt bir kolluk operasyonu, aile içi denetim yetersizliği ya da sosyal medya ve on-line oyunlar zeminine indirgemeye çalışmaktadır. Derin yoksulluk kıskacındaki çocukların kamusal sosyal hizmetler kanalıyla korunmaması ve cemaat, tarikat kontrolündeki denetimsiz vakıf yurtlarının insafına terk edilmesi çocukları büyük bir karanlığa mahkûm etmektedir. Hukuksal keyfîlik içinde çocukların birer araç hâline getirildiği, bu kurumlarda maruz kaldıkları ideolojik baskı, fiziksel ve cinsel istismar pratikleri ve bu girdaptan kaçarak sokağa düşen çocukların kriminal şebekelerin kucağına itilmesi gerçeği göz ardı edilemez, edilmemelidir. Süreç sadece Adalet, İçişleri ve Millî Eğitim Bakanlıklarının bürokratik koridorlarına sıkıştırılmıştır. Üniversiteler, STK'ler, barolar ne diyor? Sizin getirdiğiniz bu kanun teklifi hakkındaki görüşleri nelerdir? Bunları da hep birlikte merak ediyoruz, duymak istiyoruz tabii ki.

Kanun teklifinin ilk imzacısı sayın milletvekilimiz bazı saha çalışmalarıdan bahsetti. Komisyon yürüttüğü çocuk, hâkim ve cumhuriyet savcılar araştırması bulgularında egemen cezacı aklın argümanlarını beslemek üzere çarpıtmıştır. Yargı mensuplarının işaret ettiği cezasızlık algısı kanunlardaki cezaların azlığından değil iktidarın sokakları esir alan uyuşturucu çetelerine ve organize suç örgütlerine yönelik uyguladığı seçici müsamaha politikasından ve özellikle adliyelerdeki yolsuzluk, borsa iddialarından kaynaklanmaktadır. Dünyanın hiçbir ilerici kriminoloji literatüründe çocuklara verilen cezaları artırarak suçun önlemediği görülmemişken Komisyon saha çalışmalarını, bu otoriter yasa hazırlıklarına sahte bir akademik meşruiyet üretmek üzere siyasal bir mühendislik aracı olarak kullanmıştır. Böylesine çok katmanlı ve sistemli bir krizin muhtelif teknik yasal düzenlemelerle ya da infaz rejimini sertleştirme vaatleriyle çözüleceğini iddia etmek toplumu bilinçli bir biçimde aldatmaktır. Adalet Bakanının Parlamentonun iradesini hiçe sayarak çocuklara yönelik cezaları artıran ve infaz rejimini sertleştiren paralel bir yasal çalışma yürüttüklerini beyan etmesi Komisyonumuzun bugünkü çalışmasını üç ay öncesinden, iki ay öncesinden kadük bırakmıştır. Bu tutum, Meclisin

işlevsizleştirildiğinin, yasama organının yürütmenin tahakkümü altına alınmak ve kuvvetler ayrılığı ilkesinin tamamen tasfiye edilmek istendiğinin en net kurumsal göstergesidir.

Bu sorun, çocuk yoksulluğunda Avrupa 1'incisi olan, derinleşen ekonomik kriz ve rantıye odaklı ekonomi politikaları yüzünden halk kitlelerinin açlık sınırının altında yaşam savaşı verdiği bir ülkede cezaları artırarak çözülmez. Okullarda en temel insani hak olan gıdaya erişemeyen, beslenme çantası bomboş olan, okula aç gitmek zorunda bırakılan milyonlarca çocuğun gerçeği Çocuk Koruma Kanunu ortadayken çocuk suçluluğunu ahlaki yozlaşmaya bağlamak en basit hâliyle ideolojik bir saptırmadır. Ürettiği krizi istismar ederek bunu otoriterleşme için bir fırsat olarak kullanmak insani ve hukuki boyutlardan tamamen uzaklaşmaktır. Geniş halk kitlelerine asgari ücreti âdeta şükredilmesi gereken bir meblağ olarak sunan bölüşüm şokları milyonlarca aileyi yoksulluğa tutsak etmekte, çocukları çok erken yaşta sokak ekonomisinin ve organize suç örgütlerinin kucağına itmektedir. Çocukları suçtan korumanın tek yolu yoksulluğu radikal bir şekilde azaltmak, eğitimi ticari bir meta olmaktan çıkarıp tamamen kamusal, laik ve bilimsel temele oturtmak, çocuk işçiliğini kayıtsız şartsız yasaklamak ve her çocuğa eşit, özgür ve onurlu bir gelecek sunmaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Devam ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Devam edin.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Ulusal mevzuatı anayasal... Çocuklar üzerinde...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bütün...

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Başkanım, şimdi...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Yazılı olarak verin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım, sayın imza sahibi dinlesin, daha bitireceğiz, imza sahibi dinlesin.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Yani konuşmoyalım mı Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dinliyoruz. Bakın, geneli hakkında konuşuldu, Anayasa'ya aykırılık konuşuldu, usul konuşuldu, hepsi konuşuldu, siz şimdi tekrar başa dönüyorsunuz.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Bir de bizden duysunlar bakalım, belki başka bir şey söyleriz yani değişik bir şey söyleriz Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hep aynı şeyleri tekrarlıyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Genel Kuruldaydı. Yani bu Komisyon, Adalet Komisyonu 1 kişinin ya da 2 kişinin durumuna göre mi hareket edecek Sayın Başkan?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Böyle bir şey olabilir mi? Bizim de işimiz var, gücümüz var, bizim de yarın planlarımız var; planları iptal ettik, devam ediyoruz.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Çocukların korunması adına ülkemizde yasal mevzuatta güvenceler verilmiştir, bunlarla ilgili bazılarından bahsetmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bazı şeyleri de hani diğer maddelere saklıyorsunuz diye düşünüyoruz da.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Hazırlık var mı...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani hazırlık yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, diğer maddeler de var da hani orada tüketmeyelim diye söyledim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Daha 7-8 kişi bekliyor orada.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Anayasa'nın 41'inci maddesinde...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Daha devam edecek misiniz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Size yönelik bir şey yok.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Şöyle yapalım: Önce ne olabileceğini gösterelim, sonra ne olacağına bakarız beraber.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Devam ediyoruz şu an, daha 2'nci maddedeyiz, ne olacağını bir gösterelim arkadaşlara.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Anayasa'nın 41'inci maddesinde "Devlet, çocukların korunması ve gelişmesi için gerekli tedbirleri alır." denilmekte, 58'inci madde de ise gençlerin suçluluktan ve kötü alışkanlıklardan korunması devletin asli görevi olarak tanımlanmaktadır. Bu yönüyle Anayasa devlete genel bir koruma ödevi yüklerken Türk Ceza Kanunu çocuğu yaş gruplarına bölerek kusur ve ceza indirimi ekseninde ele almakta, Ceza Muhakemesi Kanunu ise şekli yargılama usullerine dayatmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu cezalandırmayı değil koruyucu ve destekleyici tedbirleri merkeze alan onarıcı hüküm öyle sürmektedir.

Çocuk Koruma Kanunu, 3 Temmuz 2025 tarihli çocuk adaletinin temel usul kanunudur. Kanunun 5'inci maddesinde danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma gibi koruyucu ve destekleyici tedbirler düzenlenmiştir. Türkiye'deki en temel yapısal sorunlardan biri, çocuk koruma sisteminin idari bir yapı yerine doğrudan yargısal bir vesayet altında kurgulanmış olmasıdır. Koruma kararlarının idari ve sosyal odaklı bir uzmanlık kurumu yerine adli mahkemelerin tekelinde olması sistemde büyük boşluklar yaratmaktadır. İhtisaslaşmış çocuk mahkemeleri ve çocuk şube eksiklikleri de çocuklara ilişkin koruma tedbirlerinin uygulanmasında yetersiz kalınmasına sebep olmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu'nda kolluğun çocuk birimi, çocuk şube ve ihtisaslaşmış çocuk mahkemeleri kurulması emredilmektedir ancak bugün çocuk mahkemeleri hâlâ sadece belirli büyük merkezlerde yoğunlaşmış olup taşradaki çocuklar yetişkin ceza mahkemelerinin soğuk ve örseleyici atmosferinde yargılanmaktadır. Çocuk savcılığı kurumunda nitelik aranmaması da bu yapısal sorunun bir diğer boyutudur. Emniyet birimi yetkililerinin de Komisyonunda itiraf ettiği üzere çocuk polisleri bu alanda yeterince ihtisaslaşmamış durumdadır. Coğrafi olarak bu ihtisas mahkemelerine erişemeyen çocuklar, çocuk adaletinin özelleşmiş usul güvencelerinden yoksun kalmaktadır.

Şu bir gerçek: Bu yürürlükte bulunan Türk Ceza Kanunu Meclis komisyonunda görüşülürken, teklif edilirken, taslak hâlindeyken cezanın en yüksek haddi yirmi yıl olarak teklif edilirken sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde yirmi dört yıla çıkarılmıştır, bu teklifle de yirmi yedi yıla çıkarılmaktadır. Kriminoloji bilimi cezaları artırmanın suçu önlemediğini defalarca kanıtlamıştır ama her

ne kadar biz bunu anlatsak da bilim kanıtılsa da Komisyonumuz ve iktidar grubu bunu reddetmektedir; biz de o yüzden Halil Bey, defalarca aynı şeyleri anlatmak zorunda kalıyoruz, yapmayın böyle.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Vallahi ben dinlemiyorum, yalan yok.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Tamam. İşte ondan uymuyorsunuz da yanlış oluyor hep; uysanız, dinleseniz yanlış olmayacak hiç.

Sosyal inceleme raporlarının niteliksizleşmesi de çocukların koruma tedbirlerinden mahrum kalmasının bir diğer sebebidir. On yıllardan beri süregelen bu hukuksuzlukların yapısal nedenlerini gizleyerek sisteme yansıtmak ve var olan hakları yok sayarak sadece cezaların artırılmasını talep etmenin idari ve siyasi hesap verilebilirliği engellemeye yönelik bir manipülasyon olduğunu belirtmek istiyorum.

Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver, yok, siz bitiriyorsunuz da ben bir soru soracağım bu cezaların artırılmasıyla ilgili, hem ceza hukuku hocamız da burada. Şimdi konuda herkes konuşuyor, belki teklif sahibimiz de açıklama yapar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İmza sahibi mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklif sahibi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İlk imza sahibi yani?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İlk imza sahibi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz de merak ediyoruz açıklamalarını, sabaha kadar yolu var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Cezaların artırılmasıyla ilgili...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Şöyle diyelim: Siz sorun, biz de katkı verelim o soruya biraz. Niye üç yıl veya işte...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, sorun onu.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Niye iki yıl değil veya beş yıl değil? Yani alt sınırın bir yıl, üst sınırların üç yıl artırılmasının gerekçesi nedir? Mesela neye dayanarak hangi etki analiziyle, veri analiziyle böyle bir şey yapılıyor?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ama genel müdürden istemiyoruz, ilk imza sahibinden istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, ben ilk imza sahibi ve hocamızı söyledim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hocamıza saygı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, buyurun.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Sayın Başkanım, vekillerimi dikkatle dinledim. Evet, doğru, cezaların artırılması noktasındaki özel önleme açısından suçu düşürdüğüne ilişkin çok fazla çalışma yoktur ama cezaların artırılmasının genel önleme bakımından tespit eden çalışma da yoktur. Yani ne demektir genel önleme? Cezalar artmış olduğu için suçu işlemeyen sayısını ölçmüyoruz. Dolayısıyla bu noktada bir çalışma yoktur ama diğer tarafta da bir çalışma yoktur; onun da altını çizmek isterim. Yani cezayı artırmak suretiyle suçu önlemek mümkün değil ama cezayı idealin altına çektiğiniz zaman suçun arttığına ilişkin çalışmalar vardır.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Dünyada var mı Hocam?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Var. Şöyle arz edeyim ben, şu açıdan söylüyorum: Cezayı belli bir miktarının altına çektiğinizde suç artar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Peki, Türkiye bu kategoride mi Hocam?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Şöyle örneklerini verebilirim: Örneğin, çok gündeme gelen bir örnek vardır, Türkiye'de ilk 2005, 2006'larda İstanbul'daki kapkaç olayları.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben de o örneği verecektim orada, İstanbul'da yaşadığımız için çok başımıza geldi.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - O kapkaç olayları ilk başta nitelikli hırsızlık bağlamında değerlendiriliyordu. Cezalar düştü, nitelikli hırsızlık cezaları; kapkaç olaylarında yükselme oldu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir anda kesildi sonra.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Yağmaya girdiği zaman cezası arttığı için düştü suç sayısı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yetişkinlerden bahsediyorsunuz, çocuklardan bahsetmiyorsunuz.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Soru zaten çocuk bakımından gelmedi, cezalar bakımından geldiği için ben açıklama ihtiyacı hissettim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklif sahibini de dinleyelim.

Buyurun.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, şimdi, elbette ki adaletin, hukukun temel amaçlarından biri suçları önlemektir fakat tek amacı bu değildir; aynı zamanda adalet duygusunu tesis etmek, toplumda devlet otoritesinin cezayı, infazı gerçekleştirmesi gibi de bir rolü vardır. Şimdi hâlihazırda gerçekten de çocuk savcısı ve hâkimlerinin anketine de yansıyan şu anki cezalar özellikle infaz sistemiyle ve tamamı hüküm açıklanır açıklanmaz da açık cezaevinde geçmesi sebebiyle hem bu cezasızlık algısını pekiştiriyor hem de çocuğunu, evladını kaybetmiş aileler için çok büyük bir yara olarak... Yani, o adalet duygusunu tesis edemeyince insanlara ne öneriyorsunuz? Yani, çocuğu korkunç bir şekilde, dehşet bir şekilde öldürülmüş bir anneye, babaya ne öneriyorsunuz?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Burada sadece ölüm yok ki bir arkadaşını iten için de var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bakın, ilgili madde sadece ölüm ve neticesi itibarıyla ağırlaştırılmış yaralamayı kapsıyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır, siz suçları artırıyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yahu, şu anda konuştuğumuz ölüm ve...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - 2'nci maddeyi konuşuyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - 2'nci madde Ceza Yasası'nın 31'inci...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Buradaki ceza artırımı sadece ölümleri mi etkiler? Hayır, tüm suç tipleri için. Siz sonraki maddeleri konuşuyorsunuz ama burada tüm suç tipleri buna giriyor. Örnek veriyorum, bir propaganda suçu işledi çocuk, bir arkadaşını itti -tırmak içinde söylüyorum- okulda kalem aldı, bilmem ne yaptı; şimdi, bu suç tiplerinin hepsi için de aynı şekilde ceza artıyor. Daha sonraki maddede demişsiniz, amenna. Bu, işin sadece özel kısmı ama genel olarak artırıyorsunuz bunu; bir gerekçesi var mı? Hadi, onu ona bağladık, peki, diğeri? Yine, çocuklar bağlamında bir yaklaşım biçiminde ama sizin dediğiniz buradaki 4'üncü madde. Burada 1'inci, 2'nci, 3'üncü maddeler de değişmiş.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi, biz bir kere şöyle bir şey yapıyoruz: Suçun ilk temasından itibaren aslında başka bir adalet sistemi kurguluyoruz. Önce ilk temasta, mesela, biraz evvel tartıştığımız yönlendirme tedbirleriyle çocuk muhatap olacak ve çocuğun zaten...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bir ayırım yok ki burada.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, bütüncül baktığınız zaman...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Siz tek suç tipi için böyle düşünüyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, bütüncül baktığınız zaman...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Çocuklar sadece bir suç işlemiyor ki bir sürü suç tipi var ve hepsi için ceza artırımı öngörmüşsünüz, siz bunu kavrayamıyorsunuz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Siz daha sonra yazılı cevap verin bence.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Hayır, olmaz yazılı cevap ya!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Halil Bey, çekin, sonra getirin.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Çocukların hayatını ilgilendiren bir konu acele acele acele diye olmaz yani. Burada konunun önemine saygı gösterelim lütfen ya!

Tuba Hanım anlatsın o zaman maddenin neden böyle yazıldığını. Çok açık bir soru var, bütün suç tiplerine ilişkin bir artırımdan bahsediyorsunuz ama sürekli ölümler öne çıkarılıyor. "Neden?" sorusuna cevap verilsin yani.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tamam.

Hâkim takdir yetkisini uygulamadığı takdirdeki...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şimdi, Başkan, bunu anlatma tarzı... Bir yanlış anlaşılma var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, mikrofonunuzu açayım da...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şimdi teklifin ilk imza sahibi diyor ki: "Biz bu ceza artırımını sadece..."

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) - Sadece ağırlaştırılmış müebbet hapsi gerektiren suçlarda...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bir propaganda suçunu falan kapsamıyor bu, ağırlaştırılmış müebbet...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şimdi biz burada yaş küçüklüğünü değiştiriyor muyuz? Evet.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Arkadaşlar, ağırlaştırılmış müebbet hangi suça veriliyor?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - 31...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ağırlaştırılmış müebbet hangi suça veriliyor arkadaşlar?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - 31'inci maddedeki yaş küçüklüğü meselesini konuşmuyor muyuz? Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanımız, Komisyon Başkanımız hukukçu mu acaba, hukukçu mu? Mesleğini bilemedim yani Sayın Komisyon Başkanımızın, ilk imzacı arkadaşın mesleğini öğrenemediğimiz için bir şey diyemiyoruz. Hukukçu mu?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Halk sağlığı...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Zaten dikkat ettiyseniz hem kanunumuzda hem raporumuzda önleme ve rehabilitasyon ağırlığı var. Cezai hükümler hukukçularımızla çalışıldı.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Burada yok, burada yok; sözde var, icraatta yok.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Siz buna ne kadar itiraz ederseniz edin, güneş balçıkla sıvanmaz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İcraatta yok.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Zaten mesele bu: Komisyon da aynı tutumu sergilediniz "Ne kadar itiraz ederseniz edin, güneş balçıkla sıvanmaz."

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yok, ilk defa, bu cümleyi ilk defa kullanıyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hiç dinlemediniz, hiç önerileri dikkate almadınız, aynı tutum burada da devam ediyor. Yazık Adalet Komisyonuna yani!

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, bu polemikler devam edecek...

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Ama Halil Bey, siz Komisyon da yoktunuz, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda olsaydınız orada anlatırdık yani, biz de oradaydık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Burayı da oraya çevirdi.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Hayır, biz oranın tutumunu anlatmaya çalışıyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi, bir kere teklifin tamamında cezasızlık algısını gidermeye yönelik 3 madde bulunuyor. Öyle değil mi sayın vekillerim? 6 madde doğrudan suç işlenmeden önce koruyucu ve önleyici tedbirler alınmasını düzenliyor. Bunlara ilave olarak 2 madde çocukların uygun hizmetlere ve destek mekanizmalarına yönlendirilmesini, 1 madde mevcut yönlendirme tedbirlerinin etkinliğinin artırılmasını, 2 madde ise tedbir kararlarının gecikmeden alınmasını ve tedbirlerden beklenen faydanın gerçekten sağlanmasını amaçlıyor.

Yani hâl böyleyken, ortada sayılar varken ve sadece belli spesifik suçlarla, müebbet gerektiren ya da ağırlaştırılmış müebbet gerektiren suçlarla ilgili alt ve üst sınırlar artırılmışken gelip bana diyorsunuz ki "Propaganda yaparsa şey artacak mı?" Hayır, aksine biz çocuğun suçla ilk temasından itibaren merkezî koordinasyonun Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına olduğu;

illerde ve ilçelerde de mülki amirlerin, kaymakamların ve valilerin koordinasyonunda uygulanacak tedbir kararlarını kurguladık ve bunu ciddi bir şekilde yapılandırdık yani tam tersini. Siz başka bir kanun teklifinden bahsediyorsunuz açıkçası.

Ve başından beri burada hiçbir kimse şunu söylemedi, ne benim ağızımdan ne Komisyon zamanında ne bu kanunu savunurken ben de dâhil hiçbir kimse "Cezaları artırınca suçlar düşer." diye bir ifade kullanmadık. Doğru mu? Niye böyle bir ifade kullanalım ki? Ama sadece cezaları artırmanın nedeni suçları engellemek değildir, bir de adaleti tesis etmek gibi bir rolümüz var. Ne yapsın aileler, mafyaya mı gitsin; mafyaya mı gitsin, ne yapsın? İnsanların içi yanıyor, bir şekilde...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - E, mafyaya gitmesin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Aileler mafyaya mı gidecek Sayın Başkan?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tabii gitmesinler, kendi adaletlerini mi arasın?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yahu, tabii gitmesinler, devlet onların adına adaleti, onların da hem kanun uygulayıcısının... Ya, biraz evvel Ata Akman'ın hâkim heyetinin mektubunu okudum. Allah aşkına, buradaki hazırandan kim ona karşı çıkıyor? Bu hâkim çocuk suçmanı mıydı?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, hangi ağırlaştırılmış müebbet yedi yıl ceza alıyor, dokuz yıl ceza alıyor mu?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Pardon, ne diyorsunuz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Dokuz yıl, yedi yıl mı ceza veriliyor ağırlaştırılmış müebbet?

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Biz o hâkimlerin nasıl karar verdiğini biliyoruz Hanımefendi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Evet, infazına baktığınız zaman...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, infazdan bahsetmiyoruz...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Hâkimleri, savcılar çok iyi biliyoruz biz Hanımefendi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ya, şu anda bağırıp çağırarak işi velveleye veriyorsunuz, kusura bakmayın.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, infaz değil ki. Bu kadar bağırmadan... Bağırarak zorunda kalıyoruz, açıyorsanız öyle konuşalım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yani şu anda başka bir şekilde tartışıyorsunuz kanunu, kanun metni başka bir kanun, başka uygulamaları öneriyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, yedi yıl da mı başka?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sizin tartıştığınız, iddia ettiğiniz şekilde bizim önerilerimiz aslında örtüşmüyor yani siz başka bir şeyi tartışıyorsunuz, bizim önerimiz başka.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika...

Şöyle yapalım: Genel Müdürüm 2'nci maddeyle ilgili şöyle kısaca bir... Sanki kafa karışıklığı oldu gibi geliyor bana, 2'nci maddeyi açıklayın kısaca.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın Başkanım, söz konusu madde yaş küçüklüğüne ilişkin bir düzenleme. 12 yaşını tamamlamamış çocuklar bakımından sorumluluk yok. 12-15 yaş arasında eğer farik mümeyiz değilse yine sorumluluk yok ama farik mümeyizse, Adli Tıp raporuna göre algılama yeteneğine sahipse indirilmiş ceza var. Burada cezaları sadece ağırlaştırılmış müebbet ya da müebbet üzerinden değil, diğer cezalar da var.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Yani Tuba Hanım yanlış bilgilendirme yaptı.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Hayır, yanlış değil.

Belki şu yönüyle ilave yapmak gerekir Başkanım: Ağırlaştırılmış müebbet bakımından verilen on iki yıldan on beş yıla, müebbet de dokuz yıldan on bir yıla kadar verilen cezalar aslında biraz alt sınırlarda düşük. Yasa koyucu tabii ki takdir yetkisi çerçevesinde bunu yukarı çekmeye muktedir. Bu da getirilen teklifle, sayın milletvekillerimizin önerisiyle bu teklif huzura gelmiştir. On iki yıl hakikaten düşük.

Diğer yandan, (2)'nci fıkradaki -Sayın Başkanımızın dediği- yedi yıl mıdır, dokuz yıldır mıdır müebbet? Değildir, oradaki mesele, diğer cezaların yarısı indirilir. "Diğer cezalar" dediği süreli hapislerde, örneğin hırsızlık, örneğin yağmadan hükmettiğinde on yıl, on beş yıl; yetişkine vereceği on beş yıl yerine burada "Yedi yıldan fazla olamaz." dediği için her bir suç için bu sınır vardır. Yaralama vardır, yağma vardır, hürriyeti tahdit vardır; her birinden kurulan hüküm hiçbir şekilde yedi yıldan fazla olamaz. Şimdi, yedi yılı dokuz yıla çekmek doğru mudur? Tabii ki ceza-adalet sistemi bakımından gerekli olabilir, buna siyasi iktidar ihtiyaç duymuş olabilir ki var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Çocuk adalet sisteminden bahsediyoruz ama.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Doğrudur.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Eğer çocukta bahsediyorsak siyasi iktidar sizin gereklerinize göre değil, evrensel ilkelere göre ilerlemek zorundadır; size göre, bana göre yasa olmaz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Doğrudur Sayın Başkanım, bu yasama Meclisin takdirindedir.

Şimdi yedi yıl müebbet, şunu ifade edeyim...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Burayı anlayamıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika Genel Müdürüm.

Nereyi anlamıyorsunuz Sibel Hanım, bir daha söyler misiniz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, biz aynen dediğimizdeyiz yani bu tüm suçlara yönelik bir hüküm ortaya çıkarıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ne demek o? Bu çocukla ilgili kısım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, çocukla ilgili kısım. Sadece ağırlaştırılmış müebbet cezası nitelik itibarıyla ağırlaştırılmış...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yedi yılı dokuz yıla çıkarıyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Şöyle, bağıni kuracağım Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anlattığı şey, zaten onu söylüyor, anlayamayacak bir şey yok ki bunda.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Ağırlaştırılmış müebbetle bağıni kuracağım Başkanım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hayır, öyle diyorlar ya "Sadece ağırlaştırılmış müebbet." diye.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır değil, öyle bir şey demiyor, kim diyor?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Söylüyor ya Tuba Hanım. "2 suç tipinde." diyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Nerede ya? Onun üst sınırı var zaten.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O ilk kısım için yani alt sınır, üst sınır ama şu yedi yıl meselesi diğer suçlar için.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ağırlaştırılmış müebbet hangi suçun cezası Sayın Sibel Suiçmez?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Bağıni kuracağım Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, kurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Şimdi, çocuk bakımından ağırlaştırılmış müebbet... Bir çocuk bir çocuğu öldürdüğünde ağırlaştırılmış müebbet alır değil Başkanım? Ama hâkim, yardım eden olduğunda ya da 62'yi uyguladığında ne yapar? Süreli hapse bozar, yirmi beş yıla bozar. Yirmi beş yıla bozunca ne yapacak? Yedi yıldan fazla veremeyecek; bakın, 62'yi uyguladığı an ceza yedi yıla geliyor; bakın, dikkatinize arz ediyorum. Şimdi, bunu dokuz yıl yapmışız. Az bile aslında baktığınız zaman.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ama her bir fiil için.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Müebbet de her zaman müebbetle kalmıyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, burada ağırlaştırılmış müebbet ayrı, diğer cezalar ayrı.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Çocuk bakımından haksız tahrik var, yardım eden var, teşebbüs var. Süreli hapse bozduğunda yedi yıla geliyor, alt sınır yedi yıl oluyor, geçemiyor yedi yılı. Dokuz yıl oluyor; dokuz değil, belki on yapmak lazım. Aynı şekilde, o (3)'üncü fıkra bakımından da 17 yaşındaki bir çocuk 18'i tamamlayınca 62'yi uygulayınca...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Genel Müdürüm, on yıl mı diyorsunuz yani on yıl mı yapılsın?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Yani on yıl olması yasa koyucunun takdirindedir efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok yani dokuz yıl yeterli değil, on yıl mı yapalım?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Yeterlidir efendim, dokuz yıl yeterlidir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yeterli mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Yeterlidir efendim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Yeter" in ne kriteri var?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye... Bakın, yanlış anlamalar var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Aynı husus, efendim, (3)'üncü fıkra bakımından da geçerli.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben mi anlamıyorum?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam, bu konuda bir açıklama yaparsanız.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Ben üç cümleyle müsaade edersiniz toparlamaya çalışayım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Hocam.

Genel Müdürümüz açıkladı aslında da işin teorik kısmını da duymak istiyoruz.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Sayın vekillerim, itirazları noktasında haklılıkları var.

Öncelikle Genel Müdürümün ifade ettiği husus, zaten buradaki ceza indirimleri, yani (1)'inci fıkranın, (2)'nci fıkranın ilk cümlesindeki ceza indirimi, sadece ağırlaştırmış müebbet ve müebbede ilişkindir ceza artırımı. Ama (2)'nci fıkranın son cümlesi bakımından yani 2 tane şey öngörmüştür kanun koyucu.

Bir: "(2)'nci fıkra bakımından yarıya indireceğim, yetmiyor, yedi yıldan fazla da olamaz." Buradaki tartışma, somut cezanın on dört ila on sekiz yıl arasında olduğu durumlar bakımından etki eder. Ne demektir bu? Eğer somut cezanın çocuk bakımından on dört yıl ise mevcut sistemde yedi yıldan fazla veremezsiniz ama on beş yıla yedi buçuk olması gerekirken yine veremeyeceksiniz ama önerilen de dokuz yıla kadar olduğu için on dört ila on sekiz yıl arasındaki durumda çocuğun cezası iki yıl artırılmış oluyor mevcut sistemde; tüm süreli hapis cezaları bakımından, tüm suçlar bakımından, sadece ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet değil.

(3)'üncü fıkra bakımından da bu aralık on sekiz ila yirmi iki buçuk yani toplam ceza (1)'inci fıkra ve (2)'nci fıkra bakımından on sekizden fazla olduğu zaman yine etki etmiyor bu dokuz çünkü dokuzda kalıyor. Mesela, yirmi iki yıl ceza aldı çocuk totalde, yarısı indirildi on bir, dokuz yıla takılacağı için dokuz yıldan fazla verilemeyecek. Dolayısıyla etki edeceği aralık (2)'nci fıkra bakımından süreli hapis cezasının on dört ila on sekiz yıl olması, (3)'üncü fıkra bakımından ise on sekiz ila yirmi iki buçuk yıl olmasını etkiler. Burada çocuğun cezası, sonuç cezası artmış olur.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu dokuz yıl burada size yeterli mi?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Başkanım, o takdir meselesi yani ona bilimsel olarak bir şey söyleyemem, o takdir meselesi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım "Dokuz yıl yeterli mi?" sorunuzdaki şeyi de anlayamadım ben yani, hukuki altyapıyı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani mevcut yedi yıl zaten.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ne demek yani bu, teorik olarak mı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani dokuz yıla çıkması yeterli mi? Onu soruyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani on yıla çıkması, on bir yıla çıkması...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sekiz de olabilir, yedide kalabilir; onu soruyorum yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hoca buna hangi kriterle evet, hayır diyecek?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bilimsel olarak soruyorum, ceza hukuku profesörü ya Sibel Hanım.

Beritan Hanım, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şimdi, bir yol ayırımında olduğumuz çok açık. Bu mevcut tabloyu nasıl yöneteceğimizi bilmiyoruz. Çocuklar çocukları katlediyor, toplumda çok ciddi bir infial var ve biz, bir yol ayırımındayız çünkü bir çare arıyoruz. Şimdi, bu çareyi arayan tek ülke dünyada biz değiliz. Dünyada pek çok ülke bu tarz krizleri yaşıyor, bu krizler sonucunda bir yol ayırımına gidiyor; ya ceza yaşını düşürüyor ve çocuklara daha cezalandırıcı hapis cezaları veriyor ya da başka bir yol deniliyor. Bir örnekle açıklamak istiyorum.

Şubat 2024'te Almanya'nın Stuttgart kentinde 13 yaşındaki bir çocuğun 12 yaşındaki bir çocuğun ölümüne neden olduğu olay ülke genelinde büyük infial yarattı. Bu olayın ardından Hristiyan Demokrat Parti ceza yaşının 14'ten 12'ye düşürülmesi ve çocuklara daha ağır cezalar verilmesi yönünde bir öneri sundu. Ancak Federal Adalet Bakanı "Tekil bir olay üzerinden yasa değişikliği yapamayız." diyerek bu öneriye karşı çıktı. Ardından, Eyalet Adalet Bakanları Konferansı aynı yönde karar aldı ve yaşın düşürülmesi reddedildi. Almanya bu kararını bilimsel verilere dayandırdı. Almanya, kamuoyu baskısına rağmen hukukun ve bilimin sesini dinleyerek duygusal tepkilerle cezacı değişiklikler yapmadı. Çünkü biliyordu ki bu tür değişiklikler kısa vadede rahatlama yaratsa da uzun vadede bedelini çocuklar ve toplum öder. Almanya bu bedeli ödemeye razı olmadı, yasaı değiştirmede, sistemini ise güçlendirdi. Bugün biz de aynı eşikteyiz. Eğer kamuoyu baskısına teslim olur "Ceza hukuku bu işi çözer." diyerek cezalandırma yaşını düşürürsek çocuk adalet sisteminin temellerini sarsarız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Cezalandırma yaşını düşündürmüyoruz ki hâlâ 12.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Gerçek çözüm, cezaları ağırlaştırmaktan değil çocuğun suça sürüklenmesini engelleyen, sosyal destek mekanizmalarını güçlendiren, eğitim ve koruma sistemini onaran politikalar üretmekten geçiyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Beritan Hanım, cezalandırma yaşını düşürmüyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Dünyada bunun örnekleri var. Biz henüz yapmamız gerekenlerin çok uzağındayız. Önce bir yapmamız gerekenleri yapalım eğer çözüm bulamazsak gerçekten o zaman cezayı konuşabiliriz ama henüz çocukların yüzde 70'i...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Beritan Hanım, cezalandırma yaşını düşürmüyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Pervin Başkan, bir konuşabilir miyim.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ama düşürmüyoruz, yanlış bilgi vermeyin.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Nasıl düşürmüyor musunuz? 15 yaşa düşürüyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - 12 yaştan itibaren...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sen, 18 yaşındaki bir çocuğu çocuk olarak görmüyorsun.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ne alakası var ya? Zaten 2-15, 15-18 ayrımı...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Nasıl ne alakası var ya, tam da bunu söylüyor. Tekerrürde bunu söylemiyor mu?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Cezanın miktarında değişiklik yapıyoruz, cezalandırma yaşını düşürsek 11 yaşa indiririz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Cezanın miktarı da aynı şey, aynı şey... Günün sonunda bunun yolu hapse çıkıyor, günün sonunda bunun yolu kapatmaya çıkıyor. Biz de diyoruz ki kapatma bu işi çözümüyor, gerçekten o çocuklara, topluma üzülmüyorsanız ve vicdanınız sızlıyorsa gerçekten daha geniş yelpazeye sahip tedbirler almamız gerekiyor. Bu meseleyi Adalet Komisyonunda çözemeyiz. Bu meseleyi konuşacağımız başka merciler var. En çok da bu Komisyonun raporunda yazdığı gibi bir çocuk ihtisas komisyonuna ihtiyaç var. Bu yasa çıkacaksa o komisyondan çıkmalı çünkü orada bir çocuk perspektifi var, orada bütün bakanlıklardan gelen ve gerçekten çocuğu esas alan ve bu konuda çözüm olabilecek bir irade ortaya çıkmış olur. Bu mesele cezayla çözülmez, keşke çözülsün ama çözülmez. Çözülmeceği için biz kısa zamanda topluma diyeceğiz ki "Bak, biz böyle cezayı artırdık." ama sonra bu toplum daha ağır bedeller ödeyecek.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, şunu söylemek gerekiyor: Bizim şu anki yasa teklifimiz aslında çok akut gelişen son olaylara yönelik acilen bir tedbir almak. Mesela, Çekmeköy'de...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, bütün adalet sistemini bozuyor ama Başkanım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ya, bir dinler misiniz ya! Bir müsaade edin Sibel Hanım ya!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Burayı siz yönetmiyorsunuz! Siz yönetmiyorsunuz! Komisyonunda değilsiniz!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - O zaman sabote etmeyeceksin! Her konuşmamı sabote etme!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sabote eden sizsiniz!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Zaten söz vermiştim Sibel Hanım.

Buyurun Sayın Durgut.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi herkes şunu söylüyor: "Niçin bir başka bahara bırakmadık?" Bu, aslında biraz ona çıkıyor. Şimdi, son zamanlarda çok elim olaylar yaşadık, değil mi? Bir öğretmenini Çekmeköy'de gidip bir öğrencisi öldürdü. Akut bir durum yaşayan bir çocuk var fakat mevcut mevzuat ona, o çocuğa el koymaya müsaade etmiyor. Ailesi ne yapmış? İmza vermiş "Her türlü riski göze alıyorum, çocuğumu alacağım ve çıkacağım." diyor ve çıkıyor. Neticede, o psikotik atak neticesinde gidip öğretmenini öldürüyor. "Biz bu kanunda niye acele ettik, ne acelemiz vardı?" diyorlar ya, bir adaptasyon süreci de elbette gerektiği için bu kanundan sonra, okullar açılmadan önce... Mesela, 3 doktor raporuyla ve derhâl mahkeme kararına bina edilmek üzere o çocuğun akut durumunda zorunlu tedaviye tabi tutulması gibi bir şey öngördük. Böyle bir mekanizma daha önceden kurulmuş olsaydı belki de o çocuğu kurtarabilecektik, o öğretmeni de kurtarabilecektik.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Aynı şeyi söylüyoruz, aynı şeyi söylüyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi, bir dakika, Beritan Hanım, aynı şeyi söylemiyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Aynı şeyi söylüyoruz, tedbir alın diyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Zaten var yasada, o var.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yasada sadece o yok.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Önce onu yapalım, çocuklarımızı koruyalım. Önce çocukları koruyalım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi, aynı şekilde Siverek'teki olay da...

Bir de şu var: Bazı şeyler mevzuatla elbette ki düzenlenecek, cezaların artırılması, infaz gibi mevzular ama bazı politika önerileri var, psikososyal taramadan bütün çocukların geçmesi gibi birçok politika önerisi var. Yani o Komisyon raporumuz, gerçekten bilimsel temellere dayanan birçok mevzuat önerisi ve bir kısmı da yönetmeliklerle düzenlenecek önerilerden müteşekkil. Ama bu işin bir taraftan da gerçekten mevzuatla ilgili akut ve acil boyutları da olduğu için ve böyle bir talep olduğu için ve biz de Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak milletin talebine karşı bir reaksiyon almak durumunda olduğumuz için hiç de aceleye gelmemiş bir şekilde... Yani bu yeni, böyle bir iki günde tartışılmış bir şey değil ki on birinci yargı paketinden itibaren tartışılıyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Onuncudan beri, onuncu.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Onuncudan mı?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Onuncudan tabii.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - On, on bir, on iki... Bakın Beritan Hanım, şöyle niye olmasın? Artık, bizim bir ihtisas çocuk komisyonumuz bence de kurulmalı ama birinci çocuk paketi, ikinci çocuk paketi, üçüncü çocuk paketi diye hep ileriye taşımamız gerekiyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Neden cezayı öne koyup bunu sonradan yapıyorsunuz?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Cezayı öne koymuyoruz. Bakın, 16 maddede sadece 16 eksi 3; diğerlerinin hepsi tedbir, yönlendirme, koruma yani...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Müşerref Başkan, o zaman hemen bir ihtisas komisyonu kuralım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tamam, kuralım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - O komisyon gelsin, bu yasayı tartışsın, biz bunun karşısında değiliz ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Kıymetli milletvekillerimiz, tabii, burada, ceza; çok kritik bir konuyu tartışıyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Öncelik filan olur mu ya, bir çocuk diğer çocuğu delik deşik ediyorsa hâkime takdir yetkisi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika Sayın Durgut...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Bir çocuk öbürünü delik deşik ediyorsa bütün bir toplumun sorunudur!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Allah aşkına, dünyanın her tarafında -dijital risklerden de kaynaklanan- suçun mahiyeti değişti.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Durgut, bir saniye, bir şey ifade edeyim.

Arkadaşlar, şimdi, cezayı ilgilendiren yani suç ve cezayı ilgilendiren çok önemli bir konuyu tartışıyoruz. Tabii ki çocuk ihtisas komisyonlarının veya raporların, bunların hepsinin olması lazım, devam etmesi lazım ama bizim burada hukukçular olarak -yani herkes ihtisas sahibi- özellikle ceza hukuku alanında çok dikkatli olmamız gerekiyor. O yüzden bu konuyu doğru yerde tartışıyoruz, yanlış yerde tartışmıyoruz. Bütün vekillerimiz, inanın, çocuk perspektifiyle de bakıyor buna.

Bu ikinci fıkrayla ilgili yani işin özetine gelelim. Doğrudan, sizin itirazınız bu cezaların artışıyla ilgili yani artışı fazla mı buluyorsunuz ya da artışın olmamasını mı diliyorsunuz, nedir şeyiniz?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bizim söylemek istediğimiz şey şu: Mevcut durumda siz bir çocuğu şu anda cezaevine gönderdiğinizde o çocuğu rehabilite edecek hiçbir mekanizma yok o cezaevinde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli Vekilim, ben anlıyorum bunu yani bütün suç ve ceza felsefesine baktığımızda, bu dediğiniz şeyler tartışılıyor ama şu anda hakikaten bu konuya neşter vurmamız gereken geride bıraktığımız birçok olay oldu. Bununla ilgili tabii ki tek başına cezaların cevap vermeyeceğini veya yeterli olmayacağını biliyoruz ama sadece cezaların artırılması da söz konusu değil burada yani ileriki maddelerde de var, tedbirler var, başka başka maddeler var bir bütünlük içerisinde.

Dikkat ederseniz, biz bunu on birinci yargı paketinde geri çektik. Bütün bunlar tartışılın, önlemler alınsın, bu konularda gereken koordinasyonu diğer bakanlıklarımız, Aile Bakanlığımız sağlasın; bütün bunları yapmak için geri çektik. Komisyon oluşturuldu, sizler de Komisyondasınız, Komisyon tartıştı, Komisyon raporunu hazırladı.

Şimdi, işin özeti, burada bu cezalar artırılıyor. Bu cezaların artırılması kimine göre yeterli, kimine göre yeterli değil, kimine göre artırılmaması gerekiyor. İşin özü burada spesifik olarak yani genel olarak tartıştık zaten, cezaların artırılması tek başına yeterli değil burada. Şimdi, mevcutta zaten on iki yıldan on beş yıla kadar; on iki yıldan on beş yıla olan on üç yıldan on sekiz yıla kadar oluyor. Buna mı itiraz ediyorsunuz, artırılmasını mı diyorsunuz? Burada yapılan düzenleme bu, ikinci fıkra için söylüyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, bizim cezayı artırmadaki niyetimiz ne?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Mevcut zaten bu, diğeri de yedi yıldan dokuz yıla çıkıyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, cezayı artırmadaki niyetimiz ne, caydırıcı olması değil mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Özellikle, iki tane... Hem caydırıcı olması hem de mağdur adaletiyle ilgili adaletin sağlanması.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkanım, bu ikisini de yürütüyoruz, adaleti tesis etmesi açısından da yürütüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sadece bir caydırıcılık değildi tabii ki.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Birincisi, çocuklar için ceza caydırıcı değil, caydırıcı değil.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Nereden biliyorsunuz, nereden biliyorsunuz?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çalışmalar var, bütün uzmanlar sizin yüzünüze söyledi ya. Caydırıcı olması için onarıcı adalet mekanizmalarının oluşması...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli Vekilim, bakın, bir şey söyleyeceğim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - O kadar konuştuk hâlâ "Kim dedi?" diyor ya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, bakın, ben bir soru sordum, hem Genel Müdürümüz açıklama yaptı hem de hocamız. Tam da bunu sordum aslında ve hocamız da "Yani sizin söylediğiniz de geçerli ama tersi de geçerli." dedi. Bakın, bilimsel olarak söylüyor. Yani herhâlde bundan daha bilimsel bir açıklama bu konuyla ilgili olmaz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, biz Komisyonunda uzmanları dinlemedik mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sizin iddianız bu ama bir başka iddia da olabileceği noktasında.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu bizim iddiamız değil. Komisyona bakarsanız, Komisyon süreçlerine bakarsanız Türkiye Psikiyatri Derneği geldi, hukukçular geldi, dünya örnekleri inceleyen sosyal hizmet uzmanları geldi. Bunu biz söylemiyoruz ki uzmanlar söylüyor, bilim söylüyor. Neden caydırıcı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Uzmanların söylediği tek başına artış yeterli değil yani tek başına eğer hiçbir şey yapmadan, biz hiçbir şey yapmadan sadece bu cezaları artırırsak yeterli değil.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Siz şu anda bu cezaları artırarak...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bunda hepimiz zaten... Tuba Hanım da aynı şeyi söylüyor, herkes aynı şeyi söylüyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - E, başka hiçbir şey yapmıyorsunuz, sadece ceza artırıyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değil işte ama yani...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ne var? Ben görmüyorum onarıcı adalete dair, Tedbir yetmez, o cezaevinin içini nasıl organize edeceksiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O kısmı anladık ama yani bütün tartışmalarda anladık.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Burada onu mu konuşacağız?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tabii ki konuşacağız. Ne konuşacağız?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Nerede konuşacağız?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Adalet Komisyonu burası ya.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sayın Başkan, bir öneride bulunabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, ben bir şey söyleyeceğim de onun için bunları söylüyorum.

İkinci fıkra ile ilgili kısmı anladık, ikinci fıkra ile ilgili kısmı. Siz cezaların artırılmasının yeterli olmadığını, artırılmaması gerektiğini söylüyorsunuz. Anladık mı yani bunu?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam ama ben hâlâ...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bunu anladık yani bunu saatlerce de konuşsak ulaşacağımız netice bu. İkinci fıkra için bunu anladık.

Şimdi, üçüncü fıkraya da yani herhalde aynı perspektifle yaklaşıyor. Üçüncü fıkra da 15 ile 18 yaş arası... Üçüncü fıkra da aynı şeyi mi düşünüyorsunuz? Bak, ben açık söylüyorum, doğrudan soruyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz kendimiz anlatabiliriz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Üçüncü fıkra ile ilgili.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkan, henüz 1'inci ve 2'nci maddeyle ilgili tam perspektifimizi sunmadık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok net anlaşıldı da bundan daha yani...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, biz zaten açıklayıcı olduğumuzu düşünmüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, saatlerce konuştunuz, nasıl...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İtirazlarımız var, saatlerce konuşmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, saatlerce konuştunuz, biz anladık.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben henüz 1'inci maddeye dair...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 1'inci maddeyi de anlattı.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, anlatmadım. Ben kendi perspektifimi çocuk komisyonu eş sözcüsü olarak 1'inci maddeye ilişkin...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama burası Çocuk Komisyonu değil, bakın Adalet Komisyonunda 1'inci madde ve 2'nci maddeyi...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Biz DEM PARTİ olarak buradayız ve Komisyon adına görüşümüzü iletacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 2'nci maddeyi yani ikinci fıkrayı, üçüncü...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkan, şunu mu dememizi istiyorsunuz; 1'inci ve 2'nci maddeyi konuştuk, 3 de buna bağlı, 3'te de konuşmayacağız, 4'üncü maddeye geçelim mi diyelim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hayır, hayır, onu söylemiyorum. Ben bir sonuca varmaya çalışıyorum. "2'nci madde, üçüncü fıkra." dedi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, pardon, ben 3'üncü madde diye...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani ikinci fıkradan şu anda bahsediyoruz. Şimdi üçüncü fıkra da aynı şeyi mi düşünüyorsunuz diye sordum. Netice itibarıyla orada da ne yapıyoruz, on iki yıldan on beş yıla olanı on beşten on sekize çıkarıyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Başkan, biz bunu sadece sosyoloji ya da çocuk bilimi açısından...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - On sekiz yıldan yirmi dört yıla olanı on dokuzdan yirmi yedi yıla çıkarıyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çocuk adalet sisteminde bir geriye gidişi ifade ediyor, bir geriye gidiştir bu Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Burada cezalar artırılıyor. Yani şimdi spesifik konuşalım, üçüncü fıkra da aynı şekilde 15-18 yaş aralığında cezalar artırılıyor. Yani saatlerce konuşsanız buraya geliriz.

Şimdi, üçüncü fıkrayla ilgili Genel Müdürüm kısaca bir açıklama yapın. Burada tam ne yapıyoruz?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, üçüncü fıkra da yine aynı şekilde 15-18 yaş grubu içinde olan çocuklar bakımından tüm sorumluluğu vardır bunların, hani Adli Tıp raporuna göre bir sonuca ulaşılmıyor. Yasa koyucu 2005'te ta eski Ceza Kanunu'ndan beri sorumluluğu kabul edilmiştir ama indirilmiş cezadır. Burada on sekiz yıldan yirmi dört yıla kadar olan cezanın, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası bakımından on dokuz yıldan yirmi yedi yıla, on iki yıldan on beş yıla kadar olan cezanın da on beş yıldan on sekiz yıla kadar artırılması sağlanıyor. Bu ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet için geçerli. Diğer cezalar bakımından yine indirim oranı üçte 1'dir. Örneğin yağma suçu işledi, cinsel suç, hırsızlık, gasp, onların hepsinde üçte 1 oranındaki indirim muhafaza ediliyor ama sonuç olarak verilecek ceza on iki yıl yerine on beş yıl olarak öngörülmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Burada da bir artış var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Burada da yine yasa koyucunun takdirindedir cezalar efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi yani burada artışlar var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Evet efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dördüncü fıkrayı da konuşalım. Dördüncü fıkrayı da bir açıklarsanız...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Dördüncü fıkra da, her iki fıkra için geçerli ortak bir fıkra düzenlemesi var. Somut olayda kasta dayalı kusurun ağırlığı, güdülen amaç ve saik, suçun işleniş şekli, daha önceden kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasından mahkûm edilmiş olma hususlarından biri veya birkaçı göz önünde bulundurularak kasten öldürme -81 ve 82- ve netice sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama -madde 87- suçlarını işleyen, 15 yaşını doldurmuş olup da 18 yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında üçüncü fıkra hükümleri uygulanmayabilecektir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ne uygulanacak o zaman?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - 15-18...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, buradaki mantık şudur: Uygulanmadığı zaman indirim uygulanmayacak, maddede, 81 veya 82'deki ceza neyse orada o verilecek ve indirim uygulanmayacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, bir dakika...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yani yetişkininki...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani yetişkinlere verilen cezayı veriyorsunuz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Evet, yetişkinlere verilen cezanın aynısı verilmiş olacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynen öyle.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Doğrudur.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, biz de bunu diyorduk, yetişkinlerle çocukları çarpık eşitliyorsunuz, çocuklar yetişkinlerden farklı davranılması gereken kişidir derken bunu söylüyorduk.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın Vekilim, iki suç bakımından bu, her suç bakımından değil, sadece iki suç bakımından yetişkinler gibi ceza almış olacaklar neticede.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Devam edelim, bir de 12-15 için de var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O iki suç hangileri?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Kasten öldürme, 81 ve 82'nci madde ve netice sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama, madde 87.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ne ceza alacak?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - 81, 82 ve 87'nci maddelerdeki cezalar neyse aynen o cezaları alacak.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şimdi, Başkan...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Şimdi, şöyle bir şey var, şunu söylememiz gerekiyor: Çocuk, çocuğa özgü mahkemelerde yargılanmaya devam edecek, eğitimleri de devam edecek.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani Adalet Bakanlığının çocuk adalet sistemini anlamamış olması...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, bir dakika...

Hocam, şu kısım ile ilgili de bir açıklama ihtiyacı var, burada vekillerimiz de soruyor. Bu dördüncü fıkrayla ilgili hem ceza hukuku açısından, çocuk ceza hukuku açısından hem de karşılaştırmalı hukuk açısından da yapabilirseniz bir değerlendirmenizi alalım yani hem kasten öldürmeyle ilgili hem de bu ağırlaştırılmış yaralama meselesi...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Başkanım, ilk önce Sibel Hanım'ın sormuş olduğu soruya cevap vereyim. "Ne ceza verilecek?" dediğinizde eğer ki 86/1 kapsamındaysa yani yaralama suçunun temel hâli artı netice sebebiyle ağırlaşan hâl varsa on ila on dört yıl veya diğer fıkralardaki miktar verilecek. Ben öldürmeye gittim burada. Üçüncü fıkradan netice sebebiyle ölüm gerçekleşirse on dört ila on sekiz yıl, yetişkinlerin aldığı ceza aynen bu şekilde bu düzenleme itibarıyla uygulanacak.

Şimdi, burada ilk önce mevcut durumu analiz edeyim çünkü burada...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hocam, bir de bunların infaza yansımada bir değişiklik olacak mı, infazı ne kadar etkileyecek?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Hâlihazırdaki infaz rejiminde bir değişiklik yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ceza miktarları artırılıyor, infazla ilgili değil, onu sonra konuşacağız.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Bu suçla ilgili olduğu için söylüyorum, o bir gün, iki gün meselesi ayrı; evet, haklısınız orada.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu konuşacağız.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - İki gün içinde o şartlı salıvermeden yararlanma meselesi de ilerleyen maddelerde var.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Evet, o hariç olmak üzere bu suç üzerinden konuşuyorum, siz haklısınız. İnfazda bu suç bakımından baktığımızda değişen bir şey olmayacak yani infaz rejiminde bir değişikliği göstermiyor.

Şimdi, hâkim nasıl uygulayacak, ilk önce ona bakalım çünkü 87/4 şu ana kadar hukuk sistemimizde ilk kez gelen bir rejim getiriyor yani bunun örneği yoktu şu ana kadar. Normal şartlar altında...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Karşılaştırmalı hukuk açısından, dünya örnekleri açısından var mı?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Elimizde hukuklar vardı, bende değil de arkadaşlardaydı veriler, onlara hemen bakalım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Fransa, Belçika, Hollanda, İngiltere, Amerika...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Karşılaştırmalı hukuku Genel Müdürüm sunarsa sonra ben alayım hemen çünkü onlar çalışmışlardı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Olur.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Başkanım, karşılaştırmalı hukukta var benzer düzenlemeler, özellikle Fransa'da var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Belçika, Hollanda...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Belçika, Hollanda'da var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Amerika Birleşik Devletleri...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Oralarda başka şeyler de var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Üstelik bizde çocuğa özgü...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sosyal hizmetin Allah'ı var orada ya!

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, Fransa'da 13 yaşını doldurmamış çocuklara ceza verilemiyor; bizde, burada malumunuz 12 yaş. 18 yaşından küçükler hakkında yetişkinler için öngörülen cezanın yarısından fazlası hükmedilemez.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, onları sormuyorum Genel Müdürüm, dördüncü fıkrayı soruyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Dördüncü fıkranın karşılığını hemen arz ediyorum.

Suçun şartlarıyla suça sürüklenen çocuğun kişilik ve durumunun daha ağır cezayı gerektirmesi, kişinin hayatına ya da fiziksel veya zihinsel bütünlüğüne kasten zarar verme suçunun tekerrür hâlinde işlenmesi, suça konu eylemlerin ciddi olması, saldırı suçu, cinsel saldırı suçu, ağır suçlar, aşırı şiddet eylemleri hâlinde mahkeme 16-18 yaş arasındaki çocuklara yetişkinlere verilen cezadan indirim yapılmamasına karar verebilmektedir. Bizim teklifte olan hükmün aynısı, Fransa'da hâkimin takdiriyle yetişkinler gibi cezalandırılabilmesine imkân tanıyor. Benzer düzenleme yine Belçika'da da var Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, vekillerimiz diyor ki: "Bu, Fransa'da olabilir, Belçika'da olabilir, Amerika'da olabilir, aynı diğer yani çocukları koruyan sistemler Türkiye'de var mı ki bu uygulamayı alacağız?" Onların adına ben soruyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Evet, rehabilitasyon yönüyle Çocuk Koruma Kanunu'nda tabii ki var, yine Aile Bakanlığının mevzuatında, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun kendi kanununda benzer düzenlemeler tabii ki var, sağlık tedbiri bakımından yine var. Sistemin aksayan yönlerinde teklifte yer alan diğer maddeler, sistemin diğer yönlerini teklifin diğer maddeleri destekliyor. Örneğin, sağlık tedbiri bakımından da ciddi bir tedbir getiriliyor. Burada Sağlık Bakanlığı ile mahkeme arasında ciddi bir mekanizma kurulacak ve yirmi dört saatte... Şu an alınabiliyor ama tam iyi işlemiyor. Onu daha işlevsel hâle getiren öneri var teklifte.

5/A maddesiyle çocuklara yönelik yönlendirme tedbirleri ciddi anlamda bir tedbir getiriyor, boşluğu dolduruyor.

Dolayısıyla bütünü değerlendirildiğimizde aynı...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Siz soru mu soracaksınız?

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Şimdi, bu uluslararası örneklerle ilişkin Barolar Birliğinde çalışma yapmış bir hocamız burada, Meltem Hanım ve daha önce de bununla ilgili raporları sundu. Tümüyle bu uluslararası örneklerde ceza sistemi ve aynı zamanda bu sosyal hizmet uygulamaları aynı olsa da orada çok önemli bir gerçeklik var. "Bütün bunlara rağmen suç sayısında azalma olmamıştır." diye bağlanan ve seneden seneye de arttığı ifade edilen veriler var. Şimdi, bakın, biz tümüyle bu örneklerin aynısına çevirsek bile kendi sistemimizi bu ülkeler ortaya koymuş, demiş ki: "Ama yine de suç oranları azalmadı, her sene artıyor."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Anladım.

Teklif sahibine soruyorum: Bu konuda sizde veri var mı?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hangisi Sayın Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karaca'nın bahsetmiş olduğu Barolar Birliğinin yaptığı çalışma mı bu?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Barolar Birliğinin yaptığı çalışmalar da var, bu uluslararası alanda yapılan çalışmalar da var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, ben soruyu sorayım da...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hocam aslında bunun cevabını verdi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Fransa'da, Belçika'da ya da diğer ülkelerde bu aynı 4'üncü fıkra geldiği zaman diyorlar ki: "Veri açısından suçların azaldığına ilişkin bir veri yok, hatta günden güne arttığı söyleniyor bu sistem getirildiği hâlde." Bununla ilgili sizin yapmış olduğunuz komisyonda buna ilişkin bir veri geldi mi? Yani suçlar diğer ülkelerde -karşılaştırmalı hukuk açısından soruyorum- azalma veya artma, neyse, öyle bir veri var mı diye Sayın Durgut?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, aslında hocamız bunun cevabını verdi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok yani.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bir kere bunun ölçümlenebilmesi için suçun oluşmasına sebep olan diğer bütün faktörlerin ayrı ayrı kontrol edilmiş olması lazım. Yani kimse şunu söyleyemez: "Suçlar arttı, bu cezalar arttı diye..." Bunun kontrol edilmiş bir çalışma olması lazım, diğer bütün faktörleri kontrol edeceksin yani bu istatistiki açıklaması zor bir şey.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Size bu veriler geldi mi? Araştırma Komisyonuna barolar bu verileri ilettiler mi?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Dinleyelim 2'nci maddede Türkiye Barolar Birliğini.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Türkiye Barolar Birliğini temsilen kim burada?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ölçülemez. İstatistik olarak yani bilimsel bir temele oturamazsınız, bir değişkene bakarak bunu ölçümleyemezsiniz. İstatistik yani... Bu kanserin diyelim ki on tane sebebi var; birini kontrol ederek, diğerlerini kontrol etmeden, diğer değişkenlerin etkisiyle ilgili... Ona ne diyorlar?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Gelecekte de önleyici bir tedbir...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, hayır. Başka bir şey söylüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika arkadaşlar, bir saniye...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Arkadaşlar, ben başka bir şeyden bahsediyorum ya.

(Gürültüler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, müzakere yapıyoruz, Barolar Birliği bu konuda zaten söz istemişti.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yani şöyle bir iddiada kimse bulunamaz: Bilimsel olarak cezalar arttı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye... Barolar Birliğini de dinleyelim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Avukat Meltem Anayaroğlu, Türkiye Barolar Birliği Çocuk Hakları Komisyonu adına buradayım.

Az önce vekilimizin sözünü ettiği araştırma bilimsel bir araştırmadır, Avrupa Birliğinin koordinasyonunda yapılmıştır. Komisyona yazılı olarak sunduk. İspanya, Almanya ve -pek çok ülkeyi inceledik- Portekiz'i sunduk. Tamamen bilimsel verilerdir. Avrupa Konseyinin bir yayını olduğu için de zaten bundan faydalandık. Bahsedilen bilimsel ve karşılaştırmalı veriler bunlar ve orada diğer... Yani sadece cezalandırmanın artırılması değil.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Evet, aynı iddiayı biz de savunuyoruz, aynı noktadan bakıyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Evet, diğer koruyucu, önleyici, destekleyici tedbirleri güçlendirerek aslında suçla mücadelede bu yöntemi benimsediklerini ve onun için de aslında uluslararası çocuk adalet sistemi literatürüne de örnek uygulama olarak geçmelerinin sebebi budur. Ölçümlemeleri vardır, zaten onun için heyecan duyup paylaşmıştık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, teşekkür ediyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Aslında İspanya'daki...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, bir saniye...

Ben anladım yani şunu söylüyor: "Sadece cezaların artırılmasıyla birlikte, yapılan, diğer alınan önlemlerle birlikte suçla mücadele edilmiş." Onu söylediniz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Başkanım, hayır, cezaların...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben onu anladım sizin söylediklerinizden.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Tersini anlattı Sayın Başkanım, "Cezaların artırılmasıyla bu iş olmaz." dedi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tekrar buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "Cezaların artırılmasıyla bu iş olmaz." dediniz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kim "Cezaların artırılmasıyla bu iş olur." dedi ya? Çıksın konuşsun kimse ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Siz dediniz biraz önce.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ya, Allah aşkına, cezasızlıkla da olmuyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tekrar buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Cezaların artırılmasının bilimsel olarak suçla mücadelede oranları düşürdüğünü, buna dair tek başına hiçbir başarı kaydedemediklerini ama bunu bilimsel bir şekilde veriler... Hani hep konuşuluyor ya neye dayalı veriler...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bakın ama herkes aynı şeyi söylüyor zaten, tek başına cezaların artırılmasıyla suçla mücadele olmayacağını bilimsel olarak herkes söylüyor, biz de bunu biliyoruz.

Devam edin, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bu, Portekiz'de mi, İspanya'da mı?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Genel olarak bütün ülkelerde, özellikle Almanya'da. Biraz önce vekilimin verdiği örnekte...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hangi vekil?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Beritan Hanım, Beritan Vekilimiz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Onun verdiği örnekte Almanya'nın bütün toplumda infial yaratan bu olayla nasıl mücadele edeceğine, bunu nasıl yöneteceğine karar vermesi için bütün verileri ve bilimsel tespitleri önüne alıp cezayı arttırsa bunun mücadelede hiçbir etkisi olmadığını görüp kabul edip toplumsal mühendisliğini de bu infiali yönetmeyi de bu şekilde önceliklendirmiş.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yalnız, sanki siz Almanya'dan önce Portekiz, İspanya, Belçika gibi ülkeleri söylediniz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Evet, Almanya da var bunun içinde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - "Sadece cezaların artırılması değil, diğer önlemlerle birlikte suçla mücadele ediliyor." dediniz, doğru mu?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Tabii. Yani, bu infial yaratan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama ben bir şey sordum yani daha evvel...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Cezayı artırmamış ama onlar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, bir şey... Ama Almanya artırmamış, diğer ülkeler artırmış.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, yok, Başkanım...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır ya.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Hayır.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım, yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Diğer ülkeler artırmamış mı?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Hayır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Cezaları artırmamışlar mı?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Hayır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki.

Birinci sorum...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Hatta, müsaade ederseniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, bir dakika... Anlıyorum.

Yalnız, Adalet Bakanlığımız, hocamız da dâhil olmak üzere, bazı ülkelerde cezaların artırıldığını ifade etti; birincisi.

İkincisi, ben (4)'üncü fıkra bakımından yani yetişkin olarak sayılmaları açısından sordum soruyu. "Bu uygulama nerede var?" dedim, yetişkin olarak Fransa örneğini verdiler, Beritan Vekilimiz herhâlde... Pardon, sayın...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Almanya örneğini Beritan verdi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, siz Almanya...

Sayın Karaca "Barolar Birliğinin bu konuda karşılaştırmalı çalışmaları var." dedi.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben de onu soruyorum: Yetişkin olarak -yani 18 yaş altını... İşte, diyelim ki bizde, getirilen teklifte 15-18- sayılan sistem var mı sizin çalışmalarınızda, onu soruyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Sorunuzu doğru mu anlıyorum? Ben şöyle cevap vereceğim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, bakın, 4'üncü fıkra...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Bakın...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yeni teklifte, belli durumlarda, işte, kasta dayalı kusurun ağırlığı, vesaire...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - İstedikleri cevabı alana kadar soracak size.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - ...bu gibi durumlarda yetişkin olarak sayılıp 18 yaş altında dahi olsa -yani burada 15 ve 18 yaş aralığında- yetişkin olarak ceza verilecek deniliyor; bunu soruyorum ben. Yani, bunun Fransa'da olduğu söylendi, başka, sizin çalışmalarınızda, karşılaştırmalı çalışmalarınızda hangi sistemlerde var? Onunla ilgili bir veri var mı, yok mu; onu sordum yani.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Ha, yok Başkanım. Yani yetişkin olarak kabul edilmiyor. Yani vahim bir suç işlemiş ve cezalandırılmıyor değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - "Böyle bir sistem yok." mu diyorsunuz?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Hayır, yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - E, ama "Var." diyorlar, Adalet Bakanlığı Fransa örneğini verdi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - O, Fransa'ydı.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Bakın, Fransa'dan bahsediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sadece Fransa demiyorlar ama.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Fransa...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sadece Fransa değil.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Dünyada bir sürü örnek var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hangi ülkelerde var?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ona bakarsak Orta Doğu'ya dönelim, Orta Doğu'da...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, Fransa, Belçika...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bir dakika, Orta Doğu örneklerini vermiyoruz ya, Avrupa örneklerini soruyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Fransa, Belçika, Hollanda, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve maalesef, Çin'de de var, Çin'de olmasa iyiydi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Niye maalesef?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yine Avrupa'da olsaymış.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki.

En önemli madde bu madde yani bu maddeyi geçerse...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok temel bir şeyi konuşuyoruz, buradaki tartışma çok kıymetli.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, duyduunuz değil mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Evet, duydum.

Bizim dünyadaki...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Barolar Birliği "Böyle bir şey yok." diyor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Yok demiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ne diyorsunuz?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Barolar Birliğinin iyi uygulama örneği yani Avrupa Birliğinin...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, ben çok basit bir soru soruyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Bakın...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - O, kötü uygulama örneği; bu, iyi uygulama örneği.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Dördüncü fıkra açısından soruyorum; ben ikinci, üçüncü fıkrayı geçtim, orada zaten belli ceza miktarları var, orada artış var, orayı geçtik. Dördüncü fıkrayı soruyorum, dördüncü fıkra 15-18 yaş aralığı yetişkin olarak kabul ediliyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ağır suçlar kapsamında.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Evet.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Başkanım, bizim incelediğimiz ülkelerde böyle bir şey yok.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, orada ağır suçlar... Biz sadece ölüm ve ağır yaralamayı yani diğer suçları dâhil etmiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Diğer suçları dâhil etmiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, doğru, doğru.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Orada ağır suçları kapsıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Zaten dördüncü fıkrayı herhâlde okuyarak gelmişlerdir.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yani, tecavüzü falan da kapsıyor değil mi orada?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu soruyorum: Var mı, yok mu diyorum dünyada örnekleri?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bizde öyle değil.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Cevap veriyorum size: O verilen örnekler onların tespitleri olabilir, tam tersi tespitler de bizim incelemelerimizde...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, tespit değil bu.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Tespit Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Orada öyle bir sistem var veya yok yani burada bir veriyle ilgili bir durum yok.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, Amerika'da bir çalışma yapılmış...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Velez ki Fransa'da var Başkan, ne olacak?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ama Fransa otuz yıl...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kanada, Kanada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika, bir saniye...

Bakın, bunu söylüyorsunuz ama Beritan Hanım ne dedi? Almanya örneği verdi. Diğer taraftan, Sayın Karaca neyi sordu? "Diğer ülkelerle ilgili çalışmalar var, Barolar Birliği açıklama yapsın." dedi.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYESİ AV. MERİH MELTEM ANAYAROĞLU - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani, velez ki diye bir şey yok.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Konuşturuyorsunuz ki, iki cümle kuramadı ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bir dakika Sibel Hanım...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, El Salvador'da yönetim değişti...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Küba'yı ne yapacaksınız? El Salvador'a gidiyor, Küba'ya bak önce.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkanım, bir modeli uygularsınız, o modelden sonuç almanız onu başarılı kılar.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkanım, ben bir konuşabilir miyim?

Her ülke bu krizi aşmak için bir model üretmiş kendince ve bu bazı modeller işe yarayıp iyi örnek olurken bazı modeller o ülkeye özgü bir şey olarak kalmış.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Biz de mesela Almanya'dan, İspanya'dan bir sürü şeyi aldık yönlendirme tedbiri olarak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, aynı şeyi söylüyoruz zaten Beritan Hanım, aynı şeyi söylüyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tamam, biz de tedbir kararlarını...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bahsettiğim iyi örnekler, sonuç almış örnekler; ceza varsa da yanında onarıcı adalet var, başka ilgili mekanizmalar var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, aynı şeyi söylüyoruz zaten; Beritan Hanım, aynı şeyi söylüyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tamam, biz de tedbir kararlarını...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bunun modelleri var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynı şeyi söylüyoruz biz de.

Bakin, tekrar söylüyorum: Eğer bir ceza artırımla tek başına bununla...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Tedbir kararlarını uygulanabilir bir hâle taşıyor bu paket, o da onarıcı adalet oluyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Burası beni kilitliyor, dinleyemiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Burası da beni kilitliyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ah Beritan, ah. Sen yok musun, sen!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Arkadaşlar...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 1'inci maddeden sonra bu işi bitirelim arkadaşlar, bu bayağı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Arkadaşlar, şöyle yapalım: Ben hocama bir şey daha sormak istiyorum: Yani ben cevapları duyuyorum, anlıyorum; hocam, 87 açısından da bir açıklama yaparsanız, 87 açısından yani kasten öldürme dışında bu, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama, bir örnekle ya da birkaç örnekle -burada hukukçu olmayan arkadaşlar da olabilir- nedir, ne söylersiniz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İlk imzacı da hukukçu olmadığı için onu da dinleyemiyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sizin de ikna olmaya ihtiyacınız var, değil mi Başkan?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Hocam.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - 87'nin mahiyeti şudur: 87 neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralamadır. Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suçlar bizim hukukumuzda kast, taksir veya kast, kast kombinasyonlu suçlardır yani yaralama kastıyla başlayacaksınız, ikinci bir netice daha doğacak; bu iki neticenin de 87'dekilerden biri olması gerekir. Örneğin...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bitkisel hayatta kalıyor mesela.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Evet.

Bir örnek: Bir çocuk diğer çocuğu veya yetişkini yaralama kastıyla hareket etti ve yüzünde sabit bir iz neden oldu. Eğer yüzünde sabit bir iz olmasaydı 86 kapsamında değerlendirecektik silah olsa bile, 86/3. Yüzde sabit bir iz olduğu için ikinci netice doğar ve ikinci netice bakımından artık 87 uygulanabilir hâle gelir. Kast nerede burada? Kast yaralama bakımından. İkinci netice nedir? İkinci netice yüzde sabit iz. Bu, taksirle veya kasten olabilir, ikisi için de mümkündür. Bu verdiğim örnek bakımından eğer 86/1'den giderse -yetişkinler için verilecek cezaya göre ben konuşacağım- bir yıl altı aydan üç yıla kadar, bir yıl altı aydan ceza verilir; 87/1'e göre de ceza 1 kat artırılır yani üç yıl olur temel şekli bakımından. Bu açıdan baktığınızda buradaki ceza üç yıl olacak.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çocuklar için?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Çocuklar için eğer (4)'üncü fıkraysa bu olacak.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yani çocuk ile yetişkin eşitlenecek.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Aynen.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İtirazımız buna.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Ama tabii, amaç burada takdire bağlı.

Yalnız, şu hususu da işaret etmek isterim: 31/4'e yeni eklediğimiz 4 tane kriter var. Bu 4 kriterin 3'ü 61'inci maddedeki kriterler. 61'inci maddede 7 kriter var dolayısıyla kalan kriter sayısı 4. Yani buna niye işaret ettim? Hâkim burada şöyle bir uygulama yapacak eğer bu geçer kanunlaşırsa; önüne gelen olayda hâkim ilk önce şuna bakacak: "Benim karşımda 81/2 veya 81 veya 82 veya 87 var mı?" diye bakacak. Eğer varsa diğer 4 kriteri uygulayacak. Bu 4 kritere göre ya (2)'nci fıkradaki durumu (3)'üncü fıkraya göre, (3)'üncü fıkra kapsamına girende de yetişkinlere göre cezalandırmayı yapacak ama temel cezayı belirlerken bu kriterleri yine kullanamayacak, diğer kriterleri kullanacak çünkü mükerrer değerlendirme yasağına girer aksi takdirde. Oradaki uygulamanın bu şekilde yürümesi gerekir. Bunu sayın vekilim söylemişti biraz önce, hani mükerrer değerlendirme yasağı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Bunun da buradan bir çıkışı var. Yani aslında mükerrer değerlendirme yasağına girmeden de uygulanabilir bir durum söz konusu burada, onun da altını çizmek isterim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Peki ama son noktada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Nasıl o?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Dediğim gibi, ben şeye kanaat belirtmeden bunu mevcut durumu analiz ederek söylüyorum, yoksa kanaat belirtmiyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kanaat niye belirtmiyorsunuz? Kanaat de belirtin.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bu kombinasyona bir şey eklemek istiyorum Başkan. Şimdi, yetişkin gibi cezalandırıldığında böyle olacak mı? Demek ki 15-18 yaş arası mevcut değerlendirme devam etseydi, yetişkin gibi olmasaydı sonuç, nihai ceza ne olacaktı?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Hemen söyleyeyim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Burada indirim alacaktı.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Burada (3)'üncü fıkraya girecekti. (3)'üncü fıkra bağlamında diğer cezalar dediği için üçte 1'i indirilecekti, bu versiyonda iki yıl alacaktı, yeni versiyonda.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam, şimdi, bu altı ay için biz çocukları niye yetişkin gibi yargılayalım, niye bu kadar temel bir felsefe meselesinin içinden çıkalım? Başkan, bu, bir.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yetişkin gibi yargılamıyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hoca "Ben karışmam." diye yorum mu olur ya.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Çocuk mahkemesinde yargılanıyor çocuk, ne alaka ya!

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Ben kanaat belirtmeden size mevcut durumdan bir çözüm söyledim, ben kanaat belirtmeden söylüyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Nihai cezada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam, 87 açısından mı söylüyorsunuz? 81-82 açısından...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - 87/1 açısından konuşuyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bir dakika arkadaşlar, bir şeyi burada anlamaya çalışıyoruz.

81-82 açısından... PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - 82 açısından baktığınızda, zaten 81'in karşılığı müebbet hapis. Eğer herhangi bir takdiri indirim nedeni olmazsa veya failse direkt müebbet hapis burada verilecek aynen yetişkin gibi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yirmi dört sene yatacak o zaman.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - 82, ağırlaştırılmış müebbet, ağırlaştırılmış müebbet verilecek. Burada süreli hapse dönebilmesi ancak ne zaman mümkün olabilir? Örneğin, teşebbüs varsa; örneğin, suça iştirak etmişse fail değilse, iştirak hükümleri varsa o zaman süreli hapse dönebilir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Peki, burada, Hocam, bir şey daha; şimdi, biz, meseleye sadece cezalandırma boyutuyla itiraz etmiyoruz. Bakın, Anayasa ve uluslararası sözleşmelere itirazımızı iletirken, orada Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletlerin Çocuk Hakları Komitesi şöyle söylüyor: Birincisi zaten "Özgürlüğünden yoksun bırakma, bu senin son çaren olmalı." İkincisi de "Mümkün olan en kısa süre içerisinde çocuğun hapisaneden çıkması gerekir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - "Rehabilite et, çıkart." Tamam.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır, çıkması...

Şimdi, burada çıkamayacak, yetişkin gibi. Yirmi beş yıl ne demek, otuz yıl ne demek! Mesela, buna göre kaç oldu? On dokuzdan yirmi yediye çıkardık. Yirmi yedi yıl bir çocuk için az mı ya!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Çocuğun ölmesi bu kadar basit bir olay mı sizin için ya? Çocuğun öldürülmesi bu kadar basit bir olay mı sizin için? Diğer çocuğun öldürülmesi basit bir olay da diğerinin yirmi beş sene yatması mı üzücü bir olay ya?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ya, o da çocuk Pervin Hanım, niye bunu anlamıyorsunuz!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ya, arkadaş, yani siz hakikaten...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Diğer çocuğu öldürmeye götüren etken de biziz, diğerini cezaevine götüren etken de biziz, niye suçu üzerinize alınıyorsunuz? Bu toplumu biz yönetiyoruz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Psikopatoloji olabiliyor. "Üç dört ay yatarım, çıkarım." diyor, bunu bir itibar meselesi...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Diğerini öldürten de biziz, diğerini cezaevine gönderen de biziz. Onlar çocuk ya! Niye bunu anlamıyorsunuz?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Allah, Allah!.. Allah insaf versin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, değerli arkadaşlar...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkanım, bakın, kendini gerçekleştiren kehanet diye bir şey var psikolojide. Bir çocuğa "suçlu" dersiniz o çocuk o kimliği içselleştirir.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yani mezara düşmüşsün, hayat hakkı, umut hakkını tartışmıyoruz, hep faili konuşuyorsunuz.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Onun bütünüyle sorumlusu biziz. Onun için bu çocuklara "suça sürüklenen çocuklar" deniliyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hiç öyle bir şey yok ya!

İngiltere'de 10 yaşında tecavüz etmiş, öldürmüş ya; çıkınca tekrar tecavüz ve çocuk pornosuna bulaşmış. Bazen psikopatolojiler oluyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ya, tedavi et!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bazen psikopatolojiler oluyor, yani bu işin...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Bütün çocukları böyle mi değerlendirelim?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yo, öyle değil ama yani...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Dört ay tartıştık Başkan, bunu da tartışabiliriz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, konu anlaşıldı, kifayetimizakere yapalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Konu anlaşılmadı, hâlâ söz taleplerimiz var; Beritan Vekilin söz talebi var, Zülküf Vekilin söz talebi var, CHP'li vekil daha bitirmedi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım, bizim de var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tartıştık aslında bunları, daha neyi tartışacağız arkadaşlar? Hayır, neyi tartışacağız?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bitirmedi Başkan, olur mu?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani tartışmayı yaptık, sorularımızı sorduk; neyi tartışacağız?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Tutanağa geçeceğiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, söylediler zaten, Beritan Hanım söyledi, Nevroz Hanım söyledi...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Biz de söyleyeceğiz Başkan.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sadece ufak bir parçasını söyledik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yapmayın ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ama biz söylemedik daha Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Siz de söylediniz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Soru-cevaba döndüğü için konu dağıldı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz Komisyon üyesiyiz. Komisyon üyesiyiz biz, daha söylemedik bir şey, söylemedik daha.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Söylediklerimin yüzde 1'i bunlar.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, bir cümle eklemek istiyorum sadece.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, bir önerim var; kifayetimüzakere yapalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Madde 2 çok önemli Başkan, çok önemli bir madde.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Usule karşı bir diyeceğimiz var, kifayetimüzakereye karşı bir diyeceğimiz var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bakın, onun için birçok soru sordum, tartışma yaptık; kifayetimüzakere yapalım. Bu, Genel Kurula kadar bir defa daha çalışılsın; özellikle ikinci, üçüncü fıkra, karşılaştırılmalı hukuk açısından da bunlar bir daha...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Dördüncü fıkra...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani hepsi çalışılsın, Genel Kurula kadar çalışılsın.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Maddenin tümü çalışılsın.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Hepsinin çalışılması lazım.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Hepsi çalışılsın, kabul edelim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - 2'nci madde çalışılsın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bakın, bu 2'nci madde özellikle çalışılsın, 2'nci madde Genel Kurula kadar çalışılsın.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Madde geri çekilsin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Bugün çektik, 3-4 tane madde çektik.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Çekelim, ne güzel.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Niye çekelim ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım, kifayetimüzakere konusunda söyleyeceklerim var, usule yönelik diyeceklerim var.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bir düzeltme yapmak istiyorum diğer maddeye geçmeden önce.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hâlâ konuşuyor ya! MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkanım, bir kere, çocukların yetişkin gibi yargılanması gibi bir netice vermeyecek... Çünkü...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ama demin söyledi uzman.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, bir dakika... Bir müsaade et Beritan Vekilim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hocamız öyle söylüyor, siz öyle söylüyorsunuz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ya, bir müsaade eder misin, dinlersen anlayacaksın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yargılama ayrı bir şey, ceza ayrı bir şey. Tabii ki yetişkin gibi yargılamayacak yani.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yargılama ayrı bir şey. Ceza miktarının eşitlenmesinden, başka bir şeyden bahsediyorum ben. Yargılama sistemini değiştirmeyeceğiz, yine çocuk mahkemesinde yargılanacak, yine infazda çocuk eğitim evine gidecek. Yani burada...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kaç tane çocuk mahkemesi var? Kaç tane çocuk savcısı var? Kaç tane çocuk kolluğu var?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Çocuk mahkemesi mahkeme değilmiş gibi bir düşünce var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Vekilim, oralarda bir sıkıntı yok zaten.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ya, hayır arkadaşlar, indirim yapmama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, kifayetimüzakere yapalım, anlaşıldı konu; kifayetimüzakere yapalım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım, itirazlarımız var. İki dönemden beri buradayız, Adalet Komisyonunda hiçbir zaman müzakerenin kifayetimüzakere olarak...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - İngiltere, Fransa, Hollanda ağır suçlar olduğunda istisna sayıp yetişkin gibi yargılıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 2'nci maddeyle ilgili konuşmak mı istiyorsunuz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Konuşmak istiyoruz. Burada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hepsine söz verdim ben. Kim istediye söz verdim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani burada 2 arkadaşımız ve ben üyesiyiz buranın, üyesiyiz. Biz daha konuşmadık ki!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, söz isteyenler söylesin, söz vereyim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben istemişim, 1'nci maddeyle ilgili dahi konuşmadım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Komisyon üyelerimizden söz isteyen varsa söylesin.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Pardon, Komisyon üyesi mi; çok kişiselleştirdim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Var, Aliye Hanım var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aliye Hanım, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bir saatten aşağı olmasın lütfen.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, olur.

Buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Düzenlemenin...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ama bunu istismar ediyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kim istismar ediyor?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir dakika... İstismar ediyorsunuz. Bakın...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Burada, hem Genel Kuruldaki yargı paketine girdik, 30 madde bitti. Bize burada şu anda açıkça angarya uygulanıyor bizim burada. Ya, biz insanız ya, biz milletvekiliyiz ya! Burada böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şöyle... Şimdi işi...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bu saatte bizi devam ettiriyorsunuz Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İşin yani maddenin esasını tartışmaktan ziyade yani bütün geneliyle ilgili...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hayır. Başkanım, ne konuşacağımızı biz şimdi size mi soracağız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yani bir saat konuşalım, iki saat konuşalım, sabaha kadar konuşalım, o ayrı bir konu ama...

Bakın...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yok, böyle bir şey yok. Böyle bir şey yok ama böyle bir şey yok! Şu anda Adalet Komisyonu üyeleri açıkça angarya duruma düşmüş durumda. Niye? Böyle bir şey olabilir mi ya? Bizim de ona göre çalışmalarımız var. Yargı paketini, 30 maddeyi bitirdik arkadaşlar ya. Geldik buraya kadar ya!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - E, burada 18 maddeyi bitiremeyecek miyiz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bitiremiyoruz işte. Bazı arkadaşların yarın işleri nedeniyle buradaki bütün Komisyon üyeleri teslim oluyor, teslim ediliyor; böyle bir şey yok.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kimin yarın işi varmış?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sizin işiniz var, siz engel oluyorsunuz Adalet Komisyonuna. Bu Komisyon sizin komisyonunuz değil ki.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ne diyor ya, anlamadım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Evet, size söylüyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yarın benim işim mi varmış bilmediğim? Ben yarını boş bıraktım zannediyordum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Siz "Yok." deyin.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Peki.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Burası Adalet Komisyonu ya! Bugüne kadar, ne zamandan beri hiç böyle bir şey görmedik biz burada.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Benimle ne alakası var konunun ya? Bana nasıl geldi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Siz daha iyi bilirsiniz ne olduğunu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Coşar, buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Düzenlemeye göre 12-18 yaş arasındaki çocuklara verilen cezalardaki indirimlerin azaltılması, bazı suçlarda ise 15-18 yaş grubuna indirim uygulanmaması, 12-15 yaş grubunun ise 15-18 yaş grubuyla aynı biçimde cezalandırılabilmesi... Teklif, çocuk adalet sistemini koruyucu ve onarıcı anlayıştan uzaklaştırarak çocuklara yetişkin ceza hukukunun uygulanmasının önünü açmaktadır. Hâkime açık ve nesnel ölçütlere dayanmayan geniş bir takdir yetkisi verilmektedir. Çocuğun yaşı, gelişim düzeyi ve yönlendirilmesi kapasitesi yerine suçun ağırlığı merkeze alınmaktadır. Kısacası sonuç odaklı cezalar artırılmaktadır. Biraz önce, ilk, geneli üzerinde konuşmamızda 2005 yılında yirmi beş yıl olarak cezalar artırılmış, günümüze geldiğimizde de yirmi yedi yıla artırılıyor. 2005 yılından günümüze kadar gelen süreçte de ceza oranlarında artış gözükmüş. Biraz önce de bahsettim.

Ben sadece bir şeyden daha bahsetmek istiyorum. Şimdi, burada Suça Sürüklenen Çocukları Araştırma Komisyonunda bazı hususlar tespit edilmiş. Bu hususlar ne? Çocuk yoksulluğunun, eğitimden kopuşun, suça iten etmenlerin, sosyolojik nedenlerin çocuklardaki suça karışma oranını artırdığı yönünde. Dolayısıyla elde böyle bir tespitler var. Biz ne yapıyoruz bu tespitler için? Suça Sürüklenen Çocukları Araştırma Komisyonu ile ilgili böyle bir tespitlerini buraya bırakıyoruz, sonra bunlarla ilgili devletin koruyucu, önleyici, destekleyici tedbirler üretmesi gerekirken "ama" diyoruz, cezaları artırma yoluna gidiyoruz. Dolayısıyla burada sorunun temeline inmektense açıkça cezalar artırılıyor. Bizim de itirazımız bu yöndedir.

Hocam, ben bu soruyu size sormak istiyorum. Biraz önce siz kendiniz... Bu kadar tespit edilmiş hususlar varken, Suça Sürüklenen Çocuklarla İlgili Araştırma Komisyonunda bir sürü tespitler varken onları bir kenara bırakarak doğrudan suça endeksliler olarak cezaların artırılması doğru mudur? Bu tespitleri buraya koyarak, hiçbir şey yapmayarak... Dolayısıyla burada bazı tespitler yapılıyor, bununla ilgili bir politikalar üretilmesi gerekiyor çünkü böyle bir çalışma yapılmış. Bu çalışmaların bir sonuca varması gerekiyor. Onlar buraya gelmeden bu kenara koyuluyor ve burada cezaların artırılması yoluna gidiyor. Bu doğru bir uygulama mıdır?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, buyurun.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Şöyle Sayın Vekilim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam, soruyu tekrarlayarak cevap verirsiniz...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Ben şöyle söyleyeyim, Sayın Vekilimin sorusu şu yöndeydi: Bir komisyon kuruldu, bu komisyonda birtakım tespitler var, bu tespitlere rağmen cezaların artırılması doğru bir yöntem midir? Tabii, bunun için ilk önce o tespitlerin ne olduğunu bilmem lazım ama günün başından beri tartışmalara şu noktada bir şey söylemek istiyorum, o da şu: Cezaların tek başına artırılması veya azaltılması bir şeyi sağlamaz. Bakın "Cezaları artırdığı için suç oranları değişmemiştir." diyen çalışmaları incelememiz lazım çünkü sosyal ortamda suça ilişkin çalışmalar laboratuvar çalışmaları değildir, dolayısıyla bir sürü değişken vardır orada. Mesela ne olabilir? Örneğin, iletişim kanallarındaki hızlılık suçu artırır. Dolayısıyla siz cezayı artırdığınız için aslında diğer hususları sabit tutsanız suçun düşebileceği bir durum varken iletişim kanalları suçu artırabilir. Örneğin dolandırıcılık suçu. İletişim kanallarını ne kadar artarsa dolandırıcılık o kadar fazla artar. Ne kadar kentleşme artarsa dolandırıcılık suçu o kadar artar. Dolayısıyla bazen suç yer değiştirir. Ben bunun örneklerini verebilirim, benim çalışmam olduğu için Ankara üzerinden örnekler verebilirim ama bu örneklerin hepsinde dediğim gibi tek bir değişkeni değiştirirsiniz, diğerleri ona bağımlı olarak değişir, diğerlerini kontrol edemezsiniz. Ondan dolayı çok zordur, bunun için söylüyorum. Mesela "Cezayı azaltarak suçu ortadan kaldıracaktır misiniz veya azaltabilir misiniz?" dersiniz onda da bir şey diyemem ama şunu söyleyebilirim size: Mesela yarın Meclis toplansın ve Türk Ceza Kanunu'nu kaldırsın, ertesi gün her türlü suç serbest. Artacak mı, azalacak mı suçlar? İşte, o, cezanın genel önleme fonksiyonudur,

bunu ölçemeyiz, ölçmek çok zordur bunu. Ondan dolayı hepsine ben bilimsel yaklaşmak adına bunu söylüyorum. Yani çalışmayı çok iyi incelemek lazım, o çalışmanın temsil ediciliğine bakmam lazım, örneklem nasıl alındıysa ona bakmak lazım, bu örneklem evreni temsil edip etmediğine bakmam lazım, hangi değişkenleri sabit tutmuşlar bakmam lazım. Ondan dolayı bir şey söyleyemiyorum.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kesinlikle.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Teşekkür ederim.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Hocam, raporu okuduktan sonra tekrar konuşuruz bu konuyu.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ - Tamam Sayın Vekilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, kifayetimizakere...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Benim söz talebim var.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Daha sonra.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yok, şimdi.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi kapatacağız, ondan diyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Neyi kapatacağız? Tamam ben de konuşayım, sonra kapatın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tam da biz konuşmaya başlayınca müzakere edesiniz tutuyor ama.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sabahtan beri siz konuşuyorsunuz...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sabahtan beri konuşmuyoruz, yeni konuşuyoruz burada.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Komisyonu kapatacağız ya!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, gerçekten... Artık boynumuz ağrıdı ya!

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Ya, bunu çekeceksiniz yani çözümü budur. Yasayı geri çekerseniz sorun kalmaz, bu kadar basit.

Ben 2'nci maddeye ilişkin, her maddeye ilişkin de söz kuracağım, her maddeye ilişkin de uzun uzun söz kuracağım. Engelleyecek misiniz? Var mı engelleme hakkınız? 2'nci maddeye ilişkin kısa bir şey söyleyeyim, kapatalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Açtım mikrofonunuzu, konuşun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Şimdi ben burada siz gidin diye ya da işte çocuk mahkemesine "Mahkeme değil." diyen teklif sahiplerine bir şey söyleyeceğim. Siz iki bin beş yüz yıl öncesine gitmiş durumdasınız. Hocam belki hatırlar, bu 12 Levha Kanunlarını, 8'inci maddesini bir hatırlatayım, ne diyor 8'inci maddesinde: "Bir kimse geceleyin başkasına ait tarladaki ekini biçer veya otlatırsa eğer bu kişi ergin ise asılarak tanrı Ceres'e kurban edilir. Eğer ergin değilse kırbaçlanır veya verdiği zararın 2 katını ödemeye mahkûm edilir." Şimdi gördüğümüz üzere On İki Levha Kanunları ergin ve çocuk ayrımını yapıyor ama nasıl bir ayrım yapıyor burada? Çocuğa işkenceyi reva gören bir ayrım yapıyor. Doğru mu? İşte siz bunun daha da ötesine gitmişsiniz. Çok açık söylüyorum. Diyorsunuz ki: "Hâkim isterse çocuğu yetişkin gibi cezalandırabilir." Yani 12 Levha Kanunlarının da gerisine düşmüş durumdasınız. Bunu açıkça ifade ediyoruz. Sabahtan beri burada bir tartışma: "Yok Avrupa ülkesinde böyle, yok bu böyle..." Çok açık bir şekilde söylüyoruz: Siz, iki bin beş yüz yıl öncesinin çok daha gerisindesiniz; bu kadar net. Bu yasanın da tümünden geri çekilmesini istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Barolar Birliğine bir söz vereceğim, kısa bir açıklama yapacaktım.

Buyurun, kendinizi tanıtır.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. ÖZGE ÖZDER - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum. Çok çok kısa bir ek...

Barolar Birliği Hukuk Müşavirliği Avukat Özge Özder.

Bu 31'inci maddeye eklenen son fıkra ile ilgili ufak bir ekleme yapmak istiyoruz. Burada bilindiği üzere belirli şartların varlığı hâlinde 15-18 yaş arasındaki çocuklara yetişkin cezaları verilmesi hâkimin takdirine bırakılmış. Burada takdirinize sunmak istediğimiz husus, hâkimin takdir yetkisine bırakılan (a), (b), (c) bentlerinde sayılan kasta dayalı kusur, güdülen amaç ve saik, suçun işleniş şekli şeklindeki düzenlemeler hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik anlamında Anayasa'ya aykırılık teşkil edebilir. O yüzden, buradaki şartların daha öngörülebilir, daha net, çocuklara daha uygun belirli şartlar olarak düzenlenmesinin ve revize edilmesinin yararlı olacağını düşünüyoruz Sayın Başkanım.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde ilk 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 adet önerge vardır.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

Aliye Coşar
Antalya

Diğer önergenin imza sahipleri:

Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Zülfü Uçar
Van

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 31'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yaş küçüklüğü

MADDE 31- (1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılamaz; ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz.

(3) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında;

a) Kasten öldürme suçları (madde 81, 82) ile neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçlarında (madde 87), suç ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının gerektirdiği takdirde ondokuz yıldan yirmiyedi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onbeş yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası onbeş yıldan fazla olamaz.

b) Diğer suçlarda, suç ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz.

(4) Kasten öldürme (madde 81, 82) ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama (madde 87) suçlarında;

a) Kasta dayalı kusurun olağan sınırların üzerinde ağırlık taşıması,

b) Güdülen amaç ve saikin fiilin ağırlığını belirgin biçimde artırması,

c) Suçun işleniş şeklinin özel bir planlama, süreklilik veya yoğunluk göstermesi,

d) Daha önce aynı veya benzer nitelikte kasıtlı bir suçtan dolayı kesinleşmiş hapis cezasına mahkûm edilmiş olması,

hususlarından en az ikisinin birlikte bulunması hâlinde mahkeme, sosyal inceleme raporu ile çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimine ilişkin uzman değerlendirmesini dikkate alarak üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmamasına istisnai olarak karar verebilir. Bu kararda, ölçütlerin somut olayda hangi olgularla gerçekleştiği ve çocuklara özgü ceza rejiminin neden yetersiz kaldığı ayrı ve somut olarak gerekçelendirilir. Bu fıkra kapsamında değerlendirilen aynı olgu, temel cezanın belirlenmesinde çocuk aleyhine ikinci kez değerlendirilemez."

İdris Şahin

Ankara

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesiyle 5237 sayılı Kanun'un 31'inci maddesine eklenmesi öngörülen (4)'üncü fıkrada yer alan "ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama (madde 87)" ibaresinin "intihara yönlendirme, (madde 84), kasten yaralama (madde 86), neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama (madde 87), cinsel saldırı (madde 102), tehdit (madde 106) ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220)" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kimse yok Sayın Başkan, kendisi yok zaten burada.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Tamam, yok, yok, haydi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yeni bir tüzük değişikliği yapacağız, önerge verip de kendisi olmayanların önergeleri konuşulmayacak yani bu gerekiyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ama bizim 2'nci maddeyle ilgili söz talebimiz var Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Oylamayı yaptık ama.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Oylamayı yaptık Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Oylamayı yaptık.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ama yapmadan önce söylemiştik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 2'nci madde kabul edilmiştir.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Ara verin efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli arkadaşlar, (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin...

Bir dakika, bunu okumadan evvel...

(Mikrofon otomatik Başkan tarafından kapatıldı)

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Herkes yapıcı eleştiri yapsın.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Komple geri çekilsin.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Aynı şeyleri tekrar etmeyin, yeter!

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Komple geri çekilirse uzlaşırız.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) - Öyle bir uzlaşma mı olurmuş ya?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Böyle bir pazarlık mı var ya?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - "Salı günü bozarız." diyorlar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz şu an pazarlık yapmadık, siz dayatıyorsunuz, biz karşı çıkıyoruz; biz daha pazarlık aşamasına geçmedik.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ya, Başkanım, inisiyatifinizi kullanın. Bakın, biz burada 4-5 CHP'li olarak 2'nci maddede konuşmadık. Geldik, konuştuk arkadaşlarla "Tamam." dediler; geldik, size söyledik, ondan sonra yeniden döndük geriye.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - CHP'nin tutumunu kutluyoruz bu arada.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başta "Tamam." dedi arkadaşlar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Süleyman ağabey, "Tamam." demiyor, dinlemedin mi Zülküf Bey'i?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - "Tamam." dedi arkadaşlar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Salı günü muhalefetimizi yapacağız diyoruz, bundan niye rahatsız oluyorsunuz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, yapabilirsiniz de çarşamba gününe CHP ve İdris Bey muhalefet şerhine "Tamam." dediler, siz de "Tamam." demiştiniz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hazırlarız.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tamam Başkanım, çarşamba günü.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - (2/3771) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam etmek için 21 Temmuz Salı günü saat 15.00'te aynı salonda toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum

Kapanma Saati: 01.51